

ICCA

International Council for Commercial Arbitration

(ကုန်သွယ်မှု နှင့် ဆိုင်သောအနုညာတ စီရင်ခြင်း အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ကောင်စီ)

၁၉၅၈ခုနှစ် ယူနိုက်တက်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုအား

အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုခြင်း ICCA လမ်းညွှန်

တရားသူကြီးလက်စွဲ

မြန်မာဘာသာပြန်ဆိုသူများ

ဝင်းနိုင် (ZICO Law Office)

သန္တာလှိုင် (Blay Mackenzie)

ကျော်မိုးထက် (U Nyunt Tin Associates)

မြန်မာဘာသာပြန်ဆိုခြင်းအား ရောဘတ်စန်းဖေ နှင့် အေမီဗစ်ကာရီ

(Orrick, Herrington & Sutcliffe)

တို့ မှ စီစဉ် ညှိနှိုင်း ဆောင်ရွက်သည်။

မာတိကာ

တရားသူကြီးများဆောင်ရွက်ရန်အချက်အလက်စစ်ဆေးမှုမှတ်တမ်း
ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

အခန်း(၁)

နယူးယောက် နိုင်ငံတကာဥပဒေ သဘောတူညီမှုဆိုင်ရာ အား နိုင်ငံတကာ တရားဝင်ဥပဒေ အနေဖြင့်
ကျင့်သုံးခြင်း

မာတိကာ

၁။ အဓိပ္ပါယ် ကောက်နုတ်ချက်

၁.၁။ နိုင်ငံခြင်းသဘောတူညီမှုအား အဓိပ္ပါယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်။ ။ ဗီယင်နာအပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ
သဘောတူညီမှု

၁.၂။ အသိအမှတ်ပြုခြင်း (recognition) နှင့် အတည်ဖြစ်အောင်ပြုလုပ်ခြင်း (enforcement) အား အဓိပ္ပါယ်
ရှင်းလင်းချက်။ အတည်ဖြစ်အောင်ပြုလုပ်ခြင်းအား လိုလားသော သဘောထား။

၂။ ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်ရှိသူ၏ အခွင့်အာဏာနှင့်လုပ်ဆောင်နိုင်မှု

၂.၁။ အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်

၂.၁.၁။ ကိုယ်ပိုင်ခန့်ခွဲနိုင်ခြင်းအဓိပ္ပါယ်ရှင်းလင်းချက်

၂.၁.၂။ နိုင်ငံခြားနီးနွယ်သော အမှုအခင်းများကို ပြည်တွင်းတရားရုံးက စစ်ဆေးရာတွင် အသုံးပြုသော ဥပဒေ
ဖြင့်ချဉ်းကပ်ခြင်း

၂.၂။ အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်

၃။ ပိုင်နက်နယ်ပယ်အား အသုံးပြုခြင်း

၃.၁။ ဆုံးဖြတ် စီရင်ချက်

၃.၁.၁။ ဆုံးဖြတ်စီရင်ချက်ချမှတ်ရာ နိုင်ငံ၏နယ်နိမိတ်ကလွဲ၍ အခြားသော နိုင်ငံများတွင် အသိအမှတ်ပြုခြင်း
(recognition) နှင့် အတည်ဖြစ်အောင်ပြုလုပ်ခြင်း (enforcement) ဖြစ်ပေါ်စေရန် ကြိုးပမ်းခြင်း

၃.၁.၂။ ပြည်တွင်းနှင့် မသက်ဆိုင်သော ဆုံးဖြတ် စီရင်ချက်

၃.၂။ အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းခံယူမှုဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှု

၄။ ပြဋ္ဌာန်းချက်

၄.၁။ အပြန်အလှန် အပေး အယူပြုခြင်း (အပိုဒ်ခွဲ ၁ (၃) ပထမစာကြောင်း)

၄.၂။ ကုန်သွယ်မှုနှင့်ဆိုင်သော သဘောသဘာဝ (အပိုဒ်ခွဲ ၁ (၃) ဒုတိယစာကြောင်း)

၅။ ပြည်တွင်း ဥပဒေနှင့် တခြားနိုင်ငံတကာ ဥပဒေများ ဆက်နွယ်မှု (အပိုဒ်ခွဲ ၄)

၅.၁။ ပိုမိုအထောက်အပံ့ဖြစ်စေသော ဥပဒေ

၅.၂။ နယူးယောက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုနှင့်တခြားနိုင်ငံတကာ တရားဝင်သဘောတူညီမှု စာချုပ်များ

၅.၃။ နယူးယောက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုနှင့် နိုင်ငံတော်ဥပဒေ

၆။ နယူးယောက်နိုင်ငံတကာဥပဒေ သဘောတူညီမှုအား ကျင့်သုံးခြင်းမပြုသောကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော အကျိုးဆက်များ

၆.၁။ နယူးယောက်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုအား ချိုးဖောက်ခြင်း

၆.၂။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေအားချိုးဖောက်ခြင်း

၆.၃။ ထိရောက်မှုမရှိသော ဆုံးဖြတ်စီရင်မှု

အခန်း (၂)

အနုညာတ စီရင်ခြင်းဆိုင်ရာသဘောတူညီမှု အား အတည်ဖြစ်စေရန်တောင်းခံခြင်း

၁။ အဖွင့်မိတ်ဆက်

၂။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုအရ အနုညာတ စီရင်ခြင်းဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုများ အား အုပ်ချုပ်မှုအခြေခံ နည်းစနစ်များ

၂.၁။ အနုညာတ စီရင်ခြင်းဆိုင်ရာသဘောတူညီမှု အား တရားဝင်သည်ဟု ယူဆခြင်း

၂.၂။ တရားဝင်သည့်အနုညာတစီရင်ခြင်းဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုတွင်ပါဝင်သူများအားအနုညာတစီရင်ခြင်း ကိုသာခံယူစေခြင်း

၂.၃။ အနုညာတ စီရင်ခြင်း အား သက်ဆိုင်သူ များ ကမညာကဲ့သို့ခံယူမည်နည်း

၂.၄။ ရာထူး အလျှောက် လွှဲပြောင်း မှု မဟုတ် ခြင်း

၃။ ယေဘု ရ အား ဖြင့်လက်ခံထားသောစည်း မျဉ်း များ

၃.၁။ ခုံသမာဓိလူကြီးများမှုင်းတို့၏စီရင်ပိုင်ခွင့် အာဏာအားကိုယ်တိုင်ဆုံးဖြတ်နိုင်ခြင်း

၃.၂။ အနုညာတခရုံး၏စီရင်ပိုင်ခွင့် အပေါ် စိန်ခေါ်မှုများ အား တရားရေးဆိုင်ရာသုံးသပ်နိုင်မှုအတိုင်းအတာ

၃.၃။ အနုညာတစီရင်ခြင်းဆိုင်ရာအပိုဒ်များအား ပင်မပဋိညာဉ်ပါတရားမဝင်ခြင်းများအားသက်ရောက်မှု မရှိစေခြင်း

၃.၄။ တရားရုံးဆောင်ရွက်ချက်များသို့ လွှဲပြောင်းပေးရန်တောင်းဆိုမှုအချိန်ဇယား

၃.၅။ တပြိုင်နက်ဖြစ်ပေါ်သောအနုညာတစီရင်ခြင်းဆိုင်ရာဆောင်ရွက်ချက်များအားထည့်သွင်း စဉ်းစားမှုမရှိခြင်း

၄။ အခန်း ၂ လမ်းညွှန်မြေပုံ

၄.၁။ အနုညာတစီရင်ခြင်းဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုသည် ပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီချက်များအတွင်း ဘောင်ဝင်ခြင်း ရှိပါသလား

၄.၂။ သက်သေခံဖြစ်သောကအနုညာတစီရင်ခြင်းဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုအားရေးသားမှတ်တမ်းတင်ထား ခြင်းဖြစ်ပါသလား

၄.၃။ နောက်ခံ သဘောတရား

၄.၂.၂ လက်တွေ့ကျင့်သုံးခြင်း

(၁) ပင်မပဋိညာဉ်နှင့် သက်ဆိုင်သောစာရွက်စာတမ်းများတွင် အနညာတ စီရင်ခြင်းနှင့်

သက်ဆိုင်သောအပိုဒ်ခွဲများအား ညွှန်းဆိုမည့်စာရွက်စာတမ်းပါရှိခြင်း

(၂) ပဋိညာဉ်နှင့်သက်ဆိုင်သောစာရွက်စာတမ်းများတွင်အနညာတစီရင်ခြင်းနှင့်သက်ဆိုင်သောအပိုဒ်ခွဲများအား လက်မှတ်ထိုးသဘောတူညီမှုမရှိသော်လည်း ပါဝင်ပတ်သတ်သူများက သတ်မှတ်ချက်များ အတိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်း

- အနညာတစီရင် ခြင်းနှင့်သက်ဆိုင်သော အပိုဒ်ခွဲ များအား ကမ်း လှမ်း သောပဋိညာဉ် အတူ ပို. လွှတ်ခြင်း နှင့်အတည်ပြုခြင်း။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ အတည်ပြုမှုသည် အထွေထွေချွင်းချက် များနှင့် စည်းကမ်း ချက်များနောက်ပိုင်းတွင်ပါဝင်မှု။

-အနညာတစီရင်ခြင်းနှင့်သက်ဆိုင်သော အပိုဒ်ခွဲများပါဝင်သည့် ကမ်းလှမ်းသောပဋိညာဉ်အား သက်ဆိုင်သူများနှင့် အခြားသူများထံပေးပို့ခြင်း။အကြောင်းပြန်ကြားခြင်းမရှိသော်လည်း ပဋိညာဉ်ပါအတိုင်း ဆောင်ရွက်ခြင်း

(၃) အနညာတစီရင် ခြင်းသဘောတူညီမှုတွင် အီလက်ထရောနစ်စာပို့ ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက် ခြင်း ဆိုင်ရာသဘောတရားပါဝင်ခြင်း

၄.၃။ အနညာတစီရင် ခြင်း သဘောတူညီမှုအမှန်တကယ် တည်ရှိခြင်း ရှိမရှိ နှင့် တရားဝင်ခြင်း ရှိ မရှိ

၄.၃.၂။ လက်တွေ့ကျင့်သုံး ခြင်း

(၁) တရားမဝင်ပြတ်ပျယ် ခြင်း နှင့်တရားဝင်မှု အား ရှောင်လွှဲနိုင်ခြင်း

(၂) အကျိုးသက်ရောက်မှုမရှိ ခြင်း (သို့) အသုံးမချနိုင်ခြင်း

(၃) ဆောင်ရွက် နိုင် ရန် မစွမ်း သာခြင်း

- အနညာတစီရင် မှု အား ညွှန်းဆိုခြင်း မှာ ရွေးချယ် ပိုင်ခွင့် ဖြစ်ခြင်း

- ပဋိညာဉ် သည် အနညာတစီရင်ခြင်း သာမကစီရင်ပိုင်ခွင့် တရားရုံး ကိုပါ ပြဌာန်း ပေး ထားခြင်း

- အနညာတစီရင်ခြင်းနည်း ဥပဒေ များနှင့် အဖွဲ့အစည်း အား တိတိကျကျ သတ်မှတ်ထားမှုမရှိခြင်း

- အနညာတစီရင်ရန် မည်သည့် ခုံသမာဓိ လူကြီး ကိုမဆို ရွေးချယ် သတ်မှတ် မည် ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြ မထားခြင်း

၄.၄။ အငြင်းပွားမှုသည် ဥပဒေနှင့် ဆက်နွယ် ပြီးပေါ်ပေါက်လာခြင်း ဟုတ်မဟုတ် နှင့် သက်ဆိုင်သူစာချုပ်ဝင်များကအငြင်းပွားမှုအား အနညာတ စီရင်မှုဖြင့် ဖြေရှင်း ရန်သဘောတူခဲ့ခြင်းရှိမရှိ

၄.၄.၁။ နောက်ခံသဘောတရား

၄.၄.၂။ လက်တွေ့ကျင့် သုံးခြင်း

(၁) အနညာတစီရင်ခြင်းဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုအပိုဒ်ခွဲ များအား ကျယ်ပြန့်စွာ အဓိပ္ပါယ် ဖွင့်ဆို သင့်ပါသလား

(၂) အနညာ တစီရင်ခြင်းဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုတွင် ချွင်းချက် များပါဝင်ခြင်းရှိ ပါသလား

၄.၅။ အနုညာတစီရင်ခြင်းဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုသည်သက်ဆိုင်သူစာချုပ်ဝင်များအားအငြင်းပွားမှု ကိုရုံးတော်ရှေ့တင်သွင်းရန်စီးနှောင် မှုရှိပါသလား

၄.၅.၁။ နောက်ခံ သဘောတရား

(၁) အနုညာ တစီရင်ခြင်းဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုသည် သက်ဆိုင်သူစာချုပ်ဝင်များကိုသာစီးနှောင်မှုရှိခြင်း

(၂) သဘောတူညီမှုတွင်လက်မှတ်ရေးထိုးထားခြင်းမရှိသည့်နိုင်ငံဖြစ်သော်ငြားလည်းသဘောတူညီမှုနှင့်သက်ဆိုင်နိုင်ခွင့်

(၃) အနုညာတစီရင်ခြင်းဆိုင်ရာသဘောတူညီမှု၏အကြောင်းတရား ဆိုင်ရာ ဘောင်ဝင်မှု အားမည်ကဲ့သို့ ဆုံးဖြတ်မည်နည်း

(၄) အနုညာတစီရင်ခြင်းဆိုင်ရာသဘောတူညီမှု၏အကြောင်းတရားဆိုင်ရာဘောင်ဝင်မှုသက်ဆိုင်သည့်ဥပဒေ အားဆုံးဖြတ်ခြင်း

၄.၅.၂။ လက်တွေ့ကျင့် သုံးခြင်း

(၁) အနုညာတစီရင်မှုခံယူရန်လျှောက်ထားသူသည်မည်သည်အချိန်အတိအကျတွင်အနုညာတစီရင်မှုအား ညွှန်းဆိုနိုင်သနည်း

(၂) အကယ်၍အနုညာတစီရင်မှုခံယူရန်လျှောက်ထားသူများသည်အနုညာတစီရင်မှုပြုရန်စီနှောင်းခြင်း မရှိသည်ကိုတရားရုံးမှတွေ့ရှိပါကမည်ကဲ့သို့ဖြစ်မည်နည်း

၄.၆။ အငြင်းပွားမှုသည်အနုညာတစီရင်မှုပြုနိုင်ပါသလား

၄.၆.၁။ အကြောင်းကိစ္စရပ်သည် အနုညာတစီရင်မှုဖြင့်ဖြေရှင်းနိုင်မှုရှိခြင်း ဆိုသည်မှာ အနုညာတစီရင်နိုင်ခြင်း ဟုအဓိပ္ပါယ်သက်ရောက်ခြင်း

၄.၆.၂။ အနုညာတစီရင်စွမ်းရှိမှုအားသက်ဆိုင်သည့်ဥပဒေအားဆုံးဖြတ်ခြင်း

၄.၆.၃။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အနုညာတစီရင်မှုသဘောတူညီချက်သည် အနုညာတစီရင်စွမ်းစံနှုန်းများနှင့် သဟဇာတဖြစ်သင့်ပါသလား

၅။ အကျဉ်းချုပ်

အခန်း (၃)

စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်အားအသိအမှတ်ပြုရန်နှင့်အတည်ဖြစ်အောင်ပြုလုပ်ရန် တောင်းခံခြင်း

၁။ အဖွင့်မိတ်ဆက်

၂။ အပိုင်း (၁) လျှောက်ထားသူများထံတွင် ပြည့်စုံမှုရှိရမည်လိုအပ်ချက်များ

၂.၁။ လိုအပ်သည့်စာရွက်စာတမ်းများ

၂.၂။ မှန်ကန်ကြောင်းထင်ရှားသည့်ဆုံးဖြတ်ချက် (သို့) မိတ္တူမှန် (အပိုဒ် ၄ (၁)(က))

၂.၂.၁။ မှန်ကန်ကြောင်းထင်ရှားမှု

၂.၂.၂။ မိတ္တူမှန်

၂.၂.၃။ အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်မှုဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုမူရင်း (သို့) မိတ္တူမှန် (အပိုဒ် ၄ (၁)(ခ))

၂.၄။ လျှောက်ထားတင်ပြရန်အချိန်

၂.၅။ ဘာသာပြန်ဆိုခြင်း (အပိုဒ် ၄ (၂))

၃ ။ အပိုင်း ၂ ၎င်းဆိုခြင်းနိုင်သောခိုင်လုံသည့်အကြောင်းပြချက် (အပိုင်း - ၅) ယေဘုရ အမြင်

၃.၁ ။ ထိုက်သင့်ရာကိုသုံးသပ်မှုမရှိခြင်း

၃.၂ ။ ခိုင်လုံ သောအကြောင်းပြချက်ပြသရန် လျှောက်ထားသူတို့၏တာဝန်

၃.၃ ။ အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့်အတည်ဖြစ်အောင်ပြုလုပ် ခြင်းအား ၎င်းဆိုသည့်တိကျသောအကြောင်းပြချက်

၃.၄ ။ ၎င်းဆိုသည့်အကြောင်းပြချက်ပြချက်ကျဉ်းမြောင်းစွာအဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုခြင်း

၃.၅ ။ လက်ရှိ ၎င်းဆိုသည့်အကြောင်းပြချက်အတည်ဖြစ်စေရန်ချင့်ချိန်၍ ဆောင်ရွက်ပိုင်ခွင့်အကန့်အသတ်

၄ ။ ၎င်းဆိုသည့်အကြောင်းပြချက်များကို လျှောက်ထားသူတို့အားသက်သေပြစေခြင်း

၄.၁ ။ အကြောင်းပြချက် - ၁ -

သက်ဆိုင်သူစာချုပ်ဝင်တို့စွမ်းဆောင်ရည်မရှိခြင်းနှင့်အနညာတစီရင်ခြင်းသဘောတူညီမှုတရားမဝင်ခြင်း

၄.၁.၁ ။ သက်ဆိုင်သူစာချုပ်ဝင်တို့စွမ်းဆောင်ရည်မရှိခြင်း

၄.၁.၂ ။ အနညာတစီရင်ခြင်းသဘောတူညီမှုတရားမဝင်ခြင်း

၄ .၂ ။ အကြောင်းပြချက် -၂ - အသိပေး အကြောင်းကြားမှုမရှိခြင်း နှင့် လုပ်ထုံးလုပ်စဉ်များအား ဖောက်ဖျတ်မှုများ

၄.၂.၁ ။ သာတူညီမျှ ကြားနာပိုင်ခွင့်

၄.၂.၂ ။ အသိပေး အကြောင်းကြားမှုမရှိခြင်း

၄.၂.၃ ။ လုပ်ထုံးလုပ်စဉ်များအား ဖောက်ဖျတ်မှု များမိမိ၏ အမှု အား တင်သွင်းနိုင် မှုမရှိ ခြင်း

၄.၃ ။ အကြောင်းပြချက်-၃

အနညာတစီရင်ခြင်းသဘောတူညီမှု၏အတိုင်းအတာပြင်ပ(သို့)ကျော်လွန်ခြင်း

(အပိုင်း ၄(၁) (ဂ))

၄.၄ ။ အကြောင်းပြချက် - ၄ - အနညာတစီရုံး တည်ဆောက်ပုံ (သို့) အနညာတစီရင်မှု လုပ်ထုံး လုပ်နည်း မှုမမှန်ခြင်း(အပိုင်း ၄(၁) (ဃ))

၄.၄.၁ ။ အနညာတစီရုံး တည်ဆောက်ပုံ

၄.၄.၂ ။ အနညာတစီရင်မှု လုပ်ထုံး လုပ်နည်း

၄.၅ ။ အကြောင်းပြချက် - ၅ - စီးနောင်မှုမရှိသော ဆုံးဖြတ်ချက်၊ ပယ်ဖျတ်ခြင်း၊ တားမြစ်ထားခြင်း (အပိုင်း ၅(၁)(င))

၄.၅.၁ ။ စီးနောင်မှုမရှိသော ဆုံးဖြတ်ချက်

၄.၅.၂ ။ ဆုံးဖြတ်ချက်အား ပယ်ဖျတ်ခြင်း၊ တားမြစ်ထားခြင်း

(၁) ဆုံးဖြတ်ချက်အား ပယ်ဖျတ်ခြင်း

(၂) ဆုံးဖြတ်ချက်အား ပယ်ဖျတ်ခြင်း ၏အကျိုးဆက်

(၃) ဆုံးဖြတ်ချက်အား တားမြစ်ထားခြင်း

၅။ တရားရုံးတွင်ရာထူး အလျောက် ဆုံးဖြတ် ခြင်း ချမှတ်သည်ကိုခိုင်လုံသောအကြောင်းပြချက်ဖြင့် ငြင်းဆိုခြင်း(အပိုဒ် ၅ (၂))

၅.၁ ။ အကြောင်းပြချက် - ၆ - အနညာတစီရင်မှုမပြုနိုင်ခြင်း (အပိုဒ် ၅ (၂)(၁))

၅.၂ ။ အကြောင်းပြချက် - ၇ - အများနှင့်သက်ဆိုင်သောမူဝါဒနှင့် ဆန့်ကျင်ခြင်း

၅.၂.၁ ။ အသိအမှတ်ပြုခြင်း နှင့် အတည်ဖြစ်အောင်ပြု လုပ်ခြင်း ဥပမာ

၅ .၂.၂ ။ အသိအမှတ်ပြုခြင်း နှင့် အတည်ဖြစ်အောင်ပြု လုပ်ခြင်းအား ငြင်း ဆိုခြင်း ဥပမာ

၆ ။ နိဂုံးချုပ်

နောက်ဆက်တွဲများ

နောက်ဆက်တွဲ - ၁ - ၁၉၅၈နယူးယောက်နိုင်ငံတကာသဘောတူညီချက်

နောက်ဆက်တွဲ - ၂ - အနညာတစီရင်ခြင်း UNCITRAL MODEL LAW

နောက်ဆက်တွဲ - ၃ - UNCITRAL MODEL LAW အကြံပေး ထောက်ခံချက်များ

နောက်ဆက်တွဲ - ၄ - အွန်လိုင်းအရင်းအမြစ်များ

တရားသူကြီးများအတွက် စီမံလုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ရန် ၁၉၅၈ နယူးယောက်နိုင်ငံတကာ သဘောတူညီချက် အချက်အလက်စစ်ဆေးမှု မှတ်တမ်း

အောက်ဖော်ပြပါအချက်အလက်စစ်ဆေးမှုမှတ်တမ်းများသည် သက်ဆိုင်ရာတရားရုံးအဆင့်ဆင့်က ၁၉၅၈ နယူးယောက်နိုင်ငံတကာ စီးပွားရေးဆိုင်ရာအငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေး သဘောတူညီချက်များနှင့်အညီ ကျင့်သုံးလိုက်နာ၍ အငြင်းပွားမှုများဖြေရှင်းရာတွင် အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိစေမည်ဖြစ်သည်။ အချို့သောဆောင်ရွက်ရန်အချက်အလက် စစ်ဆေးမှုမှတ်တမ်းများ တိတိကျကျနားလည်းသိရှိနိုင်ရန် အခက်အခဲရှိသောကြောင့် လွယ်ကူစွာလေ့လာနိုင်ရန် ရည်ရွယ်၍ဤလမ်းညွှန်ကိုပြုစုထုတ်ဝေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

၁။ ၁၉၅၈နယူးယောက်နိုင်ငံတကာစီးပွားရေးဆိုင်ရာအငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေးသဘောတူညီချက်များအားအသုံးပြုခြင်း

၁၉၅၈ နယူးယောက်နိုင်ငံတကာစီးပွားရေးဆိုင်ရာအငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေး သဘောတူညီမှုစာချုပ်ပါ အကြောင်းအရာများ သည်အဘယ်နည်း။

- အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုများသတ်မှတ်ခြင်းနှင့်ဥပဒေအတိုင်းအခိုင်အမာ ဖြစ်စေခြင်း လိုက်နာစေခြင်း(အပိုဒ်ခွဲ ၁ နှင့် ၂)
- အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းအား အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်အား အခိုင်အမာဖြစ်စေခြင်း လိုက်နာစေခြင်း (အပိုဒ်ခွဲ ၁၊ ၃ နှင့် ၇)

၁၉၅၈နယူးယောက်နိုင်ငံတကာစီးပွားရေးဆိုင်ရာအငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေး သဘောတူညီချက်ကို မည်ကဲ့သို့အဓိပ္ပာယ် ကောက်ယူနိုင်ပါသနည်း။

- ဝီယင်နာ နိုင်ငံတကာသဘောတူညီချက် အပိုဒ်ခွဲ ၃၁ နှင့် ၃၂အသိအမှတ်ပြုခြင်း (recognition)နှင့် ဥပဒေအတိုင်း အခိုင်အမာဖြစ်စေခြင်း (enforcement)အားအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုခြင်း
- အပိုဒ်ခွဲ၇ဖော်ပြချက်အရ အထောက်အကူဖြစ်စေသော အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှု စာချုပ်များ သို့တည်းမဟုတ် ပြည်တွင်းဥပဒေ များအား ထိရောက်စွာ အသုံးပြုကျင့်သုံးခြင်း
- အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှု စာချုပ်များ မကျင့်သုံးသောကြောင့်နိုင်ငံတော်မှတာဝန်ရှိခြင်း

၂။ အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုအား အသိအမှတ်ပြုရန်တောင်းဆိုခြင်း နှင့် အခိုင်အမာဖြစ်စေခြင်း(အပိုဒ်ခွဲ ၁ နှင့် ၂)

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုအားအသုံးပြုရန်တောင်းဆိုနိုင်ခြင်းရှိမရှိ

- အငြင်းပွား မှု ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရမည့် နိုင်ငံသည် ၁၉၅၈ နယူးယောက်နိုင်ငံတကာစီးပွား ရေးဆိုင်ရာအငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေး သဘောတူညီ ချက် များ၏ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံ ဖြစ်မဖြစ် (အပိုဒ်ခွဲ ၁)
- အဖွဲ့ ဝင်နိုင်ငံ အဖြစ် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်များ ကို စတင်အသက်ဝင် အသုံးပြုရမည့် ရက်စွဲ
- အပြန်အလှန်သဘောတူ ပြဋ္ဌာန်းထားမှုရှိမရှိ။

- ကုန်သွယ်မှုနှင့်သက်ဆိုင်သော သဘောတူပြဋ္ဌာန်းထားမှုရှိမရှိ။
 - အငြင်းပွား မှု ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်း ရမည့် နိုင်ငံ သည်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီချက်များအား ယင်းနိုင်ငံ ၏ဥပဒေများတွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြထားခြင်းရှိမရှိ နှင့်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီချက်များအားအသုံး ပြုကျင့်သုံးရာ၌ အကျိုးသက်ရောက်မှုတစ်စုံတစ်ရာ ရှိမရှိ။
 - အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှု သည် အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ် ချက်တွင် အမှန်တကယ် အသုံးပြုနိုင်ပါသလား

သာဓက။ ။

- ခုံသမာဓိ လူကြီး များခန့်အပ်ခြင်း
- ယာယီသက်သာခွင့်သို့ မဟုတ်ကြားဖြတ်သက်သာခွင့်ဆိုင်ရာအခွင့်အရေးတောင်းခံနိုင်ရှိပါသလား

အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်မှုခံယူရေးဆိုင်ရာနှစ်ဦးသဘောတူညီမှုသည်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုနယ်ပယ်

အောက်တွင်ခြေခြေမြစ်မြစ်ထိရောက်မှုရှိပါသလား။ (အပိုဒ်ခွဲ ၂)

- အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်မှုခံယူရေးဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုအားမှတ်တမ်းတင်ရေးသားထားသော အထောက် ထားရှိပါသလား။ (အပိုဒ်ခွဲ ၂ (၂))

သာဓက။ ။

- အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်မှုခံယူရေးဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုသည်တရားဝင်ရည်ညွှန်းကိုးကားချက်များရှိပါသလား။
- အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်မှုခံယူရေးဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုသည်အပြန်အလှန်အားလည်လက်ခံထား ခြင်းရှိပါသလား။
- အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်မှုခံယူရေးဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုသည်အမှန်တကယ်တည်ရှိခြင်းနှင့်သက်ဝင်ခိုင်မာ ခြင်း ရှိ ပါ သလား။ (အပိုဒ်ခွဲ ၂ (၃))
 - ဥပဒေအရတရားမဝင်ခြင်း နှင့်ပျက်ပြယ်နိုင်ခြင်း
 - တရားဥပဒေအရ တရားမဝင်ခြင်း
 - ဥပဒေအရ လုပ်ဆောင်နိုင်စွမ်းမရှိခြင်း
- အငြင်းပွားမှုရှိပါသလား။
- ဥပဒေကြောင်းဆိုင်ရာဆက်နွယ်မှု၊အပြန်အလှန်အားဖြင့်ဖြစ်စေမဖြစ်သည်ဖြစ်စေမှအငြင်းပွားဖွယ်ရာ ဘပေါ်ပေါက်လာပါသလား (အပိုဒ်ခွဲ ၂ (၁)) ၊
- သက်ဆိုင်သူများ (Parties)
 - သည်အငြင်းပွားသည့်အကြောင်းအချက်များကိုအနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်မှုနည်းလမ်းဖြင့်ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ကြမည်ကိုနှစ်ဦးနှစ်ဖက်သဘောတူခဲ့ခြင်းရှိမရှိ၊
- အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်မှုခံယူရေးဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုသည်တရားရုံးတော်ရှေ့၌သက်ဆိုင်သူနှစ်ဦးနှစ်ဖက်အားစီးနှောင်မှုရှိမရှိ ၊

- အငြင်းပွားမှုအကြောင်းအရာသည်အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်မှုနည်းလမ်းကြားနာစစ်ဆေးဖြေရှင်းနိုင်စွမ်းရှိပါသလား

အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်မှုခံယူရေးဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုသည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုတွင် ပါဝင်ပတ်သက်သော နယ်နိမိတ်များအတွင်းအကျုံးဝင်ခြင်းရှိပါသလား။

(အပိုဒ်ခွဲ ၁ အလားတူအချက်အားဖြင့်)

- အငြင်းပွားမှုအားဖြေရှင်းမည်နေရာသည်နိုင်ငံရပ်ခြားတွင်ဖြစ်နေပါသလား
- နောက်လမည့်စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်ရလဒ်အားတရားစွဲဆိုမှုတည်ရှိရာနိုင်ငံတွင်ပြည်တွင်းကိစ္စမဟုတ်ဟုသုံးသပ် မည်လား
- အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအင်အားများပါဝင်ခြင်းရှိပါသလား

ကျင့်ထုံးဆိုင်ရာလုပ်ဆောင်ချက်များသည်ကျေနပ်လက်ခံဖွယ်ရာရှိပါသလား။

သာဓက။ ။

- အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ် မှု ပြု ရန်အ တွက် အမှုတွဲများလွှဲပြောင်းပေးရန်တောင်းဆိုမှုများ ရှိခဲ့ပါသလား။
(ရာထူးတာဝန် အရလွှဲပြောင်းပေးမှုမျိုး မဟုတ်ပဲ)
- အငြင်းပွား ဖြစ်စဉ် သည် အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ် မှုပြု ရန် ဘောင်ဝင် ခြင်း ရှိပါသလား ။
- သက်ဆိုင်သူများ(parties) သည်ပဏာမ ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်ရမည့် လုပ်ငန်းစဉ်များကိုကျေနပ်မှုရှိပါသလား။

သာဓက။ ။

- အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ် မှု မပြု ဖိညှိနှိုင်းဆဲကာလ အတွင်း ဖြစ်မဖြစ်
- ညှိနှိုင်း ဖြန် ဖြေ ပေး ခြင်း / ရင်ကြား စေ့ ပေးခြင်း
- သက်ဆိုင်သူများ (parties) သည် ၎င်းတို့၏ အခွင့် အရေး များ အား စွန့်လွှတ်ရန် အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ် မှု၌လျှောက်ထားခဲ့ဘူးပါလား။
- တခြားတရားရုံးမှနေ၍ တူညီသော အမှုအား အပြီး သတ် စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက် (res judicata) ချပြီးသားဖြစ်ပါသလား။

သက်ဆိုင်သောဥပဒေဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။

သာဓက။ ။

- အနုညာတစီရင်ကြားနာခြင်းသည်တရားနည်းလမ်းကျခြင်းခြေခြေမြစ်မြစ်ထိရောက်သောပုံစံရှိခြင်း
- ပါဝင်ပတ်သက်သူများ၏လုပ်ကိုင်နိုင်စွမ်းရည်
- အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်မှုဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုတွင်ပါဝင်လက်မှတ်ရေးထိုးထားခြင်းမရှိသည် နိုင်ငံဖြစ်ခြင်း
- အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်နိုင်စွမ်းရှိမရှိ

အငြင်းပွားကိစ္စရပ်များဖြေရှင်းရာတွင်တရားရုံးအဆုံးအဖြတ်ခံယူခြင်းထက်အနုညာတစီရင်ကြားနာခြင်းနည်းလမ်းဖြင့်ခံသမာဓိအဖွဲ့အဆုံးအဖြတ်ခံယူခြင်းကပို၍သင့်တော်မှုရှိပါသလား။

တရားရုံးများ သည် အပိုဒ်ခွဲ - ၇ အရ ပိုမို သာလွန် သော အခွင့် အရေး များပါ ရှိ သည့် နိုင်ငံတကာ ဥပဒေများ နှင့် စာချုပ်များ အား အမှီသဟဲ ပြုနိုင်ပါသလား။

အကယ်၍ လိုအပ်ချက်များအားလုံးပြည့်စုံပါက တရားရုံးတော်သည် သက်ဆိုင်သူများ (parties) သို့ အနုညာတစီရင်ဆုံး ဖြတ်ချက်အား ထုတ်ဖော်ပြောဆိုစေမည်။

၃။ အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်နိုင်စေရန် ပြဌာန်းချက်များအသိအမှတ်ပြုခြင်း နှင့် ဆုံးဖြတ်စီရင် ချက်များ အခိုင်အမာဖြစ်နိုင်ရန်တောင်းဆိုခြင်း (အပိုဒ်ခွဲ ၁၊ ၃ နှင့် ၄)

အငြင်းပွားမှုဖြစ်တည်ရာနိုင်ငံသည် ၁၉၅၈ နယူးယောက် နိုင်ငံတကာဥပဒေသဘောတူညီမှု အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအဖြစ်ပါဝင် ပါလား။

အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံဖြစ်ပါက

- သဘောတူညီမှုစတင်သက်ရောက်သည့်နေ့စွဲရေးထိုးမှုရှိပါလား။

အငြင်းပွားမှုဖြစ်တည်ရာနိုင်ငံသည်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုမှအချက်အလက်များကင်း၏ပြည်တွင်းဥပဒေ များတွင်ထည့်သွင်းပြဋ္ဌာန်းထားပြီးဖြစ်ပါသလား

ဆုံးဖြတ်စီရင်ချက်ရလဒ်ကိုအပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီချက်များအတိုင်းအသုံးပြုနိုင်ပါသလား

- ဆုံးဖြတ်စီရင်ချက်သည်အခြားနယ်မြေပိုင်နက်၌ချမှတ်ခြင်းဖြစ်ပါသလား။
- ဆုံးဖြတ်စီရင်ချက်အားပြည်တွင်း၌ချမှတ်သောဆုံးဖြတ်စီရင်ချက်ဟုအငြင်းပွားမှုဖြစ်တည်ရာနိုင်ငံမှ ထည့်သွင်း စဉ်းစားပါသလား
- ဆုံးဖြတ်စီရင်ချက်အနိုင်သည်ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာသဘာဝတရား(physical)နှင့်တရားဝင်အခွင့်အရေးရှိသူကြားကွဲ ပြားခြားနားမှုများကိုဖော်ထုတ်ထားပါသလား။
- အငြင်းပွားမှုဖြစ်တည်ရာနိုင်ငံသည်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုများအားအပြန်အလှန်လက်ခံမည်ဟုသဘောတူညီထားလျှင်အငြင်းပွားမှုအတွက်ဆုံးဖြတ်စီရင်ချက်အားချမှတ်သောနိုင်ငံသည် စာချုပ်ဝင် (Contracting State) (သို့မဟုတ်) သဘောတူညီချက်အား လက်မှတ်ရေးထိုးထားသောနိုင်ငံဖြစ်မဖြစ်။
- ကုန်သွယ်မှုဆိုင်ရာကြိုတင်သတ်မှတ်ထားခြင်းရှိလျှင် “ကုန်သွယ်မှု” အဓိကအကြောင်းအရင်းဖြစ်မဖြစ် ။
- အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်များသည်အနုညာတဆုံးဖြတ်ခြင်းနည်းလမ်းဖြင့်ဖြေရှင်းခဲ့ခြင်းဟုတ်မဟုတ်။
- ဆုံးဖြတ်စီရင်ချက်ရလဒ် (award) ရရှိခြင်းဟုတ်မဟုတ်။

ပိုမိုသင့်တော်ကောင်းမွန်သောသဘောတူညီမှုစာချုပ်များသို့မဟုတ်ပြည်တွင်းဥပဒေများအသုံးပြုနိုင်ခြင်းရှိမရှိ။

(အပိုဒ်ခွဲ - ၇)

ကျင့်ထုံးဆိုင်ရာလိုအပ်ချက်များသည်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီချက်ကွင်းထိန်းချုပ်ကန့်သတ်ထားခြင်းရှိမရှိ။

သာဓက။ ။

- အမှုတွဲဖွင့်မှတ်တမ်းတင်ရန်တောင်းခံမှုအတွက်အချိန်ကာလသတ်မှတ်ခြင်း
- အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်း၏ကျွမ်းကျင်မှု
- တောင်းဆိုမှုပြုလုပ်ရန်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ
- လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများဆောင်ရွက်ခြင်းပုံစံ
- ချမှတ်သောဆုံးဖြတ်ချက်အားပြန်လည်ကုစားခြင်းနှင့်ဥပဒေအရအခိုင်အမာဖြစ်စေခြင်းအားငြင်းဆိုခြင်း
- ခုနှိမ်နိုင်ခွင့် (set-off) ကိုရရှိနိုင်ခြင်း(သို့မဟုတ်)တန်ပြန်တောင်းဆိုခွင့်ရရှိနိုင်ခြင်း။

အသနားခံလွှာလျှောက်ထားသူသည် လိုအပ်သော မှတ်တမ်းမှတ်ရာများ တင်ပြခဲ့ပြီးပါသလား။

- စစ်မှန်ကြောင်းသက်သေပြသည့်စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက် သို့မဟုတ် ဟုတ်မှန်ကြောင်းတရားဝင်ထောက်ခံချက်မိတ္တူ
- အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာသဘောတူညီချက်မူရင်းသို့မဟုတ်ဟုတ်မှန်ကြောင်းတရားဝင်ထောက်ခံ ချက်မိတ္တူ
- ဘာသာပြန်ဆိုရန်လိုအပ်ပါသလား။
- လိုအပ်သောမှတ်တမ်းမှတ်ရာများကိုအချိန်မတင်ပြခဲ့ပြီးပါသလား။
- တခြားမှတ်တမ်းမှတ်ရာများလိုအပ်ပါသလား(မလိုအပ်ပါသလား)။

အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့်စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်အားအခိုင်အမာဖြစ်စေခြင်းကိုခိုင်လုံသောအကြောင်းပြချက်ဖြင့်ငြင်းဆန်ခြင်းကိုမည်ကဲ့သို့လျှောက်ထားမည်နည်း

- ထိုက်သင့်ရာရရှိခြင်း (merit) အပေါ် ဝေဖန်ပြန်လည်ဆန်းစစ်ခြင်းရှိမရှိ
- လျှောက်ထားခံရသူ (Respondent) မှမှန်ကန်ကြောင်းသက်သေပြရန်တာဝန်ရှိခြင်း (Burden of proof)
- အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုစာချုပ်ဖော်ပြထားသောငြင်းချက်ထုတ်နိုင်သည့်ကြောင်းပြချက်များသည် ပြည့်စုံမှုရှိခြင်း
- သဘောတူညီမှုစာချုပ်ဖော်ပြထားသောငြင်းချက်ထုတ်နိုင်သည့်အကြောင်းပြချက်အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်သည် အကန့်အသတ်ရှိနေခြင်း

အသုံးပြုနိုင်သောဥပဒေဆိုသည်မှာအဘယ်နည်း။

သာဓက။ ။

- အစစ်အမှန်ဖြစ်ခြင်းဟုတ်မှန်ကြောင်းတရားဝင်ထောက်ခံချက်
- ပါဝင်ပတ်သက်သူ၏လုပ်ဆောင်နိုင်စွမ်းမဲ့ခြင်း
- အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းခံယူမှုဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုသည်တရားဝင်ဖြစ်ခြင်း

- အနညာတခုံရုံးဖွဲ့စည်းမှုပုံစံ
- အနညာတစီရင်မှုလုပ်ထုံးလုပ်နည်း
- စီး နောင်အားမရှိသေးသောစီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်
- စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်အားဆိုင်ငံ့ထားခြင်း
- အနညာတစီရင်မှုမပြုနိုင်သောအကြောင်းခြင်းရာဖြစ်ခြင်း
- ပြည်သူ့ရေးရာမူဝါဒနှင့်ဆန့်ကျင်ခြင်း

အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့်စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်အား အခိုင်အမာဖြစ်စေခြင်းကို ခိုင်လုံသောအကြောင်းပြချက်ဖြင့် ငြင်းဆန်ခြင်း ကိုသက်သေပြနိုင်ပါသလား

- သက်ဆိုင်သူများစွမ်းဆောင်နိုင်စွမ်းအားမရှိခြင်းနှင့်အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းခံယူမှုဆိုင်ရာသဘောတူညီမှု သည်တရားမဝင်ဖြစ်ခြင်း
- သင့်တော်သောသတိပေးချက်မရှိခြင်းနှင့်စီစဉ်ထားသောအချိန်ကာလမတိုင်မှီချိုးဖောက်၍အရေးယူဆောင်ရွက်မှု
- အနညာတကြားနာစစ်ဆေးနိုင်ခြင်းနယ်ပယ်ပြင်ပဖြစ်ခြင်းသို့မဟုတ်အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းခံယူမှုဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုနယ်ပယ်ထက်ကျော်လွန်နေခြင်း
- အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းနှင့်သက်ဆိုင်သောခုံရုံးဖွဲ့စည်းပုံနှင့်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းမမှန်ခြင်း
- စီးနောင်အားမရှိသောစီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်၊ပယ်ဖျက်ခြင်း၊တားမြစ်ထားခြင်း

တရားရုံးသည် ရာထူးအလျောက်ထုတ်ဖော်တင်ပြစေနိုင်သည့် အထောက်အထားများ အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် တရားဥပဒေအတိုင်း အခိုင်အမာဖြစ်စေခြင်းကို ငြင်းဆိုနိုင်ရန် ခိုင်လုံသောအကြောင်းပြချက်များ ရှာဖွေတွေ့ရှိနိုင်ပါသလား။

- အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းမပြုနိုင်သည့်အကြောင်းခြင်းရာပြည်သူ့ရေးရာမူဝါဒနှင့်ဖီလာဆန်ကျင်မှုများ ရှိပါသလား။
- ပြည်သူ့ရေးရာ မူဝါဒများနှင့်ဆန့်ကျင်ကွဲလွဲ ခြင်း

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာပြည်သူ့ရေးရာ မူဝါဒများအားအသုံးပြုခြင်း

သက်ဆိုင်သူသည် အသိအမှတ်ပြုခြင်း နှင့် တရားဥပဒေအတိုင်း အခိုင်အမာဖြစ်စေခြင်းကို ငြင်းဆန်နိုင်သည့် အကြောင်းပြချက်အား စွန့်လွှတ်ပါသလား။

ရုံးတော်၏အာဏာတည်စေခြင်း အားချင့်ချိန်နိုင်သည့်နယ်ပယ်မှာအဘယ်နည်း။

အမှုတွဲများအားအသိအမှတ်ပြုခြင်း နှင့် တရားဥပဒေအတိုင်း လိုက်နာဆောင်ရွက်ရန် ထုတ်ပြန်ချက်အား ဆိုင်းငံ့ထားပြီးပယ်ဖျက်သည် ဆောင်ရွက်ဆဲအခြေအနေဖြစ်ခြင်းမှာ ဖြစ်သင့်ပါသလား

အကယ်၍ အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် တရားဥပဒေအတိုင်း လိုက်နာဆောင်ရွက်ရန်အတွက် ငြင်းချက်ထုတ်ရန် သို့မဟုတ် ဆိုင်းငံ့ထားရန် အထောက်အထားခိုင်လုံမှု မရှိလျှင် ရုံးတော်သည်ဆုံးဖြတ်စီရင်ချက်အား အမိန့်အာဏာဖြင့် အတင်းအကျပ်ပြုသင့်သည်။

ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

၁၉၅၈ နယူးယောက် နိုင်ငံချင်းချင်းသဘောတူညီမှုကို ကျင့်သုံးရန်တောင်းဆိုခံရသည့် တရားသူကြီးများသည် စိမ်ခေါ်မှုပုံစံနှစ်မျိုးရင်ဆိုင်ရသည်။ ပထမတစ်ချက်အနေဖြင့် နိုင်ငံတရားသူကြီးများ၏ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုစာချုပ်များအား ရှုပ်ထွေးသည်ဟူသော အမြင်ရှုထောင့်ဖြစ်သည်။ ဒုတိယတစ်ချက် အနေဖြင့် ၁၉၅၈ နယူးယောက်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုသည် နိုင်ငံတော် တရားသူကြီးသည် မွေမိဋ္ဌာန်ကျကျ ရည်မှန်းချက်များကို စမ်းသတ်နိုင်ရန် ရည်ရွယ်သည် အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် တခါတရံတွင် တိုင်းတပါးသားနှင့် နိုင်ငံသားပါဝင်သော တရားစွဲဆို အမှုဖွင့်ခြင်းများ ပေါ်ပေါက်တတ်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။

(တရားရှုံးသောသူသည်အနုညာတစိုးဖြတ်ချက်အား၎င်း၏နိုင်ငံသို့ တည်းမဟုတ်၎င်း၏ပိုင်ဆိုင်မှုများရှိရာ နိုင်ငံသို့ ယူဆောင်လာပြီးဥပဒေအတိုင်းအခိုင်အမာဖြစ် စေရမည် ဖြစ်သည်)

ဤအချက်သည် အရေးကြီးသောအရာများအနက်မှ တစ်ခုဖြစ်သည်။ ၁၉၅၈ နယူးယောက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုသည် နိုင်ငံတကာကုန်သွယ်မှုဆိုင်ရာအငြင်းပွားမှုများအား အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းနည်းလမ်း၏ အခြေခံအုတ်မြစ်ဖြစ်သည့်အပြင် နိုင်ငံတကာ ကုန်သွယ်ခြင်း၏ ယုံကြည်မှုများအတွက်အဓိကကြသည်။

၁၉၅၈နယူးယောက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုသည် တရားရုံးများ၏ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုပေါ်မူတည် မျှော်မှန်းသည်။ ၎င်းသဘောတူညီချက်၏ အနှစ်သာရမှာ အပြန်အလှန် ယုံကြည်မှုရှိစေခြင်းဖြစ်သည်။ အကယ်၍ တချို့သောတရားရုံးများသည် မိမိနိုင်ငံသားများဘက်မှ သိသာသောဘက်လိုက်မှုများရှိပါက ဤအပြန်အလှန် ယုံကြည်မှုသည် ထိခိုက်နစ်နာစေသဖြင့် တခြားတရားရုံးများအား အလားတူကိစ္စရပ်များကျူးလွန်ရန် မသင့်သော ဥပမာတခုဖြစ်စေသည်။

ဤလမ်းညွှန်စာအုပ်၏ ရည်မှန်းချက်သည် ပြဋ္ဌာန်းသတ်မှတ်ရန် ရိုးရှင်းသောရှင်းလင်းချက်များဖြင့် ၁၉၅၈ နယူးယောက်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှု၏ ရည်မှန်းချက်များ ထို့အတူ စတင် ပြဋ္ဌာန်းချိန်မှ ပထမနှစ်ငါးဆယ်အတွင်း ၎င်း၏စာပိုဒ်စာသားများအား နိုင်ငံတကာလေ့ထုံးစံနှင့်အညီ မည်ကဲ့သို့ အကောင်းဆုံး အဓိပ္ပါယ်ရှင်းလင်း ဖွင့်ဆိုရန် ဖြစ်သည်။

ကျွန်ုပ်တို့သိသာမြင်သာမှုအရှိဆုံးမေးခွန်းများဖြင့်စတင်လိုက်ပါသည်။

၁၉၅၈ နယူးယောက် နိုင်ငံတကာဥပဒေ သဘောတူညီမှုစာချုပ်ပါ အကြောင်းအရာများသည် အဘယ်နည်း။

- ၁၉၅၈ နယူးယောက် နိုင်ငံတကာဥပဒေ သဘောတူညီမှုစာချုပ်တွင် ရည်မှန်းချက် နှစ်ခု ရှိပါသည်။
 - အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုအားအသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့်ဥပဒေအတိုင်းအခိုင်အမာဖြစ်စေ ခြင်း(အောက်တွင်ဖော်ပြထားသောအပိုဒ် ၁ နှင့် အခန်း ၂ တွင်ကြည့်ပါ)
 - နိုင်ငံခြားမှအနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်အားအသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့်ဥပဒေအတိုင်းအခိုင်အမာဖြစ် စေခြင်း (အောက်တွင်ဖော်ပြထားသော အပိုဒ် ၂ နှင့် အခန်း ၃တွင် ကြည့်ပါ)

၁။အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုအားအသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့်ဥပဒေအတိုင်းအခိုင်အမာ ဖြစ်စေခြင်း

အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုသည်မှာ သက်ဆိုင်သူနှစ်ဦးနှစ်ဖက်ဆန္ဒပါဝင်သော လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခု ဖြစ်သည့်အပြင် ၎င်းသက်ဆိုင်သူတို့၏ ဆန္ဒသဘောနှင့်အညီသာအငြင်းပွားမှုအား အနညာတနည်းလမ်းဖြင့် ဖြေရှင်းခြင်းအား လျှောက်ထားနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ထိုသဘောတူညီမှုကို အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုဟု ခေါ်ဆိုနိုင်သည်။

အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုသည် အပြုသဘောဆောင်သော (positive) ဥပဒေရေးရာ အကျိုးသက်ရောက်မှုနှင့် အပျက်သဘောဆောင်သော (negative) ဥပဒေရေးရာ အကျိုးသက်ရောက်မှုပါနိုင်သည်။

- အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုနှင့်အညီသက်ဆိုင်သူတို့ (parties) က၎င်းတို့အငြင်းပွား ကိစ္စရပ်အား အနညာတခုံရုံးသို့ တင်သွင်းရန် တာဝန်သက်ရောက်စေခြင်းနှင့် အငြင်းပွားမှုအားဖြေရှင်းရန် သက်ဆိုင်ရာစီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိအနညာတခုံရုံးအား အပ်နှင်းခြင်းတို့အား မဖြစ်မနေလုပ်ဆောင်ရမည့်အရာဖြစ်သည်။
(အပြုသဘောဆောင်သောဥပဒေရေးရာ အကျိုးသက်ရောက်မှု) အကယ်၍အငြင်းပွားမှုသည် အနညာတ စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုနယ်ပယ်အတွင်း ဖြစ်ပေါ်နေပါလျှင် သက်ဆိုင်သူတို့အနေဖြင့် ယင်းအခြေအနေအား ခုံရုံးသို့ တင်သွင်းရမည်။
- အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုသည်သက်ဆိုင်သူတို့ (parties) က၎င်းတို့အငြင်းပွား ကိစ္စရပ်အားတရားရုံးတော်တွင်မဖြေရှင်းနိုင် (အပျက်သဘောဆောင်သော ဥပဒေရေးရာ အကျိုးသက်ရောက်မှု) နိဂုံးချုပ်အားဖြင့်ဆိုသော် ခုံသမာဓိအနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုစာချုပ်အရ လူအများ သည် ၎င်းတို့ရပိုင်ခွင့်များ လက်လွှတ်ရမည့်အရေးအား တရားဥပဒေနည်းလမ်းအရ ပြန်လည်ကုစားနိုင်ခွင့် ရှိစေရမည်ဖြစ်သည်။ အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းသဘောတူညီမှုစာချုပ် ပါဝင်သောသက်ဆိုင်သူ တစ်ဦးတစ်ယောက်သည် ယင်းသဘောတူညီချက်များအား လျစ်လျူရှုခြင်း မပြုနိုင်သည့်အပြင်တရားရုံးသို့ ဦးတိုက်လျှောက်ထားခြင်းလည်းမပြုနိုင်ပေ။

၁၉၅၈ နယူးယောက်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုစာချုပ်သည် အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် ဥပဒေ အတိုင်းအခိုင်အမာ ဖြစ်စေခြင်းတို့သည် စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံများအား အဓိကသက်ရောက်သည့်အပြင် မဖြစ်မနေအကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရမည့်တာဝန်လည်းရှိပေသည်။ တရားရုံးမှမဖြစ်မနေ အကောင်အထည်ဖော် လုပ်ဆောင်ရမည်များကို ဤလမ်းညွှန်စာအုပ်၏ အခန်း-၂ တွင် ဆွေးနွေးတင်ပြထားပါသည်။

၂။ အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်အားအသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့်အတည်ဖြစ်အောင်ပြုလုပ်ခြင်း

အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်ခြင်းသည် ခုံသမာဓိလူကြီးမင်း၏ အပြီးသတ်စီရင်ဆုံးဖြတ်မှုဖြင့်သာ အဆုံးသတ်ရမည်။ ဖြည့်စွက်တင်ပြလိုသည်မှာ အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်ခြင်းတွင် ခုံသမာဓိ လူကြီးမင်းသည် ကြားဖြတ်စီရင်ဆုံးဖြတ်မှု ချမှတ်ကောင်းချမှတ်နိုင်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် စီရင်ပိုင်ခွင့် (jurisdiction) ပေါ်မူတည်၍ ဆုံးဖြတ်ချက်ပေးခြင်း (သို့မဟုတ်) တာဝန်ရှိမှု (liability) ပေါ်မူတည်၍ ဆုံးဖြတ်ချက်ပေးခြင်းတို့ဖြစ်သည်။ ထိုကိစ္စရပ်များအားလုံးသည် ၁၉၅၈ နယူးယောက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုစာချုပ်အရ အကျုံးဝင်သည်။ (အခန်း-၁ တွင်ကြည့်ရန်)

တရားဥပဒေစနစ်အများစုတွင် တရားရုံးဆုံးဖြတ်ချက်နှင့် အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်တို့သည် ထပ်တူထပ်မျှဖြစ်စေရန် အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိသည့်အပြင် ၎င်းဆုံးဖြတ်ချက်ကိုအပြီးသတ်ဆုံးဖြတ်ချက် (res judicata) ဟုသတ်မှတ်သည်။ **သို့ရာတွင် တရားရုံးစီရင်ချက်များသည် ဆုံးဖြတ်ချက်အား အပြီးသတ်အတည်ဖြစ်အောင် ပြုလုပ်ခြင်းတွင်မူ နယ်နိမိတ်အကန့်သတ်များရှိနေသည်။** ၁၉၅၈ နယူးယောက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုသည် ၎င်း၏အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်များ အကောင်အထည်ပေါ်ခိုင်မာရေးအား နိုင်ငံနယ်နိမိတ်ပြင်ပတွင်ဖြစ်လင့်ကစား အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် ဥပဒေအရအခိုင်အမာဖြစ်စေခြင်းကို ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။

အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်ရလဒ်အား အသိအမှတ်ပြုရေးလုပ်ငန်းစဉ်ဆိုသည်မှာ ဆုံးဖြတ်ချက် ရလဒ်အားနိုင်ငံ၏ ဥပဒေအစိတ်အပိုင်းတရပ်အဖြစ် ပါဝင်လာစေခြင်းဖြစ်သည်။ ဆုံးဖြတ်ချက်ရလဒ် အသိအမှတ်ပြုရေးသည် အခြားအမှုတွဲနှင့်ရှေ့နောက်ဆက်စပ်နိုင်စေခြင်းကို တောင်းခံခြင်းဖြစ်သည်။ သာဓကအားဖြင့် အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်အား အသိအမှတ်ပြုရာတွင်သက်ဆိုင်သူ (Party) သည် အပြီးသတ်စီရင်ဆုံးဖြတ်မှု (res-judicata) အားခုခံကာကွယ်ရန်အလို့ငှာ တင်ပြလျှောက်ထားလာနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံရပ်ခြားတွင်အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းနည်းလမ်းဖြင့် ဖြေရှင်းပြီးဖြစ်သောအငြင်းပွားမှုအား ထပ်မံတရားစွဲဆိုမှု ပြုခြင်းမှတားမြစ်သည်။ ထို့အပြင်နိုင်ငံရပ်ခြားတွင်ရရှိသော ဆုံးဖြတ်ချက်ရလဒ် ပေါ်အခြေခံ၍ ခုနိမ့်နိုင်ခွင့်အား တရားရုံးဆောင်ရွက်ချက်များတွင် ကြီးပမ်းလာနိုင်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အသိအမှတ်ပြုရေးသည် တခါတရံတွင်ခုခံကာကွယ်ရန် နည်းလမ်း ဖြစ်စေသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်အသိအမှတ်ပြုခြင်း (recognition) အား အကာအကွယ် ခိုင်းသဖွယ် သတ်မှတ်ကြခြင်းဖြစ်သည်။

ဆန့်ကျင်ဘက်သဘောအရဆိုသော် အတည်ဖြစ်အောင်ပြုလုပ်ခြင်း (enforcement) အား ထိုးစစ်ပြုရန် စားအဖြစ်သတ်မှတ်လိုက် သတ်မှတ်နိုင်ပေသည်။ အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်တွင် အနိုင်ရရှိသော သက်ဆိုင်သူ (party) သည် ခုံသမာဓိလူကြီးများမှချမှတ်ပေးထားသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်အားဥပဒေအတိုင်း အခိုင်အမာဖြစ်စေရန်ကြိုးပမ်းနိုင်သည်။

၎င်းအချင်းအရာသည် မှန်ကန်ခြင်းမှာ စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်အများစုသည် ဆန္ဒအလျောက် ဆုံးဖြတ်လိုက်နာစေခြင်းဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း တရားရုံးသည့်သူမှ လိုက်နာဆောင်ရွက်မှုမရှိလျှင်

အနိုင်ရသူသည်အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ချက် အားရုံးနိမ့်သူမှ အတိအကျလေးစားလိုက်နာရန် တရားရုံးတော်၏ အကူအညီကို တောင်းခံပေးလိမ့်မည်။
၁၉၅၈ နယူးယောက်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုစာချုပ်သည် ပါဝင်ပတ်သက်သူများအား ထိုကဲ့သို့ရုံးတော် သို့အကူအညီတောင်းခံရန် ခွင့်ပြုသည်။

တနည်းအားဖြင့်ဆိုသော် အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် ဥပဒေအတိုင်းအခိုင်အမာဖြစ်စေခြင်းတို့မှာ အနညာတစီရင်ခြင်း ပြုရာနိုင်ငံထက် ဆုံးဖြတ်ချက်ရလဒ်ဦးတည်ရာနိုင်ငံအား သက်ရောက်မှု ပိုမိုဖြစ်ပေါ်စေသည်ကိုငြင်းဆန်မရနိုင်ပေ။ (အခန်း-၁ကိုကြည့်ပါ)
တရားရုံးတော်မှ ဆုံးဖြတ်ချက်ရလဒ်အား အငြင်းပွားမှုဖြစ်ပေါ်ရာနိုင်ငံတွင်းတွင် အခိုင်အမာ ဖြစ်စေရန်မြွက်ဟကြေညာရာတွင် အနိုင်ရသောသူသည် ဆုံးဖြတ်ချက်ရလဒ်အား အကောင်အထည် ဖော်ရာတွင် ပြည်တွင်းဥပဒေများအား အားကိုးအားထားပြုနိုင်ပေသည်။

အခန်း ၁

နယူးယောက် နိုင်ငံတကာဥပဒေ သဘောတူညီမှုဆိုင်ရာ အား နိုင်ငံတကာ တရားဝင်ဥပဒေ အနေဖြင့် ကျင့်သုံးခြင်း
မာတိကာ

၁။ အဓိပ္ပါယ် ကောက်နုတ်ချက်

- ၁.၁။ နိုင်ငံခြား သဘောတူညီမှုအားအဓိပ္ပါယ်ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုချက်။ ။ ဗီယင်နာအပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှု
- ၁.၂။ အသိအမှတ်ပြုခြင်း (recognition) နှင့် အတည်ဖြစ်အောင်ပြုလုပ်ခြင်း (enforcement) အား အဓိပ္ပါယ် ရှင်းလင်းချက်။ အတည်ဖြစ်အောင်ပြုလုပ်ခြင်းအား လိုလားသော သဘောထား။

၂။ ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်ရှိသူ၏ အခွင့်အာဏာနှင့် လုပ်ဆောင်နိုင်မှု

- ၂.၁။ အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်
- ၂.၁.၁။ ကိုယ်ပိုင်ခန့်ခွဲနိုင်ခြင်းအဓိပ္ပါယ်ရှင်းလင်းချက်
- ၂.၁.၂။ နိုင်ငံခြားနီးနွယ်သောအမှုအခင်းများကိုပြည်တွင်းတရားရုံးကစစ်ဆေးရာတွင်အသုံးပြုသောဥပဒေ ဖြင့်ချဉ်းကပ်ခြင်း
- ၂.၂။ အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်

၃။ ပိုင်နက်နယ်ပယ်အားအသုံးပြုခြင်း

- ၃.၁။ ဆုံးဖြတ် စီရင်ချက်
- ၃.၁.၁။ ဆုံးဖြတ်စီရင်ချက်ချမှတ်ရာနိုင်ငံ၏နယ်နိမိတ်ကလွဲ၍အခြားသောနိုင်ငံများတွင်အသိအမှတ်ပြုခြင်း (recognition) နှင့် အတည်ဖြစ်အောင်ပြုလုပ်ခြင်း (enforcement) ဖြစ်ပေါ်စေရန်ကြိုးပမ်းခြင်း
- ၃.၁.၂။ ပြည်တွင်းနှင့် မသက်ဆိုင်သော ဆုံးဖြတ် စီရင်ချက်
- ၃.၂။ အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းခံယူမှုဆိုင်ရာသဘောတူညီမှု

၄။ ပြဋ္ဌာန်းချက်

- ၄.၁။ အပြန်အလှန် အပေး အယူပြုခြင်း (အပိုဒ်ခွဲ ၁ (၃) ပထမစာကြောင်း)
- ၄.၂။ ကုန်သွယ်မှုနှင့်ဆိုင်သောသဘောသဘာဝ (အပိုဒ်ခွဲ ၁ (၃) ဒုတိယစာကြောင်း)

၅။ ပြည်တွင်း ဥပဒေနှင့် တခြားနိုင်ငံတကာ ဥပဒေများ ဆက်နွယ်မှု (အပိုဒ်ခွဲ ၄)

- ၅.၁။ ပိုမိုအထောက်အပံ့ဖြစ်စေသောဥပဒေ
- ၅.၂။ နယူးယောက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှု နှင့် တခြား နိုင်ငံတကာ တရားဝင်သဘောတူညီမှု စာချုပ်များ
- ၅.၃။ နယူးယောက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုနှင့် နိုင်ငံတော်ဥပဒေ

၆။ နယူးယောက် နိုင်ငံတကာဥပဒေ သဘောတူညီမှုအားကျင့်သုံးခြင်းမပြုသောကြောင့်ဖြစ်ပေါ်လာသော အကျိုးဆက်များ

- ၆.၁။ နယူးယောက်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှု အား ချိုးဖောက်ခြင်း
- ၆.၂။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေ အား ချိုးဖောက်ခြင်း
- ၆.၃။ ထိရောက်မှုမရှိသော ဆုံးဖြတ်စီရင်မှု

၁။ အဓိပ္ပါယ် ကောက်နုတ်ချက်

နယူးယောက်နိုင်ငံတကာဥပဒေသဘောတူညီမှုသည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုစာချုပ်တစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းသည်အများပြည်သူနှင့်သက်ဆိုင်သော အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဥပဒေ၏ အစိတ်အပိုင်း တခုလည်းဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် တရားရုံးများသည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှု၏ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်အရ နိုင်ငံတကာဥပဒေ စည်းကမ်းများ၏ အဓိပ္ပါယ်ကောက်ယူချက်များအတိုင်း ကျင့်သုံးနိုင်ရန်ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သော ဗီယင်နာအပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်ပါအပိုဒ်ခွဲ ၃၁ နှင့် ၃၂ အရအဓိပ္ပါယ်ကောက်ယူသင့်သည်။¹

1 Vienna Convention on the Law of Treaties, done at Vienna on 23 May 1969, entered into force on 27 January 1980, United Nations Treaty Series, vol. 1155, p. 331. Article 31 reads:

“General rule of interpretation

1. A treaty shall be interpreted in good faith in accordance with the ordinary meaning to be given to the terms of the treaty in their context and in the light of its object and purpose.
2. The context for the purpose of the interpretation of a treaty shall comprise, in addition to the text, including its preamble and annexes:
 - (a) any agreement relating to the treaty which was made between all the parties in connection with the conclusion of the treaty;
 - (b) any instrument which was made by one or more parties in connection with the conclusion of the treaty and accepted by the other parties as an instrument related to the treaty.
3. There shall be taken into account, together with the context:
 - (a) any subsequent agreement between the parties regarding the interpretation of the treaty or the application of its provisions;
 - (b) any subsequent practice in the application of the treaty which establishes the agreement of the parties regarding its interpretation;
 - (c) any relevant rules of international law applicable in the relations between the parties.

နယူးယောက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုအား နိုင်ငံတော်ဥပဒေ အနေဖြင့် တရားဝင်ကျင့်သုံးခြင်း အပိုဒ်ခွဲ ၃၁ နှင့် ၃၂ တွင်ပါရှိသည့် အစီအစဉ်များ အတိုင်းလိုက်နာ ဆောင်ရွက်ရပါမည်။ သာဓကအားဖြင့် အကယ်၍ အပိုဒ်ခွဲ ၃၂ တွင် ဖွဲ့စည်းပါဝင်ခဲ့သည့် အထွေထွေစည်းမျဉ်း နည်းဥပဒေကို ရည်ညွှန်းပြောဆိုခြင်း အားဖြင့်အဓိပ္ပါယ်ရှင်းလင်း ခြင်းမရှိပါကအပိုဒ်ခွဲ ၃၂ တွင် ဖွဲ့စည်းပါရှိသည့် နောက်ဆက်တွဲ စည်းမျဉ်း ဥပဒေများအားကြည့်ရှုနိုင်သည်။ နိုင်ငံတော်ဥပဒေများ၏ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုခြင်းများနှင့် သက်ဆိုင်ခြင်း မရှိစေရ။ နိုင်ငံတကာ ဥပဒေနှင့်အညီတရားရုံးများသည် ၁၉၅၈ နယူးယောက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုစာချုပ်တွင် ပါရှိသည့် ခန့်ခွဲနိုင်သည့်သဘောရှိသော ပုံစံအတိုင်း အဓိပ္ပါယ်ရှင်းလင်းသင့်သည် (အောက်တွင်ဖော်ပြ ထားသော ဤအခန်း၏ ၁.၁ တွင်ကြည့်ပါ) ထို့အပြင်အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် အတည်ဖြစ်အောင်ပြုလုပ်ခြင်း အား အထောက်အပံ့ပြုသည်။ (အောက်တွင်ဖော်ပြ ထားသော ဤ အခန်း၏ ၁.၂ တွင်ကြည့်ပါ)

၁.၁။ နိုင်ငံချင်းသဘောတူညီမှုအားအဓိပ္ပါယ်ရှင်းလင်းချက်။ ။ ရည်ရွယ်ချက်များကိုဆက်စပ် စဉ်းစားနိုင်သည့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှု ယေဘုယျအားဖြင့်နိုင်ငံချင်းချုပ်ဆိုသည့် သဘောတူညီမှုစာချုပ်တွင်အသုံးပြုထား သော စကားရပ်များသည်လွတ်လပ်သော သဘောရှိသည်ဟု အဓိပ္ပါယ်ကောက်ယူနိုင်သည်။ (ဗီယင်နာအပြည်ပြည် ဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်တွင် ပါဝင်သော အပိုဒ်ခွဲ ၃၁) အကယ်၍ ၁၉၅၈ နယူးယောက်သဘောတူညီမှုစာချုပ်တွင် ပါရှိသည့် ပြဋ္ဌာန်းထားသည့်စာသားများသည် ဒွိဟဖြစ်နေပါက ရှေ့နောက်စကားရပ်တို့ဖြင့်ဆက်စပ်စဉ်းစားရန်နှင့် သဘောတူညီမှုရည်ရွယ်ချက်များက ဆက်စပ်စဉ်းစားနိုင်သည် (travaux préparatoires) (ဗီယင်နာအပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်ပါဝင်သော အပိုဒ်ခွဲ ၃၁ နှင့်၃၂)² ထို့အပြင် စကားရပ်တို့၏ ရှေ့နောက်ဆက်စပ်ခြင်းများအား နားလည်သဘောပေါက်ရန် လိုအပ်သည့်အပြင် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူစာချုပ်၏ ရည်ရွယ်ချက်ကိုလည်းနားလည် သဘောပေါက်သင့်သည်။ ထို့ကြောင့်တရားရုံးများသည် ၁၉၅၈ နယူးယောက်သဘောတူညီမှုတွင် ပါဝင်သောစကားရပ် များကို နိုင်ငံတွင်း ပြဋ္ဌာန်းထားသော ဥပဒေအားရည်ညွှန်း၍ အဓိပ္ပါယ်မကောက်သင့်ပါ။

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုစာချုပ်၏ စကားရပ်များကိုနိုင်ငံတကာ၌ ကျင့်သုံးသောအခါ တူညီသော အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်ရှိသင့်သည်။ ထိုတူညီသော အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်သည် သဘောတူစာချုပ်ချုပ်ချယ်သည့် အခြေအနေ အားလုံးတွင်တူညီစွာ ကျင့်သုံးရန်ကို အထောက်အကူပြုသည်။ တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်၌ ၎င်းတို့၏တရားဥပဒေစနစ်တွင် နိုင်ငံတကာသဘောတူညီမှုများကို ဥပဒေ၌ပါဝင်ခြင်း အားဖြင့် အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့သည့် ယင်းစကားရပ်များအား အလေးထားမှုရှိရန်အရေးကြီးပါသည်။ အချို့ကိစ္စရပ်များ၌ နိုင်ငံချင်းချင်းချုပ်ဆိုသော သဘောတူညီမှုစာချုပ်၏ စကားရပ်များကိုပြောင်းလဲ ပြင်ဆင်ကြသည်။³ လက်ရှိ ဥပဒေရေးရာအထောက်အထားအရ ကံမကောင်းစွာပင် တခါတရံနိုင်ငံချင်းချင်းချုပ်ဆိုသော သဘောတူညီမှုစာချုပ်အား ပြဋ္ဌာန်းချက်အပေါ် နိုင်ငံချင်းချင်း ချုပ်ဆိုသော သဘောတူညီမှုစာချုပ်အား ကျင့်သုံးခြင်းကွဲပြားခြားနားသည် ထို့အတွက်ကြောင့် အသုံးဝင်သည့်လမ်းညွှန်ချက်ကို အမြဲတမ်းမပေးနိုင်ပါ။ ထိုကဲ့သို့ဖြစ်ခဲ့လျှင် တရားရုံးများသည် ၁၉၅၈ နယူးယောက် နိုင်ငံတကာဥပဒေ သဘောတူညီမှုစာချုပ်အတိုင်း လိုက်နာစေရန်လိုလားသော

သဘောထားဖြင့် အမြဲတမ်းအဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုသင့်သည်။ တရားရုံးများသည် ၁၉၅၈ နယူးယောက် သဘောတူညီမှုစာချုပ်အား ပါမောက္ခ အဲဘတ်ဂျန်ဗန်ဒန်ဘတ် (Albert Jan van den Berg) ပညာရှင်ဆန်သော အရေးအသားရှင်းလင်းချက်မှတ်စု တစ်ခုအနေဖြင့် အားထားသင့်သည်။⁴

4. A special meaning shall be given to a term if it is established that the parties so intended”

Article 32 reads:

“*Supplementary means of interpretation*

Recourse may be had to supplementary means of interpretation, including the preparatory work of the treaty and the circumstances of its conclusion, in order to confirm the meaning resulting from the application of article 31, or to determine the meaning when the interpretation according to article 31:

(a) leaves the meaning ambiguous or obscure; or

(b) leads to a result which is manifestly absurd or unreasonable.”

2 The Convention was drawn up in five official texts: Chinese, English, French, Russian and Spanish.

3The Survey Relating to the Legislative Implementation of the Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign

Arbitral Awards (New York 1958). Note by the UNCITRAL Secretariat. A/CN.9/656 and A/CN.9/656/Add.1, 5 June 2008.အစီရင်ခံစာကို ကြည့်ပါ။

4 Albert Jan van den Berg, *The New York Arbitration Convention of 1958 – Towards a Uniform Judicial Interpretation* (Kluwer,1981); see also Professor van den Berg’s Consolidated Commentary on the 1958 New York Convention in Volume XXVIII(2003) of the Yearbook Commercial Arbitration, covering Volume XXII (1997) to Volume XXVII (2002), and the Consolidated Commentary on the 1958 New York Convention in Volume XXI (1996) of the Yearbook Commercial Arbitration, covering Volume XX (1995) and Volume XXI (1996).

၁.၂။ အသိအမှတ်ပြုခြင်း (recognition)နှင့် အတည်ဖြစ်အောင်ပြုလုပ်ခြင်း (enforcement) အဓိပ္ပါယ်ရှင်းလင်းချက်။

ဥပဒေစည်းကမ်းအတိုင်းလိုက်နာစေရန်လိုလားသောသဘောထား

အထက်ပါအခြေအနေအရ နိုင်ငံချင်းချင်းချုပ်ဆိုသော သဘောတူညီမှုစာချုပ်များ၏ ရည်ရွယ်ချက်နှင့် ရည်မှန်းချက်အား နားလည်မှုရှိရန်အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုသင့်သည်။ ၁၉၅၈ နယူးယောက်သဘောတူညီမှုဆိုင်ရာအား နိုင်ငံတကာတရားဝင်ဥပဒေ အနေဖြင့် ကျင့်သုံးခြင်းရည်ရွယ်ချက်မှာ နိုင်ငံတကာကုန်သွယ်မှုဆိုင်ရာနှင့် အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်မှု စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းအားဖြင့် အငြင်းပွားဖွယ်ရာကိစ္စများအား ပြေလည်စေရန်ကိုမြှင့်တင်ရန်ဖြစ်သည်။ ၎င်းသည်အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်မှုနှင့်ဆိုင်သော စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်များ လွယ်ကူချောမွေ့စေရန် အသိအမှတ်ပြုခြင်း (recognition)နှင့် အတည်ဖြစ်အောင်ပြုလုပ်ခြင်း(enforcement)နှင့် အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းခံယူမှုဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုအားဥပဒေအတိုင်း ဖြစ်ပေါ်စေရန် ဥပဒေအတိုင်းရည်ညွှန်းပါသည်။ ထို့ကြောင့် တရားရုံးတော်များသည် ၁၉၅၈ နယူးယောက် သဘောတူညီမှုစာချုပ်အား အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုရာ၌ ဥပဒေစည်းကမ်းအတိုင်း လိုက်နာစေရန်လိုလားသောကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းမှုမျိုးကို ထောက်ခံအားပေး အတည်ပြုသင့်သည်။

အကယ်၍အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုမှုများသည် ဖြစ်နိုင်ချေအမျိုးမျိုးကွဲပြားနေပါက တရားရုံးတော်များသည် အသိအမှတ်ပြုခြင်း (recognition)နှင့် အတည်ဖြစ်အောင်ပြုလုပ်ခြင်း(enforcement) (ဥပဒေအမိန့်အာဏာတည်စေရန် ထောက်ခံအားပေးသည်ဟု ထင်မြင်ယူဆသည့် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုမှုမျိုးနှင့် သက်ဆိုင်သော) အထောက်အပံ့အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုမှုမျိုးကိုသာ ရွေးချယ်သင့်သည်။ ဤသွယ်ဝိုက်ညွှန်းဆိုချက်များ အထူးပြုထားသောဥပဒေအတိုင်း လိုက်နာစေရန်ငြင်းဆိုမှုအတွက် ခိုင်လုံသောအကြောင်းပြချက်များကို အပိုဒ်တွင် တိတိကျကျဖော်ပြထားပြီး ကျိုးကြောင်းဆီလျော်သော အချက်အလက် များအား စေ့စေ့စပ်စပ်အနက်အဓိပ္ပါယ်ကောက်ယူသင့်သည်။ (အခန်း- ၃ ၏ အပိုဒ်ခွဲ ၃.၄ တွင်ကြည့်ပါ)⁵

ဥပဒေအမိန့်အာဏာတည်စေရန် ထောက်ခံအားပေးသည့် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုမှုမျိုးနှင့်သက်ဆိုင်သော စာကြောင်းတွင် ၁၉၅၈ နယူးယောက်သဘောတူညီမှုစာချုပ်၏ အဓိကကြောင်းအရာကို အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုရန် အချိန်တိုတိုနှင့် အကျိုးသက် ရောက်မှုအများဆုံးရှိသော ဥပဒေသကိုကျင့်သုံးသင့်သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ အကယ်၍ရောင်းဝယ်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ တရားဝင်သဘောတူညီချက် စာချုပ်များနှင့် သက်ဆိုင်သောအခါ တရားရုံးများသည်ရောင်းဝယ်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ တရားဝင်သဘောတူညီချက် အတည်ပြုနိုင်သော စီရင်ဆုံးဖြတ်မှုမျိုးကျင့်သုံးသင့်သည်။ ဤအကြောင်းအရာကို အပိုဒ်ခွဲ-၇ ၌အလေးအနက် ဖော်ပြထားသည်။ (အောက်တွင်ဖော်ပြထားသော ဤအခန်း၏ ၅.၂တွင်ကြည့်ပါ)

စပိန်နိုင်ငံတော် တရားရုံးချုပ်၌ စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်အား ဥပဒေအတိုင်းအခိုင်အမာဖြစ်နိုင်စေရန် အနီးစပ်ဆုံးအသုံးချနိုင် ဖွယ်ရှိသော စာချုပ်နှစ်ခုအားအသုံးချရန်ထောက်ရှုစဉ်းစားသည်။ ထိုသို့အသုံးချရန် ထောက်ရှုစဉ်းစားခဲ့သည့်အပြည်ပြည် ဆိုင်ရာစာချုပ်နှစ်ခုမှာ စပိန်နှင့်ပြင်သစ်နှစ်နိုင်ငံကြား

ချုပ်ဆိုသောစာချုပ် (Bilateral Agreement)နှင့် ၁၉၅၈ နယူးယောက်သဘောတူညီမှုစာချုပ်တို့ ဖြစ်သည်။ တရားစီရင်ရေးအဖွဲ့သည် နှစ်နိုင်ငံသဘောတူစာချုပ်နှင့် ၁၉၅၈ နယူးယောက်သဘောတူညီမှုစာချုပ်နှစ်ခုအနက်မှ သင့်တင့်စီလျော်သော စာချုပ်တစ်ခုအားအသုံးပြု ကျင့်သုံးရန်ဆုံး ဖြတ်ခဲ့သည်။ ၎င်းတို့အနက် နိုင်ငံရပ်ခြားတွင်ဆုံးဖြတ်သော စီရင်ချက်အား အခိုင်အမာအသိအမှတ်ပြုရန် ထိရောက်မှု အရှိဆုံးနှင့် အထောက်အပံ့အဖြစ်နိုင်ဆုံးတစ်ခုအား မလွဲမသွေရွေးချယ်အသုံးပြုရမည်ဖြစ်သည်။ (ရုံးတော်မှအပြီးသတ် ဆုံးဖြတ်ချက်ချရန်သဘောတူညီမှုအား ပြဋ္ဌာန်းချက်တစ်ခုသဖွယ် သုံးပြုကျင့်သုံးရာ၌ နီးနွယ်ဆက်စပ်သော အခြား အခြေခံသဘောတရား (သို့မဟုတ်) ဥပဒေများအား ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းဖြင့်) အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုနှစ်ခု၊ ၎င်းနှင့်ဆက်စပ်လျက်ရှိသော စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်များ၏ တရားဝင်ခိုင်မာမှုနှင့် အကျိုးအာနိသင်များ ပေါ်ပေါက်လာသည် ထို့ကြောင့် သက်သေပြရန်မှာ အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်အား ရုံးတော်သို့တင်ပြလာသူ၏ တာဝန်အဖြစ်သို့ ပြောင်းလည်း ဖြစ်ပေါ်လာမည် ဖြစ်သည်။

5 A court seized with an application to enforce an award under the Convention has no authority to review the decision of the arbitral tribunal on the merits and replace it by its own decision, even if it believes that the arbitrators erred in fact or law. Enforcement is not an appeal of the arbitral decision (see Chapter III at III.1).
6Spain: Tribunal Supremo, Civil Chamber, First Section, 20 July 2004 (*Antilles Cement Corporation v. Transfitem*) Yearbook Commercial Arbitration XXXI (2006) pp. 846- 852 (Spain no. 46).

၂။ ၁၉၅၈ နယူးယောက်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုအား အသုံးကျင့်သုံးခြင်း၏ အရေးပါမှုအတိုင်းအတာ

ရှေးဦးစွာ အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်နှင့် ထိုသို့စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းခံယူရေးသဘောတူညီချက်တို့သည် ၁၉၅၈ နယူး ယောက်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီချက်များနှင့် ဘောင်ဝင်ခြင်းရှိမရှိကိုဆုံးဖြတ်ရမည် ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ဆုံးဖြတ်မှုပြုရာတွင် စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်နှင့်သဘောတူညီချက်များကို တရားရုံးတော်က တိကျသေချာစွာစစ်ဆေးရမည် ဖြစ်သည်။

၂.၁။ အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ချက် (Arbitral Award)

၁၉၅၈နယူးယောက်သဘောတူညီမှုစာချုပ်၌ “အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်” အားတိတိကျကျ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက် မရှိပါ။ ထို့ကြောင့် ယင်းစကားရပ်အား ၁၉၅၈ နယူးယောက်သဘောတူညီမှု၏ ရည်ရွယ်ချက်များနှင့်အညီ သက်ဆိုင်ရာ တရားရုံးတို့က အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုရမည် ဖြစ်သည်။ ထိုကဲ့သို့အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုရာတွင် လုပ်ဆောင်ချက်နှစ်ဆင့် ရှိသည်။

(၁) ပထမအဆင့်အနေဖြင့် အငြင်းပွားမှုအား အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်မှုနည်းလမ်းဖြင့် ဖြေရှင်းရန်တင်သွင်းခဲ့ခြင်းရှိမရှိ တရားရုံးတို့က စစ်ဆေးရမည်ဖြစ်သည်။ အငြင်းပွားမှုအား ဖြေရှင်းရာတွင် တရားရုံးပြင်ပတွင် ဖြေရှင်းသည့်တိုင်း အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဟု မခေါ်ဆိုထိုက်ပေ။ အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရာတွင် နည်းလမ်းမျိုးမျိုးရှိသည်ငင်းတို့အနက် အချို့အငြင်းပွားမှုများအား ကိုယ်ပိုင်နည်းလမ်းဖြင့် သီးခြားဖြေရှင်းခြင်းနည်းလမ်းသည်လည်း အပါအဝင်ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ထိုကဲ့သို့ဖြေရှင်းခြင်းနည်းလမ်းသည် အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းနည်းလမ်းဖြင့် စရိုက်လက္ခဏာတူညီမှု မရှိကြပေ။ စေ့စပ်ညှိနှိုင်းခြင်းနည်းလမ်း၊ ရင်ကြားစေ့ဖြန်ဖြေခြင်းနည်းလမ်းနှင့် ကျွမ်းကျင်သူတစ်ဦး၏ ဆုံးဖြတ်မှုခံယူခြင်း နည်းလမ်းတို့သည် သာဓကကောင်းများပင်ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ၁၉၅၈ နယူးယောက်သဘောတူညီမှုစာချုပ်ပါသဘောတူညီမှုများသည် အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း နည်းလမ်းတစ်ခုတည်းသာ အကျုံးဝင်သည်။

(၂) ဒုတိယအဆင့်ဖြင့် ဆုံးဖြတ်စီရင်ချက်သည် အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းမှ ချမှတ်လိုက်သောဆုံးဖြတ်ချက် ဟုတ်မ ဟုတ်စိစစ်ရန်ဖြစ်သည်။ အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းသည် ဆုံးဖြတ်ချက်အမျိုးမျိုးကို ထုတ်ပြန်ချမှတ်မည်ဖြစ်ပြီး အချို့သောဆုံးဖြတ် ချက်များသည် အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်ဟု သတ်မှတ်နိုင်သော်လည်း အချို့မှာမသတ်မှတ်နိုင်ပေ။ တရားရုံး များသည် “အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း ” နှင့် “စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်” တို့၏အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်ကို သတ်မှတ်ရန် ကွဲပြားခြားနားသောနည်းလမ်းနှစ်မျိုးကို လက်ခံကျင့်သုံးရမည်။ ထိုသို့အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုရာတွင်-

(၁) ဖြစ်နိုင်ခြေများစွာထဲမှလွတ်လပ်သော သဘောဆောင်သည့်ဖြစ်နိုင်ခြေအား ရွေးချယ်အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆို ခြင်း

(၂)ပြည်တွင်းဥပဒေများကိုညွှန်းဆို၍နိုင်ငံခြားနှင့်နီးနွယ်သောအမှုကိုပြည်တွင်းတရားရုံးကစစ်ဆေးရာတွင်အသုံးပြု သည့်ဥပဒေများအရ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။

၂.၁.၁။ ကိုယ်ပိုင်ခန့်ခွဲနိုင်ခြင်းအဓိပ္ပါယ်ရှင်းလင်းချက်

ပထမအဆင့်အနေဖြင့် အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်သည် အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းအဖြစ် သတ်မှတ်ရန် အရည်အချင်းပြည့်မီခြင်းရှိမရှိ ဆန်းစစ်ရန်ဖြစ်သည်။ အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းသည် အငြင်းပွားမှုက ပြေငြိမ်းကျ အေးခြင်းနည်းလမ်းဖြင့် ဖြေရှင်းခြင်းဖြစ်ပြီး သက်ဆိုင်သူများသည် ၎င်းတို့၏အငြင်းပွားမှုအား တရားရုံးများအစား စီးနောင်မှုရှိသော အပြီးသတ်ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်ပေးနိုင်မည်။ ကြားလူ (Third party) ၏အဆုံးအဖြတ်အားနှစ်ဦး သဘောတူခံယူကြရန် ဖြစ်သည်။

ထိုအဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်သည် အနညာတ စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း၏ ထူးခြားသောလက္ခဏာသုံးမျိုးကို အဓိက အရေးစိုက်မှု ရှိသည်။ ပထမဦးစွာ အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းသည် နှစ်ဦးနှစ်ဖက်သဘောဆန္ဒအရ အဆုံးအဖြတ်ခံယူခြင်းဖြစ်သည် ထို့အပြင်သက်ဆိုင်သူတို့၏ သဘောတူညီမှု (Agreement) ကိုအခြေခံသည်။ ဒုတိယအနေဖြင့် အနညာတ စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းသည် အငြင်းပွားမှုများကို စီးနောင်အားရှိသော အပြီးသတ်အဆုံးအဖြတ်ရရှိနိုင်စေရန် ဦးတည်သည်။ တတိယအနေဖြင့် အနညာတ စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဖြင့် တရားရုံးတော်၌ တရားစွဲဆိုခြင်းအား အစားထိုးနိုင်ရန်ဖြစ်သည်။

ဒုတိယအနေဖြင့်ဆုံးဖြတ်စီရင်ချက်သည် အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းမှ ချမှတ်လိုက်သောဆုံးဖြတ်ချက် ဟုတ်မဟုတ် စိစစ်ရန်ဖြစ်သည်။ စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်ဆိုသည်မှာ အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်မှုတစ်ခုလုံး သို့တည်းမဟုတ် တစ်စိတ် တစ်ပိုင်းအဆုံးသတ်စေရန် ချမှတ်သောဆုံးဖြတ်ချက် သို့မဟုတ် ကနဦးဆုံးဖြတ်ချက် ရလဒ်များကို စိုးမိုး၍အပြီးသတ် ဆုံးဖြတ်ချက်သို့ မလွဲမသွေရောက်ရှိရန်ဖြစ်သည်။ စီရင်ဆုံးဖြတ်မှုသည် ဖြေရှင်းပေးရန်တောင်းခံသည့် အငြင်းပွားမှုအား နောက်ဆုံးအဆုံးသတ်အနေဖြင့် ပြီးပြတ်စေခြင်းဖြစ်သည်။ အကယ်၍ခုံအဖွဲ့ရုံးသည် နောက်ပိုင်းကာလများ၌ ကွဲပြားခြားနားသော ကောက်နုတ်သုံးသပ်ချက်များအား လိုက်နာကျင့်သုံးရန် ဆန္ဒရှိသည့်တိုင် ကောက်ချက်အား ပြန်လည်ဖွင့်လှစ်ခွင့် သို့မဟုတ် ပြန်လည်ပြင်ဆင်ခွင့် မရနိုင်ပေ။

သို့ဖြစ်၍ အောက်ဖော်ပြပါဆုံးဖြတ်ချက်တို့သည် အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်အဖြစ် အရည်အချင်း ပြည့်မီသော ဆုံးဖြတ်ချက်များဖြစ်ကြသည်။ ။

- **အပြီးသတ်စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်** ဆိုသည်မှာ အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်မှု၏ အဆုံးသတ်ဖြစ်သည်။ အပြီးသတ်ဆုံးဖြတ်ချက်ဆိုသည်မှာ ထိုက်သင့်ရာတောင်းဆိုမှုများအား ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် ဆုံးဖြတ်ချက် ဖြစ်သည်ဟုမှတ်ယူရမည်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အငြင်းပွားမှုအပေါ် ခုံရုံး၏တရား စီရင်ပိုင်ခွင့်ကို ငြင်းဆို၍ အငြင်း ပွားမှုအားတင်သွင်းခြင်းဖြစ်သည်။

- တစ်စိတ်တစ်ဒေသဆုံးဖြတ်ချက် ဆိုသည်မှာ တောင်းဆိုမှုများအား၏ တစ်စိတ်တစ်ဒေသအား ဆုံးဖြတ်ချက်ပေးခြင်း အဆိုများ၏တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းနှင့် ကျန်ရှိနေသောတောင်းဆိုမှုများအား အမှုဆိုင်ရာ ဆောင်ရွက်ချက်၏ နောက်ဆက်တွဲအဆင့်ဆင့်တွင် ဆောင်ရွက်ရန်ချန်လှပ်ထားရှိခဲ့ခြင်းမျိုး ဖြစ်သည်။
အနညာတစ်ရပ်မူတည်ဆောက်ရာတွင် ပိုဆောင်းကုန်ကျခြင်းများအား ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန်နှင့်ချို့ယွင်းချက် အတွက်နစ်နာမှုများအားချန်လှပ်ထားပြီး အမှုဆိုင်ရာနောက်ပိုင်းဆောင်ရွက်ချက်များတွင် ကိုင်တွယ်ရန် ရွှေ့ဆိုင်းခြင်းကို တစ်စိတ်တစ်ဒေသဆုံးဖြတ်ချက်ဟုခေါ်ဆိုနိုင်သည်။
- ကနဦးစီရင်ဆုံးဖြတ်ချက် ဆိုသည်မှာ ယာယီသို့မဟုတ် ကြားဖြတ်ရရှိသော ဆုံးဖြတ်ချက်ကိုဆိုလိုခြင်း ဖြစ်သည်။ သက်ဆိုင်သူတို့၏ အရေးတကြီးဖြေရှင်းရန်လိုအပ်သော ကနဦးအငြင်းပွားမှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍ တောင်းဆိုမှုအတွက်ချမှတ်ပေးခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ တောင်းဆိုမှုသည်ကာလစည်းကမ်းသတ် ကုန်လွန်ပြီးခြင်း ရှိမရှိ၊ ထိုက်သင့်ရာကို မည်သည့် ဥပဒေအားဖြင့်လွှမ်းမိုးထိန်းချုပ်မည်နည်း၊ တာဝန်ရှိမှုရှိမရှိစသည်တို့ကို ထောက်ရှု၍ချမှတ်သော ဆုံးဖြတ်ချက်များပါဝင်သည်။
- တရားစရိတ်ပေါ်မူတည်သောဆုံးဖြတ်ချက်ဆိုသည်မှာ အနညာတစ်ရပ် ဆီရင်ဆုံးဖြတ်မှုအတွက် ကုန်ကျသော ငွေပမာဏသတ်မှတ်ခြင်းနှင့် အနညာတစ်ရပ်ဆုံးဖြတ်မှုအတွက် ကုန်ကျမှုအားခွဲဝေသတ်မှတ်နိုင်ရန် ဆုံးဖြတ်ချက်ကိုဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။
- ဆန္ဒအလျောက်ချမှတ်ပေးသော ဆုံးဖြတ်ချက်ဆိုသည်မှာ သက်ဆိုင်သူနှစ်ဦးနှစ်ဘက် ကျေနပ်စွာကျေအေးခြင်းအား ဆုံးဖြတ်ချက်တစ်ရပ်အနေဖြင့် မှတ်တမ်းတင်ထားခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

ပျက်ကွက်မှုအတွက် ချမှတ်သောဆုံးဖြတ်ချက်ဆိုသည်မှာ သက်ဆိုင်သူနှစ်ဦးအနက်မှ တစ်ဦးဦးကပါဝင်ရန် ပျက်ကွက်ခြင်းကြောင့် ချမှတ်သောဆုံးဖြတ်ချက်ဖြစ်သည်။ ထိုကဲ့သို့ ဆုံးဖြတ်ချက်သည် အထက်ဖော်ပြပါ ဆုံးဖြတ်ချက်တစ်ခုခုနှင့် ဘောင်ဝင်ခြင်းရှိပါက ယင်းဆုံးဖြတ်ချက်အား အရည်အခြင်းပြည့်မီသည်ဟု မှတ်ယူနိုင်သည်။

- လုပ်ထုံးလုပ်နည်းဆိုင်ရာ ညွှန်ကြားချက်ဆိုသည်မှာ အမှုဆိုင်ရာဆောင်ရွက်ချက်များအား စုစည်းရန်သက် သက်သာ ဖြစ်သောဆုံးဖြတ်ချက်များကိုဆိုလိုသည်။
- ယာယီဆုံးဖြတ်ချက် (သို့မဟုတ်) ကြားဖြတ်အကဲဖြတ်ခြင်း -
ယာယီအကဲဖြတ်ခြင်းကိုဆုံးဖြတ်ချက်ဟု မသတ်မှတ်နိုင် ဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ထိုကဲ့သို့ အကဲဖြတ်ခြင်းသည် အနညာတစ်ရပ်ဆုံးဖြတ်မှုဆောင်ရွက်နေစဉ် အချိန်အတော အတွင်းအတွက်သာ ဖြစ်ပြီးယင်းအချိန်အတောအတွင်း၌ပင် ပြန်လည်ဖော်ထုတ်၍ ဆက်လက် ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။ တရားရုံးများသည် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော သဘောထားပေါ်မူတည်၍ ယာယီအကဲဖြတ်ခြင်းများ ပြုလုပ်စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်၍ သက်ဆိုင်သူတို့၏အငြင်းပွားမှုအား ဆုံးခန်းတိုင်စေနိုင်သည့်အပြင် သက်ဆိုင်သူက ခုံသမာဓိစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၏ ကောက်ချက်များကိုဆုံးဖြတ်မှုပြုရန် သက်ဆိုင်သူတို့ကသဘောမတူနိုင်ခြင်းများ ရှိနိုင်၍ ယင်းယာယီအကဲ ဖြတ်ချက်များသည် ယုံကြည်လောက်ဖွယ်ရာမရှိချေ။

နောက်ဆုံးအနေဖြင့် ခုံသမာဓိခုံလူကြီးများ၏ ထင်မြင်ယူဆချက်ဆုံးဖြတ်ချက်များ ပြောဆိုချက်များကို ထည့်သွင်း စဉ်းစားခြင်းအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်၍မရနိုင်ပါ။ တရားရုံးတော်များအနေဖြင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်း၏အဓိက ဆိုလိုရင်းနှင့် နောက်ဆုံးအနေဖြင့် အရေးကြီးသောအကြောင်း အရာများပေါ် ဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ်ခြင်းနှင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်မှုရှိမရှိ ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည်။

၂.၁.၂။ နိုင်ငံခြားနီးနွယ်သောအမှုအခင်းများကို ပြည်တွင်းတရားရုံးကစစ်ဆေးရာတွင် အသုံးပြုသော ဥပဒေဖြင့် ချဉ်းကပ်ခြင်း တရားရုံးတော်တို့သည် အထက်ဖော်ပြပါကိုယ်ပိုင်ခန့်ခွဲနိုင်ခြင်းနည်းလမ်းများကို အသုံးပြုခြင်းထက် ပြည်တွင်းဥပဒေများကို အသုံးပြုရည်ညွှန်း ကိုးကားလိုကြသည်။ ယင်းသို့ရည်ညွှန်းကိုးကားရာတွင် အနုညာတဆုံးဖြတ် ချက်အား မည်သည့်ပြည်တွင်း ဥပဒေအားဖြင့်လွှမ်းမိုး၍ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုမည်ဆိုခြင်းဖြင့် စတင်လေ့ရှိကြသည်။

ဆိုလိုသည်မှာ နိုင်ငံခြားနီးနွယ်သောအမှုအခင်းများကို ပြည်တွင်းတရားရုံးက စစ်ဆေးရာတွင် အသုံးပြုသော ဥပဒေအား အသုံးပြု၍ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတော်၏ ကိုယ်ပိုင်ဥပဒေ (lex fori) ယင်းနိုင်ငံ၏ အနုညာတ စီရင်ဆုံးဖြတ်မှုအား လွှမ်းမိုးအုပ်ချုပ်သောဥပဒေ (lex arbitri) တစ်ခုခုအား အသုံးပြုနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

ယေဘုယျအားဖြင့် အနုညာတစီရင်ရာနိုင်ငံ၏ ဥပဒေများကိုအသုံးပြုရန်ဖြစ်ပြီး မကြာခဏဖြစ်ပေါ်လေ့ ရှိသော သက်ဆိုင်သူများ ရွေးချယ်သည့်အနုညာတစီရင်ခြင်းအား စည်းကျပ်သည့်ဥပဒေများ အသုံးပြုခြင်းကိုမူလျော့ချသင့် သည်။ (ပဋိညာဉ်မဟုတ်သကဲ့သို့ အငြင်းပွားမှုအား ထိုက်သင့်ရာဟုလည်း မမှတ်ယူနိုင်ပေ ၎င်းတို့သည် ကွဲပြားခြားနားသောအကြောင်းအရာများ ဖြစ်သည်။)

၂.၂။ အနုညာတစီရင် ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်

၁၉၅၈ နယူးယောက်သဘောတူညီမှု၏ အပိုဒ် -၂ (၁) တွင် အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်မှုခံယူခြင်း သဘောတူညီချက်အား အသုံးပြုမှုကိုရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြထားသည်။ ဥပဒေနှင့်ဆက်နွယ်မှုရှိခြင်းနှင့် အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်မှုခံယူရန် စာချုပ်ဥပဒေခြင်းရှိမရှိအား အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုရန်ပေါ်ပေါက်ပြီး သို့မဟုတ် ပေါ်ပေါက်နိုင်ချေရှိသည်များကို အနုညာတ စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းခံယူရန် အပြည့်အစုံဖြစ်စေ ကွဲပြားခြားနားချက်များအားဖြစ်စေ မှတ်တမ်းတင်ရေးသားချက်ကို သက်ဆိုင်သူတို့က တင်သွင်းရန် တာဝန်ယူခြင်းဖြစ်သည်။

“ပေါ်ပေါက်ပြီးသို့မဟုတ်ပေါ်ပေါက်နိုင်ချေရှိမှု” ဆိုသော စကားလုံးအသုံးအနှုန်း အသုံးပြုခြင်းမှာ ပဋိညာဉ်စာချုပ် တွင်ပါဝင်သော အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ အပိုဒ်ငယ်များသည် ၁၉၅၈ နယူးယောက်သဘောတူညီချက်များ အတွင်း အကျုံးဝင်သည်ကို ပြသရန်ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် အနာဂတ်တွင်ပေါ်ပေါက်လာနိုင်သည့် အငြင်းပွားမှုအား ဖြေရှင်းနိုင်ရန်နှင့် ယင်းစကားလုံးများပါဝင်သော ပဋိညာဉ်စာချုပ်အားတင်သွင်း၍ လက်ရှိပေါ်ပေါက်နေသော အငြင်းပွားမှု အားဖြေရှင်းနိုင်ရန်လည်းဖြစ်သည်။

အပိုင်းခွဲ-၂(၁) အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်မှုဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုသည် ဥပဒေဆိုင်ရာဆက်နွယ်မှုများနှင့် တိတိကျကျ ဆက်စပ်မှုရှိရန် အဓိကလိုအပ်ချက်ဖြစ်သည်။ အငြင်းပွားမှုများသည် ပဋိညာဉ်တွင်ပါဝင်သော အနညာတစီရင် ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ အပိုင်းခွဲအပိုင်းငယ်များနှင့်သက်ဆိုင်မှုရှိပြီး ထိုအငြင်းပွားမှုသည် ယင်းပဋိညာဉ်မှပင် ပေါ်ပေါက်လာခြင်း ဖြစ်ပါကလိုအပ်ချက်အား တိတိကျကျပြည့်မီသည် ဟုမှတ်ယူနိုင်သည်။ ဆန့်ကျင်ဘက်ရှုထောင့်အားဖြင့် စာချုပ်တွင်ပါဝင် ပတ်သတ်သူတို့သည် အကယ်၍ စာချုပ်တွင်ပါဝင်ပတ်သတ်သူများသည် ဖြစ်နိုင်ချေရှိသောအကြောင်းအရာများကို ကျော်လွန်၍ လက်ရှိတွင်ဖြစ်ပေါ်နေသော အငြင်းပွားမှုအချို့တဝက်နှင့် အားလုံးအပြင် အနာဂတ်တွင်ပေါ်ပေါက်လာ နိုင်သည့် အငြင်းပွားဖွယ်ရာများအား အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းသို့ တင်သွင်းလာမည်ဆိုပါက လိုအပ်ချက်ပြည့်မီ သည်ဟုမှတ်ယူနိုင်။

အနညာတဆုံးဖြတ်မှုဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်အရ အကျုံးဝင်သောအငြင်းပွားမှုသည် တရားမနစ်နာမှု အဆိုများနှင့် ပြဋ္ဌာန်းဥပဒေအရ တောင်းဆိုချက်များအစရှိသည့်ပဋိညာဉ်နှင့် တောင်းဆိုချက်များနှင့် သက်ဆိုင်မှုရှိနိုင်သည်။ သက်ဆိုင်သည်။
နောက်ဆုံးအနေဖြင့် ၁၉၅၈ နယူးယောက် နိုင်ငံတကာသဘောတူညီမှုသည် အပိုင်းခွဲ-၂(၂)တွင် သတ်မှတ်ထားသော လိုအပ်ချက်မှာ “ရေးသားမှတ်တမ်းတင်ထားသော” အနညာတစီရင် ဆုံးဖြတ်မှု ဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်ဖြစ်သည်။
ထိုအကြောင်းကို အခန်း-၂ တွင် ဆွေးနွေးတင်ပြထားသည်။

၃။ပိုင်နက်နယ်ပယ်အားအသုံးပြုခြင်း

အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ပိုင်နက်နယ်ပယ်အားအသုံးပြုခြင်း၏ ဆိုလိုရင်းကို ၁၉၅၈ နယူးယောက် သဘောတူညီမှု၏ အခန်း ၁ (၁) တွင် အောက်ဖော်ပြပါအတိုင်းအနက်ဖွင့်ဆိုထားသည်။
နယူးယောက်သဘောတူညီမှုအားအသုံးပြုခြင်းမှာ အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်အား ချမှတ်သည့်နိုင်ငံမှတစ်ပါး အခြားနိုင်ငံတစ်ခုတွင်ပါ ထိုဆုံးဖြတ်ချက်အားအသိအမှတ်ပြုနိုင်ရန်နှင့် အတည်ဖြစ်စေရန်အပြင် လူပုဂ္ဂိုလ်၊ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ နှင့် ဥပဒေဆိုင်ရာဟုတ်မဟုတ် ကွဲပြားခြားနားချက်များအား ပေါ်ပေါက်စေရန်ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် အသိအမှတ်ပြု ခြင်းနှင့် ဥပဒေအတိုင်းအခိုင်အမာဖြစ်စေရန် တောင်းဆိုရမည့်နိုင်ငံတွင် စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်အား ပြည်တွင်းတွင် ချမှတ်သည့်ဆုံးဖြတ်ချက်အနေဖြင့် ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်း မပေါ်ပေါက်စေရန် နယူးယောက်သဘော တူညီမှုအား အသုံးပြုကျင့်သုံးသည်။

၃.၁။ ဆုံးဖြတ် စီရင်ချက်

၃.၁.၁။ အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်အား ချမှတ်သည့်နိုင်ငံမှတစ်ပါး အခြားနိုင်ငံတစ်ခုတွင်ပါ ထိုဆုံးဖြတ်ချက်အား အသိအမှတ်ပြုနိုင်ရန်နှင့် အတည်ဖြစ်အောင်ပြုလုပ်ခြင်း အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်အား ချမှတ်သည့်နိုင်ငံမှတစ်ပါး အခြားနိုင်ငံတစ်ခုတွင်ပါ ထိုဆုံးဖြတ်ချက်အား အသိအမှတ်ပြုနိုင်ခြင်းနှင့် အတည်ဖြစ်အောင်ပြုလုပ်နိုင်ခြင်းမှာ နယူးယောက်သဘောတူညီချက်များအတွင်း ဘောင်ဝင်မှုရှိသည်။ ယင်းကို နိုင်ငံရက်ခြားဆုံးဖြတ်ချက်ဟု ခေါ်ဆိုနိုင် သည်။ ဆုံးဖြတ်စီရင်ချက်သည် နိုင်ငံခြားတွင်ချမှတ်သည့်ဆုံးဖြတ်ချက်ဟု ဆုံးဖြတ်ရာတွင် သက်ဆိုင်သူစာချုပ်ဝင်များ၏ လူမျိုး၊ တရားဝင်အခြေတမ်းနေထိုင်သည့် အရပ်ဒေသ(သို့မဟုတ်) နေထိုင်လျှက်ရှိသော အရပ်ဒေသတို့နှင့် သက်ဆိုင်ခြင်းမရှိ။ သို့သော် အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းခံယူမှုဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုသည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှု မူဘောင်များအတွင်းဝင်ပါက ဤအကြောင်းအရာများသည် အရေးပါသည်။ (အခန်း-၂နှင့် အခန်း-၃တွင်ကြည့်ပါ။) ဆုံးဖြတ်ချက်ချရာနိုင်ငံသည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှု၏ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံ ဖြစ်ရန်လည်း မလိုအပ်ပေ။ (အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် အတည်ဖြစ်အောင်ပြုလုပ်မည့်နိုင်ငံသည် အပြန်အလှန်ချွင်းချက်ထားရှိခြင်းရှိမှသာ ၄.၁ တွင် ကြည့်ပါ)

စီရင်ဆုံးဖြတ်မှုကို မည်သည့်နေရာတွင် ပြုလုပ်ပါမည်နည်း။ သဘောတူညီမှုစာချုပ်သည် ထိုမေးခွန်းအတွက် အဖြေဖော်ပြ ထားခြင်းမရှိပါ။ သို့သော်သဘောတူစာချုပ်ချုပ်ဆိုရာတွင် အခြေအနေ တော်တော်များများသည် အနညာတ စီရင်ဆုံးဖြတ်မှုခံယူမည့်နေရာအား ထည့်သွင်းစဉ်းစားကြသည်။ အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်မှုခံယူမည့် နေရာရွေးချယ်ရာတွင် စာချုပ်ဝင်များကရွေးချယ်ကြသလို အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ရာအဖွဲ့အစည်း သို့မဟုတ် ခုံရုံးများကလည်းရွေးချယ်နိုင်သည်။ ၎င်းသည် တရားဥပဒေအရသာဖြစ်၍ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာအချက်အလက် သို့မဟုတ် ပထဝီဝင်အယူအဆ သဘောတရားများမပါဝင်ပါ။ ကြားနားခြင်းစဉ်းစားချင့်ချိန်ခြင်းနှင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်မှု လက်မှတ်ရေး ထိုးခြင်းနှင့် အခြားအနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်သော လုပ်ထုံးလုပ်နည်းအစိတ်အပိုင်း အချို့သည်အခြားတနေရာ (အခြား နိုင်ငံ) တစ်ခုတွင် ဖြစ်ပေါ်ကောင်းဖြစ်ပေါ်နိုင်သည်။

၃.၁.၂။ ပြည်တွင်းနှင့် မသက်ဆိုင်သော ဆုံးဖြတ် စီရင်ချက်

သဘောတူစာချုပ်အားဖြင့် အကျုံးဝင်သောစီရင်ဆုံးဖြတ်ချက် ဒုတိယအမျိုးအစားမှာ အသိအမှတ်ပြုမှုနှင့် အတည်ဖြစ်အောင်ပြုလုပ်ရမည့်နိုင်ငံသည် အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်များအား ပြည်တွင်းအတွက် မဟုတ်သော ဆုံးဖြတ်ချက်ဟု ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းဖြစ်သည်။ ဤအမျိုးအစားသည် နယူးယောက် သဘောတူညီမှုနယ်ပယ်ကို ပိုမိုကျယ်ပြန့်စေသည်။ ပြည်တွင်းနှင့်သက်ဆိုင်ခြင်းမရှိသော ဆုံးဖြတ်ချက်အား နယူးယောက်သဘောတူညီမှုတွင် အနက်ဖွင့် ဆိုထားခြင်းမရှိပါ။ မည်သည့်အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်သည် ပြည်တွင်းနှင့်သက်ဆိုင်မှုမရှိဟုဆုံးဖြတ်ရန်မှာ

သဘောတူညီမှုစာချုပ်ဝင်နိုင်ငံ များ၏ လွတ်လပ်ခွင့်ဖြစ်ပြီး သဘောတူညီမှုအား ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက် များတွင် ထည့်သွင်းအကောင်အထည် ဖော်ရန်လည်း ဖြစ်သည်။⁷

အောက်ဖော်ပြပါစီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်အားလုံးသို့ မဟုတ်အချို့အားထည့်သွင်းစဉ်းစား၍စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်အား ပြည်တွင်းနှင့် မသက်ဆိုင်ဟု သတ်မှတ်နိုင်သည်။

- နိုင်ငံခြားတိုင်းပြည်တစ်ခု၏အနုညာတစီရင်ခြင်းဆိုင်ရာဥပဒေများအရချမှတ်ခဲ့သောစီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်၊
- နိုင်ငံခြားရေးနှင့်ပတ်သက်သော အကြောင်းအချက်များပါဝင်သည့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်
- နိုင်ငံတော်နှင့် ဆိုင်သောစီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်

ပထမစီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်မှာ အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်မှုအား နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏တရားရုံးတွင်ပြုလုပ်၍ စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက် အားအသိအမှတ်ပြုရန်နှင့် အတည်ဖြစ်အောင်ပြုလုပ်ရာ၌ ယင်းနိုင်ငံ၏နိုင်ငံခြားနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ဥပဒေအရယူခြင်း ဖြင့်သာဆက်နွယ်ပေါ်ပေါက်လာနိုင်သည်။ ဤကိစ္စတွင် သဘောတူညီမှုရန်ခဲယဉ်းသည် အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် နိုင်ငံတော်ဥပဒေ၏အသိအမှတ်ပြုခြင်း သို့မဟုတ် အတည်ဖြစ်အောင်ပြုလုပ်ရာ၌ တရားရုံးများသည် သက်ဆိုင်သူ စာချုပ်ဝင်များကို ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာအကြောင်းအရာများကို နိုင်ငံရပ်ခြားတွင်စီရင်ခြင်းထက် အမျိုးသားဥပဒေ (National Law) ပါအနုညာတစီရင်ခြင်းဆိုင်ရာဥပဒေများအသုံးချရန် သွယ်ဝိုက်ခွင့်ပြုထားခြင်း ကြောင့်ဖြစ်သည်။

7 For example, the United States Federal Arbitration Act (Title 9, Chapter 2) has made the following provision with respect to a "non-domestic award": "Sect. 202. Agreement or award falling under the Convention

An arbitration agreement or arbitral award arising out of a legal relationship, whether contractual or not, which is considered as commercial, including a transaction, contract, or agreement described in section 2 of this title, falls under the Convention. An agreement or award arising out of such a relationship which is entirely between citizens of the United States shall be deemed not to fall under the Convention unless that relationship involves property located abroad, envisages performance or enforcement abroad, or has some other reasonable relation with one or more foreign states. For the purpose of this section a corporation is a citizen of the United States if it is incorporated or has its principal place of business in the United States."

ဒုတိယ အမျိုးအစားသည် နိုင်ငံတော်အတွင်းတရားရုံးသည် ပါဝင်ပတ်သက်သူများ၏ နိုင်ငံသား၊ တရားဝင် အတည်တကျ နေထိုင်ရာမြို့ရွာ သို့မဟုတ် အငြင်းပွားမှု ပေါ်ပေါက်စေသည့် သဘောတူစာချုပ် ချုပ်ဆိုသော နေရာကဲ့သို့သောနိုင်ငံခြားရေးနှင့် ပတ်သက်သော အငြင်းပွားဖွယ်ရာ ရှုထောင့်မှအသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် အတည်ဖြစ်အောင်ပြုလုပ်ပြဋ္ဌာန်းသည်။ ဤအမျိုးအစား အောက်တွင် နိုင်ငံတော်၏ ပြည်တွင်းရေးကိစ္စနှင့်မဆိုင်သော ကျိုးကြောင်းဆီလျော်သော အခိုင်အမာ ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းမှု စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း စံများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားသည်။

(အမေရိကန်နိုင်ငံအတွက် သာဓကကို အောက်ခြေမှတ်ချက်- ၇ တွင် ကြည့်ပါ။) ပါဝင်ပတ်သက်သူများက စီရင်ဆုံးဖြတ်မှုကိုပြည်တွင်းရေးကိစ္စနှင့် မဆိုင်ဟု ညွှန်ပြခြင်းသည် အလွန်ရှားပါးသောကိစ္စရပ်ဖြစ်သည်။ တတိယအမျိုးအစားသည် နိုင်ငံတော်၏ အနုညာတစီရင် ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ မည်သည့်ဥပဒေနှင့်မဆို တစ်သီးတစ်ခြားတည်ရှိသော အနုညာတစီရင်ခြင်းများမှ ထုတ်ပြန်လိုက်သော ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ရည်ညွှန်းသည်။ ဥပမာ သက်ဆိုင်သူစာချုပ်ဝင်များက နိုင်ငံတော်၏ အနုညာတ စီရင် ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေအားအတိအလင်းချန်လှုပ်ထားခဲ့ခြင်း (သို့မဟုတ်) အနုညာတစီရင်ခြင်းဥပဒေ၏ အထွေထွေ စည်းမျဉ်းအစရှိသော နိုင်ငံဖြတ်ကျော်နည်းဥပဒေများအား

အသုံးပြုရန်ပြဋ္ဌာန်းထား ခြင်းများကြောင့်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတော် စီရင်ဆုံးဖြတ်မှုသည် ၁၉၅၈ နယူးယောက်နိုင်ငံတကာ သဘောတူညီမှု နယ်ပယ်အတွင်းရှိမရှိဆိုသော ဆွေးနွေးမှုတချို့ ရှိခဲ့သော် လည်း လွှမ်းမိုးသော ရှုထောင့်အရဆိုသော် ထိုဆုံးဖြတ်ချက်များသည် ၁၉၅၈ နယူးယောက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုအား အသုံးပြုကျင့်သုံးသည်သာ ဖြစ်သည်။ ထိုသို့သော ကိစ္စများသည် ဖြစ်တောင့်ဖြစ်ခဲဖြစ်စဉ် ဖြစ်သည်။

၃.၂။ အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုများ

၁၉၅၈ နယူးယောက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုတွင် အနုညာတစီရင် ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုများကို နယူးယောက် နိုင်ငံတကာသဘောတူညီမှုဘောင်များအတွင်းမှ ကျင့်သုံးစေရန် သတ်မှတ်ဖော်ပြထားခြင်းမရှိပါ။

သို့သော်လည်း နယူးယောက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုသည် ပြည်တွင်း ခုံသမာဓိဖြင့် အနုညာတ စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှု များအားအသိအမှတ်ပြုခြင်းကို ထိန်းချုပ်ခြင်းမရှိဆိုသောအချက်သည် အပြည့်အဝခိုင်မာမှုရှိသည်။ အကယ်၍ အနာဂတ်တွင် ပေါ်ပေါက်လာနိုင်ဖွယ်ရှိသော အနုညာတဆုံးဖြတ်ချက်များအား နိုင်ငံရပ်ခြား(သို့မဟုတ်) ပြည်တွင်းနှင့် မသက်ဆိုင်သောဆုံးဖြတ်ချက်ဟု ယူဆပါက အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုအား အသုံးပြု နိုင်သည်ဟု အပိုဒ်ခွဲ-၁(၁) အရ တန်းတူညီမျှလက်ခံသည်ဟု မှတ်ယူလိမ့်မည်။ တချို့တရားရုံးများသည် အနုညာတ စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာသဘောတူညီ မှုသည်အကယ်၍ နိုင်ငံတကာအဆင့်ရှိခဲ့ပဲ ၊လျှင် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုကို ကျင့်သုံးမည်ဟု အကြောင်းပြချက်ပေးကြသည်။

သဘောတူညီမှု၏ ပါဝင်ပတ်သက်သူများ၏ လူမျိုးသို့မဟုတ် တရားဝင် အတည်တကျနေထိုင်ရာမြို့ရွာ (သို့မဟုတ်)လုပ်ငန်းကိစ္စ အကြောင်းအရင်းတို့သည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဆောင်ရွက်မှု အကျိုးဆက် ဖြစ်ပေါ်စေသည်။

ခုံသမာဓိဖြင့်စီရင် ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုများကို နယူးယောက်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုဘောင် အတွင်းရှိမရှိ အဆုံးအဖြတ်ပေးသည့်အခါ တရားရုံးများသည် အခြေအနေသုံးမျိုးခွဲခြားသင့်သည်။

- အကယ်၍ ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုများသည် တိုင်းတပါးနိုင်ငံတစ်ခုအားအနညာတစီရင်မှု ပြုရန်နေရာအဖြစ် သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းထားပါက တရားရုံးတော်သည်သည် နယူးယောက်နိုင်ငံတကာ သဘောတူညီမှုကို ကျင့်သုံးရမည်။
- အကယ်၍ ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုများသည် အမှုကိစ္စပေါ်ပေါက်ရာနိုင်ငံအား အနညာတစီရင်မှု ပြုရန်နေရာအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းထားပါက တရားရုံးတို့သည် -

-အကယ်၍ နောင်လာမည့်ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုသည်ပြည်တွင်း နှင့် မသက်ဆိုင်သော ဆုံးဖြတ် စီရင်ချက်အနေဖြင့် အရည်အချင်းပြည့်မီပါက အပိုဒ်ခွဲ-၁ (၁) အရနယူးယောက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုကို ကျင့်သုံးရမည်။

-အကယ်၍ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုသည် သက်ဆိုင်သူစာချုပ်ဝင်များ၏ လူမျိုး (သို့မဟုတ်) တရားဝင်နေထိုင်ရာနိုင်ငံ (သို့မဟုတ်) လုပ်ငန်းကိစ္စတို့တွင် နိုင်ငံခြားရေး ဆိုင်ရာအခြေခံသဘောတရားများ ပါရှိခြင်းတို့ကြောင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာနှင့် သက်ဆိုင်မှုရှိလာပါက နယူးယောက်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုကိုကျင့်သုံးရမည်။

- အကယ်၍ အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာသဘောတူညီမှု သည် အနညာတစီရင်မှုပြုရန်နေရာ သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းထားခြင်းမရှိပါက အနာဂတ်တွင်ဖြစ်ပေါ်မည့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်မှာ နိုင်ငံရပ်ခြား (သို့မဟုတ်) ပြည်တွင်းမဟုတ်သောနေရာတွင် အာဏာသက်ရောက်ခြင်းဖြစ်ပါက တရားရုံးတော်တို့သည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုအား အပိုဒ်ခွဲ-၁(၁) အရအသုံးပြုလိုက အသုံးပြုနိုင်သည်။။ ထို့ထက်ဆိုင်သော် အကယ်၍တရားရုံးများသည် အနညာတ စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှု အားအပြည်ပြည်ဆိုင်ရာနှင့်သက်ဆိုင်မှုရှိသည်ဟု ယူဆပါကလည်း ဤအပြည်ပြည် ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုအား အသုံးပြုလိုကအသုံးပြုနိုင်သည်။ ။

၄။ ချွင်းချက်

စည်းမျဉ်းများတွင် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုသည် နိုင်ငံခြားရေး သို့မဟုတ် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာသဘောတူညီမှု အားလုံးနှင့် နိုင်ငံခြား သို့မဟုတ် ပြည်တွင်းနှင့်မသက်ဆိုင်သည်။ အနညာတစီရင် ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာသဘောတူညီမှု များအားလုံးကို အသုံးပြုကျင့်သုံးသည်။ သို့သော်လည်း သဘောတူညီမှုစာချုပ်ဝင်နိုင်ငံက ပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုအား အသုံးပြုပါကချွင်းချက်နှစ်ရပ်ပြုလုပ်နိုင်သည်။

၄.၁။ အပြန်အလှန် ပြုခြင်း (အပိုဒ်ခွဲ ၁ (၃) ပထမစာကြောင်း)သဘောတူညီမှုစာချုပ်ဝင်နိုင်ငံသည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုအား အသုံးပြုရာတွင် အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့်အတည်ဖြစ်စေခြင်း တို့ကို အခြားစာချုပ်ဝင်နိုင်ငံတစ်ခု၏ နယ်နမိတ်တွင်သာပြုလုပ်မည်ဖြစ်ကြောင်းကို မြွက်ဟကြောငြာနိုင် သည်။။ ခန့်မှန်းခြေအားဖြင့် သဘောတူညီမှု စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံသုံးပုံနှစ်ပုံသည် ထိုချွင်းချက်အား ကျင့်သုံးသည်။

ဤအပြန်အလှန်အားဖြင့် ချွင်းချက်ထားခြင်းအား ကျင့်သုံးသောနိုင်ငံအတွင်းရှိ တရားရုံးသည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုအား အသုံးပြုရာတွင် စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်များသည် အခြားသဘောတူညီမှု စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံ၏ နယ်နိမိတ်တွင်သာ ပြုလုပ်စေခြင်း သို့တည်းမဟုတ် ဆုံးဖြတ်စီရင်ချက်သည် ပြည်တွင်းနှင့် သက်ဆိုင်မှုမရှိခြင်းနှင့်အခြားစာချုပ်ဝင်နိုင်ငံတစ်ခုခုနှင့် ဆက်နွယ်မှုရှိမှသာ လျှင်အသုံးပြုကျင့်သုံးနိုင်ပေလိမ့်မည်။

၄.၂။ ကုန်သွယ်မှုနှင့်ဆိုင်သော သဘောသဘာဝ (အပိုဒ်ခွဲ ၁ (၃) ဒုတိယစာကြောင်း)

သဘောတူညီမှုစာချုပ်ဝင်နိုင်ငံသည် ဥပဒေဆက်နွယ်မှုအရ ပေါ်ပေါက်လာသော ခြားနားချက်များ ထွက်ပေါ်လာသည့်အခါတွင် ပဋိညာဉ်စာချုပ်၌ သဘောတူညီထားခြင်းရှိမရှိကို ထောက်ရှု၍ ပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုအားအသုံးပြုကျင့်သုံးမည်ဟု မြွက်ဟကြေညာနိုင်သည့်ထိုကဲ့သို့ ကြေညာသောနိုင်ငံသည် ယင်းခြားနားချက်များအားနိုင်ငံတော်ဥပဒေများအရ ကုန်သွယ်မှုနှင့် သက်ဆိုင်သည်ဟု ထင်မြင်ယူဆနိုင်သည်။ ခန့်မှန်းခြေအားဖြင့် သဘောတူညီမှု စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံ သုံးပုံနှစ်ပုံသည် ထိုချွင်းချက်အားကျင့်သုံးသည်။

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုဆိုင်ရာ အသုံးအနှုန်းများတွင် အမှုကိစ္စပေါ်ပေါက်ရာနိုင်ငံ၏ ပြည်တွင်းဥပဒေများကို ညွှန်းဆိုသော်လည်း (ခွင်းချက် အနေဖြင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိသော စည်းမျဉ်းဥပဒေသ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်) လက်တွေ့တွင်မူတရားရုံးများသည် အမှုကိစ္စ၏အထူးအခြေအနေများ နှင့် နိုင်ငံတကာ တွင်လက်တွေ့ကျင့်သုံး နေသောအလေ့အကျင့်များကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားကြသည်။ မည်သို့သော အခြေအနေတွင်မဆို အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှု၏ ရည်ရွယ်ချက်ကို ထည့်သွင်း စဉ်းစားရာတွင် တရားရုံးများသည် ကုန်သွယ်စီးပွားရေးဆိုင်ရာသဘောထားများအား ကျယ်ပြန့်စွာ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုသင့်ပေသည်။

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုသည် စီရင်ဆုံးဖြတ်မှုများအား အသိအမှတ်ပြုရန်နှင့်အတည်ဖြစ်အောင် ပြုလုပ်ခြင်းတို့နှင့် ဆက်စပ်သော်လည်းချွင်းချက်များကိုသာ ဖော်ပြပြောဆိုနေသော်ငြားလည်း ယင်းချွင်းချက် များသည် အနုညာတစီရင်ခြင်းဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုများအား အသိအမှတ်ပြုရာတွင် အသုံးပြုသည်ကို ယေဘုရအားဖြင့်နားလည်သဘောပေါက်ပြီး ဖြစ်သည်။

၅။ ပြည်တွင်း ဥပဒေနှင့် တခြားနိုင်ငံတကာ ဥပဒေများ ဆက်နွယ်မှု (အပိုဒ်ခွဲ ၄)

အပိုဒ်ခွဲ- ၇ (၁) တွင် နယူးယောက်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုသည်ယင်းသဘောတူညီမှု၊ အမှုကိစ္စပေါ်ပေါက်ရာနိုင်ငံ၏ ဥပဒေနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်အားအတည်ဖြစ်အောင်ပြုမည့် ယင်းနိုင်ငံအပေါ်စီးနှောင်မှုရှိသော အခြားသော အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုများ၏ ဆက်နွယ်မှုကို အောက်ပါအခြေအနေများအရ ကိုင်တွယ်သည်။

“လက်ရှိအပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှု၏ ပြဌာန်းချက်များသည် အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်အား အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် အတည်ဖြစ်အောင် ပြုလုပ်မည့် နိုင်ငံဝင်ယောက်ထားသောနှစ်နိုင်ငံ သို့မဟုတ် နိုင်ငံအများပါ သောသဘောတူညီမှုများ၏ တရားဝင်ဖြစ်မှုကို အကျိုးသက်ရောက်ခြင်းမရှိသည့်အပြင် တစ်စုံတစ်ယောက်အနေဖြင့် ခုံသမာဓိစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာဆုံးဖြတ်စီရင်မှု အပေါ် ကိုယ်ကျိုးအတွက် အခွင့်ကောင်းယူသည့် တစ်စုံတစ်ယောက်

သို့မဟုတ်၎င်း၏မည်သည့် ရပိုင်ခွင့်မဆို ခံစားခွင့်ကိုမပေးပဲပိတ်ပင်ထားသည် ထို့အပြင် စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်အားတောင်းခံမည့်နိုင်ငံ၏ ဥပဒေသို့မဟုတ် ယင်းနိုင်ငံချုပ်ဆိုထားသော အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာစာချုပ်များတွင် ပမာဏခွင့်ပြုထားခြင်းများကို အမှီပြုအားကိုးအားထား သည့်အခြေအနေတွင် အကျိုးသက်ရောက်မှုမရှိပါ။”

၅.၁။ ပို၍အထောက်အပံ့ ဖြစ်သောဥပဒေ

စာချုပ်ဝင်များက၎င်းတို့ ရရှိသော စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်အားအသိအမှတ်ပြုရန်နှင့် အတည်ဖြစ်အောင် ပြုလုပ်ရာတွင် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုများထက် ပိုမိုအထောက်အပံ့ဖြစ်သော နည်းဥပဒေများအား အမှီသဟဲပြုရန် ခွင့်ပြုဆိုကာတည်းက ၎င်းအပိုဒ်ခွဲ-၇(၁)ကို ပိုမိုအထောက်အပံ့ပြုသော အခွင့်အရေးဟုခေါ်သည်။ ပို၍အထောက်အပံ့ ဖြစ်သောနည်းဥပဒေများကို အမှုပေါ်ပေါက်ရာနိုင်ငံ၏ဥပဒေ (သို့မဟုတ်) ကအသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် အတည်ဖြစ်အောင် ပြုလုပ်ခြင်းအားတောင်းခံမည့်နိုင်ငံ၏ နယ်နိမိတ်တွင်အသုံးချနိုင်မည့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုစာချုပ်များတွင် တွေ့ရှိနိုင်သည်။ လက်တွေ့ကျင့်သုံးရာတွင် ထိုအမှုပေါ်ပေါက်ရာနိုင်ငံ၏ဥပဒေ (သို့မဟုတ်) အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုစာချုပ်များသည် ၁၉၅၈ နယူးယောက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုထက် အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် အတည်ဖြစ်အောင်ပြုလုပ်ခြင်းအား အနည်းဆုံးတောင်းဆိုနိုင်သည့် စံများကိုးကားရည်ညွှန်း၍ လုပ်ထုံးလုပ်နည်း စည်းကမ်းချက်အရ ဖြစ်စေအတည်မပြုနိုင်ခြင်းအတွက် ခိုင်လုံသောအကြောင်းပြချက်အရ ဖြစ်စေခွင့်ပြုပေးနိုင်သည်။

၎င်းသည် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်သဘောအရ (အကြွင်းမဲ့လက်ခံကျင့်သုံးခြင်းမျိုးတော့မဟုတ်ပေ) နားလည်သဘောပေါက်ရာတွင် အပိုဒ်ခွဲ-၇(၁) ပြဋ္ဌာန်းချက်များသည်လည်း အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း ဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုကို အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် အတည်ဖြစ်အောင် ပြုလုပ်ခြင်းအား အပိုဒ်ခွဲ-၂(၂) အတိုင်းကျင့်သုံးသည်။

အပိုဒ် ၂(၂) အရ အနညာတစီရင်မှုသဘောတူညီချက်အတွက် တရားဝင်လိုအပ်ချက်များ အားကျော်လွှားနိုင်စေရန် အပိုဒ်၇(၁) အထူးမှီငြမ်းကိုးကားဖော်ပြထားသည်။ (မှတ်တမ်းတင်ရေးသား ထားသောလိုအပ်ချက်များကိုအခန်း-၂ ၏ ၄.၂.၁ တွင်ကြည့်ပါ။)

၂၀၁၆ခုနှစ် ဂျူလိုင်လ ၇-ရက်နေ့က ကုလသမဂ္ဂကော်မရှင်မှ ထောက်ခံ အတည်ပြု ထားသောနိုင်ငံတကာ ကုန်သွယ်မှုဥပဒေ (UNCITRAL) တွင်ယင်းထောက်ခံချက်ကို တွေ့နိုင်သည်။ (နောက်ဆက်တွဲပူးတွဲပါစာရွက်စာတမ်း-၃ တွင်ကြည့်ပါ)

“ အပိုဒ်ခွဲ-၃ တွင်, ၁၉၅၈ ခုနှစ် ဂျူလိုင်လ ၁၀-ရက်နေ့ကနယူးယောက်တွင် ပြုလုပ်ခဲ့သော နိုင်ငံခြားရေးဆိုင်ရာအသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့်အတည်ဖြစ်အောင်ပြုလုပ်ခြင်း နယူးယောက်အပြည်ပြည် ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှု၏ စာပိုဒ်-၁အရ ယင်းသဘောတူညီမှုကို အသုံးချရန်စိတ်ပါဝင်စားသော မည်သည့်စာချုပ်ဝင်ကိုမဆို အနညာတစီရင်မှုဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုအား အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် အတည်ဖြစ်အောင်ပြုလုပ်ခြင်း တောင်းခံရာတွင် အမှီပြုကိုးကားရမည့်နိုင်ငံ၏ ဥပဒေ(သို့မဟုတ်) ယင်းနိုင်ငံပါဝင်သောအပြည်ပြည်ဆိုင်ရာစာချုပ်အသုံးချပိုင်ခွင့်ရှိစေရမည်။”

နယူးယောက်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှု၏ သမိုင်းကြောင်းတွင်လည်း ဤအယူအဆကို ထောက်ခံအားပေးသည်။

အနညာတဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုအား အတည်ဖြစ်အောင်ပြုခြင်းဆိုင်ရာ ပြဌာန်းချက်များကို ညှိနှိုင်းမှုများ၏ နောက်ဆုံးနေ့တွင် ဆွေးနွေးခဲ့ကြသည်။ တခြား ပြဌာန်းချက်များ သည် နောက်ဆုံး ဖြစ်နိုင်မှု အခြေအနေတွင် ပါဝင်ထည့်သွင်းနှိုင်းချင့်သုံးသပ်သည့် ပြင်ဆင်ခဲ့ခြင်းမျိုးမရှိပါ။ ဤအကြောင်းကြောင့် အပိုဒ်ခွဲ- ၇ အနညာတစီရင် ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာသဘောတူညီမှု ရှုထောင့်မှ သွေဖယ်နေမှုများကို အနက်အဓိပ္ပါယ် မကောက်ယူသင့်ပါ။

၅.၂။ နယူးယောက်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုနှင့် တခြားနိုင်ငံတကာနိုင်ငံအချင်းချင်းချုပ်ဆိုသော တရားဝင် သဘောတူညီမှုစာချုပ်များ အနညာတ စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာဆုံးဖြတ်စီရင်မှု

အပိုဒ်ခွဲ-၇ ၏ပထမအပိုင်းသည် နယူးယောက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုသည် ကျိုးကြောင်းညီညွတ်ပြီး ဆုံးဖြတ်ချက်ကို အတည်ဖြစ်စေမည့်နိုင်ငံပါဝင်သောတခြား နိုင်ငံတကာ နိုင်ငံအချင်းချင်းချုပ်ဆိုသော တရားဝင်သဘောတူညီမှုစာချုပ်များပါ အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်စီရင်မှုများ၏ အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့်အတည်ဖြစ် အောင်ပြုလုပ်ခြင်းများ၏ တရားဝင်မှုကို သက်ရောက်မှုမရှိနိုင်ဟုပြဌာန်းထားသည်။ ဒုတိယပိုင်းတွင်မူ သက်ဆိုင်သူ စာချုပ်ဝင်များမှ စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်အား အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် အတည်ဖြစ်အောင်ပြုလုပ်နိုင်ခွင့်အား အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုအဖြစ်စေ ပြည်တွင်းဥပဒေသို့ တည်းမဟုတ် ပိုမိုအထောက်အပံ့ဖြစ်သော မည်သည့်ဥပဒေနှင့်မဆို ရရှိနိုင်စေရမည်ဖြစ်သည်။ ပိုမိုအထောက်အပံ့ဖြစ်စေသော အခွင့်အရေးဆိုင်ရာစည်းမျဉ်းများသည် သဘောထား ကွဲလွဲလျက်ရှိသော အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ စာချုပ်များနှင့် ပတ်သတ်၍ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဥပဒေ၏ ခိုင်မာသောနည်းဥပဒေ တို့အား ယုတ်လျော့စေသည် (ဥပဒေအဖြစ်ပြဌာန်းထားသောအဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်နှင့် ပြည်တွင်းနှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဥပဒေတို့တွင် အသုံးချနိုင်သောဥပဒေအဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက် lex posterior and lex specialis)။

၅.၃။ နယူးယောက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုနှင့် ပြည်တွင်းဥပဒေ

နယူးယောက်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုနှင့်ဆုံးဖြတ်စီရင်ချက်အား အတည်ဖြစ်အောင် ပြုလုပ်မည့်နိုင်ငံ၏ ဥပဒေတို့ ဆက်နွယ်မှု အလေးထားသည့် အခြေအနေ သုံးမျိုးခွဲခြားစေသည်။

- နယူးယောက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုနှင့် ဆုံးဖြတ်စီရင်ချက်အားအတည်ဖြစ်အောင် ပြုလုပ်မည့်နိုင်ငံ၏ဥပဒေ နှစ်မျိုးလုံးကိုတူညီသော အရေးကြီးအကြောင်းအချက်ကိစ္စအဖြစ် ပြဌာန်းသည်။ ဤအမှုတွင် နိုင်ငံတော်ဥပဒေသည် အထောက်အပံ့ဖြစ်မရှိမရှိလျှင် နယူးယောက်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုသည် နိုင်ငံတော်ဥပဒေကို အစားထိုးသည်။ တချို့အမှုများတွင်တရားရုံးသည် နယူးယောက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှု ဆောင်ရွက်နေသည့်ဥပဒေပြဌာန်းမှုကို ရည်ညွှန်းသည်။ (အောက်တွင် ဖော် ပြထားသော အမှု(၁))

- နယူးယောက်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုတွင် ဖြစ်ပေါ်နေသောအကြောင်း ကိစ္စအတွက် နည်းဥပဒေမရှိလျှင်။ တရားရုံးများသည် နယူးယောက်နိုင်ငံတကာဥပဒေ သဘောတူညီမှုကို အစားထိုးသည့်သူတို့၏ နိုင်ငံတော် ဥပဒေကို ကျင့်သုံးလိမ့်မည်။ (အောက်တွင် ဖော်ပြထားသော အမှု(၂))
- နယူးယောက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုသည် နိုင်ငံတော်ဥပဒေကို အတိအလင်း ရည်ညွှန်းသည်။

ဤအမှုတွင် တရားရုံးသည် နိုင်ငံတကာဥပဒေသဘောတူညီမှုက တရားဝင်ခွင့်ပြုသည့် အတိုင်းအတာအားဖြင့် နိုင်ငံတော်ဥပဒေကိုကျင့်သုံးရသည်။ (အောက်တွင်ဖော်ပြထားသော အမှု(၃)) အမှု(၁) နယူးယောက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုသည် နိုင်ငံတော်ဥပဒေက အစားထိုးသည်။ အမှု(၂) နိုင်ငံတော်ဥပဒေသည် နယူးယောက် နိုင်ငံတကာဥပဒေ သဘောတူညီမှု ကို အစားထိုးသည်။

နယူးယောက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုသည် အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် အတည်ဖြစ်အောင် ပြုလုပ်ခြင်းအား ပြည့်စုံသော ကျင့်ထုံးဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းစံနှစ် ပြဋ္ဌာန်းထားခြင်းမရှိပေ။ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းနှင့်ဆက်နွှယ်၍ နယူးယောက်သဘောတူညီမှုသည် မှန်ကန်ကြောင်းသက်သေပြရန် တာဝန်ရှိသည့်ပြဋ္ဌာန်းချက်နှင့် တစ်စုံတစ်ဦးမှ တောင်းဆိုခြင်းအားဖြင့် တင်ပြရသော စာရွက်စာတမ်းများ အတွက်သာ သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းသည်။ ကျင့်ထုံးဆိုင်ရာ အခြားကိစ္စရပ်များတွင် အရေးယူမှုမရှိပါ။

အပိုဒ်ခွဲ-၃သည် စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံများက စီရင်ဆုံးဖြတ်မှုပြုရာတွင် အမှီပြုအားထားသည့် နိုင်ငံတော်၏ ဥပဒေလုပ်ထုံး လုပ်နည်းနှင့် ထပ်တူထပ်မျှကျသော အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် အတည်ဖြစ်အောင် ပြုလုပ်စေရန် အနုညာတစီရင် ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်စီရင်မှုကိုသတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းသည်။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံတကာအနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း ဆိုင်ရာအသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် အတည်ဖြစ်အောင်ပြုလုပ် စေရန်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းသည် မှန်ကန်ကြောင်း သက်သေပြရန် တာဝန်ရှိသည့်ပြဋ္ဌာန်းချက်နှင့် တစ်စုံတစ်ဦးမှတောင်းဆိုခြင်းအားဖြင့်တင်ပြရသော စာရွက်စာတမ်းများမှလွဲ၍ နိုင်ငံတော် ဥပဒေ အားဖြင့် ပြဋ္ဌာန်းသည်။ (အခန်း၃တွင်ကြည့်ပါ)

အောက်တွင်ဖော်ပြထားသော ပြည့်စုံစေ့စပ်မှုမရှိလျှင်အရေးကြီးသည့် ကျင့်ထုံးဆိုင်ရာကိုနိုင်ငံတော်ဥပဒေ အားဖြင့် ပြဋ္ဌာန်းသည်။

- အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် အတည်ဖြစ်အောင်ပြုလုပ်ခြင်း အချိန်ကာလသတ်မှတ်တောင်းဆိုခြင်း
- စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်များအား အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် အတည်ဖြစ်အောင်ပြုလုပ်ရန် သင့်လျော် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာတောင်းခံမှုပုံစံ
- အမှုအခင်းအတွက် ဆောင်ရွက်ချက်များအားကိုင်တွယ်မှု နည်းဟန် ခွင့်ပြုထားသော ဆုံးဖြတ်ချက်နှင့်
- နိုင်ငံရပ်ခြားအစိုးမှ တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုထားသည့် အသိအမှတ်ပြုမှုအား ဆန့်ကျင်သော ပြန်လည် ကုစားခွင့်များ
- ခုနိမ်နိုင်ငံခြားအားခုခံပိုင်ခွင့်ရှိမှုနှင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်အားတန်ပြန်တောင်းဆိုနိုင်ခွင့်များ နိုင်ငံတော်ကတင်းကြပ် သောတရားစီရင်ပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်များကိုလက်ခံနိုင်ရန်

နိုင်ငံတော်တရားရုံးများသည် အတည်ဖြစ် အောင်ပြုလုပ်စေခြင်းတောင်းဆိုမှု ပြဋ္ဌာန်းသည့် အရေးကြီးကိစ္စများသည် ထွက်ပေါ်လာနိုင်ပါသည်။

ထုံးစံနှင့်လိုက်လျောညီထွေမှု နယူးယောက် နိုင်ငံတကာဥပဒေ သဘောတူညီမှု၏ရည်ရွယ်ချက်နှင့် ၎င်း၏ ပြင်းထန်သောဥပဒေစည်းကမ်းအတိုင်း လိုက်နာစေရန်လိုလားသောဘက်လိုက်မှု၊ ဥပဒေစည်းကမ်းအတိုင်း လိုက်နာစေရန် စိုးမိုးအုပ်ချုပ်ပိုင်ခွင့်တင်ပြသည့် နိုင်ငံတော်သည် ဥပဒေစည်းကမ်းအတိုင်း လိုက်နာစေရန် ရည်ရွယ်ချက်များအတွက် တရားစီရင်ပိုင်ခွင့် ဖန်တီးရန်လုံလောက်သည်။ ဤသို့ဆိုသော်လည်းပဲ အမေရိကန်နိုင်ငံ တရားရုံး အချို့သည် လျှောက်ထားခံရသူအပေါ် ကိုယ်ရေးအချက်အလက် အခြေခံတရားစီရင်ပိုင်ခွင့်နှင့်ဆိုးသွမ်းလူငယ် တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိရန် လိုအပ်ပါသည်။

အမှု(၃) နယူးယောက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုသည် နိုင်ငံတော်ဥပဒေကို အတိအလင်းရည်ညွှန်းသည်။

နယူးယောက်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှု၏တိကျသော သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းထားခြင်းများသည် နိုင်ငံတော်ဥပဒေကို အတိအလင်း ရည်ရွယ်ပါသည်။ ဤအကြောင်းကိစ္စသည် ဥပမာအပိုဒ်ခွဲ-၁ (ကုန်သွယ်မှုဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်နှင့်ပတ်သက်၍) အပိုဒ်ခွဲ-၃ (ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းခြင်းနှင့် ဥပဒေစည်းကမ်းအတိုင်းလိုက်နာစေရန် လုပ်ငန်းစဉ်နှင့်ပတ်သက်၍) နှင့်အပိုဒ်ခွဲ-၅ (နိုင်ငံတော်၏ ဥပဒေကို ရည်ညွှန်းသည့်အတည်ဖြစ်အောင်ပြုလုပ်ခြင်းကို မလိုက်နာခြင်း၏တိကျသော အရေးယူမှု နယ်ပယ်) အမှုစစ်ဆေးရာနေရာ၏ ဥပဒေဖြစ်ရန်မလိုအပ်သော်လည်း စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်ခဲ့သည့်ဥပဒေ ဖြစ်ရမည်။

၆။ နယူးယောက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုအား မကျင့်သုံးခြင်း၏ အကျိုးဆက်များ

နယူးယောက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုကို မကျင့်သုံးခြင်းသို့မဟုတ် မှန်ကန်စွာမကျင့်သုံးခြင်း သည် နိုင်ငံတော်၏ နိုင်ငံတကာဆိုင်ရာ တာဝန်ရှိမှုဆိုင်ရာဥပဒေသများနှင့် ထိတွေ့မှုကိုဖြစ်ပေါ်စေသည်။ နယူးယောက် သဘောတူညီမှုအရနိုင်ငံ၏ တာဝန်ရှိမှုများအား ချိုးဖောက်ပျက်ကွက်ခြင်း သဘောတူညီမှုစာချုပ်အား (ဤအခန်း၏ ၆.၁ တွင်ကြည့်ပါ) သည် တိတိကျကျအခြေအနေတစ်ရပ်တွင် နှစ်နိုင်ငံ (သို့မဟုတ်) နိုင်ငံအများပါဝင်သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုစာချုပ်(ဤအခန်း၏ ၆.၂တွင် ကြည့်ပါ)အားချိုးဖောက်မှုများလည်းပါဝင်မှုရှိပါသည်။ ထို့အပြင် ဥပဒေစည်းကမ်းချိုးဖောက်ခြင်း လိုက်နာရန်ပျက်ကွက်ခြင်းအပေါ် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းသည် ထိရောက်မှုမရှိခြင်းများရှိသေးသည်။ (ဤအခန်း၏ ၆.၃ တွင် ကြည့်ပါ)

၆.၁။ နယူးယောက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှု အား ချိုးဖောက်ခြင်း

အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းရေးဆိုင်ရာ အပိုဒ်ခွဲများပါဝင်မှုမရှိသော်လည်း ဤသဘောတူညီမှုသည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ စာချုပ်ဖြစ်ပြီး ၎င်း၏အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအား ဥပဒေ (international law) အောက်တွင် တာဝန်ရှိမှုများကိုဖန်တီးသည်။

အထက်တွင်ရှင်းလင်းခဲ့သည့်အတိုင်း စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံသည် နိုင်ငံရပ်ခြားတွင်ချမှတ်သော စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်အား အသိအမှတ်ပြုရန်နှင့် အတည်ဖြစ်အောင်ပြုလုပ်ရန်ဖြစ်သည့်အပြင် အနညာတစီရင်မှုဆိုင်ရာသဘောတူညီမှု အားလည်း အသိအမှတ်ပြုရန်ဖြစ်သည်။ သက်ဆိုင်သူစာချုပ်ဝင်များက ၎င်းတို့ရရှိထားသောစီရင်ချက်အား အသိအမှတ်ပြုပေးရန် (နှင့်/သို့) အတည်ဖြစ်အောင်ပြုလုပ်ပေးရန် တောင်းဆိုလာခြင်း(သို့တည်းမဟုတ်) အနညာတ စီရင်မှုဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုသည် နယူးယောက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှု၏ မူဘောင်များအတွင်းဝင်ပါက သဘောတူညီမှုစာချုပ်ဝင်နိုင်ငံသည် နယူးယောက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုအား မချအသုံးချ မည် ဖြစ်သည်။

ထိုကဲ့သို့အသုံးချရာတွင် အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် အတည်ဖြစ်အောင်ပြုလုပ်ခြင်းအပေါ် ပို၍တင်းကြပ်သော ကျင့်ထုံးဆိုင်ရာစည်းကမ်းများနှင့် ခြေခြေမြစ်မြစ်ရှိသောအခြေအနေများနှင့် နယူးယောက် နိုင်ငံတကာဥပဒေ သဘောတူညီမှုမဖွင့်သောကျင့်ထုံးဆိုင်ရာ အကြောင်းအရာများအား လိုက်နာရန်သတ်မှတ်ထားခြင်းမရှိပါ။ ပြည်တွင်း စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်များအား ထိန်းချုပ်သည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းအခြေအနေများထက် ပိုအားစိုက်ရသောလုပ်ထုံးလုပ်နည်း များအား လည်းလိုက်နာရန်သတ်မှတ်ထားခြင်းမရှိပါ။

စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံများသည် စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံများတွင် နယူးယောက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုအား အသုံးချ ရန်အဓိကတာဝန်ရှိသောအဖွဲ့အစည်းမှာ တရားရုံးဖြစ်သည်။ တရားရုံးများ၏ အရေးယူဆောင်ရွက်မှုသည် ၎င်းနိုင်ငံ၏ အရေးယူဆောင်ရွက်မှုဟု နိုင်ငံတကာဥပဒေတွင်မှတ်ယူသည်။ ထို့ကြောင့် အကယ်၍တရားရုံးသည် နယူးယောက် သဘောတူညီမှုကိုမကျင့်သုံးလျှင်သို့မဟုတ် လွဲမှားစွာကျင့်သုံးလျှင် အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် အတည်ဖြစ် အောင်ပြုလုပ်ခြင်းအပေါ် ငြင်းဆိုခြင်း အပေါ်မေးခွန်းထုတ်စရာ အကြောင်းအရာများတွေ့ရှိလာလျှင် နယူးယောက် သဘောတူညီမှု ကျင့်သုံးမှုတွင် အကျိုးမဝင်ပါ။ ၎င်းနိုင်ငံသည် နိုင်ငံတကာဆိုင်ရာတာဝန်ရှိခြင်းကို ထိတွေ့မည်ဖြစ်သည်။ စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံသည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှု စတင်သက်ရောက်လျှင်ရောက်ခြင်း ထိုနိုင်ငံသည် သဘောတူညီမှုအား ပြည်တွင်းဥပဒေပြဌာန်းချက်များတွင်ထည့်သွင်းပြဌာန်းပြီးဖြစ်ခြင်း (သို့မဟုတ်) ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေ(သို့) ပြည်တွင်းနည်းဥပဒေများတွင် ထုတ်ပြန်ကြေငြာရန်အစရှိသည်များကို အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအဆင့်တွင် တာဝန်ရှိမည် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် နယူးယောက် သဘောတူညီမှု ပြဌာန်းချက် အချက်အလက်များသည် ဥပမာနိုင်ငံတော်ပိုင် သတင်းစာများတွင် တရားဝင်ပုံနှိပ် ထုတ်ဝေခဲ့ခြင်းမရှိခြင်း သည်နိုင်ငံတကာဥပဒေအရ နယူးယောက်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှု ကိုက်ညီသော ၎င်းနိုင်ငံ၏တာဝန်ရှိမှုအား ပြောင်းလဲစေနိုင်ခြင်းမရှိပါ။ ။

၆.၂။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာ ဥပဒေ အား ချိုးဖောက်ခြင်း

ခုံသမာဓိ စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုအားအသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် အတည်ဖြစ်အောင် ပြုလုပ်ခြင်းဆိုင်ရာ နိုင်ငံ၏တာဝန်ရှိမှုများ နှင့် ဆုံးဖြတ်စီရင်ချက် အခြားသော နိုင်ငံတကာစာချုပ်ကို ချိုးဖောက်နိုင်သည့် အခြေအနေများကိုမူတည်သည်။ ထို့နည်းတူစွာပင်၎င်းသည် ဥပဒေပုဂ္ဂိုလ်အခွင့်အရေး ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှု အထူးသဖြင့်၎င်း၏စာချုပ် မချုပ်မီပကာမကြိုတင်ညှိနှိုင်းခြင်းနှင့် ယခုမျက်မှောက်တိုးတက်လာသော နိုင်ငံတကာရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူ စာချုပ်များတွင်

ဖြစ်ပွားလေ့ရှိသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် ယင်းသို့ဖြစ်သည့်တိုင် နိုင်ငံတော်သည် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို သင့်တင့်မျှတ၍ တူညီသောအရေးယူမှုနှင့် သိမ်းယူခြင်း လက်မဲ့ဖြစ်စေခြင်းများ မခံစားရစေရန်စသည့် တခြားကွယ်ပေးမှုများအတွင်းမှာပင် အာမခံချက်ပေး သည်။ (ထူးခြားသောအခြေအနေများ ပေါ်ပေါက်လာခြင်းမရှိပါလျှင်) လတ်တလောချမှတ်ခဲ့သည့် နိုင်ငံတကာရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု သဘောတူစာချုပ်၏ ဆုံးဖြတ်ချက်နှစ်ခုတွင် ခုံသမာဓိ စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း ဆိုင်ရာ နှစ်ဦးနှစ်ဖက်ပါဝင်သော နိုင်ငံတကာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသဘောတူစာချုပ်အောက်တွင် တာဝန်ဝတ္တရားများချိုးဖောက်မှုရှိသည့် အခြေအနေတွင်ပြဋ္ဌာန်းသည် အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ၎င်းတရားရုံးများသည် ကျိုးကြောင်းညီညွတ်သော ခုံသမာဓိ စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း ဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုကိုကျင့်သုံးရန် ပျက်ကွက်ခဲ့ပါသည်။⁸

၆.၃။ ထိရောက်မှုမရှိသော ဆုံးဖြတ်စီရင်မှု

နယူးဇီလန် သဘောတူညီမှုကိုချိုးဖောက်၍ စီရင်ချက်အားအတည်ဖြစ်အောင်ပြုလုပ်ခြင်း (သို့) အသိအမှတ်ပြုခြင်း ကိုနိုင်ငံမှငြင်းဆိုလျှင် ထိရောက်မှုမရှိသောဆုံးဖြတ်စီရင်မှုဟု ဆိုနိုင်သည်။ နိုင်ငံတော်၏ဆုံးဖြတ်ချက်သည် ၎င်းနိုင်ငံ၏ အုပ်ချုပ်မှုနယ်ပယ် အတွင်း၌သာ အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိသည်။ အနိုင်ရရှိသော မည်သူမဆို သည်၎င်းရရှိသော စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်ကို အမှီပြုနိုင်ခွင့်ရှိနေသေးသည့် အပြင်၎င်းစီရင်ချက်ကို အခြားနိုင်ငံတစ်ခုတွင် အတည်ဖြစ်အောင် ပြုလုပ်ရန်တောင်းဆိုပိုင်ခွင့်လည်း ရှိနေသေးပေသည်။

8 S a i p e m S p A v . B a n g l a d e s h , International Centre for Settlement of Investment Disputes (ICSID) case no. ARB/05/07 and Salini Costruttori SpA v. Jordan , ICSID case no. ARB/02/13, both available online at <www.icsid.world bank.org>.

အခန်း (၂)

အနညာတ စီရင်ခြင်းဆိုင်ရာသဘောတူညီမှု အား အတည်ဖြစ်စေရန်တောင်းခံခြင်း

၁။ အဖွင့်မိတ်ဆက်

၂။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှု အရ အနညာတ စီရင်ခြင်းဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုများ အား အုပ်ချုပ်မှုအခြေခံ နည်းစနစ်များ

၂.၁။ အနညာတစီရင်ခြင်းဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုအားတရားဝင်သည်ဟုယူဆခြင်း

၂.၂။ တရားဝင်သည့်အနညာတစီရင်ခြင်းဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုတွင် ပါဝင်သူများအား အနညာတ စီရင်ခြင်းကိုသာခံယူ စေခြင်း

၂.၃။ အနညာတစီရင်ခြင်းအားသက်ဆိုင်သူများကမည်ကဲ့သို့ ခံယူမည်နည်း

၂.၄။ ရာထူးအလျောက်လွှဲပြောင်းမှုမဟုတ်ခြင်း

၃။ ယေဘုရ အား ဖြင့်လက်ခံထားသောစည်းမျဉ်းများ

၃.၁။ ခုံသမာဓိလူကြီးများမှတစ်ဆင့် ဖြစ်ပေါ်ပေါက်ပွားမှုအားကိုယ်တိုင်ဆုံးဖြတ်နိုင်ခြင်း

၃.၂။ အနညာတစီရင်ခြင်းအပေါ် စိန်ခေါ်မှုများအားတရားရေးဆိုင်ရာသုံးသပ်နိုင်မှုအတိုင်းအတာ

၃.၃။ အနညာတစီရင်ခြင်းဆိုင်ရာအပိုဒ်များအား ပင်မပဋိညာဉ်ပါတရားမဝင်ခြင်းများအား သက်ရောက်မှု မရှိစေခြင်း

၃.၄။ တရားရုံးဆောင်ရွက်ချက်များသို့ လွှဲပြောင်းပေးရန်တောင်းဆိုမှုအချိန်ဇယား

၃.၅။ တပြိုင်နက်ဖြစ်ပေါ်သော အနညာတစီရင်ခြင်းဆိုင်ရာဆောင်ရွက်ချက်များအား ထည့်သွင်းစဉ်းစားမှု မရှိခြင်း

၄။ အခန်း ၂ လမ်းညွှန်မြေပုံ

၄.၁။ အနညာတစီရင်ခြင်းဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုသည်

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီချက်များအတွင်းဘောင်ဝင်ခြင်း ရှိပါသလား

၄.၂။ သက်သေခံဖြစ်သော အနညာတစီရင်ခြင်းဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုအားရေးသား မှတ်တမ်းတင်ထားခြင်းဖြစ်ပါသလား

၄.၃။ နောက်ခံသဘောတရား

၄.၂. ၂ လက်တွေ့ကျင့်သုံးခြင်း

(၁) ပင်မပဋိညာဉ်နှင့်သက်ဆိုင်သောစာရွက်စာတမ်းများတွင် အနညာတစီရင်ခြင်းနှင့်သက်ဆိုင်သော အပိုဒ်များအား ညွှန်းဆိုမည့်စာရွက်စာတမ်းပါရှိခြင်း

(၂) ပဋိညာဉ်နှင့်သက်ဆိုင်သောစာရွက်စာတမ်းများတွင် အနညာတစီရင်ခြင်းနှင့်သက်ဆိုင်သော အပိုဒ်များအား လက်မှတ်ထိုးသဘောတူညီမှုမရှိသော်လည်း ပါဝင်ပတ်သတ်သူများက သတ်မှတ်ချက်များအတိုင်း ဆောင်ရွက်ခြင်း

-အနညာတစီရင်ခြင်းနှင့်သက်ဆိုင်သော အပိုဒ်များအား ကမ်းလှမ်းသော ပဋိညာဉ်အတူပို လွှတ်ခြင်းနှင့် အတည်ပြုခြင်း။

မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ အတည်ပြုမှုသည် အထွေထွေချွင်းချက်များနှင့်စည်းကမ်းချက်များ နောက်ပိုင်းတွင်ပါဝင်မှု။

-အနညာတစီရင်ခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်သောအပိုဒ်ခွဲများပါဝင်သည့် ကမ်းလှမ်းသောပဋိညာဉ်အား သက်ဆိုင်သူများနှင့် အခြားသူများထံပေးပို့ခြင်း။ အကြောင်းပြန်ကြားခြင်းမရှိသော်လည်း ပဋိညာဉ်ပါ အတိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်း

(၃)အနညာတစီရင်ခြင်းသဘောတူညီမှုတွင်အီလက်ထရောနစ်စာပို့ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ခြင်းဆိုင်ရာသဘောတရားပါဝင်ခြင်း

၄.၃။ အနညာတစီရင်ခြင်း သဘောတူညီမှုအမှန်တကယ် တည်ရှိခြင်း ရှိမရှိ နှင့် တရားဝင်ခြင်း ရှိ မရှိ

၄.၃.၂။ လက်တွေ့ကျင့်သုံးခြင်း

(၁) တရားမဝင်ပြတ်ပျယ်ခြင်း နှင့်တရားဝင်မှု အား ရှောင်လွှဲနိုင်ခြင်း

(၂) အကျိုးသက်ရောက်မှုမရှိခြင်း (သို့) အသုံးမချနိုင်ခြင်း

(၃) ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် မစွမ်းသာခြင်း

- အနညာတစီရင်မှု အား ညွှန်းဆိုခြင်း မှာ ရွေးချယ်ပိုင်ခွင့် ဖြစ်ခြင်း

- ပဋိညာဉ်သည် အနညာတစီရင်ခြင်း သာမကစီရင်ပိုင်ခွင့် တရားရုံးကိုပါ ပြဌာန်းပေးထားခြင်း

- အနညာတစီရင်ခြင်းနည်း ဥပဒေများနှင့် အဖွဲ့အစည်းအား တိတိကျကျ သတ်မှတ်ထားမှုမရှိခြင်း

- အနညာတစီရင်ရန် မည်သည့် ခုံသမာဓိ လူကြီးကိုမဆို ရွေးချယ် သတ်မှတ် မည် ဖြစ်ကြောင်းဖော်ပြထားခြင်း

၄.၄။ အငြင်းပွားမှုသည် ဥပဒေနှင့် ဆက်နွယ်ပြီး ပေါ်ပေါက်လာခြင်း ဟုတ်မဟုတ် နှင့်

သက်ဆိုင်သူစာချုပ်ဝင်များက အငြင်းပွားမှုအား အနညာတစီရင်မှုဖြင့် ဖြေရှင်းရန်သဘောတူခဲ့ခြင်းရှိမရှိ

၄.၄.၁။ နောက်ခံသဘောတရား

၄.၄.၂။ လက်တွေ့ကျင့်သုံးခြင်း

(၁)အနညာတစီရင်ခြင်းဆိုင်ရာ _____ သဘောတူညီမှုအပိုဒ်ခွဲ များအားကျယ်ပြန့်စွာ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုသင့်ပါသလား

(၂) အနညာ တစီရင်ခြင်းဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုတွင် ချွင်းချက် များပါဝင်ခြင်းရှိပါသလား

၄.၅။အနညာတစီရင်ခြင်းဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုသည်သက်ဆိုင်သူစာချုပ်ဝင်များအားအငြင်းပွားမှုကိုရုံးတော်ရှေ့တင်သွင်းရန် စီးနှောင့် မှုရှိပါသလား

၄.၅.၁။ နောက်ခံ သဘောတရား

(၁) အနညာ တစီရင်ခြင်းဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုသည် သက်ဆိုင်သူ စာချုပ်ဝင်များကိုသာစီးနှောင့်မှုရှိခြင်း

(၂)သဘောတူညီမှုတွင်လက်မှတ်ရေးထိုးထားခြင်းမရှိသည့်နိုင်ငံဖြစ်သော်ငြားလည်းသဘောတူညီမှုနှင့်သက်ဆိုင်နိုင်ခွင့်

(၃)အနညာတစီရင်ခြင်းဆိုင်ရာသဘောတူညီမှု၏အကြောင်းတရားဆိုင်ရာဘောင်ဝင်မှုအားမည်ကဲ့သို့ဆုံးဖြတ်မည်နည်း

(၄)အနညာတစီရင်ခြင်းဆိုင်ရာသဘောတူညီမှု၏အကြောင်းတရားဆိုင်ရာဘောင်ဝင်မှုသက်ဆိုင်သည့် ဥပဒေအားဆုံးဖြတ်ခြင်း

၄.၅.၂။ လက်တွေ့ကျင့်သုံးခြင်း

(၁)အနညာတစီရင်မှုခံယူရန်လျှောက်ထားသူသည်မည်သည်အချိန်အတိအကျတွင်အနညာတစီရင်မှုအား ညွှန်းဆိုနိုင်သနည်း

(၂)အကယ်၍အနညာတစီရင်မှုခံယူရန်လျှောက်ထားသူများသည်အနညာတစီရင်မှုပြုရန်စီနှောင်းခြင်းမရှိ သည်ကိုတရားရုံးမှတွေ့ရှိပါကမည်ကဲ့သို့ဖြစ်မည်နည်း

၄.၆ ။ အငြင်းပွားမှုသည် အနညာ တစီရင်မှု ပြုနိုင်ပါသလား

၄.၆.၁။အကြောင်းကိစ္စရပ်သည်အနညာတစီရင်မှုဖြင့်ဖြေရှင်းနိုင်မှုရှိခြင်းဆိုသည်မှာအနညာတစီရင်နိုင်ခြင်း ဟုအဓိပ္ပါယ်သက်ရောက်ခြင်း

၄.၆.၂ ။ အနညာတစီရင်စွမ်းရှိမှုအားသက်ဆိုင်သည်ဥပဒေအားဆုံးဖြတ်ခြင်း

၄.၆.၃။အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအနညာတစီရင်မှုသဘောတူညီချက်သည်အနညာတစီရင်စွမ်းစံနှုန်းများနှင့် သဟဇာတ ဖြစ်သင့်ပါသလား

၅ ။ အကျဉ်းချုပ်

အခန်း-၂

၁။ အဓိပ္ပါယ် ကောက်နုတ်ချက်

အခန်း-၁တွင် ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ၁၉၅၈ နယူးယောက်သဘောတူညီမှုစာချုပ်သည် အနညာတစီရင် ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာအားဖြင့် နိုင်ငံတကာအငြင်းပွားမှုများကို ပြေလည်မှုရှိခြင်းကို မြှင့်တင်ရန်ရည်ရွယ်သည်။ ထိုရည်ရွယ်ချက်သည် စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံများ၏ တရားရုံးများသည် သက်ဆိုင်သူစာချုပ်ဝင်များ၏ အနညာတစီရင်မှုခံယူရန် သဘောတူညီချက်အပြင် အနညာတစီရင်ချက် ရလဒ်တို့အပေါ် အခြေခံကျကျသေချာမှုရှိစေသော အကျိုး သက်ရောက်မှုကို ပေးလိမ့်မည်။

အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုများကို လေးစားလိုက်နာခြင်းအားဖြင့် ဥပဒေမူကြမ်းရေးဆွဲသူသည် သက်ဆိုင်သူစာချုပ်ဝင်များ၏ သေချာမှုရှိသောမူလရည်ရွယ်ချက်အရ အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းအားဖြင့် ၎င်းတို့၏ အငြင်းပွားဖွယ်ရာကိစ္စများကိုပြီးပြတ်စေပြီးနောက်ဆက်တွဲ ဖြစ်သော တစ်ဘက်သတ် ငြင်းဆိုမှုကို တရားရုံးတော်များသို့ တင်ပြလျှောက်ထားခြင်းဖြင့် မပြေလည်မှုဖြစ်နေခြင်းမျိုး ရှိလိမ့်မည်မဟုတ်တော့ချေ။ သို့ဖြစ်သောကြောင့် သက်ဆိုင် သူစာချုပ်ဝင်တို့၏အနညာတစီရင်ရာတွင် မည်သည့်တရားရုံးများအားရည်ညွှန်းမည်ဆိုသည့်အခြေအနေ များကိုထုတ် ပြန်ထားသည် ထို့အပြင် သက်ဆိုင်သူစာချုပ်ဝင်တို့၏ အနညာတစီရင်ခြင်းဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှု တရားဝင်ခြင်းကို စိန်ခေါ်မှုအတွက်ခိုင်လုံသော အကြောင်းပြချက်များအား ကန့်သတ်ထားသည်။

အထက်ပါဖော်ပြချက်သည် အောက်တွင်ဖော်ပြထားသည့် အပိုဒ်ခွဲ-၂ ပါ ဥပဒေစကားရပ်များအား လိုက်နာစေသည်။

“ (၁)စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံတိုင်းသည်ပေါ်ပေါက်နေသော (သို့) ပေါ်ပေါက်ဖွယ်ရှိသည့်ခြားနားချက်တို့၏ ဥပဒေနှင့်ဆက်နွယ်မှု၊ ပဋိညာဉ်မြောက်မမြောက်နှင့် အကြောင်းကိစ္စရပ်သည် အနညာတစီရင်နိုင်ခြင်း ရှိမရှိနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ရေးသားမှတ်တမ်း တင်ထားသောသက်ဆိုင်သူ စာချုပ်ဝင်တို့မှ နညာတစီရင်ခြင်း သို့တင်သွင်းသည့် အနညာတစီရင်ခြင်းဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုအား အသိအမှတ်ပြုရမည်ဖြစ်သည်။ ”

“(၂) ရေးသားမှတ်တမ်းတင်ထားသော သဘောတူညီမှုဆိုသော စကားရပ်သည် ပဋိညာဉ်ပါ အနုညာတစီရင်မှု အပိုဒ်ငယ် များအပြင်သက်ဆိုင်ရာ စာချုပ်ဝင်တို့လက်မှတ်ရေးထိုးထားသော အနုညာတစီရင်မှုဆိုသောသဘောတူညီမှုနှင့် သဘောတူညီမှုအားစာအားဖြင့် (သို့) ကြေးနန်းအားဖြင့် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦးလဲလှယ် ထားသည့်တို့အား ခြုံငုံပါဝင်သည်။

(၃)စာချုပ်ဝင်တစ်ဦးဦးက ဤအခန်းပါဆိုလိုရင်းများ အရသဘောတူညီမှုပြုလုပ်ထား သဘောတူညီမှုအား အနုညာတစီရင်ခြင်းပြုရန် တောင်းဆိုလာပါကပျက်ပြယနိုင်ဖွယ် (သို့) ရှောင်လွှဲနိုင်ဖွယ်နှင့် အကျိုးမသက်ရောက်နိုင်သော (သို့) ဆောင်ရွက်ပြီးမြောက်နိုင်ဖွယ်များကို သဘောတူညီမှုတွင် ရှာဖွေတွေ့ရှိမှသာစာချုပ်ဝင်နိုင်ငံ ၏တရားရုံးသည်အရေးယူ မှုအားဆိုင်းထားရန်ဖြစ်သည်။”

တရားရုံးတို့သည် အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ် ချက်ချမှတ်ခြင်းမပြုမီ အနုညာတစီရင်ခြင်း သဘောတူညီမှု၏တရားဝင်ခြင်းအားစိန်ခေါ်လာနိုင်သည့် အခြေအနေများကို ဖြေရှင်းရန်လိုအပ်သည်။

အပိုဒ်ခွဲ -၂.၃ တွင်ဖော်ပြထားခဲ့သည့် အတိုင်းသက်ဆိုင်သူစာချုပ်ဝင်တို့သည် ၎င်းတို့သဘောတူညီထား သော အနုညာတစီရင်ခြင်း သဘောတူညီမှုအား တရားရုံးတော်သို့တင်သွင်းလာရာတွင်လည်းကောင်း လျှောက်ထားခံရသူက အနုညာတစီရင်ခြင်းအား ရည်ညွှန်းခွင့်ပေးရန်တောင်းဆိုသည့် အခြေအနေ မကြာခဏဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ဖြည့်စွက်ချက် အနေဖြင့်လျှောက်ထားမှုသည် အနုညာတစီရင်ခြင်း သဘောတူညီချက်၏တရားဝင်ခြင်းနှင့် တရားမဝင်ခြင်း အားမြွက်ဟ ကြေငြာမှုပြုရန်ဖြစ်သည်။ ထို့နည်းတူစွာ အနုညာတစီရင်မှုမပြုရန် တားမြစ်မိန့်တောင်းဆိုမှုနှင့် အနုညာတစီရင်မှုဆိုသော ဆောင်ရွက်ချက်များအား တိုင်းတာမှုပြုရန်ပြောကြားတောင်းဆိုမှုအားသိမ်းပိုက်နိုင်သည် ၊ ၎င်းတွင် ခုံသမာဓိများခန့်အပ် မှုအားပျက်ကွက်ခြင်း ထိုကိစ္စရပ်တွင်အခြားစာချုပ်ဝင်မှ သဘောတူညီမှုသည် တရားဝင်ခြင်းမရှိဟုဆိုသည် အကြောင်း ပြချက်ပေးကာ ဆန့်ကျင်လာနိုင်ဖွယ်ရှိသည်။။

ဤကဲ့သို့အခြေအနေများကို ရင်ဆိုင်ရသောအခါ တရားရုံးများသည် ၁၉၅၈ နယူးယောက် နိုင်ငံတကာသဘောတူညီမှု၏ ဦးတည်ချက်ကို လိုက်နာစောင့်ထိန်းရန်နှင့် စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံများတွင် နှစ်ရှုဂကျော်တိုင် ဖွံ့ဖြိုးအောင်တည်ဆောက် ကျင့်သုံးလာသည့် အလေ့အကျင့်ကိုထိန်းသိမ်းရမည် ဖြစ်သည်။

၂။အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုအရ အနုညာတစီရင်ခြင်းဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုများအား အုပ်ချုပ်မှုအခြေခံနည်း စနစ်များ

၂.၁။ အနုညာတ စီရင်ခြင်းဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုအား တရားဝင်သည်ဟုယူဆခြင်း ၁၉၅၈ နယူးယောက်နိုင်ငံတကာ သဘောတူညီမှု ဥပဒေမူကြမ်းရေးဆွဲသူများသည် စာချုပ်ဝင်အတွက် ပေါ်ပေါက်ဖွယ်ရာရှိသော အနုညာတစီရင်ခြင်း ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုပါ အနုညာတစီရင်မှုခံယူရေး ကတိကဝတ်များပြန်လည်တည်တံ့စေရန်နှင့် အငြင်းပွားမှုအား ဆိုင်ရာနိုင်ငံ၏တရားရုံးသို့အစားထိုး တင်သွင်းမည်ကိုဖယ်ရှားရန်ရည်ရွယ်သည်။ ၁၉၅၈ နယူးယောက်နိုင်ငံတကာ သဘောတူညီမှုအရ “အတည်ဖြစ်အောင်ပြုလုပ်ရန်လိုလားသောသဘောထား” “ခုံသမာဓိ ဖြင့်စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းကိုလို လားသော ” စနစ်ကိုယုတ္တိတန်၍ တရားဝင်မှန်ကန်စွာအဆုံးသတ်စေရန်၊ အခြေအမြစ်ရှိခြင်းနှင့် နည်းလမ်းမှန်ကန်ခြင်းတို့အား ဖော်ပြထားသည်။ (“စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံတို့သည်မှတ်တမ်းတင် ရေးသားထား သောသဘောတူညီမှုကို အသိအမှတ်ပြုရမည်...”) တရားဝင်မှုသည် အကန့်အသတ်ရှိသော ခိုင်လုံသည့်

အကြောင်းပြချက်ဖြင့်သာ နောက်ပြန် လည်နိုင်သည်။ “...မဖြစ်ခဲ့လျှင်တင်ပြထားသော သဘောတူညီမှု သည် ဥပဒေအရတရားမဝင်ခြင်းများ နှင့်တရားမဝင်ဟုသတ်မှတ်ခံရခြင်းများ တွေ့ရှိပါကတရားဥပဒေအရ တရားဝင် သက်ရောက်မှုမရှိခြင်းများနှင့်ဥပဒေအရ လုပ်ဆောင်နိုင်စွမ်းမရှိခြင်းများကိုဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်ကိုတွေ့ရှိသည်”)

အခန်း-၂

အတည်ဖြစ်အောင်ပြုလုပ်ရန် လိုလားသောသဘောထားဆိုသည်မှာ ၁၉၅၈ နယူးယောက်နိုင်ငံတကာ သဘောတူညီမှုကို သည်အနည်းအငယ်သာအထောက်အပံ့ ဖြစ်စေသော ပြည်တွင်းဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက် များကိုကျော်လွန်ပယ်ဖြတ်ခြင်း ကိုဆိုလိုသည်။ ပြည်တွင်းဥပဒေအရ သဘောတူညီမှုအပေါ်တွင် ပို၍တင်းကျပ်သော လိုအပ်ချက်များကိုအသုံးပြုခြင်း မပြုပေ။(သာဓက- ပဋိညာဉ်၏အနညာတစီရင်ခြင်း အပိုဒ်ခွဲပါလိုအပ်ချက်များကို သီးခြားလက်မှတ်ရေးထိုးခြင်း ကဲ့သို့သော) အပြန်အလှန်အားဖြင့် တရားရုံးတော်တော်များများသည် အပိုဒ်ခွဲ- ၂.၂ ပါအားထားယုံကြည်ရသော ခွင့်ပြုသည့် ပိုမို၍ အထောက်အပံ့ပြုသော နိုင်ငံတော်ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းမှုတိုး၍ကျင့်သုံးသည်။ အကယ်၍ နိုင်ငံတော် ဥပဒေသည်နှုတ်အားဖြင့် သို့မဟုတ် အပြန်အလှန်နားလည်မှုဖြင့်ဖွင့်ဟရန် မလိုသောအနညာတ စီရင်ခြင်းဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုကို သုံးသပ်စေရန်ဤဥပဒေကိုပြဋ္ဌာန်းသည်။ (အခန်း-၁ ၏ ၅.၁ တွင်ကြည့်ပါ) ဤရှုထောင့်ကို အောက်တွင်ဖော်ပြထားသော ဤအခန်း၏ ၄.၂ တွင် ကျယ်တဝင့်ဆွေးနွေးပါမည်။

၂.၂။ တရားဝင်သည့်အနညာတ စီရင်ခြင်းဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုတွင် ပါဝင်သူများအား အနညာတစီရင်ခြင်းကိုသာခံယူစေခြင်း တရားရုံးများသည် ကျိုးကြောင်းညီညွတ်သောတရားဝင်သော ခုံသမာဓိစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုကို တွေ့ရှိသောအခါ ၎င်းသည် အငြင်းပွားမှုကို စာချုပ်ဝင်တို့အားမိမိတို့ကိုယ် တိုင်ပါဝင်ဖြေရှင်းမည့်အစား စာချုပ်ဝင်တစ်ဦးတစ်ယောက်၏ တောင်းဆိုမှု အရအနညာတစီရင်ခြင်း ပြုရန်ရည်ညွှန်းရမည်။ ဤဥပဒေအမိန့် အာဏာတည် စေသည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းကိုအပိုဒ်ခွဲ -၂(၃) တွင်ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ၁၉၅၈ နယူးယောက်နိုင်ငံတကာ သဘောတူညီမှုသည် တရားရုံးများကိုကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ်ခွင့် ပတ်သက်၍ တာဝန်မပေးရန်ရည်ရွယ်ခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။

၂.၃။ အနညာတစီရင်ခြင်းအားသက်ဆိုင်သူများက မည်ကဲ့သို့ခံယူမည်နည်း “ခုံသမာဓိစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာလွှဲပြောင်းပေးရေး” ဆိုသည်မှာ နိုင်ငံတော်ဆိုင်ရာ ခုံသမာဓိစီရင် ဆုံးဖြတ်ခြင်းနှင့် ထပ်တူထပ်မျှဖြစ်သော တရားသူကြီး၏ စီရင်ချက်မှတ်တမ်းများမှ ခုံသမာဓိစီရင် ဆုံးဖြတ်ခြင်းကိုဆိုင်းငံ့ထားခြင်း သို့မဟုတ် တရားစီရင်ပိုင်ခွင့် ကင်းမဲ့မှုအတွက် အဆိုများကိုထုတ်ပယ်ခြင်း သို့မဟုတ် ကျင့်ထုံးဆိုင်ရာဥပဒေ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုမှုအနေဖြင့် နားလည်ရန်ဖြစ်သည်။

၂.၄။ ရာထူး အလျောက်လွှဲပြောင်းမှုမဟုတ်ခြင်း
ခုံလူကြီးသည် “ပါဝင်ပတ်သက်သူများထဲမှ တစ်စုံတစ်ယောက်၏ တောင်းဆိုမှုကြောင့်”
ခုံလူကြီး၏ပုဂ္ဂလိကစံစားမှု ဖြင့်ဆုံးဖြတ်မှုမျိုးမပါဝင်ဘဲ ပါဝင်ပတ်သက်သူများအား ခုံသမာဓိဆိုင်ရာ
စီရင်ဆုံးဖြတ်မှုကို ထုတ်ဖော်ပြောဆိုသင့်သည်။

၃။ ယေဘုယျအားဖြင့် လက်ခံနိုင်သောဥပဒေများ

၁၉၅၈ နယူးယောက်သဘောတူညီမှုသည် “competence-competence” နည်းဥပဒေသကို
တရားရုံးများသည် ခုံသမာဓိဆိုင်ရာ စီရင်ဆုံးဖြတ်မှုအကြိုအခြေအနေနှင့် ခွဲခြား၍ရသောဥပဒေများအား
ဖြင့် အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်မှု သဘောတူညီမှု အကန့်အသတ်ရှိသော စေ့စေ့စပ်စပ်ဆေးခြင်းဖြင့်
အတိအလင်းအတည်မပြုပေးပါ။ မည်သို့ပင် ဆိုစေကာမူထိုဥပဒေများကို အမှန်တကယ်လိုက်နာခဲ့ပါက
၎င်း၏ရည်မှန်းချက်နှင့်ရည်ရွယ်ချက်တို့သည် ပြည့်ဝခဲ့သည် ဟုယူဆနိုင်သည်။

၃.၁။ ခုံလူကြီးများသူတို့၏ ကိုယ်ပိုင်တရားစီရင်ပိုင်ခွင့် ချမှတ်ရန်တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။
“competence-competence” နည်းဥပဒေသကို (တခါတရံ “Kompetenz – Kompetenz”
ဟုလည်းရည်ညွှန်းသည်။) ၎င်းဥပဒေသည် ခုံသမာဓိလူကြီးတို့၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာအပေါ်
စိန်ခေါ်မှုများအား ကြားနာစေသည့်အပြင်စီရင် ပိုင်ခွင့်မရှိသော အခြေနေသို့ရောက်အခါတွင်လည်း
အဆုံးသတ် အခြေအနေသို့ ရောက်စေသည်။

ဤတရားစီရင်ရေးအာဏာသည် အကယ်၍ခုံလူကြီးများသည် သူတို့၏ လုပ်ငန်းဆောင်တာများကို
ကောင်းမွန်သေချာစွာ ထမ်းဆောင်ရန် အမှန်တကယ်အားဖြင့်လိုအပ်ပါသည်။ အကယ်၍
အနုညာတစီရင်ခြင်း ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှု၏ တည်ရှိမှုနှင့်တရားဝင်မှုအား မေးခွန်းထုတ်စရာများရှိပါက
အငြင်းပွားမှုအား အဆင့်မြင့်တရားရုံးက မူလရုံးသို့ လိုအပ်သည်ကိုဆောင်ရွက်ရန်ပြန်ပို့ရာတွင် ၎င်းသည်
အနုညာတလုပ်ငန်းစဉ်တွင် အဓိကထားမြစ်ချက်ဖြစ်သည်။

၁၉၅၈ နယူးယောက်သဘောတူညီမှုသည် “competence-competence” နည်းဥပဒေသကို
ကျင့်သုံးမှုကိုအတိအလင်း ဖော်ပြရန် မလိုအပ်ပါ။ သို့သော် ၎င်းသည်အခြေအနေအပေါ်မူတည်၍
ကြားနေခြင်းမဟုတ်ပါ။

၁၉၅၈ နယူးယောက် သဘောတူညီမှု၏ အပိုဒ်ခွဲ-၂ (၃) နှင့် ၅ (၁) တွင်ခုံသမာဓိ
စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းနှင့်သက်ဆိုင်သော လုပ်ထုံးလုပ်နည်း နှင့် တရားရုံးများ နှစ်ခုလုံးကို အငြင်းပွားဖွယ်
အကြောင်းအချက်ကို ခုံလူကြီး၏ တရားစီရင်ပိုင်ခွင့် ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းခြင်းဆိုင်ရာ မေးခွန်းများဖြင့်
တရားစီရင်ခြင်းကိုတားမြစ်ထားခြင်းမရှိပါ။ ထပ်လောင်း၍ အပိုဒ်ခွဲ- ၅ (၁) (က) နှင့် ၅ (၁) (ဂ) တို့၏
ပြဋ္ဌာန်းချက်တွင်စိန်ခေါ်မှုများရှိနေသော တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိနေသော်လည်း စီရင်ဆုံးဖြတ်မှု
လုပ်ပိုင်ခွင့်ကိုပြီးမြောက်စေခြင်းဖြင့် ခုံသမာဓိစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းနှင့်သက်ဆိုင်သော လုပ်ထုံးလုပ်နည်း
အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် အတည်ဖြစ်အောင်ပြုလုပ် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဖြင့် ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းခြင်းကို
သွယ်ဝိုက်ညွှန်းဆိုသည်။

၃.၂။ တရားရေးနယ်ပယ်၏ ခုံသမာဓိ စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း နှင့် သက်ဆိုင်သော လုပ်ထုံး လုပ်နည်းဆိုင်ရာတရားစီရင်ပိုင်ခွင့် စိန်ခေါ်မှုများကို ပြန်လည်သုံးသပ်သည်။

“competence-competence” နည်းဥပဒေသကို အထူးသဖြင့်အမေရိကန်နိုင်ငံရှိ တရားရုံး အများစုကသဘောတူညီမှုအရ အတည်ဖြစ်အောင်ပြုလုပ်စေရန် လိုလားသောသဘောထားဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုသည်။

ထို့ကြောင့်ဦးစားပေးသတ်မှတ်ချက်ကို ခုံသမာဓိစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်သော လုပ်ထုံးလုပ်နည်းဆိုင်ရာ တရားစီရင်ခွင့် စိစစ်သတ်မှတ်ချက်အဆိုအရ ခုံလူကြီးများ၏ ခုံသမာဓိစီရင် ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ စေ့စေ့စပ်စပ်စစ်ဆေးခြင်းကို ခုံသမာဓိစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်သော လုပ်ထုံးလုပ်နည်းအား ဖြင့်စွဲချက်တင်နိုင်လောက်သည့် (သို့မဟုတ် prima facie)အငြင်းပွားမှုများ၏ စောစောပိုင်းအခြေအနေတွင် ဥပဒေအရတရားမဝင်ခြင်းများ နှင့် တရားမဝင်ဟု သတ်မှတ်ခံရခြင်းများ တွေ့ရှိပါက တရားဥပဒေအရတရားဝင် သက်ရောက်မှုမရှိခြင်းများ နှင့် ဥပဒေအရ လုပ်ဆောင် နိုင်စွမ်းမရှိခြင်းများ ကျန်ရှိစေသည်။ ထိုတရားရုံးများသည် ခုံသမာဓိ စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုကို သိသာထင်ရှားသော အမှုများတွင်သာတွေ့ရှိနိုင်သည်။

ဤချဉ်းကပ်မှုအရတရားရုံးတို့သည် အနုညာတစီရင်ချက်ကို ရုတ်သိမ်းရန်တောင်းဆိုမှု (သို့) ပယ်ဖြတ်ခြင်း အဆင့်တွင် ခုံရုံး၏ တရားစီရင်နိုင်မှုအာဏာပေါ်မူတည်၍ တွေ့ရှိချက်များကို ပြန်လည်ဆန်းစစ်ရန်သာ အပြည့်အဝတွန်းအား ပေးထားသည်။ (၁၉၅၈နယူးယောက် နိုင်ငံတကာသဘောတူညီမှုနှင့် ဤအဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်သည် အငြင်းပွားစရာမရှိပါ။ အထက်ပါ ရည်ညွှန်းသောအခြေအနေတွင် ၁၉၅၈ နယူးယောက် သဘောတူညီမှု၏ရည်မှန်းချက်နှင့်ရည်ရွယ်ချက် အပေါ်နားလည်မှုအရ တရားရုံးတော်သို့လာရောက် အစစ်ဆေးခံသည့် ပြည့်စုံစွာရှင်းလင်းစွာ မဖော်ပြထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက် အချိန်ကာလအတွင်းနှင့် အကျိုးအကြောင်း ညီညွတ်သော အကြောင်းအရာများ စီရင်ချက်ချသည့်အဆုံးနှင့် တရားဝင် တာဝန်ခံခြင်းဆိုင်ရာ အငြင်းပွား ဖွယ်ရာအကြောင်းအရာများ၏ အစဉ် ၁၉၅၈ နယူးယောက်နိုင်ငံတကာ သဘောတူညီမှုကတရားရုံးများကို ခုံသမာဓိစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှု ပတ်သက်၍ အပြည့်အဝ လုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာပေးခြင်း အားတားဆီးသည်။

၃.၃။ ခုံသမာဓိ စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း ဆိုင်ရာ ဝါကျကဏ္ဍများသည် အဓိက သဘောတူစာချုပ်၏ ကန့်သတ်ချက်အားဖြင့်ထုံးစံ အတိုင်း အကျိုးသက်ရောက်မှု မရှိပါ။

“competence-competence” နည်းဥပဒေသည်ပင်မပဋိညာဉ် ပါ အနုညာတစီရင်ခြင်းဆိုင်ရာအပိုဒ်ခွဲ တွင်ပါရှိသော အာဏာတည် မှုရှိသည့် အပိုင်း နှင့် အာဏာတည်နိုင်သည့်အပိုင်းတို့ အား ခွဲခြား နိုင် စွမ်း နှင့်အနီးစပ်ဆုံး နီးနွယ်သည်။ (“ခွဲခြားနိုင်မှု” သို့မဟုတ် “အနုညာတစီရင် မှု ဆိုင်ရာအပိုဒ်ခွဲ များအားကိုယ်တိုင် ထိန်းချုပ်နိုင်ခြင်းကို” လည်းရည်ညွှန်း သည်) ဤနည်းဥပဒေသည် ကျိုးကြောင်း ဆီလျော်မှုရှိသည် ဆိုလိုသည်မှာ ဦးစွာ တရားဝင်မှုရှိသည့်ပင်မပဋိညာဉ်တွင် ဆက်စပ်ပါဝင်သော တရားဝင်မှုရှိသည့် ခုံသမာဓိစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုသည် အကျိုးသက်ရောက်မှု မရှိခြင်းကိုသွယ်ဝိုက်ညွှန်းဆိုသည်။

ထို့အတူဒုတိယအနေဖြင့် ပင်မပဋိညာဉ်နှင့် ခုံသမာဓိစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုတို့ကို မတူညီသော ဥပဒေသများဖြင့် ထိန်းချုပ်သည်။

၃.၄။ တရားရုံးတော်၏အစီရင်ခံစာထုတ်ပြန်ချက်မှတ်တမ်းဖြစ်စဉ်အမှုတွဲကိုအချိန်ကိုက်လွှဲပြောင်းပေးအပ်ရန် တောင်းဆိုမှု။

၁၉၅၈ နယူးယောက် သဘောတူညီမှုသည် အနုညာတစီရင်ခြင်းအားတောင်းဆိုမှုပြုရန် ကာလကုန်ဆုံးချိန် သတ်မှတ်ထားပါ။ ရှေးဦးစွာထိုက်သင့်ရာများ တင်သွင်းခြင်းမတိုင်မီတွင် အမှုတွဲဖွင့်သင့်ပါသလား သို့တည်းမဟုတ် နှစ်သက်ရာအချိန်တွင်က အမှုတွဲဖွင့်သင့်ပါသလား။ ၁၉၅၈ နယူးယောက် သဘောတူညီမှုတွင် ပြဋ္ဌာန်းချက်နှင့် ပူးတွဲပါရှိသောပျက်ကွပ်မှုအဖြေသည် နိုင်ငံတော်ဥပဒေ သို့မဟုတ်ကျင့်ထုံးဆိုင်ရာ ဥပဒေတွင်ရှိပါသည်။ အကယ်၍တစ်စုံတစ်ယောက်သည် အချိန်မှီတင်ပြရန် ပျက်ကွပ်ပါက ခုံသမာဓိမူဆိုင်ရာ သက်ညှာခွင့်များနှင့် ခုံသမာဓိစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှု ကို တရားမဝင်တော့ဟု သတ်မှတ်သည်။

နိုင်ငံတော်ဥပဒေအများစုသည်ခုံသမာဓိစီရင် ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ အမှုတွဲလွှဲပြောင်းပေးအပ်သည့် ထိုက်သင့်ရာကို ခုခံထုချေခြင်းမတိုင်မီ တောင်းဆိုရမည်ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားသည် ဆိုလိုသည်မှာ in limine litis ဖြစ်သည်။

၃.၅။ ခုံသမာဓိစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ အစီရင်ခံစာထုတ်ပြန်ချက် မှတ်တမ်းများအတွက် တပြိုင်နက်လိုအပ်သည့် ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့် အချက်များမရှိ။ ။

အမှုတွဲ လွှဲပြောင်းပေးအပ်ရန် တောင်းဆိုမှုကို လက်ခံနိုင်ခြင်း ခွင့်ပြုခြင်းနှင့် တရားစီရင်ရေးအဖွဲ့၏ တရားစီရင်ပိုင်ခွင့် အပေါ်အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း ဆိုင်ရာအမှုဆောင်ရွက်ချက် များသည် ဦးစွာစတင်နှင့်ပြီးဖြစ်သည် သို့မဟုတ်ပါက နိုင်ငံတော်အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာဥပဒေသည် တနည်းအားဖြင့် ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။

၁၉၅၈ နယူးယောက်နိုင်ငံတကာ သဘောတူညီမှုတွင် ပြဋ္ဌာန်းမထားသော်လည်း တရားရုံးအများစုသည် အနုညာတ စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း ဆိုင်ရာအစီရင်ခံစာ ထုတ်ပြန်ခြင်း အမှန်တကယ်စတင်ရန်အတွက် လိုအပ်ချက်ဖြစ်သော အငြင်းပွား မှုများကို အနုညာတစီရင်ခြင်းဖြင့် ဖြေရှင်းရန်ရည်ညွှန်းချက်ကို တရားစီရင်ရေးအဖွဲ့ထံတောင်းခံမှုကျင့်သုံးသည်။

၄။ အပိုဒ်ခွဲ- ၂ အတွက် လမ်းညွှန်စာအုပ်

၁၉၅၈ နယူးယောက်နိုင်ငံတကာ သဘောတူညီမှု၏ အပိုဒ်ခွဲ- ၂ ၏ရည်ရွယ်ချက်ဖြစ်သော တရားနည်းလမ်းကျသည့် အနုညာတ စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှု၏စိန်ခေါ်မှုများကို သဘောပေါက်နားလည်သောအခါ တရားစီရင်ရေးအဖွဲ့သည် အောက်ပါမေးခွန်းများကို မိမိဘာသာမေးခွန်းထုတ်သင့်ပေသည်။

1. အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ သဘောတူမှုသည် ၁၉၅၈ နယူးယောက်သဘောတူညီမှု စာချုပ်ဘောင်အတွင်းကျရောက်ပါသလား။

2. အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာသဘောတူမှုသည်မှတ်တမ်းတင်ရေးသားထားသောအထောက်အထားများ ရှိပါသလား။
3. အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ရေးသဘောတူညီမှုသည်ကျိုးကြောင်းညီညွတ်ခိုင်လုံသောသက်သေအထောက်အထားများရှိပါသလား။
4. အငြင်းပွားဖွယ်ရာများရှိပါသလား။ စာချုပ်၌ပါခြင်းသို့မဟုတ်မပါခြင်းရှိမရှိဆိုသောဥပဒေကခွင့်ပြုသော အဓိပ္ပာယ်သတ်မှတ်ချက်ထွက်ပေါ်လာခဲ့ခြင်းရှိပါသလား။ သက်ဆိုင်သူစာချုပ်ဝင်များသည်အနညာတစီရင်ခြင်းဆိုင်ရာအား ဖြင့်အငြင်းပွားမှုများကိုပြီးပြတ်မှုရှိရန်ရည်ရွယ်ချက်များရှိခဲ့ပါသလား။
5. အနညာတစီရင်ခြင်းဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုသက်ဆိုင်သူစာချုပ်ဝင်များကအငြင်းပွားဖွယ်ရာများကိုတရားရုံးရှေ့၌ တရားဝင်တာဝန်ခံမှုများ ရှိပါသလား။
6. အငြင်းပွားမှုအားအနညာတစီရင်ခြင်းပြုနိုင်ပါသလား။ အကယ်၍ထိုမေးခွန်းများအတွက်အဖြေများသည် ဟုတ်မှန်ကြောင်းသဘောတူညီထောက်ခံပါကသက်ဆိုင်သူစာချုပ်ဝင်များသည်ခုံသမာဓိစီရင်ခြင်းဆိုင်ရာကိုရည်ညွှန်းရမည်။

၄.၁။ အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာသဘောတူမှုသည်၁၉၅၈နယူးယောက်နိုင်ငံတကာသဘောတူညီမှုစာချုပ် ဘောင်အတွင်းကျရောက်ပါသလား။
 အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ သဘောတူမှုသည် ၁၉၅၈ နယူးယောက်နိုင်ငံတကာ သဘောတူညီမှုစာချုပ် အကျိုးအမြတ်ကိုကာကွယ်ရန်အတွက် ၁၉၅၈ နယူးယောက်နိုင်ငံတကာ သဘောတူညီမှုစာချုပ်ဘောင်အတွင်း ကျရောက်ရမည်။ (အခန်း-၁ ၏ ၂.၂ တွင်ကြည့်ပါ)

၄.၂။ အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း ဆိုင်ရာသဘောတူမှုသည် မှတ်တမ်းတင်ရေးသားထားသော အထောက်အထားများ ရှိပါသလား။

အပိုဒ်ခွဲ-၂(၁) တွင်အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ သဘောတူမှုသည် “မှတ်တမ်းတင်ရေးသားထားသော အထောက်အထားများ” ရှိသင့်ပါသည်ဟုဖော်ပြသည်။ ဤလိုအပ်ချက် အပိုဒ်ခွဲ-၂(၂) တွင်ပါဝင်သော “သက်ဆိုင်သူ စာချုပ်ဝင်တို့က လက်မှတ်ရေးထိုးထားခြင်း သို့မဟုတ် သိကြီးကြေးနန်းစာများ သို့မဟုတ် စာများလဲလှယ်ခြင်းအားဖြင့်သ ဘောတူထားသောစာချုပ် သို့မဟုတ် အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုစသည့် အနညာတစီရင်ခြင်း အပိုဒ်ခွဲများ” ဟုသတ်မှတ်သည်။

၄.၂.၁။ အယူအဆ သဘောတရားဆိုင်ရာနှင့် သက်ဆိုင်သော နောက်ခံအကြောင်းအချက်

အနညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှု၏ဥပဒေအတိုင်းအတည်ဖြစ်အောင်ပြုလုပ်ခြင်းသည် ၁၉၅၈ နယူးယောက်နိုင်ငံတကာ သဘောတူညီမှုအောက်တွင် အကယ်၍ မှတ်တမ်းတင်ရေးသားရာ၌ လိုအပ်ချက်များသည် အပိုဒ်ခွဲ- ၂ ၏လိုအပ်ချက်များနှင့်မကိုက်ညီပါက အစီရင်ခံစာထုတ်ပြန်၍မရနိုင်ပါ။ နယူးယောက်သဘောတူညီမှုသည် နိုင်ငံတကာဆိုင်ရာနည်း ဥပဒေများအတိုင်း တသက်မတ်တည်း သတ်မှတ်သည်။ ဥပဒေမူကြမ်းရေးဆွဲသူသည် နိုင်ငံတော်ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းမှုဆိုင်ရာ အကြောင်းအရာ

အချက်အလက်များပေါ်တွင် အများသဘောဆန္ဒကိုတောင်းခံသည် ထို့အတူ မတူညီသောလုပ်နည်း ကိုင်နည်းအားဖြင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်လျှင် လွတ်လပ်၍ထိရောက်သော စည်းမျဉ်း စည်းကမ်းများ မှတ်တမ်းတင်ရေးသားထားမှုအပေါ် ပြည်တွင်းဥပဒေများ၏ အဆိုပြုချက်က ပျက်ပြားစေသည်များ ရှိနိုင်သေးသည်။

အပိုဒ်ခွဲ -၂(၂) အရ “အမြင့်ဆုံး” စံကိုစာချုပ်ဝင်နိုင်ငံ_____များ၏ ပြည်တွင်းဥပဒေအရ ထပ်လောင်းဖြည့်စွက်ရန် သို့မဟုတ် ပို၍လိုအပ်သော တရားဝင်တောင်းဆိုချက်များအား ဟန့်တားပိတ်ပင်သည်။ ပို၍ လိုအပ်သောတောင်းဆိုချက်များတွင် ခုံသမာဓိစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုအား အများသိစေရန်ထုတ်ပြန် ကြေငြာရန်လိုအပ်ခြင်း သို့မဟုတ် စီရင်ချက်ချခြင်း သို့မဟုတ် အများပြည်သူ ပိုင်ဆိုင်မှုနှင့်ပတ်သက်သော သဘောတူညီချက်ပါဝင်မှု သို့မဟုတ် လက်မှတ်သီးသန့်ရေးထိုးခြင်းရှိမှု စသည့်လိုအပ်ချက်များပါဝင်ပါသည်။

ထို့အပြင် အမြင့်ဆုံးစံသတ်မှတ်ရာတွင် အပိုဒ်ခွဲ-၂(၂)သည် အနိမ့်ဆုံး နိုင်ငံတကာဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်ကိုလည်း သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းခြင်းကဲ့သို့ အကျွမ်းတစ်ဝင်ရှိပြီးသော အနက်အဓိပ္ပါယ်ဖြင့်သာ အဓိပ္ပါယ်ကောက်ယူသည်။ တရားရုံးများသည် မှတ်တမ်းရေးသားထားသည့် နယူးယောက်နိုင်ငံတကာ သဘောတူညီမှုအောက်တွင် ထည့်သွင်းစဉ်းစားချက်များထက် နည်းသော လိုအပ်ချက်များကို ခွင့်ပြုလိမ့်မည်မဟုတ်။ သို့သော်ယေဘုယျ နားလည်သဘော တူညီမှုမျိုးမရှိပါ။

အောက်ပါ လတ်တလောနိုင်ငံတကာကုန်သွယ်မှု လက်တွေ့လုပ်ဆောင်နေသည့် နယ်ပယ်တွင် အပိုဒ်ခွဲ-၂(၂) သည် စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံများအား တင်းကြပ်မှုနည်းသောစံများကို လျှောက်ထားကျင့်သုံးစေပြီး ဟန့်တားပိတ်ပင်သည်မျိုးမရှိရန် နားလည်သဘောတူညီမှုပို၍ရှိရန် ရှိခဲ့သည်။

ဤအဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်သည် အပိုဒ်ခွဲ-၇(၁) တွင်ထောက်ခံထားပြီး အောက်ပါအတိုင်းဖော်ပြထားသည်။

“လက်ရှိအပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှု၏ပြဋ္ဌာန်းချက်များတွင်.....

မည်သည့်သက်ဆိုင်သူစာချုပ်ဝင်ကိုမဆို ၎င်းတို့ရရှိသောစီရင်ချက်အရမိမိတို့၏အခွင့်အရေးများအား အခွင့်ကောင်းယူသော မည်သည့်နည်းလမ်းကိုမဆို ဟန့်တားထားသည်။ ထို့အပြင် တိုင်းပြည်၏ ဥပဒေအားဖြင့် သို့မဟုတ် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုအားဖြင့် ခွင့်ပြုသည့် အတိုင်းအတာအရ တောင်းခံသည့် ခုံသမာဓိစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းကို အမှီပြုအားထားအားကိုးသည့် အခြေအနေတွင်အကျိုး သက်ရောက်မှုမရှိပါ။”

ဤအပိုဒ်ခွဲသည် စိတ်ဝင်စားမှုရှိသော မည်သည့်စာချုပ်ဝင်ကိုမဆို ပို၍ကောင်းမွန်သော နိုင်ငံတော် သို့မဟုတ် မည်သည့်နိုင်ငံတကာပြဋ္ဌာန်းချက်များမဆို လျှောက်ထားကျင့်သုံးခြင်းအား ခွင့်ပြုရန်ရည်ရွယ် ပါသည်။ အပိုဒ်ခွဲ- ၇ (၁) သည် အနုညာတ စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ စီရင်ဆုံးဖြတ်မှု၏ အတည်ဖြစ်အောင်ပြုလုပ်ခြင်းနှင့် ဆက်နွယ်ကျင့်သုံးခဲ့သော်လည်းပဲ ဦးတည်ရာသည် ၎င်းကို ခုံသမာဓိစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုအားဖြင့် ပြဋ္ဌာန်းရန်အတွက် ထင်ရှားသည်။ (အပိုဒ်ခွဲ- ၇ (၁)နှင့်အခန်း-၁၏၅.၁ တွင် ကြည့်ပါ)

သို့သော် ဤကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းနည်းသည် လူအများလက်ခံကျင့်သုံးသောနည်းလမ်းမဟုတ်ပါ။ တရားရုံးများသည် အပိုဒ်ခွဲ-၂(၂) အားလုံးကိုပယ်ထားခြင်း သို့မဟုတ် ချဲ့ကား၍ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုခြင်း အဆင်သင့်ရေးသားထားသော သဘောတူညီချက်များအားလက်ခံခြင်း သို့မဟုတ် တရားဝင်ကြေငြာချက်

အပိုဒ်ခွဲ-၂(၂) ၏ “မှတ်တမ်းတင်ရေးသားထားခြင်း” ဟူသော သဘောတူညီမှုဆိုင်ရာ ဥပမာအချို့ဖြင့် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုရုံမျှသာ ရည်မှန်းထားခြင်းဖြင့် နိုင်ငံတကာကုန်သွယ်မှု၏ ခေတ်နှင့်အညီလိုအပ်ချက်များ ရရှိရန် တောင်းခံသည်။

ချဉ်းကပ်မှုနှစ်မျိုးလုံးသည် ၂၀၀၆ခုနှစ် ဂျူလိုင်လ၇-ရက်နေ့က ကုလသမဂ္ဂကော်မရှင်မှ ထောက်ခံ အတည်ပြုခဲ့သော နိုင်ငံတကာကုန်သွယ်မှု ဥပဒေ (UNCITRAL) တွင် ၎င်း၏ အတည်ပြုချက် ထောက်ခံချက်ကို တွေ့နိုင်သည်။ (နောက် ဆက်တွဲ ပူးတွဲပါစာရွက်စာတမ်း-၃ တွင် ကြည့်ပါ) UNCITRAL သည် ဤသို့ထောက်ခံချက်ပေးခဲ့သည်။

“အပိုဒ်ခွဲ-၂၊ စာပိုဒ်-၂[နိုင်ငံတကာ သဘောတူညီမှု] တွင်ပြည့်စုံ စွာဖော်ပြထားခြင်းမရှိသည့် အခြေအနေများအား အသိအမှတ်ပြုရာတွင်အသုံးပြုသည်” နှင့် “အပိုဒ်ခွဲ-၇၊စာပိုဒ်-၁ တွင်, [နယူးယောက် နိုင်ငံတကာဥပဒေ သဘောတူညီမှု] သည်တရားနည်းလမ်းကျ ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းခြင်း သဘောတူညီမှု မျိုးကွဲသို့ တောင်းခံရန် ခုံသမာဓိစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုစာချုပ် ချုပ်ဆိုသည့်နိုင်ငံ၏ ဥပဒေသို့မဟုတ်နိုင်ငံချင်းချင်း သဘောတူညီမှုစာချုပ်ကို အားထားအားကိုးရန် တောင်းခံခဲ့ခြင်း အောက်တွင်လုပ်ပိုင်ခွင့် အခွင့်အရေးရှိရမည်ဟု အသုံးပြုရန်မည်သည့် ဥပဒေပညာရှင်မဆို ခွင့်ပြုရန် ပြဋ္ဌာန်းသင့်သည်”

၄.၂.၂။ လက်တွေ့ ကျင့်သုံးခြင်း

အထက်တွင်ဖော်ပြထားသည့် “မှတ်တမ်းတင်ရေးသားထားခြင်း”လိုအပ်ချက် လွတ်လပ်သော သဘော တူညီမှုစာချုပ် အောက်တွင်ကျယ်ပြန့်သော ဦးတည်ချက်ဖြင့် ကျင့်သုံးရန်ရှိသည် ဥပဒေစည်းကမ်းအတိုင်း လိုက်နာစေရန်လိုလားသော ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းခြင်းနှင့် လက်ရှိနိုင်ငံတကာ လက်တွေ့ကျင့်သုံးလျက် ရှိသော သဘောတူညီမှုစာချုပ်ချုပ်ခြင်း တရားဝင်ကျင့်သုံးခြင်းတို့သည် ကွဲပြားခြားနားသော အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုမှုများဖြစ်သည်။ ၁၉၅၈ နယူးယောက် နိုင်ငံတကာ ဥပဒေသဘောတူညီမှု၏ မှတ်တမ်းတင်ရေးသားထားသော လိုအပ်ချက်များ၏ လိုက်လျောညီထွေမှု မရှိသည့် ကျင့်သုံးချက်သည် မျက်မှောက်နှင့်ကျယ်ပြန့်နက်နဲသော စီးပွားရေးဆိုင်ရာအသုံးအနှုန်းများ နှင့်ကွဲပြားခြားနားသော ၁၉၅၈ နယူးယောက်နိုင်ငံတကာဥပဒေ သဘောတူညီမှု၏ ဥပဒေစည်းကမ်း အတိုင်းလိုက်နာစေခြင်းအား ထောက်ခံခြင်း၏ လိုရင်းကွဲလွဲဆန့်ကျင်နေလိမ့်မည်။

ဤဥပဒေပညာနယ်ပယ်တွင် လက်တွေ့ကျင့်သုံးရာ၌ပြသည်။ တရားရုံးများသည် ယေဘုယျအားဖြင့် ဥပဒေစည်းမျဉ်းများ၏ လမ်းညွှန်ချက်လိုက်နာခြင်းကို သက်ရောက်မှုရှိရန် မှတ်တမ်းတင်ရေးသားထားရာ၌ အကျိုးသင့်အကြောင်းသင့် ခိုင်လုံသည့် ခုံသမာဓိစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုကို ကြားဝင်စေ့စပ်ပေးရန် ကမ်းလှမ်းသည်ကို လက်ခံသည့်သဘောရသည်။ (“အပြန်အလှန်သဘော တူညီချက်” ရှိခဲ့သည်) ဤလက်ခံကျင့်သုံးမှုသည် လုပ်ထုံးလုပ်နည်း အမျိုးမျိုးအပါအဝင်တိကျသော အချက်အလက်တို့ဖြင့် ဖော်ပြနိုင်ပါသည်။

၎င်းသည် ခုံသမာဓိစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှု လက်မှတ်ရေးထိုးသည့် နှစ်ဦးနှစ်ဖက်စလုံး သို့မဟုတ် ခုံသမာဓိ စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ ဝါကျကဏ္ဍတွင် လက်မှတ်ရေးထိုးထားသော

သဘောတူစာချုပ်သည် ကျေနပ် နှစ်သို့မိမ့်မှုကိုပေးပြီး သိမ်းသွင်းသည့် လိုအပ်သောမှတ်တမ်းတင်မှုအဖြစ် ထင်သာမြင်သာရှိပါသည်။ ခုံသမာဓိစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ ဝါကျကဏ္ဍတွင် သီးခြားလက်မှတ်ရေးထိုးရန် မလိုအပ်တော့ပါ။

ထပ်မံ၍ အပိုဒ်ခွဲ-၂(၂) တွင် ခုံသမာဓိစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုသည် လက်ရေးမူများ၊ ကြေးနန်းများ သို့မဟုတ် ဆက်ဆံပြောဆိုခြင်း အကြောင်းကြားချက် ပြုလုပ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများအားလုံးကို လက်ရေးမူဖြင့်မှတ်တမ်းတင်ခြင်း အားလုံးပါဝင်ပါသည်။ ဤအမှုကိစ္စနှင့် ဆန့်ကျင်သော အပိုဒ်ခွဲ-၂(၂) ပထမအပိုင်းတွင် ရည်ညွှန်း ထားသော “သဘောတူစာချုပ်၏ ခုံသမာဓိ စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ ဝါကျကဏ္ဍနှင့် ခုံသမာဓိ စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း ဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုတွင် ပါဝင်ပတ်သက်သူများကလက်မှတ်ရေးထိုးထားရမည်” ထို့အပြင် လက်ရေးမူများနှင့် ကြေးနန်းများ သည် လက်မှတ်ထိုးထားခြင်းရှိရမည်ဟု လိုအပ်ချက်များမရှိပါ။

ထိုရှင်းလင်းသော အခြေအနေများရှိသော်ငြားလည်း ချိန်ညှိချက်များ တရားဝင်ကျိုးကြောင်း ဆီလျော်သောခုံသမာဓိ စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုများသည် ခက်ခဲမှုများ ရှိကောင်းရှိပါလိမ့်မည်။ အချို့အများလက်ခံသော တူညီသည် အခြေအနေများသည် ပါဝင်ပါသည်။

i. ခုံသမာဓိ စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း ဆိုင်ရာဝါကျကဏ္ဍတွင် အဓိက စာချုပ်နှင့် ဆိုင်သောမှတ်တမ်းမှတ်ရာ စာရွက်စာတမ်းတွင် ရည်ညွှန်းထားသည့် မှတ်တမ်းမှတ်ရာ စာရွက်စာတမ်း ပါဝင်သည်။ (“ကိုးကားရည်ညွှန်းချက်များ ပါဝင်သည့်” အကြောင်းအချက်)

ဤအများနှင့်ဆိုင်သောလက်တွေ့လုပ်ဆောင်မှုသည် အဓိကစာချုပ် ခုံသမာဓိစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ ဝါကျကဏ္ဍပါဝင်သော စံအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်နှင့် အခြေအနေများ သို့မဟုတ် တခြားစံအဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုချက်ပုံစံများကို ရည်ညွှန်းပါသည်။

၁၉၅၈ နယူးယောက် နိုင်ငံတကာ သဘောတူညီမှုစာချုပ်သည် ဤအခြေအနေတွင် ပါဝင်ပတ်သက် မှုမရှိပါ။

အပိုဒ်ခွဲ-၂တွင် ဖော်ပြထားသော လိုက်နာရမည့်တရားဝင်လိုအပ်ချက်အားဖြင့် ခုံသမာဓိ စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ ဝါကျကဏ္ဍများ ထည့်သွင်းသည်ကိုအပြန်အလှန်နားလည်မှုဖြင့် ဖွင့်ဟရန် မလိုသောညွှန်ပြချက်များမရှိပါ။

ဤကိစ္စ၏ ဖြေရှင်းချက်သည် အသေးစိတ်အချက်အလက် အထောက်အားများဖြစ်သင့်သည်။ ပါဝင်ပတ်သက်သူများ၏ ပါဝင်ပတ်သက်မှု အခန်းကဏ္ဍအရ ဥပမာ- အတွေ့အကြုံရှိ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းရှင်များနှင့် သီးသန့်သတ်မှတ်ထားသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ အကြောင်းအရာများ၊ ခုံသမာဓိစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း ဆိုင်ရာဝါကျကဏ္ဍပါဝင်သော စံအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်နှင့် အခြေအနေများကို အတိအကျရည်ညွှန်းသော အဓိကမှတ်တမ်းမှတ်ရာများသည် အဓိကသဘောတူစာချုပ်သည် ခုံသမာဓိစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း ဆိုင်ရာဝါကျကဏ္ဍများကို ကိုးကားဖော်ပြသည့်စံပုံစံများ၏ ကျင့်သုံးချက်များကို ရိုးရှင်းစွာရည်ညွှန်းသည့် အမှုကိစ္စများထက် ၁၉၅၈ နယူးယောက် နိုင်ငံတကာ သဘောတူညီမှုစာချုပ်၏ အပိုဒ်ခွဲ-၂ တွင်ထိထိရောက်ရောက်အသုံးချသည့် တရားဝင်လိုအပ်ချက်များကို လေးစားလိုက်နာခြင်းကို လွယ်ကူစွာရှာဖွေတွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။

ကျိုးကြောင်းညီညွတ် ခိုင်လုံသည့် တရားနည်းလမ်းကျသောစံများသည် ခုံသမာဓိစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း ဆိုင်ရာဝါကျကဏ္ဍပါဝင်သော တခြားတစ်စုံတစ်ယောက်ကိုကိုးကားသည့် ဆက်ဆံပြောဆိုခြင်း မှတ်တမ်းမှတ်ရာများ ရှိသင့်သည့်ကိစ္စတိုင်းတွင် ၎င်းသည်သဘောတူညီမှုစာချုပ်ချုပ်ဆိုသည့်အချိန် မတိုင်ခင်သို့မဟုတ် အတောအတွင်း ထိန်းသိမ်းလိုက်နာမှု သို့မဟုတ် သုံးသပ်ချက်များကို ကန့်ကွက်ပါသည်။ အကယ်၍အထောက်အထားသည် ပါဝင်ပတ်သက်သူများသည် ကိုးကားချက်များ အားဖြင့်ပါဝင်သောခုံသမာဓိစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှု အသိရှိသင့်သည် ဆိုသောအချက်သည် အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေလျှင် တရားရုံးများသည် ယေဘုယျအားဖြင့် ကျိုးကြောင်း ညီညွတ်ခိုင်လုံသည့် ခုံသမာဓိစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုကို တရားဝင် အတည်ပြုရန် လိုလားသည်။

ဥပမာအားဖြင့် ခုံသမာဓိစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း ဆိုင်ရာ ဝါကျကဏ္ဍများသည် စံအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်နှင့် အခြေအနေများတွင်⁹ ရည်ညွှန်းသောလေလံတင် စာရွက်စာတမ်းများပါခဲ့ပြီးသောအခါ သို့မဟုတ် သဘောတူခဲ့ပြီးသည်များ ထည့်သွင်းစဉ်းစားသည် သို့မဟုတ် စံအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်နှင့် အခြေအနေများ တွင်ကုန်ပစ္စည်းဝယ်ယူသည့်အမှာစာများ ယခင်ပူးတွဲပါရှိခဲ့ပြီးသည့် သို့မဟုတ် နောက်ပိုင်းတွင် ပါဝင်မည့်ပုံစံတစ်စိတ် တစ်ဒေသမျှသာ ရည်ညွှန်းသည်။¹⁰

⁹France : Cour d'Appel, Paris, 26 March 1991 (Comité Populaire de la Municipalité d'El Mergeb v. Société Dalico Contractors) Revue de l'Arbitrage 1991, p. 456.

¹⁰United States : United States District Court, Western District of Washington, 19 May 2000 (Richard Bothell and Justin Bothell/Atlas v. Hitachi, et al. , 19 May 2000, 97 F.Supp.2d. 939 (W.D. Wash. 2000); Yearbook Commercial Arbitration XXVI (2001) pp. 939-948 (US no. 342).

တရားရုံးများသည်သဘောပိုင်ရှင် နှင့် ကုန်သည်တို့ သဘောစဉ်းလုံးငှားသည့် သဘောတူစာချုပ်တွင် ပါဝင်သော ခုံသမာဓိစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ်သည် ပြည့်စုံမှုရှိသည်ဆိုသော ကွဲပြားခြားနားသည့် သဘောထားခံယူချက်ရှိမရှိ အကိုးအကားစာရင်းမှတ်တမ်းကောင်း ရှိသည်။ ထို့နည်းတူ ထောက်ခံသောစံများအရ ပါဝင်ပတ်သက်သူများ သတိမူမိသော ခုံသမာဓိစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း ဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ်ရှိမရှိကို သတိမူမိသည်။ အကယ်၍ စာရင်းမှတ်တမ်းကောင်းသည် သဘောပိုင်ရှင်နှင့် ကုန်သည်တို့ သဘောစဉ်းလုံးငှားသည့် သဘောတူစာချုပ်တွင်ပါဝင်သော ခုံသမာဓိစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ ဝါကျကဏ္ဍများကို တိတိကျကျရည်ညွှန်းခဲ့လျှင် ၎င်းသည် ယေဘုယျအားဖြင့်ပြည့်စုံသည်ဟုယူဆသည်။¹¹ တရားရုံးများသည် ပြည့်စုံသော သဘောပိုင်ရှင် နှင့် ကုန်သည်တို့ သဘောစဉ်းလုံးငှားသည့်သဘောတူစာချုပ်ကို ငြင်းပယ်ရန်မရှိသော ယေဘုယျ ကိုးကားသည်။¹² ဒါ့အပြင် သဘောပိုင်ရှင်နှင့် ကုန်သည်တို့ သဘောစဉ်းလုံးငှားသည့် သဘောတူစာချုပ်သည် အပ်နှံသူကိုမသိစေသောအခါ စာရင်းမှတ်တမ်းကောင်းသည် အပ်နှံသူ၏ သဘောတူစာချုပ်တွင် ခုံသမာဓိစီရင်ဆုံးဖြတ် ခြင်းဆိုင်ရာ အငြင်းပွားဖွယ်ရာများကို အဆိုတင်သွင်းသည့် သဘောပိုင်ရှင် နှင့် ကုန်သည်တို့သဘောစဉ်းလုံးငှားသည့် သဘောတူစာချုပ် ပါဝင်သော ရည်ညွှန်းမှု ရုံသာခုံသမာဓိစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း ဆိုင်ရာဝါကျကဏ္ဍများ မပါဝင်ပါ။¹³

11Spain : Audiencia Territorial, Barcelona, 9 April 1987 (Parties not indicated) 5 Revista de la Corte Española de Arbitraje (1988-1989); Yearbook Commercial Arbitration XXI (1996) pp. 671-672 (Spain no. 25).

12United States : United States District Court, Southern District of New York, 18 August 1977 (Coastal States Trading, Inc. v. Zenith Navigation SA and Sea King Corporation) Yearbook Commercial Arbitration IV (1979) pp. 329-331 (US no. 19) and United States District Court, Northern District of Georgia, Atlanta Division,

3 April 2007 (Interested Underwriters at Lloyd's and Thai Tokai v. M/T SAN SEBASTIAN and Oilmar Co. Ltd.) 508 F.Supp.2d (N.D. GA. 2007) p. 1243; Yearbook Commercial Arbitration XXXIII (2008) pp. 935-943 (US no. 619); Philippines : Supreme Court of the Republic of the Philippines, Second Division, 26 April 1990 (National Union Fire Insurance Company of Pittsburgh v. Stolt-Nielsen Philippines, Inc.) Yearbook Commercial Arbitration XXVII (2002) pp. 524-527 (Philippines no. 1).

ii. စာချုပ်နှင့်ဆိုင်သောမှတ်တမ်းမှတ်ရာ စာရွက်စာတမ်းတွင်ပါဝင်သော ခုံသမာဓိစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ ဝါကျကဏ္ဍတွင် လက်မှတ်ရေးထိုးထားခြင်း မရှိသော်လည်း ပါဝင်ပတ်သက်သူများအားလုံးအားဖြင့် ခေါ်ဝေါ်သော ဝေါဟာရအရ နောက်ဆက်တွဲဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်း

တင်ပြရန်သဘောတူညီသည့် ခုံသမာဓိစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှုသည် အမှုကိစ္စ၏ အခြေအနေကို နားလည်မှုတိကျရှင်းလင်းပြတ်သားသော ရပ်တည်ချက်ဖြင့် ကောက်ချက်မချနိုင်ခြင်း ကဲ့သို့ပြဋ္ဌာန်းသည်။

- ကမ်းလှမ်းခဲ့သည့် စာချုပ်တွင် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း ဆိုင်ရာဝါကျကဏ္ဍတွင် ပါရှိနေသည် ထို့အတူ အတည်ပြုခဲ့ပြီးမှ ပို့ဆောင်ခြင်းဖြစ်သည်။ သို့သော်အတည်ပြုချက်သည် ယေဘုယျကြိုတင် စာရင်သွင်းထားခြင်း သို့မဟုတ် နောက်ဆက်တွဲအခြေအနေများ ပါဝင်သည်။

ဤနေရာတွင် ကမ်းလှမ်းမှုကို လက်ခံခြင်းနှင့် အပြန်အလှန် အဆိုပြုခြင်းကြား ကွဲပြားခြားနားခြင်းကို ပြဋ္ဌာန်းသင့်သည်။ ခုံသမာဓိ စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ်သည် တိတိကျကျ မကန့်ကွက်ခဲ့သမျှ အတည်ပြုခဲ့သည်ကို အကျိုးသင့်အကြောင်းသင့် စိတ်ချရသည့်ယူဆသည်။

ဆိုလိုသည်မှာ ယေဘုယျပြဋ္ဌာန်းချက်များသည် သဘောတူညီမှုကို ကြားဝင်စေ့စပ်ပေးခြင်း၌ အကျိုးသက်ရောက်မှု မရှိပါ။ ထို့နည်းတူစွာ နောက်ဆက်တွဲအလားအလာရှိသော အခြေအနေများသည် (ဥပမာ- “ဤအသေးစိတ် အချက် အလက်များကို လိုက်နာရသောအတည်ပြုချက် ” ကဲ့သို့သောပြဋ္ဌာန်းချက်) စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း ဆိုင်ရာဝါကျကဏ္ဍတွင် ပြတ်ပြတ်သားသား သဘောတူခွင့်ပြုသည်ဟု မှတ်ယူနိုင်သည့်အကျိုးသက်ရောက်မှု ရှိလိမ့်မည်မဟုတ်။¹⁴

- စာချုပ်တွင် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာဝါကျကဏ္ဍတွင် ပါရှိနေသည့် ကမ်းလှမ်းချက်များ တစ်စုံတစ်ယောက်မီ အခြားတစ်ယောက်ဆီသို့ တုန့်ပြန်မှုမရှိသော်လည်း စာချုပ်နှင့် ပတ်သက်၍ ဆန့်ကျင်ဘက် ပြုမူလုပ်ဆောင်သည့်အရာများ ပို့ပေးခဲ့သည်။

ဤအခြေအနေသည် အပြန်အလှန်နားလည်မှုဖြင့် ဖွင့်ဟရန်မလိုသော သဘောတူညီချက် အကြောင်းအရာ ခုံသမာဓိစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း သို့မဟုတ် “ ခုံသမာဓိစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းကို သွယ်ဝိုက်ညွှန်း ဆိုသည် ” ထွက်ပေါ်လာစေသည်။ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသည် ကုန်ပစ္စည်းဝယ်ယူသည့်အမှာစာများ သို့မဟုတ်လက်မှတ်၊ နေရာ ကြိုတင်ယူခြင်း မှတ်တမ်းများကဲ့သို့သော တခြားသူထံမှ ပြန်လည်ရေးသားရန် မလိုအပ်သော အခြေခံအကျဉ်းချုပ် စာရွက်စာတမ်းများမကြာခဏပြုလုပ်သည်။

ဥပဒေတွင် အပြန်အလှန်နားလည်မှုဖြင့် ဖွင့်ဟရန်မလိုသောလက်ခံမှုများ နိုင်ငံတကာ သဘောတူညီမှု အောက်တွင် မှတ်တမ်းတင်ရေးသားရန် လိုအပ်ချက်များမပြဋ္ဌာန်းနိုင်ပါ။ ထို့အတူ တချို့သောတရားရုံးများ သည် ဤရှုထောင့်ကို ထောက်ခံသည်။¹⁵

14 United States: United States Court of Appeal, Second Circuit, 15 February 2001 (US Titan Inc. v. GuangzhouZhenHua Shipping Co.) 241 F.3d (2nd Cir. 2001) p. 135; Yearbook Commercial Arbitration XXVI (2001) pp. 1052-1065 (US no. 354).
15See, e.g., Germany : Oberlandesgericht, Frankfurt am Main, 26 June 2006 (Manufacturer v. Buyer) IHR 2007 pp. 42-44; Yearbook Commercial Arbitration XXXII (2007) pp. 351-357 (Germany no. 103).

သို့သော်လည်းပဲ နားလည်သဘောပေါက်မှု နယ်ပယ်တွင် နိုင်ငံတကာ သဘောတူညီမှုသည် နိုင်ငံတကာကုန်သွယ်ရေး လက်တွေ့ကျင့်သုံးမှုနယ်ပယ်နှင့် ကိုက်ညီ သည်ကိုတောင်းခံသည်။ တချို့တရားရုံးများသည် အပြန်အလှန်နားလည်မှုဖြင့် ဖွင့်ဟရန်မလိုသော လက်ခံမှုကို ရေးသားကမ်းလှမ်းချက်များကို ကျင့်သုံးသည် (ဆိုလိုသည်မှာစာချုပ်၌ပါသော စွမ်းဆောင် နိုင်မှုဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာအသုံးအနှုန်းများ¹⁶ သို့မဟုတ် အပြန်အလှန် နားလည်မှုဖြင့် ဖွင့်ဟရန်မလိုသော နိဂုံးချုပ်ခုံသမာဓိစီရင် ဆုံးဖြတ်ခြင်း ကုန်သွယ်မှုဆိုင်ရာ လျှောက်ထားကျင့်သုံးခြင်း အသုံးအနှုန်းများ) ¹⁷ အပိုဒ်ခွဲ- ၂ (၂) ၏ ပြည့်စုံသော ရည်ရွယ်ချက်များကဲ့သို့ ပြဋ္ဌာန်းသင့် ပါသည်။

၂၀၀၆ခုနှစ်တွင် UNCITRAL သည် ၎င်း၏ရွေးချယ်ရန် နည်းလမ်းနှစ်မျိုးရှိသော နိုင်ငံတကာဆိုင်ရာ ကုန်သွယ်မှု ခုံသမာဓိစီရင် ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာစံဥပဒေ (နောက်ဆက်တွဲ ၂ တွင် ကြည့်ပါ) ၏ အပိုဒ်ခွဲ- ၇ (ခုံသမာဓိစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ သဘောတူမှုပုံစံနှင့်အနက်အဓိပ္ပါယ်) ကိုပြင်ဆင်ချက်ထုတ်ပြန်သည်။ ရွေးချယ်မှု- ၁ သည် သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော မှတ်တမ်းတင်ရေးသားထားသည့် သဘောတူညီမှု အဓိပ္ပါယ်ကို မိတ်ဆက်ပေးသည်။

“ အပိုဒ်ခွဲ -၇ (၃)။ ခုံသမာဓိစီရင် ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုသည် ၎င်းတွင်ပါဝင်သော အကြောင်းအရာများကို မည်သည့်ပုံစံဖြင့်ဖြစ်စေ မှတ်တမ်းတင်ထားသည် ခုံသမာဓိစီရင် ဆုံးဖြတ်ခြင်း ဆိုင်ရာသဘောတူညီမှု သို့မဟုတ် သဘောတူညီမှုစာချုပ်သည် နှုတ်အားဖြင့် အပြုအမူအားဖြင့် သို့မဟုတ် တခြားနည်းလမ်းများဖြင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်း များမှတ်တမ်းတင် ရေးသားထားသည် ”

ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်သည် မှတ်တမ်းတင်ထားသည့် “မည်သည့်ပုံစံဖြင့်” သဘောတူညီမှု စာချုပ်တွင် “ ပါဝင်သည့် အကြောင်းအရာများ ” အစဉ်အာအတိုင်းရေးသားမှုများနှင့် တူညီသည့်ဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းသည်။ မှတ်တမ်းတင်ရေးသားထားသည့်ပုံစံသည် လိုအပ်လျက်ရှိသေးသည်။

ရွေးချယ်မှု- ၂သည် မှတ်တမ်းတင်ရေးသားထားသည့် ပုံစံလိုအပ်မှုကို ဖယ်ထုတ်ခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။

ထိုပြင်ဆင်ချက်များသည် ၁၉၅၈ နယူးယောက် နိုင်ငံတကာ သဘောတူညီမှုစာချုပ်အပေါ်တွင် တိုက်ရိုက် အကျိုးအပြစ်ကျရောက်မှုမရှိပါ ၎င်းတို့သည် ၁၉၅၈ နယူးယောက် နိုင်ငံတကာ သဘောတူညီမှုစာချုပ်၏ လိုအပ်ချက်ဖြစ်သော လွတ်လပ်သောသဘောထားအမြင်ကို ဦးတည် ရည်ညွှန်းသည်။

ထပ်လောင်းဆိုရလျှင် UNCITRAL သည် ၁၉၅၈ နယူးယောက် နိုင်ငံတကာသဘောတူညီမှုစာချုပ်၏ အပိုဒ်ခွဲ-၂(၂) “ပြည့်စုံမှုမရှိသော အခြေအနေကိုဖော်ပြသည့် ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းခြင်း ဆက်စပ်မှုမှန်သမျှ” ကိုကျင့်သုံးနိုင်ကြောင်း ထောက်ခံအတည်ပြုခဲ့ပါသည်။ (ဤအခန်း၏ ၄.၂.၁ နှင့် နောက်ဆက်တွဲ ၂တွင်ကြည့်ပါ)

iii.. ခုံသမာဓိစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုသည် အီလက်ထရာနစ်ဆက်သွယ်ရေးနှင့် ဖလှယ်မှုများ ပါဝင်ပါသလား။အပိုဒ်ခွဲ- ၂ (၂) တွင်ပါရှိသော စကားအသုံးအနှုန်းသည် ၁၉၅၈ခုနှစ်က သုံးနှုန်းခဲ့သောဆက်ဆံပြောဆိုခြင်း အကြောင်းကြားချက်နည်းလမ်းများကိုရည်ရွယ်ခဲ့သည်။ ယင်းသည် မျက်မှောက်ခေတ် ဆက်သွယ်ရေး နည်းလမ်းနှင့်

¹⁶United States : United States District Court, Southern District of New York, 6 August 1997 (Kahn Lucas Lancaster, Inc. v. Lark International Ltd.) Yearbook Commercial Arbitration XXIII (1998) pp. 1029-1037 (US no. 257).
¹⁷Germany : Bundesgerichtshof, 3 December 1992 (Buyer v. Seller) Yearbook Commercial Arbitration XX (1995) pp. 666-670 (Germany no. 42).

အကျိုးဝင်သည့် ညီမျှသောအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို အကျိုးသင့်အကြောင်းသင့် အနက်အဓိပ္ပါယ်ကောက်ယူနိုင်သည်။ ကိုးကားချက်များကို ခုံသမာဓိစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း ဆိုင်ရာသဘောတူမှုအနေဖြင့် မှတ်တမ်းတင်ရေးသားထားသင့်ပါသည်။ ဤကိုးကားချက်တွင် ဖြည့်စွက်သည့် ဆက်ဆံပြောဆိုခြင်း အကြောင်းကြားချက် ပြုလုပ်နိုင်သည့် ဖက်စ်နှင့် အီး-မေးလ်များလည်း အပါအဝင်နည်းလမ်းများအားလုံးသည် အပိုဒ်ခွဲ-၂ (၂) ကိုလိုက်နာသည်ဟု မှတ်ယူရမည်။

အီး-မေးလ်များသည်လည်း ၁၉၅၈ နယူးယောက် နိုင်ငံတကာ သဘောတူညီမှုစာချုပ် အောက်တွင်စာဖြင့်ရေးသား ဖော်ပြသောနည်းလမ်းများကဲ့သို့ လက်မှတ်ရေးထိုးမှုများသည် အီလက်ထရောနစ်နှင့်ဆိုင်သော ခိုင်မာမှုကို ယုံကြည်အားထားနိုင်ခြင်း သို့မဟုတ် အီလက်ထရောနစ်အခြေခံ ဆက်သွယ်ရေးအရ အရေးပါထိရောက်သော အထောက်အထားများအား တခြားယုံကြည်စိတ်ချလောက်သော နည်းလမ်းများသုံး၍ အပြန်အလှန်ဖလှယ်ခြင်းအားဖြင့် မပြောင်းလဲသော ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းနည်းကို ဖြည့်စွက်သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းရလိမ့်မည်။ ဤနည်းလမ်းသည် UNCITRAL က ၂၀၀၆-ခုနှစ်တွင် ပြင်ဆင်ခဲ့သော ၎င်း၏ Model Law စံပြဋ္ဌာန်းအတွင်းအတည်ပြုခဲ့သည်။ (နောက်ဆက်တွဲ- ၃ တွင်ကြည့်ပါ)

၄.၃။ ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ရေး သဘောတူညီမှုသည် ကျိုးကြောင်းညီညွတ် ခိုင်လုံသော သက်သေအထောက်အထားများရှိပါသလား။ တခြားသဘောတူစာချုပ်များကဲ့သို့ ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ရေး သဘောတူညီမှုစာချုပ်သည် ကျိုးကြောင်းညီညွတ်၍ ခိုင်လုံမှုရှိပြီး ထိရောက်သော ဖြစ်နိုင်ဖွယ်ရှိသည့်ပုံစံကိုပြဋ္ဌာန်းသည်။ "အပိုဒ်ခွဲ- ၂(၃) အကျဉ်းချုပ် အကြံပြုချက်အရ သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းသည့် တရားရုံးတော်သည် ခုံသမာဓိဖြင့်စီရင်ဆုံးဖြတ်ရေး တောင်းဆိုမှုအရ လွှဲပြောင်းပေးအပ်သည့် ခုံသမာဓိဖြင့်စီရင် ဆုံးဖြတ်ရေးအတွင်းကျရောက်သည် တရားဝင်မှတ်ယူရသည်။ သဘောတူညီမှုသည် " တရားဝင်ခြင်း ၊အသက်ဝင်ခြင်း (သို့) ကျင့်သုံးနိုင်ခြင်းမရှိပေ။" အထက်ပါဖော်ပြသည့်အတိုင်း ကွန်ဗန်းရှင်းနယ်ပယ်အတွင်းမှ ခုံသမာဓိဖြင့်စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း သဘောတူညီမှုများသည် တရားဝင်သည် ဟုမှတ်ယူသည်။

IV.၃.၁. အယူအဆဆိုင်ရာနောက်ခံသမိုင်းနှစ်ဖက်ပုဂ္ဂိုလ်များမှ Article V(၁)(က) ၏ပထမပိုင်းတွင် ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းသဘောတူညီမှုကို သက်ဆိုင် သောဥပဒေအဖြစ် အတည်ပြုထားသော် လည်း (အခန်းIII)တွင်ကြည့်ရန်) လက်တွေ့တွင်မူ ၎င်းတို့သည်ထိရောက်ပြီး စည်းနှောင်အားရှိသော ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း သဘောတူညီမှုကို ဖွဲ့စည်းရန်မူ နှောင့်နှေးလေ့ရှိကြသည်။ ထို့ကြောင့်တရားရုံးမှညီသဘောတူညီမှုကို အရဲစွန့်၍ဆုံးဖြတ်ရန် ဖြစ်သည်။ အငြင်းပွားမှုများဖြေရှင်းရာ တွင် နည်းလမ်းများစွာရှိသော်လည်း အချို့ကျင့်သုံးသော ဖြေရှင်းနည်းများမှာ တရားရုံးမဟုတ်သော (ArticleV(၁)(က)၏ဒုတိယနည်းဥပဒေဖြစ်သော နှိုင်းယှဉ်ဆင်ခြင်ခြင်း) ဥပဒေခုံသမာဓိရုံး (ကွန်ဗန်းရှင်း တွင်ဖော်ပြသည့်အတိုင်း) တရားစွဲရာနိုင်ငံ၏ဥပဒေ (သို့) စာချုပ်ပါ စည်းကမ်းများအတိုင်း လိုက်နာသော နည်းဖြစ်သည်။ အချို့ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းသဘောတူညီမှုကို မည်သည့်နိုင်ငံ၏ ပြည်တွင်းဥပဒေ ကိုမဆို ဝိုင်ခြင်းမပြုဘဲအများသဘောတူညီမှုဖြင့် အတည်ပြုသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ထိရောက်သော ဥပဒေရွေးချယ်ခြင်းနောက်ကွယ်မှ မောင်းနှင်အားသည် ခုံသမာဓိဖြင့်စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း သဘောတူညီမှု အတွက် ပို၍အထောက်အကူပြုမည်ဖြစ်သည်။¹⁰

၁၀။ ဤပုံစံမျိုးချဉ်းကပ်ခြင်းကို Swiss Private International Law Act ၏ Article၁၇၈(၂)တွင်ဖော်ပြထားသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ခုံသမာဓိဖြင့်စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း သဘောတူညီမှုသည် နှစ်ဖက်ပုဂ္ဂိုလ်များမှ သတ်မှတ်သောဥပဒေလိုအပ်ချက်များ (သို့) အငြင်းပွားမှုဖြစ်ပွားပါကလိုက်နာရမည့် စည်းကမ်းချက်များနှင့် ကိုက်ညီပါကတရားဝင်မည်ဖြစ်ပြီး သီးခြားအားဖြင့်အဓိကစာချုပ်နှင့် သက်ဆိုင်သောဥပဒေ (သို့) Swiss law နှင့် ကိုက်ညီပါကလည်းတရားဝင်မည်ဖြစ်သည်။

IV.၃.၂ လက်တွေ့လုပ်ဆောင်ခြင်း

" တရားမဝင်ခြင်း ၊ အသက်မဝင်ခြင်း (သို့) ကျင့်သုံးနိုင်စွမ်းမရှိခြင်း " စကားရပ်များသည်မူကြမ်းရေးဆွဲသူများမှအမည်တပ်ခေါ်ခဲ့ခြင်းမဟုတ်ပေ။ အောက်ပါအကြောင်းအရာများသည် ဤစကားရပ်များ၏ အဓိပ္ပာယ် ရှင်းလင်းချက်များဖြစ်သည်။

(i) "တရားမဝင်ခြင်း"

"တရားမဝင်ခြင်း" ဟူသည် စကားရပ်ကို အစကတည်းကတရားမဝင်ခြင်းကြောင့် ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း သဘောတူညီမှုကို အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိသည်ဟုအဓိပ္ပာယ်ကောက်ယူနိုင်သည်။ ဥပမာများမှာလိမ်လည်ခြင်း၊ သွေးဆောင်၍လိမ်လည်လှည့်စားခြင်း ၊ ရိုးမဖြောင့်ခြင်း ၊ တရားမဝင်ခြင်း (သို့) မှားယွင်းခြင်းတို့ဖြစ်သည်။

ခုံသမာဓိဖြင့်စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း သဘောတူညီမှုကို အကောင်အထည် ဖော်ရာတွင် ချို့ယွင်းချက်များ ဖြစ်သည့်စွမ်းဆောင်ရည်မရှိခြင်း ၊ လုပ်ဆောင်နိုင်စွမ်းမရှိခြင်း စသည်များကို (အခန်း III ၊ IV.၁ ၊ Article V (၁) (က) စွမ်း ဆောင်ရည်မရှိခြင်း) တွင်ထည့်သွင်းသင့်သည်။

တရားရုံးမှ အချို့မူဖြစ်သော အဓိကစာချုပ်၏ တရားမဝင်ခြင်း မဟုတ်ဘဲ ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းသဘော တူညီမှုကိုသာ (ဤအခန်း၏ III.၃တွင်ကြည့်ရန်) လက်ခံပါက ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း လုပ်ဆောင်နိုင်မည်မဟုတ်ပေ။ ဥပမာပေးရမည်ဆိုလျှင်စာချုပ်တစ်ခု၏ အကြောင်းအရာသည် ဈေးကွက်သုတေသနဖြစ်ပါက ယှဉ်ပြိုင်မှုနည်းဥပဒေများကို ဆန့်ကျင်သောကြောင့် တရားမဝင်ပေ။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ဤကဲ့သို့သော တရားမဝင်မှုသည် စာချုပ်၏ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းအပိုဒ်ပါ အငြင်းပွားမှုများကိုခုံသမာဓိဖြင့် ဖြေရှင်းရန်သဘောတူညီမှုကို ထိခိုက်ခြင်းမရှိပေ။

(ii) "အသက်မဝင်ခြင်း"

အသက်မဝင်သော ခုံသမာဓိဖြင့်စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းသဘောတူညီမှုဆိုရာတွင် ArticleII(၃)အရ တစ်ကြိမ် တရားဝင်ပြီးနောက် နောက်ထပ်တစ်ကြိမ် အသက်မဝင်တော့သောခုံသမာဓိဖြင့်စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း သဘောတူညီမှုကိုဆိုလိုသည်။

စင်စစ်"အသက်မဝင်ခြင်း" စကားရပ်တွင် ခုံသမာဓိဖြင့်စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းသဘောတူညီမှုတောင်းဆိုပိုင်ခွင့် စွန့်လွှတ်ခြင်း ၊ ရုတ်သိမ်းခြင်း ၊ လိုက်နာရန်ငြင်းဆိုခြင်း ၊ နှင့်ဖျက်သိမ်းခြင်းတို့ပါဝင်သည်။ အလားတူစွာ တူညီခုံသမာဓိဖြင့်စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း သဘောတူညီမှုအတည်ပြုရန် တောင်းဆိုခြင်းသော နှစ်ဖက်ပုဂ္ဂိုလ်များမှ တူညီသောအငြင်းပွားမှုကို တရားရုံးရှေ့မှောက် (သို့)ခုံသမာဓိရုံး (res judicata or ne bis in idem) တွင်အဆုံးအဖြတ်ခံယူပြီးပါက ခုံသမာဓိဖြင့်စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းသဘောတူညီမှုကို အသက်ဝင် မရှိတော့ဟု မှတ်ယူ မည်ဖြစ်သည်။

(iii) "ကျင့်သုံးနိုင်စွမ်းမရှိခြင်း"

ဤစကားရပ်တွင် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ (သို့) ဥပဒေပိုင်းဆိုင်ရာအဟန့်အတားကြောင့်ခုံသမာဓိရုံးဖြင့် ကြားနာနိုင်ခြင်းမရှိသော အမှုများပါဝင်သည်။

ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာအဟန့်အတားများဖြစ်သော ခုံသမာဓိဖြင့်စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းတွင် အမည်ပါဝင်သော ခုံသမာဓိလူကြီးသေဆုံးခြင်း (သို့) နှစ်ဖက်ပုဂ္ဂိုလ်များ၏ ခုံသမာဓိလူကြီးအဖြစ်ဆောင်ရွက်ပေးရန် တောင်းဆိုမှုကိုငြင်းဆန်သည့် အခြေအနေများမှာဖြစ်ခဲ့လှသည်။ ဤကဲ့သို့သောကိစ္စရပ်များမှာ သက်ဆိုင်ရာဥပဒေ၏ သီးခြားပြဌာန်းချက်များပေါ် မူတည်ကာ ခုံသမာဓိဖြင့်စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း ကျင့်သုံးနိုင်မှုမရှိခြင်းသို့ ဦးတည်သွားနိုင်သည်။

နောက်တစ်ဖက်တွင် ခုံသမာဓိဖြင့်စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းအပိုင်းများမှာ ဥပဒေဆိုင်ရာ အဟန့်အတားဖြစ်စေနိုင်လောက်အောင် ရေးဆွဲခြင်းကြောင့်လည်း ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း ကျင့်သုံးရာတွင် အဟန့်အတားဖြစ်နိုင်သည်။ ဤကဲ့သို့သောအပိုင်းများကိုအကျိုးသင့်အကြောင်းသင့်မဟုတ်သော အပိုင်းများ ဟုရည်ညွှန်းလေ့ရှိသည်။ တိတိကျကျပြောရမည်ဆိုလျှင် ထိုကဲ့သို့သော ခုံသမာဓိဖြင့်စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း သဘောတူညီမှုသည် အမှန်တကယ်တရားဝင်မှုမရှိဘဲ မကြာခဏဆိုသလို တရားရုံးတွင်တွေ့ရလေ့ ရှိသည်။

ထိုကဲ့သို့သောအပိုင်းများကို ခုံသမာဓိဖြင့်စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း သဘောတူညီမှုကို တရားဝင်ဖွဲ့စည်းရာတွင် လိုက်နာရမည့် ဥပဒေများနှင့် အညီအဓိပ္ပာယ် ကောက်ယူသင့်သည်။

အောက်ပါအကြောင်းအရာများသည် မကြာခဏလက်တွေ့ကျင့်သုံးသော အကြောင်းအရာများ ဖြစ်သည်။

- ခုံသမာဓိဖြင့်စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းကျင့်သုံးမှုအချို့ ခုံသမာဓိဖြင့်စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းသဘောတူညီမှုတွင် ပြဌာန်းသည်မှာ နှစ်ဖက်ပုဂ္ဂိုလ်များမှင်းတို့၏အငြင်း ပွားမှုကိုခုံသမာဓိနည်းလမ်းဖြင့် “ဆုံးဖြတ်ရမည်” (သို့) “ဆုံးဖြတ်နိုင်သည်”။

ထိုကဲ့သို့သောစကားရပ်များသည် ခုံသမာဓိနည်းလမ်းဖြင့် ဖြေရှင်းလိုသောပုဂ္ဂိုလ်များကို မရေမရာ မသေမချာဖြစ်စေ သည်။

ထိုကဲ့သို့သောအပိုင်းများကိုအတည်ပြုရာတွင် အထွေထွေအဓိပ္ပာယ်ကောက်ယူခြင်းမူနှင့်အညီ စာချုပ်ပါ စကားရပ်များနှင့် သဟဇာတဖြစ်စေရန် အဓိပ္ပာယ်ကောက်အတည်ပြုသင့်သည်။

- စာချုပ်အရ ခုံသမာဓိဖြင့်စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း နှင့် တရားရုံးများမှ စီရင်ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့် ဤကဲ့သို့သောကိစ္စရပ်များတွင် ပြဌာန်းချက်များကို တခါတရံပေါင်းပြီး ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းသဘော တူညီမှုကိုအတည်ပြုနိုင်သည်။ အတည်ပြုနိုင်ဖို့အလိုဌာတရားရုံးမှ နှစ်ဖက် ပုဂ္ဂိုလ်များ၏ သဘောတူညီမှုလိုအပ်မည်ဖြစ်သည်။ ယေဘုယျအားဖြင့်နှစ်ဖက်ပုဂ္ဂိုလ်များမှ ၎င်းတို့၏ အငြင်းပွားမှုများကို ခုံသမာဓိရုံးဖြင့်စီရင်ဆုံးဖြတ်ရန် အမှန်တကယ် ဆန္ဒရှိပါ အခြားအငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းခြင်း ယန္တရားနှင့်ဆက်နွယ်နေကာမူ ခုံသမာဓိရုံးဖြင့်ဖြေရှင်းနိုင်သည်။

ဥပမာ ။ စင်ကာပူတရားရုံးချုပ်မှဆုံးဖြတ်သည်မှာ စင်ကာပူရိုတရားစီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိသောတရားရုံးသို့ တင်ပြသည့်မဖျက်သိမ်းနိုင်သော သဘောတူစာချုပ်သည် ဤစာချုပ်ပါအခြားအပိုင်းများကဲ့သို့ ခုံသမာဓိဖြင့်စီရင် ဆုံးဖြတ်ခြင်းအတွက် ရည်ရွယ်ထားခြင်းမဟုတ်ပေ။ နှစ်ဖက်ပုဂ္ဂိုလ်များမှ ၎င်းတို့၏ အငြင်းပွားမှုများကို ခုံသမာဓိရုံးမှ ခုံသမာဓိကြီးကြပ်ရေးတရားရုံး (the lex arbitri) ၏အပြိုင်ကျင့်သုံးသည့် စင်ကာပူနိုင်ငံသားတရားစီရင် ပိုင်ခွင့်ကို ကိုးကား၍ ဆုံးဖြတ်စေချင်ခဲ့သည်။¹¹

ဤကဲ့သို့အဓိပ္ပာယ်ကောက်ယူမှုသည် စာချုပ်ပါစကားရပ်များ အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိစေပြီး အထွေထွေ မူနှင့်အညီဖြစ်သည်။

- ခုံသမာဓိဖြင့်စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းနည်းဥပဒေများ (သို့) ခုံသမာဓိရုံးများသတ်မှတ်ရာတွင်အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်း ပြတ်သားမှု မရှိခြင်း အချို့ကိစ္စများတွင် အချို့အပိုင်းများမှာ အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းပြတ်သားမှုမရှိခြင်းကြောင့် နှစ်ဖက်ပုဂ္ဂိုလ်များမှ ရွေးချယ်ထား သည့်ခုံသမာဓိရုံးသတ်မှတ်ရန်မှာ တရားရုံးအတွက်မလွယ်ကူလှပေ။ ထိုအခါ

ခုံသမာဓိဖြင့်စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း ကျင့်သုံးရန်မှာမဖြစ်နိုင်တော့ဘဲတရားရုံးမှ အငြင်းပွားမှုကို စီရင်ဆုံးဖြတ်ရန် သာရှိတော့သည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ အခြားကိစ္စရပ်များတွင် အပိုဒ်များကိုသင့်တော်သလို အဓိပ္ပာယ် ကောက်ယူသည်။

အခြားကိစ္စရပ်များတွင် တရားရုံးမှအဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းပြတ်သားခြင်းမရှိသော အပိုဒ်များကိုပယ်ထုတ်ခြင်း ဖြင့် ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းနည်း ကျင့်သုံးနိုင်သည်။

11.Singapore:High Court,12January 2009 (P.T.Tri-M.G. Intra Asia Airlines v.Norse Air CharterLimited) Yearbook Commercial Arbitration XXXIV (2009) pp. 758-782(Singapore no. 7).

ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း သဘောတူညီမှု အတည်ပြုရန် တောင်းဆိုခြင်း

ဥပမာ ။ ။ အမေရိကန်နိုင်ငံ Wisconsin ၏ အရှေ့ပိုင်းခရိုင်တရားရုံးမှခုံသမာဓိဖြင့်စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း သဘောတူညီမှုကို လေ့လာသုံးသပ်ခဲ့သည်။ ၎င်းလေ့လာသုံးသပ်မှုတွင် (အင်္ဂလိပ်ဘာသာပြန်ဖြင့်) အငြင်းပွားမှုများကို စင်ကာပူနိုင်ငံခုံသမာဓိရုံးတွင် နိုင်ငံတကာ ခုံသမာဓိဖြင့်စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း လွှမ်းမိုးထားသော နည်းဥပဒေများနှင့်အညီ ဖြေရှင်းရမည် ဖြစ်ပြီး (တရုတ်ဘာသာပြန်ဖြင့်) ` ခုံသမာဓိရုံးသည် စင်ကာပူ နိုင်ငံတကာခုံသမာဓိ ဖြင့်စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းအဖွဲ့အစည်း ` တွင်တည်ရှိရမည်ဖြစ်သည်။¹² ဤခုံသမာဓိရုံးသည် စင်ကာပူ နိုင်ငံတကာ ခုံသမာဓိဖြင့်စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း စင်တာအဖြစ် လူသိများသော ခုံသမာဓိအဖွဲ့အစည်းဖြစ်သည်။

- မည်သို့မည်ပုံ ခုံသမာဓိလူကြီးများခန့်အပ်မည့်ပုံစံမရှိခြင်း (`စာသားမဲ့အပိုဒ်များ `) လန်ဒန်တွင် ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း အပိုဒ်မှတစ်ခုခုကိုအထွေထွေ (သို့) တော်သင့်ရုံမျှ ` ပုံမှန် ကျင့်သုံးသည့်နည်းလမ်း ` အတိုင်း ဖော်ပြသည်မှာနည်းပါးလှသည်။

ပုံမှန်အားဖြင့် ထိုကဲ့သို့သောအပိုဒ်များ ထည့်သွင်းရာတွင် ခုံသမာဓိရုံးကျင့်သုံးသည့်နိုင်ငံများမှ တရားရုံးများက ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းလုပ်ဆောင်ရာတွင် အဆင်ပြေချောမွေ့စေရန် စာသားမဲ့ အပိုဒ်များကို ရည်ညွှန်းသည့်အသေးစိတ်အကြောင်းအရာများပါရှိမှသာ အတည်ပြုသင့်သည်။

ထိုကဲ့သို့ `စာသားမဲ့အပိုဒ်များကို ရည်ညွှန်းသည့်အသေးစိတ်အကြောင်းအရာ ` ကိုအထက်ဥပမာတွင် တွေ့မြင်နိုင်သည်။ နှစ်ဖက်ပုဂ္ဂိုလ်များမှ အင်္ဂလိပ်တရားရုံးများသို့ ခုံသမာဓိလူကြီးများ ခန့်အပ်ရန် လျှောက်ထားနိုင်သည်။ ` ပုံမှန်ကျင့် သုံးသည့်နည်းလမ်း ` သည် ခုံသမာဓိဖြင့်စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းကျင့်သုံးရန် ခွင့်ပြုထားပါက စာသားမဲ့အပိုဒ်လည်း ထည့်သွင်းအတည်ပြုနိုင်သည်။ ` ပုံမှန်ကျင့်သုံးသည့်နည်းလမ်း ` ဟူသည့် စကားရပ်သည် တူညီသောအဖွဲ့ဝင်များ ၊ စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းမှ လက်တွေ့ကျင့်သုံး လုပ်ဆောင်ခဲ့သည် ခုံသမာဓိဖြင့်စီရင် ဆုံးဖြတ်ခြင်းကို ဆိုလိုသည်။

စာသားမဲ့အပိုဒ်များကို ရည်ညွှန်းသည့်အကြောင်းအရာ မပါရှိပါက စာသားမဲ့အပိုဒ်များကို တည့်သွင်း အတည်ပြုခြင်းမပြုနိုင်ပေ။

12. United States: United States District Court, Eastern District of Wisconsin, 24 September 2008 (Slinger Mfg. Co., Inc.v.Nemak, S.A., et AL.) YearbookCommercial Arbitration XXXIV (2009) pp. 976-985 (US no. 656).

IV.၄ စာချုပ်ချုပ်ဆိုထားသည်ဖြစ်စေ ၊ ချုပ်ဆိုထားခြင်းမရှိသည်ဖြစ်စေသတ်မှတ်ထားသော ဥပဒေအရ ဆက်နွယ်မှုကြောင့် အငြင်းပွားမှုရှိပါသလား ၊ ဤအငြင်းပွားမှုကို နှစ်ဖက်ပုဂ္ဂိုလ်များမှ ခုံသမာဓိနည်းဖြင့်ဖြေရှင်းရန်ရည်ရွယ်ချက်ရှိခဲ့ပါသလား?

ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း ကျင့်သုံးရန်မှာ နှစ်ဖက်ပုဂ္ဂိုလ်များအကြားအငြင်းပွားမှုရှိရမည်ဖြစ်သည်။ ဤကိစ္စ မှာဖြစ်တောင့်ဖြစ်ခဲဖြစ်သော်လည်းနှစ်ဖက်ပုဂ္ဂိုလ်များမှ အငြင်းပွားမှုတစ်စုံတစ်ရာမရှိလျှင် တရားရုံးမှနှစ်ဖက် ပုဂ္ဂိုလ် များကိုခုံသမာဓိနည်းဖြင့် ဖြေရှင်းစေရန် မလိုအပ်ပါ။ သတ်မှတ်ထားသော ဥပဒေအရ ဆက်နွယ်မှုကြောင့်ပေါ်ပေါက်လာသောအငြင်းပွားမှုသည် စာချုပ်အရဖြစ်စေ၊ တရားမ ကြောင်းအရဖြစ်စေ ပေါ်ပေါက်လာသောအငြင်းပွားမှုဖြစ်နိုင်သည်။ တရားမကြောင်းအရ ပေါ်ပေါက်လာသော အငြင်းပွားမှုသည်ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းအပိုဒ်များကို မည်သို့မည်ပုံကျယ်ပြန့်စွာရည်ညွှန်းထားသည်နှင့် စာချုပ်အရပေါ်ပေါက်လာသော အငြင်းပွားမှုနှင့် မည်မျှ လောက်ဆက်နွယ်နေသည် ဆိုသည့်အပေါ်မူတည်သည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ခုံသမာဓိဖြင့်စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း သဘောတူစာချုပ်ချုပ်ဆိုထားသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် အငြင်းပွားမှု ပေါ်ပေါက်သည့်အခါ ခုံသမာဓိဖြင့်စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း သဘောတူစာချုပ်အရ ဖြေရှင်းခြင်းမရှိခြင်း အပေါ်အငြင်းပွားနေဦး မည်ဖြစ်သည်။

IV.၄.၁အယူအဆဆိုင်ရာနောက်ခံသမိုင်း

ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း သဘောတူစာချုပ်အရ ပေါ်ပေါက်လာသောအငြင်းပွားမှုကို သမာဓိနည်းဖြင့် ဖြေရှင်းနိုင်ရန် Article II(၃) တွင်ဖော်ပြထားသည်မှာ “အငြင်းပွားမှုကို ဖြေရှင်းသည့်အခါ နှစ်ဖက်ပုဂ္ဂိုလ်များမှ ချုပ်ဆိုထားသည့် စည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက်များနှင့်အညီ ဖြေရှင်းရမည်ဖြစ်သည်။”

13. See, e.g., Italy: Corte di Appello, Genoa, 3 February 1990 (Della Sanara Kustvaart- Bevrachting & Overslagbedrijf BV v. Fallimento Cap. GiovanniCoppola srl, in liquidation), 46 II Foro Padano (1991) cols. 168-171; YearbookCommercial Arbitration XVII (1992) pp. 542-544 (Italy no. 113).

ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း သဘောတူညီမှု အတည်ပြုရန် တောင်းဆိုခြင်း
IV.၄.၂ လက်တွေ့လုပ်ဆောင်ခြင်း

(i) ခုံသမာဓိဖြင့်စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းတွင် အသုံးပြုသည့်ဘာသာစကားကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုသင့်ပါသလား?

တခါတရံကျဉ်းမြောင်းစွာအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုမှုကြောင့် “arising under” စကားရပ်သည် “arising out of” စကားရပ် ထက်ပိုပြီး ကျဉ်းမြောင်းသောအဓိပ္ပာယ်သက်ရောက်သည်ဟု မေးခွန်းထုတ်စရာဖြစ်သည်။ ထိုနည်းတူစွာ “relating to” စကားရပ်နှင့် “concerning” စကားရပ်မှာလည်း မေးခွန်းထုတ်စရာဖြစ်သည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ Appeal case of Fiona Trust v. Privalov, အယူခံအမှုတွင်အင်္ဂလိပ်တရားရုံးမှ ဆုံးဖြတ်သည် မှာနှစ်ဖက်ပုဂ္ဂိုလ်များမှ အငြင်းပွားမှုကို ခုံသမာဓိဖြင့်စီရင်ဆုံးဖြတ်ရန် ဆန္ဒရှိမရှိဆိုသည့် အချက်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့တရားရုံးမှ ဆုံးဖြတ်ချက်အပေါ်သာမန်စီးပွားရေးသမားများသည် ချမှတ်လိုက်သည့် ဆုံးဖြတ်ချက်နှင့် ဤအမှုအရ အချေအတင်ငြင်းဆိုမှုများအတွက် ကြာမြင့်သော အချိန်အပေါ် အံ့အားသင့်နေမည်ဖြစ်သည်။

ဤဆုံးဖြတ်ချက်ကို The House of Lords မှအတည်ပြုခဲ့ပြီး အယူခံတရားရုံး၏သဘောထားအပေါ် ချီးကျူးခဲ့သည်။¹⁴

14. United Kingdom: England and Wales Court of Appeal, 24 January 2007 (Fiona Trust & Holding Corporation & Ors v. Yuri Privalov & Ors) [2007] EWCA Civ 20, para. 17; Yearbook Commercial Arbitration XXXII (2007) pp. 654-682 at [6] (UK no. 77).

15. United Kingdom: House of Lords, 17 October 2007 (Fili Shipping Company Limited (14th claimant) and others v. Premium Nafta Products Limited (20th Defendant) and others) [2007] UKHL 40, para. 12; Yearbook Commercial Arbitration XXXII (2007) pp. 654-682 at [45] (UK no. 77).

(ii) အကယ်၍ ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း သဘောတူစာချုပ်တွင်အချို့ရွတ်ယွင်းချက်များပါဝင်နေပါက မည်သို့ဖြစ်မည်နည်း?

အချို့ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းသဘောတူစာချုပ်တွင် ပါဝင်သောအပိုဒ်များမှာတိကျသေချာသော တောင်းဆိုမှုများ (သို့) သီးခြားရည်ရွယ်ချက်အတွက်သာ အကျိုးဝင်လိမ့်မည်ဖြစ်သည်။ အခြားတစ်ဖက်တွင် စာချုပ်ချုပ်ဆိုခြင်း၏ အားနည်းချက်များမှာ စာချုပ်အရအငြင်းပွားမှုများ ပေါ်ပေါက်လာပါက မတူညီသောတရားစီရင်မှုပုံစံဖြင့် ဖြေရှင်းရမည်ဖြစ်ပြီး ထိုအရာက အဓိကကျခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ် ခြင်းအပိုဒ်ပါ စကားရပ်များကို ကျယ်ပြန့်စွာ ဖော်ပြထားပါကကျစ်လစ်သိပ်သည်းပြီး ရှင်းလင်းပြတ်သားသော အပိုဒ်များကိုသာ ထည့်သွင်းမည်ဖြစ်ပြီး အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းပြတ်သားမှုမရှိသော အပိုဒ်များကို ဖယ်ထုတ်မည်ဖြစ်သည်။

IV.၅. တရားရုံးမှဖြေရှင်းသောအငြင်းပွားမှုသည်ခုံသမာဓိဖြင့်စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းသဘောတူစာချုပ်အရနှစ်ဖက်ပုဂ္ဂိုလ်များအပေါ်စည်းနှောင်အားရှိပါသလား?

ခုံသမာဓိဖြင့်စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း သဘောတူစာချုပ်လက်မှတ်မထိုးသည့်ပုဂ္ဂိုလ်ကို သဘောတူစာချုပ်တွင် မည်သည့် အတိုင်းအတာအထိ မူလပါဝင်သူဟုမှတ်ယူပြီးအငြင်းပွားမှုပေါ်ပေါက်ပါက ၎င်းမှခုံသမာဓိရုံးဖြင့် ဖြေရှင်းရန် တောင်းဆို နိုင်ပါသလား?

IV.၅.၁. အယူအဆဆိုင်ရာနောက်ခံသမိုင်း

(i) ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း သဘောတူစာချုပ်သည် လက်မှတ်ရေးထိုးထားသည့် ပုဂ္ဂိုလ်များအပေါ်၌ သာစည်းနှောင်အားရှိခြင်း

စာချုပ်တွင်ပါဝင်သူနှစ်ဦးတို့၏ ဆက်ဆံရေးသဘောတရားသည် ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ် ခြင်းသဘောတူစာချုပ်တွင် အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိသည်။ ဆိုလိုသည်မှာခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း သဘောတူ စာချုပ်သည် ၎င်းစာချုပ်တွင်ပါဝင်သော ပုဂ္ဂိုလ်များကိုသာအခွင့်အရေး နှင့်လိုက်နာရမည့် စည်းကမ်းများအပ်နှင်းထားသည်။ ခုံသမာဓိဖြင့်စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းသဘောတူစာချုပ် အကျိုးသက်ရောက် သည့်အတိုင်းအတာကို `ဘက်လိုက်သော ` အတိုင်းအတာအဖြစ် ရည်ညွှန်းရမည် ဖြစ်သည်။

(ii) စာချုပ်တွင်လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်း မရှိသူများလည်း ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းသဘောတူစာချုပ် တွင်အကျိုးဝင်ခြင်းခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း သဘောတူညီမှု အတည်ပြုရန် တောင်းဆိုခြင်း

ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း သဘောတူစာချုပ် ချုပ်ဆိုထားသောသူများကိုသာ မျက်နှာသာမပေးသင့်ပေ။ စာချုပ်တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်းမရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်များကိုလည်းစာချုပ်အရ၊ စာချုပ်တွင်တိကျစွာ ပြဌာန်းထားသော အခြေအနေများအရ အခွင့်အရေးများနှင့် လိုက်နာရမည့် တာဝန်များလည်း ပေးရမည်ဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် အခြေခံကိုယ်စားလှယ်ဖြင့် ဆက်ဆံ ရေးနည်းများတွင် အခြေခံတူညီသည်မှာ ကိုယ်စားလှယ်မှစာချုပ်ကို လက်မှတ်ထိုးပါကအမှန်တကယ် စည်းနှောင်အားရှိသည်။ အခြားသီအိုရီများအနက်ဆက်ခံခြင်း၊ ကုမ္ပဏီများအုပ်စုသီအိုရီ၊ ပွင့်လင်းမြင်သာ မှုရှိခြင်းတို့မှ တွေ့ရသည်မှာ စာချုပ်တွင်လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်းမရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်များသည် ခုံသမာဓိဖြင့်

စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းသဘောတူစာချုပ်အရ ၎င်းတို့၏အခွင့်အရေးများနှင့် ကာဝန်များကို ခံစားခွင့်ရှိသည် ဆိုသည့်အချက်ဖြစ်သည်။

မေးခွန်းထုတ်ရန်မှာ ကွန်ဗန်ရှင်းအရ လက်မှတ်ထိုးရန်ဖော်ပြထားသည့် အငြင်းပွားမှုတွင်ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း သဘောတူစာချုပ်တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်းမရှိသူများသည်အကျိုးဝင်နေသေးသလား ဆိုသည့်အချက်ဖြစ်သည်။ တိကျသေချာသောအဖြေမှာ “မရှိပါ” ဟူ၍ဖြစ်သည်။ ဤအမြင်ကို ထောက်ခံသည့် အကြောင်းပြချက်များစွာရှိသည်။ တရားဝင်သော ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း သဘောတူစာချုပ်မှာ ကောင်းမွန်ပြီးနှစ်ဖက်ပုဂ္ဂိုလ်များ အပေါ် တောင်းဆိုမှုများမရှိပါ။ တရားဝင်သော ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းသဘောတူစာချုပ်တည်ရှိသည်ဟု ယူဆပါက ထိုစာချုပ်ကိုလိုက်နာရန် နှစ်ဖက်ပုဂ္ဂိုလ်များမှစာချုပ်ချုပ်ဆိုရမည်ဖြစ်သည်။ ခုံသမာဓိဖြင့်စီရင်ဆုံးဖြတ်သဘောတူ စာချုပ်တွင်တတိယပုဂ္ဂိုလ်ကို တိကျရှင်းလင်းစွာဖော်ပြထားခြင်းမရှိပါက *ratione personae scope* တွင်လက်မှတ် ရေးထိုးရမည်ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် စာချုပ်တွင်မပါရှိသော်လည်း နှစ်ဖက်ပုဂ္ဂိုလ်များမှ သဘောတူညီသည့် သီအိုရီကိုအခြေခံ၍ ကွန်ဗန်ရှင်းတွင် တစ်ဦးမှအခြားတစ်ဦးအစား ခုံသမာဓိရုံးကျင့်သုံးရန် ထောက်ခံမှုကို မကန့်ကွက်ပါ။

(iii) ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း သဘောတူစာချုပ်အရ ဘက်လိုက်ခြင်းရှိမရှိမည်သို့ဆုံးဖြတ်မည်နည်း

Article II(၃) တွင်ဖော်ပြထားသည်မှာ “တရားရုံးမှအငြင်းပွားမှုကို ခုံသမာဓိဖြင့်စီရင်ဆုံးဖြတ်ရန်ချမှတ်ရာတွင် ဘက်လိုက်မှုမရှိစေရန် နှစ်ဖက်ပုဂ္ဂိုလ်များမှ စာချုပ်တွင်သဘောတူညီထားသည့် အဓိပ္ပာယ်အတိုင်း လုပ်ဆောင်ရမည် ဖြစ်သည်။

ခုံသမာဓိဖြင့်စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း သဘောတူစာချုပ်တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်းမရှိသူများသည်လည်း အခြားဥပဒေ နည်းလမ်းအရ စည်းနှောင်အားရှိသည်။

ပထမအုပ်စုတွင် စာချုပ်တွင်မပါရှိသော်လည်း နှစ်ဖက်ပုဂ္ဂိုလ်များမှ သဘောတူညီသည့်သီအိုရီ၊ တတိယပုဂ္ဂိုလ် အကျိုးခံစားထိုက်သူများ၊ အာမခံသူ ၊ လွှဲအပ်ခြင်း ၊ နှင့်စာချုပ်ဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများ၏ အခြားလွှဲအပ်ခြင်းဆိုင်ရာ ယန္တရားတို့ပါဝင်သည်။

ဤသီအိုရီများသည်နှစ်ဖက်ပုဂ္ဂိုလ်များ၏ စိတ်သဘောဆန္ဒနှင့် ရိုးဖြောင့်သောသဘောမူများ မည်သည့် အတိုင်းအတာ အထိကြီးမားသည် ဆိုသည့်အပေါ်မူတည်သည်။ ဤသီအိုရီများသည် တစ်ဦးချင်း ဥပဒေအရတည်ရှိမှုသော်လည်းကောင်း၊ အများဥပဒေအရ တည်ရှိမှုသော်လည်းကောင်း ထောက်ကန်မှုပြု သည်။ ဒုတိယအုပ်စုတွင် ဥပဒေသဘောအရ အခြေခံ ကိုယ်စားလှယ်ဖြင့် ဆက်ဆံရေးနည်းများ၊ အပြည့်အဝလုပ်ပိုင်ခွင့်၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိခြင်း၊ ဖက်စပ်စနစ်ဖြင့် ဆက်ဆံရေးနည်းများ၊ ဆက်ခံခြင်းနှင့်ပိတ်ပင်တားမြစ်ခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။ ၎င်းတို့သည် နှစ်ဖက်ပုဂ္ဂိုလ်များ၏ စိတ်သဘောဆန္ဒအရ မဟုတ်ဘဲ သက်ဆိုင်ဥပဒေနှင့်အညီသာ ဖြစ်သည်။

(iv) ခုံသမာဓိဖြင့်စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း သဘောတူစာချုပ်အရ ဘက်လိုက်ခြင်းရှိမရှိ ဆုံးဖြတ်ခြင်းနှင့်သက်ဆိုင် သောဥပဒေ

လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်းမရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်များသည် ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းသဘောတူစာချုပ်နှင့် သက်ဆိုင်ခြင်း ရှိ မရှိကို မည်သည့် ဥပဒေအရ ဆုံးဖြတ်မည်နည်း?

အခြေခံအားဖြင့်၊ ဤကိစ္စသည် ခုံသမာဓိဖြင့်စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း သဘောတူစာချုပ်အရ လိုက်နာရမည့် ဥပဒေနှင့်သာသက်ဆိုင်သင့်သည်။ နှစ်ဖက်ပုဂ္ဂိုလ်များ၏ ဤကိစ္စအပေါ် သဘောတူညီမှု ပျက်ကွက်မှုမရှိစေရန် ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းသဘောတူစာချုပ်ကို ခုံသမာဓိဆိုင်ရာ လိုက်နာရမည့် ဥပဒေအရသော်လည်းကောင်း၊ စာချုပ်ဆိုင်ရာလိုက်နာရမည့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းအရ သော်လည်းကောင်း၊ အချို့ကိစ္စများတွင်တရားစွဲရာနိုင်ငံ၏ ဥပဒေအရသော်လည်း ကောင်းချုပ် ဆိုသင့်သည်။

မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ အချို့တရားရုံး၏ဆုံးဖြတ်ချက်များသည် အကြောင်းအရာနှင့်သက်သေအလို့ငှာ နိုင်ငံတကာမူများ (သို့) Lex mercatoria များကို ချဉ်းကပ်သည်။

IV.၅.၂ လက်တွေ့လုပ်ဆောင်ခြင်း

(i) မည်သည့်အခါတွင် တရားပြိုင်မှု ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ရန် တောင်းဆိုနိုင်ပါသနည်း?

အဖြေမှာ ပြဿနာရပ်ကို အသားပေးခြင်းဖြစ်သည်။ ဤမေးခွန်းမျိုးနှင့် ကြုံရသောတရားရုံးသည် မာတိကာတွင် ပါသောအကြောင်းအရာများ အငြင်းပွားဖွယ်ဖြစ်မဖြစ်နှင့် လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်းမရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းသဘောတူစာချုပ်နှင့် အကျုံးဝင်မဝင်ဆိုသည့် အချက်အပေါ် စေ့စပ်သုံးသပ်သင့်သည်။ အကယ်၍ ထိုသို့ဖြစ်ပါက အသင့်တော်ဆုံးလုပ်ဆောင်ရမည့်အရာမှာ နှစ်ဖက်ပုဂ္ဂိုလ်များကိုခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်စေပြီး ခုံရုံးမှ စစ်ဆေးဆုံးဖြတ်ခြင်းကို ခံယူစေရန်ဖြစ်သည်။ တရားရုံးမှခုံရုံး၏ လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်းမရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်အပေါ်အနိုင်ပေးခြင်း(သို့) အတည်ပြုခြင်းကို ပြန်လည်စစ်ဆေး နိုင်သည်။

စာချုပ်ပါအပိုဒ် အဓိပ္ပာယ်ကောက်ယူရာတွင်လည်းကောင်း (သို့) ချုပ်ဆိုရာတွင်လည်းကောင်း လက်မှတ်ရေးထိုးသူနှင့် မရေးထိုးသူ နှစ်ဦးကြားအငြင်းပွားမှုဆိုင်ရာ ဖြေရှင်းခြင်းအပိုဒ်များပါဝင်နေသဖြင့် လက်မှတ်ရေး ထိုးခြင်းမရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်ပါဝင်ပတ်သက်နေသည့်အငြင်းပွားမှုများကို ခုံရုံးဖြင့်ဖြေရှင်း ဆုံးဖြတ်ရန် တရားရုံးမှအတည်ပြုလိုက်သည်။

Sourcing Unlimited Inc.v. Asimco International Inc. အမှုတွင် Sourcing Unlimited (Jumpsourc) မှ ATL နှင့် စက်ပစ္စည်း အစိတ်အပိုင်းများ ထုတ်လုပ်ရန်နှင့်အမြတ်ဝေစုများကို ခွဲဝေရန် အစုစပ်လုပ်ငန်း သဘောတူစာချုပ်တစ်ရပ် ချုပ်ဆိုခဲ့ကြသည်။

Asimco သည် ATL၏ လက်အောက်ခံကုမ္ပဏီဖြစ်ပြီး ကုမ္ပဏီ နှစ်ခုလုံး၏ ဥက္ကဋ္ဌသည် တစ်ဦးတည်းဖြစ်သည်။ သဘောတူစာချုပ်တွင် ခုံသမာဓိရုံးတည်နေရာကို တရုတ်တွင်သတ်မှတ်ခဲ့သည်။ ဆက်ဆံရေးပျက်ပြားခဲ့ပြီး Jumpsourc မှ Asimco နှင့်၎င်း၏ဥက္ကဋ္ဌကို ၎င်းကိုယ်တိုင်နှင့် ATL အကြား သဘောတူစာချုပ်နှင့် ယုံကြည်အပ်နှံမှု ဆက်ဆံရေးဆိုင်ရာ ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခြင်းအတွက် အမေရိကန်နိုင်ငံတရားရုံးတွင် တရားစွဲဆိုခဲ့ သည်။ တရားပြိုင်မှု ထိုအမှုကိုခုံသမာဓိရုံးဖြင့် ဖြေရှင်းဆုံးဖြတ်ရန် တရားရုံးသို့တောင်းဆိုခဲ့သည်။ ပြဿနာသည် အစုစပ်လုပ်ငန်း သဘောတူ စာချုပ်အရ ပေါ်ပေါက်လာသောပြဿနာရပ်ဖြစ်သောကြောင့် ၎င်းတို့သည် စာချုပ်တွင် လက်မှတ်ရေးထိုး သူများမဟုတ်သော်လည်း Jumpsourc ၏ ၎င်းတို့အပေါ်တရားစွဲဆိုမှု ခုံသမာဓိရုံးတွင်ကြားနာရန် အလိုရှိကြသည်။ တရားရုံးမှလည်း ခုံသမာဓိရုံးဖြင့် ဖြေရှင်းရန်တောင်းဆိုချက်ကို အတည်ပြုခဲ့သည်။

ဤတွင် ဖော်ပြထားသည်မှာ " လက်ရှိအငြင်းပွားမှုသည် Jumpsourc-ATL ၏ တားဆီးပိတ်ပင်ရန် လျှောက်ထားချက် အပေါ်သဘောတူညီချက်နှင့် ရောယှက်နေသည်။ " (အလေးပေးဖော်ပြထားသည်)

(ii) အကယ်၍ တရားရုံးမှ တရားပြိုင်သည် ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းသဘောတူစာချုပ်နှင့် အကျိုးမဝင်ကြောင်း တွေ့ရှိပါက မည်သို့ဖြစ်မည်နည်း?

တရားရုံးမှ လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်းမရှိသည့်လူပုဂ္ဂိုလ်သည် ခုံသမာဓိဖြင့်စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း သဘောတူစာချုပ်နှင့် အကျိုးမဝင်သည်ဟု သတ်မှတ်သည့်အပေါ် စိတ်သဘောမတွေ့ပါက ဆုံးဖြတ်ရန်မှာ လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်း မရှိသည့်ပုဂ္ဂိုလ် ပါဝင်ပတ်သက်သည့် အငြင်းပွားမှု(သို့) ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့် မည်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်မဆိုပါဝင် ပတ်သက်သည့် မည်သည့်အငြင်းပွားမှုကိုမဆို ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း သဘောတူစာချုပ်အရခုံသမာဓိဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခွင့်ပြုသင့်၊ မပြုသင့်ဆိုသည့် အချက်ဖြစ်သည်။

၁၆. United States: United States Court of Appeals, First Circuit, 22 May2008 (Sourcing Unlimited Inc. v. Asimco International Inc. and JohnF. Perkowski), 526 F.3d 38, para. 9; Yearbook Commercial ArbitrationXXXIII (2008) pp. 1163-1171 (US no. 643).

ခုံသမာဓိဖြင့် ဖြေရှင်းရာတွင် ခုံသမာဓိတည်နေရာ နှစ်နေရာကြား အငြင်းပွားမှုစီရင်ဆုံးဖြတ်မှုသည် တူညီသည့် အကြောင်းအရာနှင့် ဥပဒေအရ ဖြစ်သော်လည်း ဆုံးဖြတ်မှုသည် “ကွဲပြား” သွားနိုင်သည်။ အချို့အီတလီ တရားရုံးများမှ တွေ့ရှိသည်မှာ ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းသဘောတူစာချုပ်အရ အငြင်းပွားမှုတွင် တတိယပုဂ္ဂိုလ် (တရားရုံးမှ ခုံသမာဓိဖြင့်စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း သဘောတူစာချုပ်တွင် အကျုံးမဝင်ဟုယူဆသော) များပါဝင်နေခြင်းဖြစ်ပြီးဆက်နွယ်သည့် တောင်းဆိုမှုများပါဝင်ပတ်သက်မှုတွင် စီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိသော တရားရုံးမှ အငြင်းပွားမှုတစ်ခုလုံးကို “ကိုင်တွယ်” လိုက်ပြီး ထိုအခါတွင် ခုံသမာဓိဖြင့်စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းသဘောတူစာချုပ်သည် လည်း “ကျင့်သုံးနိုင်စွမ်းမရှိခြင်း” အနေအထားသို့ရောက်ရှိသွားသည်။ ဤကဲ့သို့သော ကိစ္စမျိုးကို အခြားတရားစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းတွင် မကျင့်သုံးသင့်ဘဲ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ ချဉ်းကပ်မှုကို ရောင်ပြန်ဟပ်ခြင်းဟုလည်း မမှတ်ယူသင့်ပေ။

Article II(၃) တွင်ဖော်ပြထားသည်မှာ ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း သဘောတူစာချုပ်အရခုံသမာဓိရုံး တည်နေရာကို နှစ်ဖက်ပုဂ္ဂိုလ်များမှ တောင်းဆိုသည့်အတိုင်း Article II(၃) ပါစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့်အညီ တရားရုံးမှ သတ်မှတ်ပေးရမည်။ လက်မှတ်ရေးထိုးသည့်ပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်းမရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်များအကြား အငြင်းပွားမှုတွင်တစ်ဖက်ပုဂ္ဂိုလ်မှ ခုံသမာဓိရုံးတည်နေရာ တောင်းဆိုမှုကို တရားရုံးမှ မလိုက်လျောသင့်ပေ။

IV.၆. ဤသီးခြားအငြင်းပွားမှုကို ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်နိုင်ပါသလား?

တရားရုံးမှ Article II(၁)ပါ “ခုံသမာဓိဖြင့် ဖြေရှင်းနိုင်စွမ်းမရှိခြင်း” အကြောင်းအရာအရခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း သဘောတူစာချုပ်အရ အငြင်းပွားမှုကို ခုံသမာဓိရုံးတွင် ဖြေရှင်းရန်အသိအမှတ်မပြု (သို့) ခွင့်မပြုပေ။

၁၇. Italy: Corte di Cassazione, 4 August 1969, no. 2949 and Corte di Cassazione, 11 February 1969, no. 457, quoted by A.J. van den Berg, *The New York Arbitration Convention of 1958 – towards a Uniform Interpretation* (Kluwer, 1981) p. 162 fn. 124.

ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း သဘောတူညီမှု အတည်ပြုရန် တောင်းဆိုခြင်း

IV.၆.၁. “ခုံသမာဓိဖြင့် ဖြေရှင်းနိုင်ခြင်း” အကြားအရာ၏ ဆိုလိုရင်းမှာအငြင်းပွားမှုများကို ခုံသမာဓိရုံးတွင် ဖြေရှင်းနိုင်သည် ဆိုသည့် အဓိပ္ပာယ်ဖြစ်သည်။

ဤစကားရပ်များကို တရားရုံးများ၏ နယ်ပယ်နှင့် ဆက်ဆိုင်နေသောကြောင့် “ခုံသမာဓိဖြင့်စီရင်နိုင်စွမ်းမရှိသည့်” ကိစ္စရပ်များကို ရည်ညွှန်းသည့် စကားရပ်များအဖြစ် ယေဘုယျအားဖြင့် သတ်မှတ်သည်။ နိုင်ငံတိုင်းမှ ၎င်းတို့နိုင်ငံ၏ ကိုယ်ပိုင်နိုင်ငံရေးမူများ၊ လူမှုရေး နှင့် စီးပွားရေးမူများနှင့်အညီ မည်သည့်ကိစ္စရပ်များကို ခုံသမာဓိဖြင့် ဖြေရှင်းမည် ၊မဖြေရှင်းမည်ကို ဆုံးဖြတ်ကြသည်။ ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ်များတွင် မိသားစုဆက်ဆံရေး (လင်မယားကွာရှင်းမှုများ၊ ကလေးဖခင် ဖြစ်ကြောင်း အငြင်းပွားမှုများ စသည်ဖြင့်) ၊ရာဇဝတ်မှုကျူးလွန်ခြင်းများ ၊ အလုပ်သမားအခွင့်အရေး တောင်းဆိုမှုများ၊ လူမွဲစားရင်းခံရသူစသည်တို့ပါဝင်သည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်နိုင်စွမ်းမရှိသည့် ကိစ္စရပ်များသည် အချိန်ကုန်လာသည်နှင့်အညီ ခုံသမာဓိရုံးကျင့်သုံးလာခြင်းကြောင့် တဖြည်းဖြည်းမှေးမှိန်သွားသည်။ ယခုအခါတွင် အလုပ်သမားအခွင့်အရေးတောင်းဆိုမှုများ (သို့) ဒေဂါလီခံခြင်းနှင့်ဆက်ဆိုင်သည့် တောင်းဆိုမှုများကို ခုံသမာဓိဖြင့် ဖြေရှင်းဆုံးဖြတ်ရန်မှာ ချွင်းချက်မဟုတ်တော့ပေ။

ထို့အပြင်၊ ပြည်တွင်းခုံသမာဓိရုံးနှင့် နိုင်ငံတကာမှကျင့်သုံးသော ခုံသမာဓိရုံးတို့၏ ကွာခြားချက်များကို နှိုင်းယှဉ်ပြီး ပိုပြီးကျယ်ပြန့်သော ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းကုန်ဆုံးပိုင်းတွင် ခွင့်ပြုလာသည်။

IV.၆.၂. ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ဥပဒေ

Article II(၁)တွင် ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ဥပဒေကိုဖော်ပြထားခြင်းမရှိဘဲ တရားရုံးမှ ဆုံးဖြတ်ရန် ထိန်ချန်ထားသည်။

အငြင်းပွားမှု ပေါ်ပေါက်ရာမှ ခုံသမာဓိနည်းကျင့်သုံးရာတွင် တရားရုံးမှ lex fori(တရားစွဲရာနိုင်ငံ၏ ဥပဒေ) အပါအဝင်၊ ခုံသမာဓိရုံးဥပဒေ၊ ခုံသမာဓိဖြင့်စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း သဘောတူစာချုပ်အရ နှစ်ဖက်ပုဂ္ဂိုလ်များ လိုက်နာရမည့်စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ၊ နိုင်ငံ(သို့) နိုင်ငံ၏တည်ရှိမှုအရ ချုပ်ဆိုသောစာချုပ် (သို့) ခုံသမာဓိရုံးတည်ရှိရာဒေသ၏ ဥပဒေအရချုပ်ဆိုသော စာချုပ်တွင် ပါဝင်ပတ်သက်သူများလိုက်နာရမည့်စည်း မျဉ်းစည်းကမ်းများ စသည်တို့မှမည်သည်ကို ကျင့်သုံးမည် ၊မကျင့်သုံးမည်ကို ရွေးချယ်ဆုံးဖြတ်ရမည်ဖြစ်သည်။

လက်တွေ့တွင်မူ၊ အသင့်တော်ဆုံးနှင့် ပြဿနာအနည်းဆုံးဖြေရှင်းချက်မှာတရားစွဲရာ နိုင်ငံ၏ဥပဒေကို ကျင့်သုံးခြင်းဖြစ်သည်။ ဤဥပဒေသည် (ခုံသမာဓိဖြင့်စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း သဘောတူစာချုပ် မချုပ်ဆိုသေးသရွှံ့တရားရုံးမှ စီရင်ဆုံးဖြတ်မည်) ကွန်ဗန်းရှင်းအရ ဤ Article V(၂)(က)ပါ ခုံသမာဓိရုံးကျင့်သုံးရန် အတည်ပြုခြင်းနှင့် ဆက်နွယ်သည့် တရားစွဲဆိုရာ နိုင်ငံ၏ဥပဒေကျင့်သုံးခြင်းချဉ်းကပ်မှုနှင့်အညီ အသင့်တော်ဆုံးဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် ဤဥပဒေသည် တရားရုံး၏ဆုံးဖြတ်ချက်အရ ထွက်ပေါ်လာသည့် ဥပဒေဖြစ်သောကြောင့် ပြည်တွင်းတရားရုံးမှ နိုင်ငံတကာစံနှုန်းနှင့်အညီ လုပ်ဆောင်ရသည့် အခက်အခဲမရှိတော့သဖြင့်ပြဿနာများလည်း ပို၍နည်းပါးစေသည်။

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံက တစ်ဖက်ပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ် ပါဝင်ပတ်သက်သည့် ကိစ္စများတွင်ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ခြင်း မပြုသောအကြောင်းကိစ္စတွင် ထိုနိုင်ငံမှဥပဒေကိုမှီငြမ်းနိုင်သည်။

IV.၆.၃. နိုင်ငံတကာ ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း သဘောတူစာချုပ်များသည် ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း စံနှုန်းများကို လိုက်နာသင့်ခြင်းမည်သည့်ဖြစ်ရပ်တွင်မဆို ၊

ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းစံနှုန်းများကို ကွန်ဗန်းရှင်းတွင် သဘောတူညီထားသည့် နိုင်ငံတကာခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း သဘောတူစာချုပ်တရားဝင်ခြင်းနှင့်အညီ အဓိပ္ပာယ်ကောက်ယူသင့်သည်။ သို့ဖြစ်၍ဒေသတွင်း ခုံသမာဓိဖြင့်စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း သဘောတူစာချုပ်နှင့်ကိုက်ညီ၍ နိုင်ငံတကာခုံသမာဓိဖြင့်စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း သဘောတူစာချုပ်နှင့်ဆန့်ကျင်သည့် ခုံသမာဓိဖြင့်စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းမပြုသော ချွင်းချက်များအားလုံးကို ဖြိုငြမ်းမည်မဟုတ်ပေ။

နိုင်ငံတကာကိစ္စရပ်များတွင် အသိအမှတ်မပြုသော ခုံသမာဓိဖြင့်စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းမပြုသော ချွင်းချက်များကိုခွဲခြားရန် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာစံနှုန်းမရှိပေ။ အချို့ဥပဒေများတွင်လူမျိုးမတူကွဲပြားခြင်း ကဲ့သို့သောသမားရိုးကျဆန်သော အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်များပါဝင်သည်။ အချို့ဥပဒေများတွင် ထပ်မံအဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုခြင်းမရှိဘဲနိုင်ငံတကာ အရောင်း အဝယ်လုပ်ငန်းများကို ပို၍ရည်ညွှန်းသည်။

၁၈. Swiss ပုဂ္ဂလိကဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာ ဥပဒေ၏ ပုဒ်မ ၁၇၇ ၊ ပုဒ်မခွဲ (၂)တွင်ဖော်ပြထားသည်မှာ“ အကယ်၍ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ (သို့) နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံက ချုပ်ကိုင်ထားသော လုပ်ငန်း (သို့)နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံက ထိန်းချုပ်ထားသော အဖွဲ့အစည်းသည် ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းသဘောတူစာချုပ်၏ တစ်ဖက်ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ပါက ၎င်းနိုင်ငံ၏ ဥပဒေကို ခုံသမာဓိဆိုင်ရာအငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းရန် (သို့) ၎င်း၏ လုပ်နိုင်စွမ်းဖြင့် ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းကိုလွှမ်းမိုးရန်အလို့ငှာ ဖြိုငြမ်းခြင်းမပြုသင့်ပါ။”

V. အနှစ်ချုပ်

ကွန်ဗန်ရှင်း၏ ခုံသမာဓိဖြင့်စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း သဘောတူစာချုပ် အတည်ပြုခြင်းအပေါ် ခြုံငုံသုံးသပ်ခြင်းအရ ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း သဘောတူစာချုပ်နှင့်ဆက်နွယ်သော အနှစ်ချုပ်မှုများမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်။

၁. ကွန်ဗန်ရှင်းမှ နိုင်ငံတကာ အငြင်းပွားမှုများကို ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ရန်လုပ်ဆောင်နေသည်။ ၎င်းမှ ပြဌာန်းလိုက်သည်မှာ "pro-enforcement" ၊ "proarbitration" စနစ်တို့ဖြစ်သည်။

၂. ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ရန် စာသားဖြင့် တောင်းဆိုခြင်းကို တရားရုံးမှကျေနပ်သဘောကျပြီး တစ်ဖက် ပုဂ္ဂိုလ်များမှ လက်ခံပါက ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းသဘောတူစာချုပ်ကို တရားရုံးမှ တရားဝင်သည်ဟု ဆုံးဖြတ်သင့်သည်။ ကွန်ဗန်ရှင်းမှတူညီသည့် များပြားလှသောစံပုံစံ ကို ပြဌာန်းထားသည်။ သို့ရာတွင် Article II တွင်ပြဌာန်းထားသည်ထက် လိုက်လျောညီထွေမှုရှိသော ဒေသတွင်း စံနှုန်းများကို တရားရုံးမှကျင့်သုံးနိုင်သည်။

၃. တရားရုံးမှ အမှန်တကယ်တည်ရှိခြင်းမရှိသော ဒေသတွင်းဥပဒေ ကာကွယ်မှုများကို ကန့်သတ်အရေ အတွက်ဖြင့်သာ ခွင့်ပြုသင့်သည်။

၄. ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း သဘောတူစာချုပ်သည်လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်းမရှိသူများအပေါ် စည်းနှောင်အား ရှိမည်ဖြစ်သည်။

၅. နှစ်ဖက်ပုဂ္ဂိုလ်များကြား အငြင်းပွားမှုတည်ရှိမှုကို တရားရုံးမှ စိစစ်မည်ဖြစ်သည်။

၆. ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းမပြုခြင်းကို ကွန်ဗန်ရှင်းမှတိုက်ရိုက်ထိန်းချုပ်ခြင်းမဟုတ်ချေ ၊ သို့ရာတွင် ဒေသတွင်းဥပဒေမှ ကိုင်တွယ်သည်။မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ၊ ခုံသမာဓိဖြင့် စီရင်ခြင်းမပြုသော ချွင်းချက်များကို တင်းကျပ်စွာလိုက်ခံသင့်သည်။

အခန်း (၃)

စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်အားအသိအမှတ်ပြုရန်နှင့်အတည်ဖြစ်အောင်ပြုလုပ်ရန် တောင်းခံခြင်း

၁။ အဖွင့်မိတ်ဆက်

၂။ အပိုင်း (၁) လျှောက်ထားသူများထံတွင် ပြည့်စုံမှုရှိရမည်လိုအပ်ချက်များ

၂.၁။ လိုအပ်သည့်စာရွက်စာတမ်းများ

၂.၂။ မှန်ကန်ကြောင်းထင်ရှားသည့်ဆုံးဖြတ်ချက် (သို့) မိတ္တူမှန် (အပိုင်း ၄ (၁)(က))

၂.၂.၁။ မှန်ကန်ကြောင်းထင်ရှားမှု

၂.၂.၂။ မိတ္တူမှန်

၂.၂.၃။ အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်မှုဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုမူရင်း (သို့) မိတ္တူမှန် (အပိုင်း ၄ (၁)(ခ))

၂.၄။ လျှောက်ထားတင်ပြရန်အချိန်

၂.၅။ ဘာသာပြန်ဆိုခြင်း (အပိုင်း ၄ (၂))

၃။ အပိုင်း ၂ ငြင်းဆိုခြင်းနိုင်သောခိုင်လုံသည့်အကြောင်းပြချက် (အပိုင်း - ၅) ယေဘုရ အမြင်

၃.၁။ ထိုက်သင့်ရာကိုသုံးသပ်မှုမရှိခြင်း

၃.၂။ ခိုင်လုံ သောအကြောင်းပြချက်ပြသရန် လျှောက်ထားသူတို့၏တာဝန်

၃.၃။ အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့်အတည်ဖြစ်အောင်ပြုလုပ် ခြင်းအား ငြင်းဆိုသည့်တိကျသောအကြောင်းပြချက်

၃.၄။ ငြင်းဆိုသည့်အကြောင်းပြချက်ပြချက်ကျဉ်းမြောင်းစွာအဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုခြင်း

၃.၅။ လက်ရှိ ငြင်းဆိုသည့်အကြောင်းပြချက်အတည်ဖြစ်စေရန်ချင့်ချိန်၍ ဆောင်ရွက်ပိုင်ခွင့်အကန့်အသတ်

၄။ ငြင်းဆိုသည့်အကြောင်းပြချက်များကို လျှောက်ထားသူတို့အားသက်သေပြ စေခြင်း

၄.၁။ အကြောင်းပြချက်၁

သက်ဆိုင်သူစာချုပ်ဝင်တို့စွမ်းဆောင်ရည်မရှိခြင်းနှင့်အနုညာတစီရင်ဆုံးသဘောတူညီမှုတရားမဝင်ခြင်း

၄.၁.၁။ သက်ဆိုင်သူစာချုပ်ဝင်တို့စွမ်းဆောင်ရည်မရှိခြင်း

၄.၁.၂။ အနုညာတစီရင်ဆုံးသဘောတူညီမှုတရားမဝင်ခြင်း

၄.၂။ အကြောင်းပြချက် ၂ အသိပေး အကြောင်းကြားမှုမရှိခြင်း နှင့် လုပ်ထုံးလုပ်စဉ်များအား ဖောက်ဖျတ်မှုများ

၄.၂.၁။ သာတူညီမျှ ကြားနာပိုင်ခွင့်

၄.၂.၂။ အသိပေး အကြောင်းကြားမှုမရှိခြင်း

၄.၂.၃။ လုပ်ထုံးလုပ်စဉ်များအား ဖောက်ဖျတ်မှု များမိမိ၏ အမှု အား တင်သွင်းနိုင် မှုမရှိ ခြင်း

၄.၃။ အကြောင်းပြချက်၃ -အနုညာတစီရင်ဆုံးသဘောတူညီမှု၏အတိုင်းအတာပြင်ပ (သို့) ကျော်လွန်ခြင်း (အပိုင်း ၄(၁) (ဂ))

၄.၄။ အကြောင်းပြချက်၄-အနုညာတစီရင်ဆုံးတည်ဆောက်ပုံ(သို့) နုညာတစီရင်မှုလုပ်ထုံးလုပ်နည်းမမှန်ခြင်း (အပိုင်း ၄(၁) (ဃ))

၄.၄.၁။ အနုညာတစီရင်ဆုံး တည်ဆောက်ပုံ

၄.၄.၂။ အနုညာတစီရင်မှု လုပ်ထုံး လုပ်နည်း

၄.၅။ အကြောင်းပြချက် ၅ - စီးနောင်မှုမရှိသော ဆုံးဖြတ်ချက်၊ ပယ်ဖြတ်ခြင်း၊ တားမြစ်ထားခြင်း
(အပိုဒ်(၁)(င))

၄.၅.၁။ စီးနောင်မှုမရှိသော ဆုံးဖြတ်ချက်

၄.၅.၂။ ဆုံးဖြတ်ချက်အား ပယ်ဖြတ်ခြင်း၊ တားမြစ်ထားခြင်း

(၁) ဆုံးဖြတ်ချက်အား ပယ်ဖြတ်ခြင်း

(၂) ဆုံးဖြတ်ချက်အား ပယ်ဖြတ်ခြင်း ၏အကျိုးဆက်

(၃) ဆုံးဖြတ်ချက်အား တားမြစ်ထားခြင်း

၅။ တရားရုံးတွင်ရာထူး အလျှောက် ဆုံးဖြတ် ခြင်း ချမှတ်သည်ကိုခိုင်လုံသောအကြောင်းပြချက်ဖြင့်
ငြင်းဆိုခြင်း

(အပိုဒ် ၅ (၂))

၅.၁ ။ အကြောင်းပြချက် ၆ - အနညာတစီရင်မှုမပြုနိုင်ခြင်း (အပိုဒ်(၅ (၂)(၁))

၅.၂ ။ အကြောင်းပြချက် ၇ - အများနှင့်သက်ဆိုင်သောမူဝါဒနှင့် ဆန့်ကျင်ခြင်း

၅.၂.၁ ။ အသိအမှတ်ပြုခြင်း နှင့် အတည်ဖြစ်အောင်ပြု လုပ်ခြင်း ဥပမာ

၅ .၂.၂ ။ အသိအမှတ်ပြုခြင်း နှင့် အတည်ဖြစ်အောင်ပြု လုပ်ခြင်းအား ငြင်း ဆိုခြင်း ဥပမာ

၆ ။ နိဂုံးချုပ်

၁။ နိဒါန်း

ခုံသမာဓိဆုံးဖြတ်ချက်များကို အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် အတည်ပြုခြင်းတို့ကိုမူအရဆိုလျှင် မည်သည့်တရားရုံးကမဆို ချမှတ်ပေး၍ရပါသည်။ ဆုံးဖြတ်ချက်ချသောနေရာမှ ပြင်ပဖြစ်သောနိုင်ငံများတွင် နယူးယောက်ကွန်ဗန်းရှင်းအပေါ် အခြေခံ၍အတည်ပြုချမှတ်ရပါသည်။ လက်တွေ့တွင်မူ ဆုံးဖြတ်ချက် တစ်ခုအပေါ် အသိအမှတ်ပြုအတည်ပြုရာ၌ တရားဥပဒေအရ ထိရောက်မှု၊ အကျိုးသက်ရောက်သည့် စီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိသည့် တရားရုံး၏ နယ်မြေပေါ်တွင် မူတည်သည်။

နိုင်ငံတော်တရားရုံးများသည် ဆုံးဖြတ်ချက်အသိအမှတ်ပြု အတည်ပြုလျှောက်လွှာတင်သွင်းသည့် နယ်မြေ၏နည်းဥပဒေ၊ လုပ်ထုံးစည်းမျဉ်းများနှင့်အညီ အပိုဒ်(၃)အရ လိုအပ်သောနိုင်ငံခြားနှင့် သက်ဆိုင်သော အသိအမှတ်ပြု အတည်ပြုဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်ဆောင်ရွက်ရန်လိုအပ် ပါသည်။ (အခန်း(၁) ကိုကြည့်ပါ) နယူးယောက်ကွန်ဗန်းရှင်းမှ ချမှတ်သောစည်းကမ်းများနှင့် ညီညွတ်ရန် လည်း လိုအပ်ပါသည်။

ဆုံးဖြတ်ချက်အတည်ပြုရာတွင် နိုင်ငံတော်ဥပဒေများအရ အချက်(၃)ချက်ပြဋ္ဌာန်းချက် (၃)ရပ်ကို ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်နိုင်သည်။

- နယူးယောက်ကွန်ဗန်းရှင်း (သဘောတူစာချုပ်)ကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက် သည့် တိကျသောပြဋ္ဌာန်းချက်
- နိုင်ငံတကာ ခုံသမာဓိစရိတ်ဆုံးဖြတ်ရာ၌ ကျင့်သုံးအပ်သော ပြဋ္ဌာန်းချက်
- နိုင်ငံတော်က ကျင့်သုံးအပ်သော အထွေထွေခုံသမာဓိ ဥပဒေ

စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံများသည် အပိုဒ်-၅ ပါဖော်ပြချက်အတိုင်းငြင်းပယ်ရန် အကြောင်းတစ်ရပ်ရပ်နှင့် အကျိုးမဝင်ပါကအပိုဒ်(၃)အရ ကွန်ဗန်းရှင်း (သဘောတူစာချုပ်) အား လိုက်နာဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ တရားရုံးများသည် မိမိတို့၏ သဘောဆန္ဒနှင့်အညီ အပိုဒ်(၃-၁)အရ လွတ်လပ်စွာဆုံးဖြတ်များအား အတည်ပြုဆောင်ရွက်နိုင်ကြပါသည်။ (အခန်း-၁ကိုကြည့်ပါ) ကွန်ဗန်းရှင်း စာချုပ်အရ ထိန်းချုပ်ထားခြင်းမရှိဘဲ နိုင်ငံတော်ဥပဒေအရ ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် သာဓက ကိစ္စရပ်များမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်။

- စီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိသော တရားရုံးများသည် လျှောက်လွှာကို ဆုပ်ကိုင်ထားနိုင်သည်။

- အချိန်ကား ကန့်သတ်ချက်သတ်မှတ်နိုင်သည်။
- ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး၊ ကာကွယ်ရေးလုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ပေးခြင်း
- အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့်အတည်ပြုခြင်းတို့ကို အယူခံဝင်ခြင်း သို့မဟုတ် အားကိုးအားထားပြုတင်ပြ လာခြင်းတို့အပေါ်မူတည်၍စဉ်းစားသုံးသပ်ဆောင်ရွက်ပေးခွင့်ရှိသည်။ သို့မဟုတ်ငြင်းပယ်ခွင့်
- မတည်ရင်းနှီးသည့်ပစ္စည်းများနှင့်ပတ်သက်လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်သည့်စံကို ချမှတ်ဆောင်ရွက်နိုင် သည်။
- အသိအမှတ်ပြုခြင်း၊ အတည်ပြုခြင်းဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများ လုပ်နည်းလုပ်ဟန်ကို လျှို့ဝှက်ထားရှိနိုင် သည်။

မည်သည့်ဖြစ်ရပ်တစ်ခုခုဖြစ်ပေါ်သည်ဖြစ်စေ တရားရုံး၏စီရင်ပိုင်ခွင့်သတ်မှတ်ရာ၌ နိုင်ငံရပ်ခြားဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်၊ အတည်ပြုသည့်အခါ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ နိုင်ငံတကာလုပ်ငန်းတာဝန်ကို နောက်ကြောင်းပြန် ထည့်သွင်းသတ်မှတ်ခြင်းမျိုး မပြုလုပ်ရပါ။

ခုံသမာဓိအဖွဲ့က နိုင်ငံရပ်ခြားဆိုင်ရာ အမှုနှင့်ပတ်သက်၍ အသိအမှတ်ပြုခြင်း သို့မဟုတ် အတည်ပြုခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ရာ၌ ဝန်ဆောင်ခယူသည့်အခါ နယူးယောက်ကွန်ဗန်းရှင်းက သတ်မှတ်သည့်နှုန်းထက်မပိုရန် သို့မဟုတ် ပြန်တွင်းသတ်မှတ်နှုန်းထက်ပိုမယူရန် ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။ ဤပြဋ္ဌာန်းချက်တွင် လက်တွေ့ဖြစ်နေသော လမ်းညွှန်ပြောကြားခြင်းမပြုဘဲ အတည်ပြုချက်ချမှတ်ရာ၌ ရှုထောင့်အသီးသီးမှ ရှုမြင်သုံးသပ်ချက်ကို တင်ပြထားပါသည်။ ကနေဒါနိုင်ငံ တရားလွှတ်တော်ချုပ်ပဆို လျှင် အပိုဒ်(၃)အရ အမှုအတည်ပြုရန် မည်သည့်ကနေဒါပြည်နယ်ကမျှ အချိန်တိုတောင်းစွာမသတ်မှတ်ရ ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ထို့ကြောင့် ကနေဒါနိုင်ငံတွင် အခြားအခြားသော ကာလရှည်ရှည် သတ်မှတ်သည့် နိုင်ငံများထက်ပင် ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်မည့်အချိန်မှာ ပို၍ကြာမြင့်သည်။

နယူးယောက်ကွန်ဗန်းရှင်း လုပ်ထုံးလုပ်နည်း၊ နည်းဥပဒေများအရ အမှုဆုံးဖြတ်ချက်အချိန်ကာလ သတ်မှတ်ခြင်းကို တောင်းဆိုတင်ပြသည့်အမှုအကြောင်းအရာပေါ်မူတည်၍ ပြဋ္ဌာန်းပါသည်။ စီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိ အာဏာပိုင်ကလည်း နယူးယောက်ကွန်ဗန်းရှင်းက နိုင်ငံတော်ဥပဒေအား ညွှန်ဆိုထားသည့်အတိုင်း ဆောင်ရွက်ရပါမည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ အတည်ပြုချမှတ်သည့်စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများသည် နယူးယောက် ကွန်ဗန်းရှင်းပါအချက်များသာဖြစ်သည်။ ယင်းကွန်ဗန်းရှင်းစည်းမျဉ်းများကိုသာ ကျင့်သုံးကြရသည်။

သို့ဖြစ်၍ ဆုံးဖြတ်ချက်ကိုအသိအမှတ်ပြုစေသူ သို့မဟုတ် ဆုံးဖြတ်ချက်ရလိုသူသည် ခုံသမာဓိသဘော တူညီချက်နှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ကိုတင်ပြရန်လိုအပ်သည်။ ယင်းကိစ္စတွင် ဘာသာပြန်ဆိုချက်ကို တင်ပြရန် လိုအပ်သည်။ တိုင်ကြားခံရသူဘက်မှလည်း အကြောင်းကြိုတင်ပြနိုင်သည်။ ဤအချက်များကို အသေးစိတ်ကြည့်ရှုစစ်ဆေးပါသည်။

လျှောက်လွှာတင်သွင်းသူသည် တိုင်ကြားခံရသူက အပိုဒ်-၅ (၁) ပါငြင်းပယ်နိုင်သော အချက်တစ်ချက် သို့မဟုတ် ထို့ထက်ပိုသောအချက်များမှအပ နှင့် အပိုဒ်-၅ (၂) ပါအချက်ဖြစ်သည့် တရားရုံးက ထောက်ပြနိုင်သော အချက်များမှ လွဲ၍ တရားရုံးဆိုင်ရာ စာရွက်စာတမ်းများတင်ပြရပါမည်။

တရားရုံးများက ကျင့်သုံးရမည့် ယေဘုယျစည်းမျဉ်းမှာ အပိုဒ်(၅)ဖော်ပြပါ ငြင်းပယ်ရန်အကြောင်းများ ဟူသည့် နက်နက်နဲနဲ အရေးကြီးအမှုကြီးများနှင့်ပတ်သက်မှသာ စဉ်းစားဆောင်ရွက်ရန်ဖြစ်ပါသည်။ ဤတွင်ပြောရမည်ဆိုလျှင် အများပြည်သူနှင့်သက်ဆိုင်သော မူဝါဒနှင့်ဆန့်ကျင်ချိုးဖောက်ခြင်းမျိုးကို ဆုံးဖြတ်ရာဤကျင့်သုံးလေ့ရှိသည်။ ဤနေရာတွင် မကျေနပ်သောပုဂ္ဂိုလ်များက ဆန့်ကျင်ကန့်ကွက်တတ် ပါသည်။ သို့ရာတွင် တရားရုံးများကလည်းလက်ခံခဲ့ ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် လန်ဒန်မြို့သည် ကမ္ဘာ့ငွေကြေးဈေးကွက်ကြီးတစ်ခုဖြစ်ပြီး လူများစွာကအမှုအခင်းနှင့်ပတ်သက်၍ အတည်ပြုချက်များ တောင်းဆိုလေ့ရှိလင့်ကစား အင်္ဂလန်(ဗြိတိသျှ)တရားရုံးက နိုင်ငံခြားနှင့်ပတ်သက်သော အမှုငြင်းပယ်ခြင်းမျိုး မှတ်တမ်းတင်ထားသည်မတွေ့ရပါ။ (အောက်ပါ ဤအခန်းအပိုဒ် (၂)ကိုကြည့်ပါ။)

၂၀၁၀ ခုနှစ်၊ ICCA နှစ်ချုပ်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး ခုံသမာဓိစီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်စာချုပ်အရ စစ်ဆေးဆောင်ရွက်ကြရာ၌ အမှု (၁၀%) ခန့်တွင်သာ နယူးယောက်ကွန်ဗင်းရှင်း (သဘောတူညီချက်) ဖြစ်သော အသိအမှတ်ပြုခြင်း (Recognition) နှင့် အတည်ပြုခြင်း (Enforcement) ကိုပြုလုပ်ကြသည်ဟု ဖော်ပြထားပါသည်။ မကြာသေးသောနှစ်များတွင်မူ Convention ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ငြင်းဆန်ဆောင်ရွက်မှု များ အနည်းငယ်တိုးလာသည်ဟုဆိုပါသည်။

နယူးကွန်ဗင်းရှင်းနှင့်အညီ အတည်ပြုချက် (Enforcement) ကို ချဉ်းကပ်ဆောင်ရွက်သော တရား ရုံးများသည် အတည်ပြုချက်ချမှတ်ရာ၌ ခိုင်မာမှုရှိသည်။ လက်တွေ့ကျပြီး ပျော့ပြောင်းငြင်သာမှုရှိကာ မူသေပုံစံကိုချထားခြင်းမရှိပေ။

ဤသို့ ကောင်းမြတ်သော မလျော့မတင်းသဘောထားအမြင်ရှိခြင်းကြောင့်လည်း အောင်မြင်ခိုင်မာ သည့် စာချုပ်ဖြစ်လာခြင်းဖြစ်သည်။ စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံပေါင်း ၁၄၅ နိုင်ငံရှိပြီး ထိုနိုင်ငံများသည် နိုင်ငံတကာ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ပေးကြမည့် မြင့်တင်ပေးကြမည့် နိုင်ငံများဖြစ်ပေသည်။ (Overview အပိုဒ်-၁.၂ တွင်ကြည့်ပါ)

၂။ အပိုဒ်(၁) အသနားခံလွှာတင်သွင်းမှု ဆောင်ရွက်ရမည့်လိုအပ်ချက်များ (အပိုဒ်-၄)

ဤအပိုဒ် ဤအဆင့်တွင် အသနားခံလွှာတင်သွင်းသူသည် သက်သေအထောက်အထားမတင်ပြရ မည့် တာဝန်ရှိသည့်ပြင် နယူးယောက်ကွန်ဗင်းရင်း (သဘောတူစာချုပ်) တွင်ဖော်ပြထားသည့် စာရွက်စာတမ်း တင်ပြရန်လိုအပ်ပါသည်။ (အပိုဒ်-၄) အသနားခံလွှာတင်သွင်းသူသည် မြင်သာထင်သာခိုင်မာသော သက်သေသာကေကိုသာ တင်ပြရပါမည်။ ဤအဆင့်(၁)အပိုဒ်(၁)သည် အမှုအတည်ပြုနိုင်ရန် တာဝန်ခြင်း၊ တရားရုံးကဆုံးဖြတ်နိုင်ရန် စဉ်းစားသုံးသပ်ခြင်းဖြစ်သည်။

၂.၁ မည်သည့်စာရွက်စာတမ်းများဖြစ်သနည်း

ဆုံးဖြတ်ချက်တစ်ခုချမှတ်ရန် အမှုနှင့်ပတ်သက်၍ အသိအမှတ်ပြုခြင်း၊ အတည်ပြုခြင်းများပြုလုပ်ပေးပါရန် အသနားခံတင်ပြလာသည်ကို ချင့်ချိန်သုံးသပ်သည့်အခါ တရားရုံးများသည် အသနားခံလျှောက်ထား သူက လျှောက်လွှာတင်ရာတွင် အောက်ပါအချက်များ တင်သွင်းခြင်း ရှိမရှိ စိစစ်ကြည့်ရှုရပါမည်။

- မူလဆုံးဖြတ်ချက်သည် စစ်မှန်ခြင်း ရှိမရှိ သို့မဟုတ် စစ်မှန်သော မိတ္တူဟုတ်မဟုတ် အပိုဒ်-၄ (၁)
- အပိုဒ်(၂)တွင် ရည်ညွှန်းထားသော မူရင်းစာချုပ် သို့မဟုတ် စစ်မှန်သော မိတ္တူ အပိုဒ်-၄(၁)(ခ)နှင့်
- ဆုံးဖြတ်ချက်ထုတ်ပြန်သော နိုင်ငံ၏ ဘာသာစကားဖြင့် ဘာသာပြန်ဆိုထားသော အပိုဒ်-၄(၂) နှင့်သက်ဆိုင်သည့် စာရွက်စာတမ်းများ

၂.၂ စစ်မှန်သော ဆုံးဖြတ်ချက်၊ စစ်မှန်သောမိတ္တူ၊ အပိုဒ်-၄ (၁)(က)

၂.၂.၁ မှန်ကန်ကြောင်း ထင်ရှားခြင်း

ဆုံးဖြတ်ချက်တစ်ခု မှန်ကန်မှုသိသာထင်ရှားခြင်းကိုစိစစ်သည့်အခါ စီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိသော အာဏာပိုင် တစ်ဦးဦးက ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ရေးထိုးထားသည့်လက်မှတ်များ မှန်ကန်ကြောင်းအတည်ပြုထားခြင်းကို လေ့လာကြည့်ရှုရသည်။ မူရင်းဆုံးဖြတ်ချက်ဟုတ်မဟုတ် သို့မဟုတ် မှန်ကန်သောဆုံးဖြတ်ချက်မိတ္တူ ဟုတ်မဟုတ်လေ့လာကြည့်ရှုရာတွင် ခုံသမာဓိလူကြီးများခန့်ထား၍ စစ်မှန်သည့် စာရွက်စာတမ်း ဟုတ်မ ဟုတ်အတည်ပြုချက်ရယူရပါသည်။ ဤနည်းဖြင့် ဆောင်ရွက်ရာတွင် ပြဿနာတစ်စုံတစ်ရာ ပေါ်ပေါက် သည်ကို မတွေ့ရသလောက်ပင်ဖြစ်သည်။

ကွန်ဗင်းရှင်းသဘောတူစာချုပ်ကမူ အမှုဆုံးဖြတ်ချက်စစ်မှန်ခြင်း၊ မှန်ကန်ခြင်း၊ လိုအပ်ချက်ကို ပြဋ္ဌာန်းသည့်တရားဥပဒေအား ညွှန်းဆိုဖော်ပြထားခြင်းမရှိပါ။ ထို့ပြင် မှန်ကန်ကြောင်းပြဆိုရန်လိုအပ်ချက် များမှာ ဆုံးဖြတ်ချက်ချပေးသည့်နိုင်ငံဖြစ်ကြောင်း၊ ထို့ပြင်အသိအမှတ်ပြုခြင်း သို့မဟုတ် အတည်ပြုခြင်း တို့အား ချမှတ်ပေးခဲ့သည့်နိုင်ငံဖြစ်ကြောင်းတို့ကိုလည်း ထောက်ပြဖော်ညွှန်းထားခြင်းမရှိပါ။ တရားရုံးအများစုသည် အသနားခံတင်သွင်းလွှာနှင့်ပတ်သက်၍ ခုံသမာဓိဆုံးဖြတ်ချက်ကို စစ်မှန်ကြောင်းပြ ဆိုသည့် မည်သည့်ပုံစံကိုဖြစ်စေ လက်ခံကြပါသည်။

ဩစတြီးယားနိုင်ငံတရားလွှတ်တော်ချုပ် ရှေးဦးကာလဆုံးဖြတ်ချက်အရဆိုလျှင် အမှုတစ်ခု၏ဆုံးဖြတ်ချက် စစ်မှန်ကြောင်းကို ယင်းဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်သည့် နိုင်ငံ၏ တရားဥပဒေဖြင့် စိစစ်ကြည့်နိုင်သည်။ သို့မဟုတ် ထိုဆုံးဖြတ်ချက်ချပေးရန် တင်ပြခဲ့သည့်နိုင်ငံ၊ အတည်ပြုပေးရန် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် နိုင်ငံတစ်ခု၏ဥပဒေ ဖြင့်တိုင်းတာစိစစ်သုံးသပ်နိုင်သည်ဟု ဆိုပါသည်။

အခြားအတည်ပြုပေးသော တရားရုံးများကမူ မိမိတို့၏သက်ဆိုင်ရာ တရားဥပဒေအတိုင်း ကျင့်သုံးဆောင် ရွက်ကြပါသည်။

နယူးယောက်ကွန်ဗင်းရှင်းကမူ လိုအပ်ချက်များ စစ်မှန်မှုကိုကြည့်ရှုရာတွင် အမှုဆုံးဖြတ်ချက်ချသော နိုင်ငံကို ညွှန်းဆိုခြင်းမပြုဘဲ ခုံသမာဓိဆုံးဖြတ်ချက်နှင့် ခုံသမာဓိသဘောတူညီချက်နှင့် ယင်း၏မိတ္တူများ သို့မဟုတ် အသိအမှတ်ပြုထွက်ဆိုချက်များ စစ်မှန်ခြင်းရှိမရှိနှင့် ယင်းနှင့်ပတ်သက်သော နိုင်ငံခြားဘာသာ

စာရွက်စာတမ်းများ စစ်မှန်ခြင်းရှိမရှိတို့ကိုသာ ကွန်ဗင်းရှင်းကဖော်ပြပါသည်။ ထို့ပြင်အဆိုပါကွန်ဗင်းရှင်းက အောက်ပါအတိုင်း နှုံးချုပ်ဖော်ပြထားပါသည်။

တရားလွှတ်တော်ချုပ်က ဩစတြီးယားနိုင်ငံ၏ အမှုဆုံးဖြတ်ချက်များစစ်မှန်မှုနှင့်ပတ်သက်၍ ဩစတြီးယား နိုင်ငံက သတ်မှတ်သည့်လိုအပ်ချက်များဟူသည် အားလုံးပြည့်စုံသည့် တစ်ခုတည်းသော နည်းလမ်း မဟုတ်ပါ။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ တရားဥပဒေအရ စိစစ်ကြည့်ရှုခြင်းသည် သင့်လျော်လုံလောက်သည်ဟု ဆိုသည်။

စာရွက်စာတမ်းများသည် ဆုံးဖြတ်ချက်နှင့်အကြောင်းအရာ အဖြစ်အပျက်မှန်ကန်မှုရှိရန် ရည်ရွယ်ခြင်းသာဖြစ်သည်။ ယင်းရည်ရွယ်ချက် ခုံသမာဓိသဘောတူညီချက်ကို အခြေခံ၍ ဖော်ဆောင် ကြောင်း နယူးယောက်ကွန်ဗင်းရှင်းကဖွင့်ဆိုထားပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဂျာမန်တရားရုံးများကအမှု ဆုံးဖြတ်ချက်အပေါ် အငြင်းပွားမှုမရှိလျှင် စစ်မှန်၊ မှန်ကန်မှုကို ပြောရန်မလိုပါဟုဆိုသည်။ ဥပမာ- မြူးနစ်တရားရုံးနှစ်ရုံးက အယူခံမှုနှင့်ပတ်သက်၍ မကြာမီက ဆုံးဖြတ်ချက် (၂) ရပ်ချမှတ်ခဲ့သည်ကို တွေ့ရနိုင်ပါသည်။ ဤကိစ္စမျိုးနှင့်ပတ်သက်၍ တစ်ဘက်ပုဂ္ဂိုလ်များက ဤရိုးရှင်းလှသော လုပ်ထုံး လုပ်နည်းကိုတင်ပြချက်များ (အချက်အလက်များ) အပေါ် မကျေနပ်သည့်အမှုအချို့သာ ရှိပါသည်။ (ဥပမာ-၂၀၀၈ ခုနှစ်တွင် အမှုတစ်မှုတွင် စပိန်တရားရုံးလွှတ်တော်ချုပ်သို့ အသနားခံလွှာတင်သွင်းသူ တစ်ဦးသည်။ မူလအမှုဆုံးဖြတ်ချက်နှင့်ပတ်သက်၍ မမှန်ကန်သော စစ်မှန်ခြင်းမရှိသော မိတ္တူများကို တရားရုံးသို့တင်ပြလာပါသည်။ တရားရုံးများအနေဖြင့် အမှုတင်သွင်းရာတွင် စာရွက်စာတမ်းများ မလိုအပ်ဘဲ အဆိုတင်ပြခြင်းမျိုးကိုမလိုလားပါ။ သို့မဟုတ် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းအရ လိုအပ်ချက်များကို အနှောက်အယှက် အဟန့်အတားဖြစ်စေခြင်းကို မလိုလားပါ။ ယင်းသို့ပြုမှုဆောင်ရွက်ခြင်းများအားကြပ် တည်းစွာတားမြစ်ပါသည်။

II.၂.၂ သက်သေခံလက်မှတ်ထုတ်ပေးခြင်း

သက်သေခံလက်မှတ်ထုတ်ပေးသည့် ရည်ရွယ်ချက်မှာ ဆုံးဖြတ်ချက်မိတ္တူသည်မူရင်းနှင့် တစ်ထပ်တည်း တူညီနိုင်ကြောင်း တစ်မျိုးတည်းဖြစ်ကြောင်း ထောက်ခံခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ကွန်ဗင်းရှင်းယင်း ကိစ္စနှင့်

ပတ်သက်၍ဥပဒေညွှန်းဆိုဖော်ပြခြင်းမရှိပါ။ ထိုကိစ္စသည် တရားစွဲတင်ရာ နိုင်ငံနှင့်သက်ဆိုင်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။

ထိုကဲ့သို့သော စာရွက်စာတမ်းများမှန်ကန်ကြောင်း ထောက်ခံချက်ထုတ်ပေးသူများသည် မူလဆုံးဖြတ်ချက်မှန်ကန်ကြောင်း ထောက်ခံပေးသည့်ပုဂ္ဂိုလ်များပင်ဖြစ်သည်။ ဤနေရာတွင် ခုံသမာဓိအဖွဲ့၏ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးသည် မှုခင်းအများစုအတွက် သင့်လျော်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည် ဟုယူဆပါသည်။ ခုံသမာဓိဆုံးဖြတ်ချက် အသိအမှတ်ပြုအတည်ပြုပေးရန် ပန်ကြားခြင်း

၂.၃ မူရင်းခုံသမာဓိသဘောတူညီချက်နှင့် မှန်ကန်သော မိတ္တူအပိုင်း-၄.၁ (ခ)

ဤပြဋ္ဌာန်းချက်မှာ အမှုအတည်ပြုချက် ရယူလိုသည့်ပုဂ္ဂိုလ်အနေဖြင့် တရားဝင်ခုံသမာဓိသဘောတူညီချက်သည် အမှန်ဖြစ်ကြောင်း သိသာထင်ရှားသည့် စာရွက်စာတမ်း အထောက်အထားတင်ပြရန် လိုအပ်သည်။ ဤအဆင့်တွင် အပိုင်း-၂(၂)တွင် ဖော်ပြ ထားသည့်အတိုင်း အဆိုပါသဘောတူညီချက်သည် စာဖြင့် ရေးသားမှတ်တမ်းပြုထားခြင်း ဟုတ်မဟုတ်ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားလာမည်မဟုတ်ပေ။ အခန်း(၂)၊ အပိုင်း-၄ (၂)ကို ကြည့်ပါ။ သို့မဟုတ် တင်ပြချက်များသည် ကျင့်သုံးအပ်သော ဥပဒေဘောင်အတွင်းက ဟုတ်မဟုတ်ကြည့်ပါ။

အပိုင်း(၂)အဆင့်(၂)တွင် ခုံသမာဓိ သဘောတူညီချက်သည် တရားဝင်ဖြစ်ခြင်း ဟုတ်မဟုတ်၊ ကွန်ဗင်းရှင်းအပိုင်း -၂(၂)နှင့် ညီညွတ်ခြင်းရှိမရှိတို့ကို စစ်ဆေးကြည့်ရှုရသည်။ အပိုင်း(၂)သည် အမှုအား အသိအမှတ်ပြုရန်နှင့် အတည်ပြုရန် ကြားနာစစ်ဆေးခြင်းဖြစ်သည်။ ဤအခန်းအောက်ပိုင်း ၄.၁၊ အပိုင်း ၅(၁)(က)ကိုကြည့်ပါ။ အယူခံ အသနားခံလျှောက်လွှာတင်သော လျှောက်လွှာရှင်အနေဖြင့် သက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံ၏ဥပဒေအရ ခုံသမာဓိ သဘောတူညီချက်မူရင်း သို့မဟုတ် မှန်ကန်သောမိတ္တူတင်ပြရန်မလိုသော တရားရုံးများသည် ပို၍သင့်လျော်သော ကွန်ဗင်းရှင်းအပိုင်း(၇)စည်းမျဉ်းကိုကျင့်သုံးဆောင်ရွက်နိုင်သည်။ အခန်း(၁)၅.၁ကိုကြည့်ပါ။) ဤသည်နှင့်ပတ်သက်၍ ဂျာမနီနိုင်ငံတွင် နယူးယောက်ကွန်ဗင်းရှင်း ပြဋ္ဌာန်းချက်နှင့်အညီ နိုင်ငံခြားဆုံးဖြတ်ချက်တစ်ရပ်ကို အတည်ပြုပေးရန် လျှောက်ထားသော အသနားခံအပေါ် ဂျာမန်တရားရုံးများကကျင့်သုံး ဆောင်ရွက်ပုံကိုပြဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ ဤတွင် ကွန်ဗင်းရှင်း

သဘောတူစာချုပ်အရ ခုံသမာဓိ၏ မှန်ကန်သော ဆုံးဖြတ်ချက်မူရင်း သို့မဟုတ် မှန်ကန်သောမိတ္တူကိုသာ အသနားခံတင်သွင်းသူက တင်ပြရန် လိုအပ်သည်။

၂.၄ လျှောက်လွှာတင်သည့်အခါ ဆောင်ရွက်ရန်

လျှောက်လွှာတင်တင်စဉ်က လိုအပ်သောစာရွက်စာတမ်းများအား တင်ပြခြင်းမရှိကယ်လျှင် အနေဖြင့် တရားရုံး၏အမှုနှင့်ပတ်သက်သော အတည်ပြုချက် ကြားနာစစ်ဆေးသည့်အခါ လိုအပ်ချက် များတင်သွင်း ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။

သို့သော် အီတလီတရားရုံးများက လိုအပ်သောစာရွက်စာတမ်း အထောက်အထားများ တင်သွင်းခြင်းသည် အထူးလိုအပ်ချက်ဖြစ်သောကြောင့် အသနားခံလွှာတင်သူက ပြည့်စုံစွာဆောင်ရွက်ပေးခြင်း မပြုလျှင် တင်သွင်းခွင့်ရှိမည်မဟုတ်ကြောင်း ကြေညာမည်ဟု ပြဌာန်းထားသည်။ သို့ဖြစ်၍ အီတလီ တရားရုံးများသည် အသနားခံတင်သွင်းလျှင် ခုံသမာဓိမူရင်းသဘောတူစာချုပ် သို့မဟုတ် မှန်ကန်သော ခုံသမာဓိဆုံးဖြတ်ချက်မိတ္တူကို တင်ပြရမည်ဟု သတ်မှတ်ပြဌာန်းထားပါသည်။ လျှောက်လွှာရှင်ချို့ ယွင်းချက် လိုအပ်ချက်ကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်သည့်နည်းလမ်းမှာ စာရွက်စာတမ်းအပြည့်အစုံဖြင့် အသစ်တင်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

၂.၅ ဘာသာပြန်ဆိုခြင်း (အပိုဒ်-၄) (၂)

အမှုဆုံးဖြတ်ချက်အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် အတည်ပြုပေးခြင်းတို့အတွက် လျှောက်ထားသူသည်ဆုံးဖြတ် ဘာသာပြန်နှင့် အပိုဒ်(၄)(က)(ခ) တို့တွင်ပြဌာန်းထားသည့် ခုံရုံးသဘောတူညီချက်တို့ကို တင်ပြရမည့် အမှုဆုံးဖြတ်ချက်၊ အတည်ပြုချက်များကို အမှုတင်သွင်းသည့်နိုင်ငံ၏ ဘာသာစကားဖြင့် ရေးသားဖော်ပြ ခြင်းမဟုတ်ပါက ဘာသာပြန်ဆိုတင်ပြရန် လိုအပ်ပါသည်။

တရားရုံးများသည် လက်တွေ့ကျကျသုံးဆောင်ရွက်ကြပါသည်။ နယူးယောက်ကွန်ဗင်းရှင်းက လျှောက်လွှာတင်သည့်အခါ ဘာသာပြန်ပါတင်ရမည်ဟု အတိအလင်းဖွင့်ဆိုထားခြင်းမရှိသော်လည်း ဘာသာပြန်ကို လျှောက်လွှာနှင့်တပါတည်း ပူးတွဲတင်ပြရန်လိုအပ်ပါသည်။

ဘာသာပြန်ဆိုရန် လိုအပ်သောအမှုနမူနာများမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်-

အာဂျင်တီးနားပက်ဒရယ်လ် တရားရုံးက ဖွင့်ဆိုသည်မှာ ပုဂ္ဂလိကအလွတ်ပြန်ဆိုသည့် ဘာသာပြန် ချက်သည် တရားဝင်ပြန်ဆိုခွင့် လင်စင်ရှိပြီး သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်တွင်လည်း အတည်ပြုစစ်ဆေးရာ၌ လုပ်ဆောင်ခွင့်ရှိသည့် ဘာသာပြန်ဆိုသူ၏ လက်ရာကိုမီသည်၊ ပြည့်စုံမည်မဟုတ်ကြောင်း၊ ကွန်ဗစ်ရှင်း လိုအပ်ချက်ကို အပြည့်အဝတိကျစွာ ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်လိမ့်မည် မဟုတ်ကြောင်း သုံးသပ်ပြီး ပြင်ပဘာသာ ပြန်ဆိုချက်ကို လက်မခံပါ။

ဩစတြီးယား တရားလွှတ်တော်ချုပ်ကလည်း ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးကတင်သွင်းသော အမှုတစ်မှုတွင် ICC၏ ဆုံးဖြတ်ချက်နှင့်ပတ်သက်၍ ဘာသာပြန်ဆိုရာ၌ တရားရုံးမှတားမြစ်ပိတ်ပင်ချက်မရှိသော တားမြစ်ခြင်းကင်းသောအပိုင်းကို ဘာသာပြန်ဆိုတင်ပြသည်ဟု ထောက်ပြသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုသို့သောချို့ယွင်းချက်ကင်းစေရန် လျှောက်လွှာကို ပထမဦးဆုံး အောက်ရုံးသို့တင်သွင်းစေပါသည်။ သို့မှသာလျှင် အမှုအတည်ပြုချက်ယူရန် တင်သွင်းလျှောက်လွှာ၏ ချို့ယွင်းချက်ကိုသိရှိပြီး ပြင်ဆင်ဆောင်ရွက်နိုင်မည်။ ဩစတြီးယားတရားလွှတ်တော်ချုပ်က သုံးသပ်ထားပါသည်။

၃။ အပိုင်း-၂။ အဆင့်-၂ ငြင်းပယ်ခြင်းအကြောင်းရင်းများ အပိုင်း-၅။ အထွေထွေ

ဤအပိုင်းတွင် အောက်ပါအထွေထွေမှုများအပေါ် ဆွေးနွေးတင်ပြထားပါသည်။

- မူခင်းအကျိုးအပြစ်ကို ဝေဖန်ခြင်းမပြုပါ။
- အကြောင်းခြင်းရာများပြည့်စုံစွာတင်ပြရန်မှာတိုင်းကြားခံရသူ (လျှောက်ထားခံရသူ)၏တာဝန်ဖြစ်သည်။
- မူခင်း(ပြစ်မှု)နှင့်ပတ်သက်၍အသိအမှတ်ပြုရန်အတည်ပြုရန်ငြင်းပယ်ခြင်း၏အကြောင်းရင်းများပြည့်စုံမှုရှိရန် လိုအပ်သည်။
- ငြင်းပယ်ခြင်း၏အကြောင်းရင်းကို အသေးစိတ်လေ့လာဆန်းစစ်ခြင်း၊ သုံးသပ်ခြင်းအကြောင်းပြချက် (အကြောင်းအကျိုး) တစ်ခုနှင့်ပြည့်စုံလျှင်ပင် အမှုအသိအမှတ်ပြုခြင်း၊ အတည်ပြုခြင်းတို့ကို စဉ်းစားချင့်ချိန်၍ ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊ ဆုံးဖြတ်ပေးခြင်း

၃.၁ အကောင်းအဆိုး၊ အမှားအမှန်ကို ဆန်းစစ်သုံးသပ်မှုမပြုခြင်း

ခုံသမာဓိအဖွဲ့ဝင်များက ခုံရုံးသို့ရောက်ရှိသည့်အမှုကို မှားယွင်းစွာဆုံးဖြတ်ထားသည့်တိုင်အောင် တရားရုံးသည်ပြင်ဆင်ပြောင်းလဲခြင်း၊ အစားထိုးခြင်းများ ပြုလုပ်ခွင့်မရှိပေ။ အမှားအမှန်ကိုပြင်ဆင်ခွင့်မရှိပေ။ ကွန်ဗင်းရှင်းသဘောတူစာချုပ်အရ အမှန်တကယ်တရားဝင်တင်သွင်းလာသော အမှုတစ်စုံတရာကို သက်ဆိုင်ရာအာဏာပိုင်က တင်သွင်းရမည်။ ပြစ်ချက်တစ်ခု ဆုံးဖြတ်ချက်များစွာကျူးလွန်ဖောက်ဖျက်ထားကြောင်းတွေ့ရှိမှသာလျှင် အမှုအသိအမှတ်ပြုခြင်း အတည်ပြုရန်တင်ပြခြင်းကို ငြင်းပယ်ခွင့်ရှိသည်။ သို့မဟုတ်ပါက ငြင်းပယ်ခြင်းမပြုလုပ်ရပေ။

၃.၂ တိုင်ကြားခံရသူသည် ပြည့်စုံသောအကြောင်းရင်းများ တင်ပြရန်တာဝန်ရှိသည်။

တိုင်ကြားခံရသူသည် အမှုအားအသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် အတည်ပြုခြင်းတို့နှင့်ပတ်သက်၍ ပြည့်စုံစွာ တင်ပြရန် တာဝန်ရှိသကဲ့သို့ ရှေ့တွင်ဖော်ပြထားသော အပိုဒ် -၅ (၂)တွင်ပါရှိသောအကြောင်းရင်းအချက် (၂)ချက်အရ မိမိသဘောဖြင့် အမှုအသိအမှတ်ပြုခြင်းကို ငြင်းပယ်နိုင်သည်။

၃.၃ အမှုအသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့်အတည်ပြုခြင်းတို့အားငြင်းပယ်ခြင်းနှင့်ပတ်သက်သောပြည့်စုံသည့်အကြောင်းအရင်းများ

အမှုအသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် အတည်ပြုခြင်းတို့အားဆန့်ကျင်ငြင်းပယ်ရာတွင် အချုပ်အားဖြင့် အောက်ပါ အကြောင်းအရင်း (၅)ခုအနက် တစ်ခုခုကိုသက်သေပြနိုင်ရမည်ဖြစ်သည်။

(၁) နှစ်ဘက်ပုဂ္ဂိုလ်များ ခုံသမာဓိဖြင့်ဖြေရှင်းခြင်း သဘောတူညီချက်ကိုမချမှတ်နိုင်ခြင်း သို့မဟုတ် ယင်းသဘောတူညီချက် တရားမဝင်ခြင်းကြောင့် အပိုဒ်-၅ (၁) (က) ပါဖြစ်ဖြေရေးနှင့်ပတ်သက်၍ တရားဝင် သဘောတူညီချက်မရှိခြင်း။

(၂) တိုင်ကြားခံရသူအား အကြောင်းကြားစာမှန်ကန်စွာပေးပို့မှုမရှိခြင်း သို့မဟုတ် တိုင်ကြားခံရသူသည် ယင်း၏အမှုကို အပိုဒ်-၅ (၁) (ခ)နှင့်အညီ တင်ပြနိုင်မှုမရှိခြင်း၊ အပိုဒ်-၅ (၁) (ခ) အား ချိုးဖောက်မှုရှိခြင်း။

- (၃) ဆုံးဖြတ်ချက်သည် နှစ်ဘက်သောပုဂ္ဂိုလ်များ ခုံသမာဓိသဘောတူညီချက် (အပိုဒ်-၅ (၁) (ခ)အား ချိုးဖောက်မှုရှိခြင်း။
- (၄) ခုံသမာဓိတွင် ဖော်ပြချက်များ သို့မဟုတ် ခုံသမာဓိလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ နှစ်ဘက် ပုဂ္ဂိုလ်များ သဘောတူသည့်အတိုင်း ဆောင်ရွက်ခြင်းမရှိခြင်း၊ ကဲလွဲနေခြင်း၊ အပိုဒ်-၅ (၁) (ဃ)ပါအတိုင်း ခုံသမာဓိက ဆောင်ရွက်မှုမရှိခြင်း၊ နိုင်ငံဥပဒေနှင့်အညီ ညီညွတ်မှုမရှိခြင်း။
- (၅) ခုံသမာဓိ ဆုံးဖြတ်ချက်သည် နှစ်ဖက်အမှုသည်များအား အတားအဆီးမဖြစ်စေရ၊ သို့မဟုတ် နိုင်ငံ၏အာဏာပိုင်ဆိုင်ရာကဆိုင်ငံ့ထားနိုင်သည်။ ထိုဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်သည့် နိုင်ငံ၏ဥပဒေများ ကိုလည်းလေးစား၍ ယင်းအောက်တွင် ထားရှိသည်။

ဤအချက်များသည် တရားခံအနေဖြင့် အခြေပြုထားရမည့် အချက်များဖြစ်ကြသည်။

ထို့ပြင်တရားရုံးသည် မိမိသဘောဖြင့်ခုံသမာဓိရုံး၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို အသိအမှတ်ပြုရန် ငြင်းဆိုနိုင် သည်။ ခိုင်လုံသောအကြောင်းပြချက်များ ပြန်တရားခံသည်လည်း လက်တွေ့တွင်ယင်းအကြောင်း ပြချက်များကိုမှီငြမ်းကိုးကားနိုင်သည်။

(၆) ခုံသမာဓိရုံးတွင် ကြားနားစစ်ဆေးသော အကြောင်းကိစ္စရပ်သည် နိုင်ငံ၏တရားဥပဒေ အောက်၌ရှိသော ခုံရုံးမဖြစ်စေရ (အပိုဒ် V2a)

(၇) ခုံသမာဓိဆုံးဖြတ်ချက်သည် နိုင်ငံ၏ပြည်သူ့ရေးရာမူဝါဒနှင့် ဆန့်ကျင်နိုင်သည်။ (အပိုဒ် V2b)

၃.၄။ အမှုပလိပ်ရခြင်း၏ လိုရင်းအကြောင်းပြချက်များ

သဘောတူလက်မှတ်ရေးထိုးထားကြသည့်နိုင်ငံများတွင် ခုံသမာဓိရုံး၏ဆုံးဖြတ်ချက်ကို တစ်ညီတည်းဖြစ် စေရန် ညှိနှိုင်းထားသည်။ ထိုအချက်ကို စိတ်ထဲတွင်မှတ်သားထားသည်။ (အခန်း ၁-၁.၂ ကိုကြည့်) ဆုံးဖြတ်ချက်ကိုမလိုက်နာနိုင်လျှင် မလိုက်နာနိုင်သည့်အကြောင်းအချက်များကို ဖော်ပြရင်းအမှုပလိပ် ရခြင်းကို အထူးအမှုများတွင်ခွင့်ပြုရမည်။

တရားရုံးအများစုတွင်အမှု V ၏ အကြောင်းပြချက်များကို ဖော်ပြကြသည်။ ဥပမာ အမေရိကန် အယူခံတရားရုံးတွင် ၂၀၀၃ ခုနှစ်က တရုတ်သွင်းကုန်ထုတ်ကုန် ကော်ပိုရေးရှင်းအမှုကို ဖော်ပြခဲ့ဖူးသည်။ ခုံသမာဓိရုံး၏ ဆုံးဖြတ်ချက်အမိန့်ကို အသိအမှတ်ပြုရန်တောင်းခံခြင်း၊ နိုင်ငံခြားခုံသမာဓိရုံး၏ ဘက်လိုက်

အမိန့်ချမှတ်မှုကို တရားရုံးများက ဆုံးဖြတ်သဘောတူညီချက်နှင့်အညီ အများအားဖြင့် ချွင်းချက်များဖြင့် လက်ခံကြသည်။

အလားတူ ၂၀၀၄ ခုနှစ်တွင် ကွင်းဆင်း၍တရားရုံးက ဖော်ပြခဲ့ဖူးသည်။ ပလပ်ချင်း၏ အကြောင်း ပြချက်များမှာ နယူးယောက်သဘောတူညီချက်အရ အကျဉ်းဖော်ပြခဲ့ပြီဖြစ်သည်။

သဘောတူညီချက်နှင့် မသက်ဆိုင်သောအချက်တစ်ရပ်မှာ ခုံသမာဓိရုံးတွင်အမှုကို ကြားနာ စစ်ဆေးစဉ် အမှုသည်တစ်ဘက်တွင် ချို့ယွင်းချက်ရှိနေခဲ့လျှင် ထိုအချက်ကို ခုံသမာဓိရုံးက မကန့်ကွက်လျှင် စီရင်ချက်အမိန့် ထုတ်ပြန်သည်။ အလားတူအခြေအနေမျိုးရှိလျက်နှင့် တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ ကန့်ကွက်မှု များရှိလာလျှင် ပထမအကြိမ် လက်ခံကြားနာရမည်ဖြစ်သည်။

သဘောရိုးဖြင့် (တခါတရံလွတ်ကြောင်း သို့မဟုတ် ရပ်စဲကြောင်းရှိ၍) နှစ်ဖက်အမှုသည်များအား သူတို့တင်ပြချက်များကို လက်ခံကြားနာပေးရမည်။

ဥပမာ-

- ရုရှားဖက်ဒရေးရှင်းနိုင်ငံတွင် အနောက်မြောက်ပိုင်းတရားရုံးက ခုံသမာဓိရုံး၏ တရားစီရင်မှုကို မရှိခဲ့သဖြင့် အောက်တရားရုံး တရားစီရင်ဆုံးဖြတ်မှုကို အရေးမယူခဲ့ပေ။
- စပိန်တရားရုံးချုပ်ကလည်း ခုံသမာဓိရုံးတွင် တရားခံသည် ထိုရုံး၏အမိန့်ချမှတ်ခြင်းကို မလိုက်နာဘဲ ကန့်ကွက်ခဲ့သည်။

အမှုသည်များအနက် တရားပြိုင်ဘက်အမှုသည်က အမိန့်ကိုပလပ်ပါရန် အယူခံဝင်မှုမရှိလျှင် ဤစည်းမျဉ်းဥပဒေကို တရားရုံးများက လိုက်နာဆောင်ရွက်ကြသည်။

- ယူကရိန်းဥပဒေအရ သုံးလအတွင်းယူကရိန်းတွင် စစ်ဆေးအမိန့်ချခဲ့သော အမှုကို အယူခံ မဝင်ခဲ့ဘဲ ပျက်ကွက်ခဲ့သဖြင့် ကာလစည်းကမ်းသတ်ဥပဒေအရ အချိန်လွတ်သွားသဖြင့် တရားခံဂျာမန်လူမျိုးသည်ဘာလင်အယူခံတရားရုံး၌ ခံစားခွင့်ရသွားခဲ့သည်။ အကယ်၍ ခုံသမာဓိရုံးက ဆုံးဖြတ်ချက်အမိန့် တစ်စုံတစ်ရာမချနိုင်ခဲ့လျှင် ခုံသမာဓိရုံးကိုယ်စား ဂျာမန်တရားရုံး ဥပဒေအရ ပြည်တွင်းဆုံးဖြတ်ချက် အမိန့်တစ်စုံတစ်ရာ ချမှတ်နိုင်သည်။

၃.၅။ အမှုပလပ်ရခြင်းအကြောင်းပြချက်များတွင် ကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ်ချက်ဖြင့် အမှုကိုပလပ်လိုက်လျှင် တရားရုံးများသည် အများအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ပလပ်ကြမည်ဖြစ်သည်။

အချို့တရားရုံးများသည် မိမိတို့၌ အကြောင်းပြစရာခိုင်လုံမှုရှိလျှင် အမှုကိုပလပ်နိုင်သည်။ တရားရုံးများသည် အများအားဖြင့် ခုံသမာဓိရုံးများက အသေးအဖွဲ့လိုက်နာရန် ပျက်ကွက်မှုရှိခဲ့လျှင် ထိုသို့ပြုလုပ်လေ့ရှိသည်။ ခုံသမာဓိရုံးတရားခံသည် ပလပ်ရခြင်း၏အကြောင်းပြချက်ကို ဂရုမစိုက်သည့်သဘောဖြစ်သည်။ (အထက်ပါစာပိုဒ်တွင် ဖော်ပြထားသည်ကို ကြည့်ပါ။)

တရားရုံးများသည် စာပိုဒ်တွင် အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ရေးသားဖော်ပြထားသည့် စကားလုံးအသုံးအနှုန်းများ အားကိုးအားထားပြုကြသည်။ ထိုဖော်ပြချက်များတွင် အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် ပြဌာန်းထားခြင်းတို့သည် ပလပ်ကြောင်းဆုံးဖြတ်ခွင့်ရှိသည်ဟူသော စာသားများဖော်ပြပါရှိသည်။ ဤစကားလုံးအသုံးအနှုန်းများသည် တရားဝင်ပြဌာန်းစာ (၅) ခုတွင် (၃)ခု၌ ပါဝင်ကြသည် ထိုစာများမှာ တရုတ်၊ ရုရှားနှင့် စပိန်ပြဌာန်းစာများဖြစ်ကြသည်။ ပြင်သစ်ပြဌာန်းစာများတွင်မူ အလားတူဖော်ပြချက် မပါရှိပေ။ အသိအမှတ် ပြုခြင်းနှင့် ပြဌာန်းခြင်းသက်သက်သာပါရှိပါသည်။

အပိုင်း (၃)

၄။ တရားခံက သူပြစ်မှုမကျူးလွန်ကြောင်း သက်သေပြ၍ ငြင်းဆိုရသည့်အကြောင်းများ (အပိုင်း C(1))

၄.၁။ အခြေခံရပ်တည်ချက်(၁)။

အမှုသည်က မစွမ်းဆောင်နိုင်ခြင်းနှင့် ခုံသမာဓိကမှန်ကန်စွာ စစ်ဆေးနိုင်မှုမရှိခြင်းတို့ကို သဘော တူခြင်း (အပိုဒ် ၄-က) နှစ်ဖက်အမှုသည်များသည် အထက်အပိုဒ်(၂)တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း နှစ်ဦး သဘောတူညီမှု ရထားကြသူများဖြစ်ကြသည်။ အကယ်၍ ထိုဥပဒေသည် အကြောင်း တစ်ရပ်ရပ်ကြောင့် သုံးစွဲ၍မရလျှင် သို့မဟုတ် ထိုသဘောတူညီချက်သည် မမှန်ကန်သဖြင့် ပျက်ပြယ်သွားသည်။ သို့မဟုတ် ထိုအမှုစစ်ဆေးကြားနာသည့် နိုင်ငံ၏တရားဥပဒေအောက်တွင် လိုက်နာဆောင်ရွက်မှု ပျက်ကွက်လျှင် ထိုသဘောတူညီချက်သည် ပျက်ပြယ်သွားသည်။

၄.၁.၁။ အမှုသည်ဘက်မှ မစွမ်းဆောင်နိုင်ခြင်း

အမှုသည်က မိမိကိုယ်ကိုခုခံကာကွယ်ငြင်းဆိုရန် မစွမ်းဆောင်နိုင်လျှင် စိတ်ရောဂါ ခံစားနေရလျှင်၊ ရုပ်ပိုင်းပါမစွမ်းဆောင်နိုင်လျှင် တရားပြိုင်၏တရားဝင်လုပ်ပိုင်ခွင့် လွှဲပြောင်းပေးအပ်ထားခြင်းမရှိလျှင် အမှုသည်သည် လက်မှတ်ရေးထိုးရန် အလွန်ငယ်ရွယ်နေသူဖြစ်လျှင် မစွမ်းဆောင်နိုင်သူဟု သတ်မှတ်ရမည် ဖြစ်သည်။

ဤဥပဒေ (၄-က)တွင် ရှင်းလင်းထားသည့်အတိုင်း မစွမ်းဆောင်နိုင်ခြင်းဆိုသည်မှာ ပဋိညာဉ် စာချုပ်ကို ချုပ်ဆိုရန် မှတ်ဉာဏ်အာရုံချွန်ယွင်းနေခြင်းဖြစ်သည်။ ဥပမာ သက်ဆိုင်ရာဥပဒေသည် တရားပြိုင်ဖက် တစ်ဖက်အား အဆိုပြုချေပချက်များကို တားမြစ်ထားသည့် ထိုပြိုင်ဘက်သည် နိုင်ငံပိုင် လုပ်ငန်းတစ်ခုဖြစ်ပြီး အငြင်းပွားမှုဖြစ်စဉ်မှာ ခုံသမာဓိရုံးသို့ နှစ်ဖက်သဘောတူတင်ပြ အဆုံးဖြတ်ခံယူမည် ဖြစ်သည်။ ထိုတင်ပြချက်မှာ ကာကွယ်ရေးကန်ထရိုက်လုပ်ငန်းဆိုင်ရာ (အပိုဒ် ၂-၄.၆.၂ ဆွစ်သီးသန့် နိုင်ငံတကာဥပဒေကို ရည်ညွှန်းသည်။)

ခုံသမာဓိနှင့်အသိအမှတ်ပြုတောင်းခံတင်ပြခြင်း

သတိပြုရမည့်အချက်မှာနိုင်ငံများ၊ နိုင်ငံပိုင်အဆောက်အအုံများနှင့် အသွားအများပြည်သူပိုင် အဆောက်အအုံများသည် ကင်းလွတ်ခွင့်မရှိဘဲ ယင်းတို့၏အခြေအနေများပေါ်တွင် မူတည်လျက်ရှိကြသည်။ အပိုဒ်(၁)တွင် ဖော်ပြပါရှိသော လူအများဟုဖော်ဟပြချက်သည် ရုပ်ဝတ္ထုအရလည်းကောင်း၊ တရားဥပဒေအရလည်းကောင်း ပုဂ္ဂလိကအဖွဲ့များနှင့်ဆက်စပ် ပတ်သက် လျက်ရှိနေကြသည်။ ခုံသမာဓိရုံးသဘောတူညီချက်ကို နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံက ဆန့်ကျင်ပြီး အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်ဆိုင်မှုကို ကာကွယ်ခြင်းအား တရားရုံးများက အမြဲငြင်းဆန်လေ့ရှိကြသည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ခုံသမာဓိရုံး၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များကို တရားရုံးများက အလေးပေးလက်ခံခြင်း မရှိကြခြင်းဖြစ်သည်။ တချို့အမှုများတွင် ခုံသမာဓိရုံး၏ဆုံးဖြတ်ချက်မှာ လေးစား လိုက်နာဖွယ်ရှိနေတတ် သည်။

ဥပမာတစ်ခုမှာ ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဟောင်ကောင်အမှုတစ်ခုဖြစ်သည့် နိုင်ငံခြားသားနှစ်ဦးအပေါ် တရုတ်နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း လုပ်ဆောင်မှုနှင့်ပတ်သက်၍ ကွန်ဂိုနိုင်ငံမှ တရုတ်နိုင်ငံတွင်းသို့ ပြည်ဝင်ခငွေများ ကိစ္စနှင့်ပတ်သက်ခဲ့သည်။ ကင်းလွတ်ခွင့်ရရှိရေးလျှောက်လဲခဲ့ကြသည်။ အောက်ရုံးက ကန့်သတ်မှုကင်းလွတ်ခွင့် အယူခံဝင်ရာ၌ အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်မှုကို ထည့်သွင်းမစဉ်းစားခဲ့ပေ။

၄.၁.၂။ ခုံသမာဓိရုံးသဘောတူချက်၏ မှားယွင်းမှု

ခုံသမာဓိရုံး၏ သဘောတူချက်အား လက်မခံဘဲ ငြင်းပယ်ခြင်း၏ အခြေခံအကြောင်းများကို စာပိုဒ် (၂)တွင် ဖော်ပြခဲ့သည်။ နှစ်ဖက်စလုံးနှင့် အကျိုးဝင်ကြသည်။ တရားဥပဒေလက်အောက်တွင် မှန်ကန်မှုမရှိပေ။ ခုံသမာဓိရုံးမှာ သဘောတူညီချက်သည် သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံ၏ တရားဥပဒေအတိုင်းမညီညွတ်လျှင် ဥပဒေက ကန့်ကွက်မည်ဖြစ်သည်။

တရားခံများက ခုံသမာဓိရုံးများသဘောတူညီချက်များသည် စာဖြင့်ရေးသားမှတ်တမ်းဝင်ထားခြင်း မရှိသဖြင့် တရားမဝင်ပေ။ အခြေခံမူအားဖြင့် မှန်ကန်သည်ဟု ပြော၍မရပေ။ အပိုဒ် ၂(၂)၊ အခန်း II IV.2 ကိုကြည့်ပါ။

ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ငြင်းပယ်ပြီး လက်မခံခြင်း၏ ခိုင်လုံသောအကြောင်းပြချက်များရှိသည်။ ယင်းမှာ နှစ်ဘက်သဘောတူညီမှု မညှိနှိုင်းဘဲ တစ်ဖက်သက်အမိန့်ချမှတ်သည့် သဘောမျိုးဖြစ်သည်။

ဤဆုံးဖြတ်ချက်သည် လက်တွေ့နယ်ပယ်တွင် အသုံးချရန်ခက်ခဲသည်။ တရားဝင် အထောက်အထားအဖြစ် ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်းမျိုးမဟုတ်သဖြင့် သဘောတူညီချက်ဆိုသော အသုံးအနှုန်း သည်ပင် လက်ခံနိုင်ဖွယ်မရှိပေ။

ဥပမာ- ဆာဟော့အုပ်စုအမှုတွင် တရားခံက ခုံသမာဓိရုံးတွင် ဆုံးဖြတ်ချက်လက်မှတ်ရေးထိုးထားခြင်းမရှိ။ နှစ်ဖက်အမှုသည်များ လက်မှတ်ရေးထိုးထားခြင်းမရှိကြပေ။ အမေရိကန်နိုင်ငံရှိ ခုံသမာဓိရုံး၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို လက်ခံထားသဖြင့် မှန်ကန်မှုမရှိဘဲလွဲမှားနေသည်။ ခရိုင်တရားရုံးက အမေရိကန် ဖက်ဒရယ်မူဝါဒကို လေးစားလိုက်နာကြရမည်ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ တရားရုံးချုပ်က လက်အောက်ခရိုင် တရားရုံးက တင်ပြလာသော အမှုများကို ကြားနာစစ်ဆေးဆုံးဖြတ်ပေးရမည်။

ခုံသမာဓိရုံးသည် သက်ဆိုင်ရာမိမိတရားစီရင်ပိုင်ခွင့် နယ်မြေအတွင်းရှိ အမှုများကို လက်ခံကြားနာ စစ်ဆေးဆုံးဖြတ်ကြသည်။ ထိုသို့စစ်ဆေးဆုံးဖြတ်ရာတွင် ယင်းအမှု၏ပမာဏတစ်ဦးစစ်ဆေးချက် အနေဖြင့် အသိအမှတ်ပြုလက်ခံသည်။ တစ်ဖက်က ကန့်ကွက်မှုထွက်ပေါ်လာခဲ့လျှင် တရားရုံးက ယင်းအမှုကို ပြန်လည်စစ်ဆေး ကြားနာပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

ကမ္ဘာ့အနှံ့ရှိသမျှ အောက်တရားရုံးများ၏ စီရင်ချက်များကို တရားရုံးချုပ်က ပြန်လည်ကြားနာပြီး သုံးသပ်ဝေဖန်ကာ ပြစ်ဒဏ်များပြင်ဆင်နိုင်ခွင့်ရှိသည်။ တရားရုံးချုပ်သည် တရားရုံးများတွင်အမြင့်ဆုံး

အဆုံးအဖြတ်ပေးနေရာဖြစ်သည်။ အပိုဒ် (၂၅)တွင် ဆုံးဖြတ်ရေးထားသည်မှာ နိုင်ငံတိုင်းမှာ ခုံသမာဓိရုံး၏ စစ်ဆေးဆုံးဖြတ်ချက်များကို တရားဥပဒေရှုထောင့်မှပြန်လည်စိစစ်သုံးသပ်ခွင့်ရှိသည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။ ဤနည်းအားဖြင့် ခုံသမာဓိရုံးသည် မိမိစီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိသော နယ်ပယ်အတွင်းမှ အမှုအခင်းများကို စီရင်ကြားနာ ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်ရှိသည် အောက်ရုံးဖြစ်သော ခုံသမာဓိရုံးတွင် မပါဝင်သောသူသည် ခုံရုံးအဖွဲ့၏ အယူခံဝင်မှုကို ပါဝင်ကြားနာဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

တရားရုံးသည် ခုံသမာဓိရုံးများ၏ စစ်ဆေးဆုံးဖြတ်ချက်များ၌ ပြန်လည်ကြားနာရန် လိုအပ်ချက်များ ပါရှိလျှင် အလားတူအစဉ်အလာရှိခြင်းများ ပြန်လည်သုံးသပ်ရန် မရှိပေ။ ၁၉၉၆ ခုနှစ် အက်ဥပဒေ၊ ပုဒ်မ - ၃၀ အရ အင်္ဂလန်နိုင်ငံတွင် ခုံသမာဓိရုံးသည် သူ့တရားစီရင်နယ်မြေအတွင်း အကျုံးဝင်သော အမှုများကို စစ်ဆေးဆုံးဖြတ်ရသည်။ တရားရုံးသည် ခုံသမာဓိရုံး၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ပြန်လည်ကြားနာစစ်ဆေးရာတွင် လွတ်လပ်စွာ ကြားနာနိုင်ခွင့်ရှိစေရမည်ဖြစ်သည်။

ပြင်သစ်နိုင်ငံတွင်မူ တရားရုံးချုပ်၏ လုပ်ငန်းနှင့်ဆောင်ရွက်မှုသည် ထူးခြားကွဲပြားမှုမရှိပေ။ အင်္ဂလိပ်တရားရုံးချုပ်နှင့် ပြင်သစ်တရားရုံးချုပ်၏ နည်းလမ်းများသည် ကွဲပြားမှုမရှိကြပေ။ ခုံသမာဓိရုံး၏ စစ်ချက်၊ စီရင်ချက်ကို မကြေနပ်၍ တရားရုံးချုပ်သို့ အယူခံဝင်ရောက်လျှင် တရားရုံးချုပ်က ယင်းအမှုတွဲကို သေချာစွာဖတ်ရှုကြားနာပြီး အောက်ရုံးဖြစ်သော ခုံသမာဓိရုံးဖြစ်သော ခုံသမာဓိရုံး၏ဆုံးဖြတ်စီရင်မှု မှန်ကန်ကြောင်းတွေ့ရလျှင် ထိုအယူခံမှုတွင် အောက်ရုံးအမိန့်အတိုင်း အတည်ဖြစ်စေရမည်ဟု တရားရုံးချုပ်က ဆုံးဖြတ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ အောက်ရုံးခုံသမာဓိရုံးသည် စစ်ဆေးစီရင်ချက်များကို ပြည့်စုံစွာကြားနာ စစ်မေးပြီး ကြားသမျှရေးသွင်းမှတ်တမ်းတင် ထားရမည်ဖြစ်သည်။

ခုံသမာဓိရုံး၏ စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်တစ်ရပ်အပေါ်တွင် အသိအမှတ်ပြုရန်နှင့်အာဏာတည်စေရန်အတွက် အသနားခံမှု

၄.၂ အခြေခံရပ်တည်ချက် (၂)အသိပေးအကြောင်းကြားရန်ပျက်ကွက်မှုနှင့် မှန်ကန်သောလုပ်ငန်းစဉ်အား ချိုးဖျက်မှု - တရားမမှုတစ်သော ကြားနာစစ်ဆေးမှုကို ရပိုင်ခွင့်။

ခုံသမာဓိရုံးသည် တရားမမှုတွင်ပါဝင်ပတ်သက်သည့်အဖွဲ့အား တရားမမှုဆိုင်ရာ တရားစွဲဆိုထားခြင်းအား အသိပေးအကြောင်းကြားရန်ပျက်ကွက်ခြင်း၊ သို့မဟုတ် တရားမမှုဆိုင်ရာ ကြားနာစစ်ဆေးမှုသို့

တက်ရောက်ရန်အတွက် ၎င်းအဖွဲ့အစည်းအား အကြောင်းကြားအသိပေးရန် ပျက်ကွက်ခြင်း။ သို့မဟုတ် ခုံသမာဓိရုံး၏ အခြားသောချို့ယွင်းချက်များကြောင့် ခုံသမာဓိရုံးသည် အထက်ပါအဖွဲ့အစည်းအား တရားရုံးစေသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချခဲ့လျှင် ထိုဖြစ်စဉ်သည် တရားမျှတသော ကြားနာစစ်ဆေးမှုကို ရရှိပိုင်ခွင့်ချိုးဖောက်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်ဟု ခုံဖွဲ့စစ်ဆေးကြားနာမှုဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်တွင် ပါရှိသည့် စည်းမျဉ်းဥပဒေများတွင် ဖော်ပြထားသည်။

ခုံဖွဲ့စစ်ဆေးကြားနာမှုဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်၏ စည်းမျဉ်းဥပဒေ အပိုဒ်ခွဲ ၄(၁)(ခ)နှင့်အညီ ဖော်ပြပါ ခုံသမာဓိရုံး၏ ဆုံးဖြတ်ချက်အား အယူခံတရားရုံးသည် အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် အာဏာတည် စေခြင်းကို ငြင်းပယ်ရခြင်းဖြစ်သည်။

အထက်ပါအခြေခံရပ်တည်ချက်သည် အယူခံတရားရုံးအနေနှင့် ခုံသမာဓိရုံး၏ လုပ်ထုံးလုပ်နည်း ချိုးဖောက်မှုများအပေါ် လမ်းမှန်ကိုညွှန်ပြပြီး လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် ကိုက်ညီစေရန် တည့်မတ်ပေး ထားသော ရည်ရွယ်ချက်သာ ထားရှိရမည်ဖြစ်သည်။

တရားရုံးသည် အဖွဲ့အစည်းအနေနှင့် ခုံသမာဓိရုံး၏ တရားမျှတသော ကြားနာစစ်ဆေးမှုကို ရရှိပိုင်ခွင့် အခွင့်အရေးအား လက်လွှတ်ဆုံးရှုံးခဲ့မှုကြောင့် တနည်းအားဖြင့် ၎င်းအဖွဲ့အစည်းအနေနှင့် ခိုင်မာသော သက်သေအထောက်အထားများကို တင်ပြခွင့်မရရှိခဲ့ဘဲ ခုံသမာဓိရုံး၏ တစ်ဖက်သက်စီရင် ဆုံးဖြတ်ချက်ချခဲ့မှုကြောင့် အယူခံတရားရုံးသို့ အယူခံဝင်ခြင်းဟူသော အချက်ကို ထင်ရှားအောင် ပြသရခြင်းဖြစ်သည်။

၄ (၂.၁) တရားမျှတသော ကြားနာစစ်ဆေးမှုကို ရရှိပိုင်ခွင့်

ခုံသမာဓိ သဘောတူညီချက်စာချုပ်၏ စည်းမျဉ်းဥပဒေ အပိုဒ်ခွဲ ၄(၁)(ခ)သည် တရားမမှုတွင် ပါဝင်ပတ်သက်သည့် အဖွဲ့အစည်းများအား တရားမျှတသော ကြားနာစစ်ဆေးမှု ရရှိပိုင်ခွင့်ကို အပြည့်အဝ ဖော်ဆောင်ပေးရမည့် တာဝန်တစ်ရပ်ကို အတိအလင်းဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်သည်။

တရားမျှတမှုပုံစံများကို ဖော်ပြထားပြီး ထိုစံများအတွက် လိုအပ်ချက်များကို အလျော့နည်းဆုံး ဖြစ်စေရန် ဆောင်ရွက်ပေးရမည့် တာဝန်ရှိသည်။

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် အဆင့်(၇) အယူခံတရားရုံးက လက်တွေ့အသုံးပြုနိုင်သည့် တရားမျှတသော ကြားနာစစ်ဆေးမှုစံများကို သတ်မှတ်ဖော်ပြပေးထားသည်။ ၎င်းတို့မှာ ခုံသမာဓိရုံး အနေနှင့် အမှုတွင်ပါဝင်ပတ်သက်သည့် အဖွဲ့အစည်းများအားလုံး လုံလောက်သော အသိပေးအကြောင်း ကြားမှုပြုလုပ်ပေးခြင်း၊ ခိုင်လုံသော သက်သေသာဓကများအပေါ်မူတည်၍ ကြားနာစစ်ဆေးမှု ပြုလုပ်ခြင်း၊ ခုံသမာဓိတရားသူကြီးများသည် တရားကြားနာစစ်ဆေးစီရင်မှုတွင် ကျယ်ပြန့်သော အသိပညာဖြင့် မှန်ကန်စွာစီရင်ဆုံးဖြတ်နိုင်စွမ်း ရှိရမည်ဖြစ်သည်။

၄.၂.၂) အသိပေးအကြောင်းကြား ပျက်ကွက်ခြင်း။

အမှုတွင်ပါဝင်ပတ်သက်သည့်အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်အား ခုံသမာဓိရုံးအနေနှင့် တရားစွဲဆိုထားခြင်း၊ သို့မဟုတ် တရားကြားနာစစ်ဆေးမည်ဖြစ်ကြောင်း အသိပေးအကြောင်းကြားရန် ပျက်ကွက်ခြင်းသည် အမြဲဖြစ်လေ့ဖြစ်ထမရှိပေ။

ထို့ပြင်ခုံသမာဓိရုံး၏ကြားနားစစ်ဆေးမှုတွင် တက်ကြွစွာပါဝင်ဆောင်ရွက်နေသော အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ် အနေနှင့် ကြားနာစစ်ဆေးပွဲသို့ တက်ရောက်ရန် အကြောင်းကြားခြင်း မရှိခဲ့ခြင်းကြောင့် နောက်ပိုင်းတွင် တိုင်တန်းပြောဆိုရန်အကြောင်းမရှိပေ။ ခုံသမာဓိရုံးနှင့် အမှုတွင်ပါဝင်သည့်အဖွဲ့အစည်းများသည် အချိုး ညီညီပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ပါက တစ်စုံတစ်ခုသော ပြဿနာများဖြစ်ပေါ်ရန် အကြောင်းမရှိပေ။

၄.၂.၃ မှန်ကန်ထိုက်တန်သော လုပ်ငန်းစဉ်အပေါ်ချိုးဖျက်မှုများ - အမှုကိုသက်သေခိုင်မာစွာ တင်ပြနိုင်မှုမရှိခြင်း

တရားမမှုတစ်ခုတွင် တရားပြိုင်သည် ၎င်း၏အမှုကို သက်သေခိုင်မာစွာ တင်ပြနိုင်စွမ်းမရှိမှုကြောင့် အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် အတည်ပြုခြင်းကိုငြင်းပယ်ခြင်းခံရသည့် ထင်ရှားသောအမှုတစ်ခုမှာ အမေရိကန် နိုင်ငံတွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် အီရန်လေယာဉ်စက်မှုကုမ္ပဏီနှင့်အက်ဗ်ကို ကော်ပိုရေးရှင်းအမှုပင်ဖြစ်သည်။

ခုံသမာဓိရုံး၏ ဥက္ကဋ္ဌနှင့် ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်ပြီး ၎င်း၏အကြံပေးချက်နှင့်အညီ တရားပြိုင်ဖြစ်သည့် အီရန်လေယာဉ်ကုမ္ပဏီသည် စစ်ဆေးမှုပြုလုပ်သည့် စာရင်းအင်းကုမ္ပဏီ၏ ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှု

သုံးသပ်ချက်များ အပေါ်ထောက်ခံမှုပြုနေသည့် ကုန်ပို့လွှာများကို ခုံသမာဓိရုံးသို့ မတင်ပြဘဲထိန်းချန်ထားခဲ့ပါသည်။

ကုန်ပို့လွှာများအစား ဖြစ်စဉ်အကျဉ်းချုပ်ကိုဖော်ပြထားသည့် အစီရင်ခံစာကိုသာ ခုံသမာဓိရုံးသို့ တင်ပြခဲ့သည်။ ခုံသမာဓိရုံးဥက္ကဋ္ဌကလည်း ကြိုတင်ညှိထားသည့်အတိုင်းပင် ပျက်စီးရှုံးမှုအတွက် လျော်ကြေးတောင်းဆိုသည့် အဖွဲ့အစည်းအား ခိုင်မာသောသက်သေမရှိဟုဆိုကာ အရှုံးပေးသည့် စီရင်ချက်ကိုချမှတ်ခဲ့သည်။

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ ဒုတိယအဆင့်အယူခံရုံးက ခုံသမာဓိရုံး၏ စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်သည် တစ်ဖက်သက်ဘက်လိုက်မှုရှိသည့်အတွက် အသိအမှတ်မပြု၊ အတည်ပြုခြင်းမပြုဘဲ ပယ်ချလိုက်ကာ ပစ္စည်းဆုံးရှုံးမှုအတွက် လျော်ကြေးတောင်းဆိုသည့် အဖွဲ့အစည်းအား အနိုင်ပေးခဲ့သည့်အမှုဖြစ်သည်။

ခုံသမာဓိရုံးဥက္ကဋ္ဌ၏ တစ်ဖက်သက်ဘက်လိုက်စီရင်ဆုံးဖြတ်မှုများကို အယူခံတရားရုံးများက အသိအမှတ်မပြုဘဲ ပယ်ချခဲ့သည့် အမှုကိစ္စပေါင်းများစွာရှိသည်။ အောက်ပါတရားမမှုများကို ဥပမာပေးရမည်ဖြစ်သည်။

အီတလီနိုင်ငံနယ်ပယ် အယူခံတရားရုံးသည် သြစတြီးယားခုံသမာဓိရုံး၏ စီရင်ချက်ကို အသိအမှတ်မပြုဘဲ ပယ်ချခဲ့သည်။ ဗီယက်နာမြို့ခုံသမာဓိရုံးသည် အမှုကြားနာစစ်ဆေးရန်အတွက် ခုံရုံးသို့ တက်ရောက်ရန် တရားပြိုင်အား တစ်လကြိုတင်၍ အကြောင်းကြားခဲ့သည်။ တရားပြိုင်မှာ အီတလီလူမျိုး ဖြစ်သည်။ ထိုအချိန်၌ ထိုအီတလီလူမျိုးနေထိုင်သည့် ဒေသတွင် ငလျင်ပြင်းထန်စွာလှုပ်ခါလဲ့သည့်အတွက် ငလျင်ဒဏ်ကို ပြင်ထန်းစွာခံစားနေရသည်။ ခုံသမာဓိရုံးကကြိုတင်အကြောင်းကြားသော တစ်လတာ အချိန်မှာလုံလောက်မှုမရှိ၍ ထိုအီတလီလူမျိုးမှာ ခုံသမာဓိရုံးကြားနာစစ်ဆေးမှုကို မတက်ရောက်နိုင်ခဲ့သည့်အတွက် အမှုရှုံးခဲ့ရသည့်ကိစ္စရပ်ဖြစ်သည်။

ဗြိတိသျှအယူခံတရားရုံးက အိန္ဒိယခုံသမာဓိရုံး၏ အစီရင်ခံစာကို အသိအမှတ်မပြု၊ အတည်ပြုခြင်းမရှိဘဲ ပယ်ချခဲ့သည်။

အိန္ဒိယခုံသမာဓိရုံးသည် တရားမဲ့တွင် တရားပြိုင်တစ်ဦးအလွန်ဖျားနေသည့်အတွက် ကြားနာမှုကို မတက်ရောက်နိုင်သောကြောင့် ခုံသမာဓိရုံးတရားစီရင်ကြာနာမှုကို ရွှေ့ဆိုင်းပေးရန် တောင်းဆိုမှုကို အရှုံးပေးစေပြီး တရားစီရင်ချက်ချမှတ်ခဲ့သည့်အမှုဖြစ်သည်။

ဟောင်ကောင်တရားရုံးချုပ်သည် တရုတ်နိုင်ငံတကာ စီးပွားရေးနှင့် ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ သမာဓိကော်မရှင် (CIETAC) ၏ စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်ကို အသိအမှတ်မပြုဘဲ ပယ်ချခဲ့ပါသည်။

နိုင်ငံတစ်ပွားရေးနှင့် ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ ခုံသမာဓိကော်မရှင်သည် ခုံသမာဓိရုံးက ခန့်အပ်ပေးထားသည့် ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်များ၏ စုံစမ်းတွေ့ရှိချက်အစီရင်ခံစာအပေါ်၌ တရားမမှုတွင်ပါဝင်သည် တရားပြိုင်၏ လျှောက်လဲချက်ကို ပိတ်ပင်တားမြစ်ခဲ့သည့်အတွက်ကြောင့် တရားမျှတမှုမရှိ၍ ဟောင်ကောင်တရားရုံးချုပ်က ထိုသို့အသိအမှတ်မပြုခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

မှန်ကန်ထိုက်တန်သောလုပ်ငန်းစဉ်နှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကင်းမဲ့မှုကြောင့် တားမြစ်ဟန့်တားကန့်ကွက်မှုမအောင်မြင်ဖြစ်ခဲ့ရသည့် ဥပမာသာကေများလည်းရှိသည်။ ၎င်းတို့မှာ အောက်ပါတို့ဖြစ်သည်။

စီရင်ချက်အတည်ပြုစေမှုကို ဆန့်ကျင်သည့် အဖွဲ့အစည်းအတွက် သက်သေထွက်ဆိုမည့်သူ အဆင်ပြေစေရန်အတွက် ခုံသမာဓိရုံးကြားနာစစ်ဆေးမှုကို ပြန်လည်အစီအစဉ်ရေးဆွဲသတ်မှတ်ရန် ခုံသမာဓိလူကြီးက ငြင်းဆိုခဲ့မှု။

ခုံသမာဓိရုံးက ကြားနာစစ်ဆေးမှုကို ရွှေ့ဆိုင်းပေးရန် ငြင်းပယ်ခြင်းနှင့်ထပ်မံ၍ သက်သေအထောက်အထားရှာဖွေမှုကို ငြင်းဆန်ခြင်း။

ခုံသမာဓိရုံးက ကြားနာစစ်ဆေးမှုကို ထပ်မံ၍ ရွှေ့ဆိုင်းထားပေးရန် ငြင်းဆိုခြင်းနှင့် ခုံဖွဲ့၍ စုံစမ်းစစ်ဆေးဆုံးဖြတ်မှုကို ကုန်ကျစရိတ်အခက်အခဲရှိ၍ မရပ်မနားဘဲလျှင် မြန်စွာဆက်လက်ဆောင်ရွက်ခြင်း။

ခုံသမာဓိရုံး ထင်မြင်ယူဆချက်များအပေါ် မူတည်၍ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်းနှင့် မိမိစကားမှန်ကန်ကြောင်း သက်သေပြရန်တာဝန်ကြောင့် ပုဂ္ဂိုလ်စွဲဖြင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်း။

ခုံသမာဓိရုံးသည် ယခင်က ဆွေးနွေးခဲ့ဖူးခြင်းမရှိ၊ အသုံးပြုခဲ့ဖူးခြင်းမရှိသည့်ဥပဒေဆိုင်ရာ သီအိုရီအယူအဆအသစ်များကို အမှီပြု၍ ဆုံးဖြတ်စီရင်ခြင်း။

ခုံသမာဓိရုံးသည် သက်သေတစ်ဦးအား အပြန်အလှန်မေးခွန်းထုတ်၍ မေးမြန်းမှုလုပ်ထုံးကို ပိတ်ဆို့ဟန့်တားမှုမပြုခြင်း။

တရားမမှည့် ပတ်သက်ပါဝင်သည့် အဖွဲ့အစည်းများသည် ခုံသမာဓိရုံး ကြားနာစစ်ဆေးပွဲများသို့ တက်ရောက်လျှင် အဖမ်းခံရမည်ကို ကြောက်ရွံ့သည့်အတွက် မတက်ရောက်ကြခြင်း။

(မှတ်ချက် ။ လူထု အစည်းအဝေးများနှင့် ဟစ်တိုင်(Forum)များ ကိုသာအခြေပြုသော နိုင်ငံများတွင် ထိုကဲ့သို့သော ဖမ်းဆီးမှုများပြုလုပ် တက်သည်ဟု သိရှိရပါသည်။)

ပြည်ပခွင့်ပီဇာမရရှိနိုင်သည့် ကုမ္ပဏီကိုယ်စားလှယ်များရှိခြင်း။

၄.၃အခြေခံရပ်တည်ချက်(၃)ခုံဖွဲ့စစ်ဆေးဆုံးဖြတ်မှုဆိုင်ရာသဘောတူညီချက်နှင့် ထိုသဘောတူညီချက်ကို ကျော်လွန်၍ဆောင်ရွက်မှု

ခုံသမာဓိရုံး၏ စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်သည် ခုံဖွဲ့စစ်ဆေးဆုံးဖြတ်မှုဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်များကို အခြေမတည်ခြင်း သို့မဟုတ် ၎င်းသဘောတူညီချက်များနှင့် မကိုက်ညီခြင်းစသည့်အချက်အလက်များ ပါဝင်နေသည်ကို စစ်ဆေးတွေ့ရှိရပါက ခုံသမာဓိရုံး၏ စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ခုံဖွဲ့/စစ်ဆေး ဆုံးဖြတ်မှုဆိုင် ရာ သဘောတူညီချက်များနှင့် ကိုက်ညီသောအပိုင်းနှင့် အကိုက်ညီသောအပိုင်းဟူ၍ နှစ်ပိုင်းခွဲခြားကာ ကိုက်ညီသော အပိုင်းကို အသိအမှတ်ပြု၍ အာဏာတည်စေရန် ဆုံးဖြတ်စီရင်ရမည်ဖြစ်သည်။

ခုံသမာဓိရုံး၏ စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်ကို အသိအမှတ်မပြုရမည်။ သို့မဟုတ်ပယ်ချမည့် အခြေခံအချက် များကို ခုံဖွဲ့စစ်ဆေးဆုံးဖြတ်မှုဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်စာပိုဒ်ခွဲ (၅-၁-၀)တွင် အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြထားပါသည်။

ခုံဖွဲ့စစ်ဆေးဆုံးဖြတ်မှုဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်ပါစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့် မကိုက်ညီပါက ခုံသမာဓိရုံး၏ စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်ကို အလေးအနက် ဟန့်ထားကန့်ကွက်ဖြေရှင်းမှုပြုရမည်။ တရားမမှုတွင် ပါဝင်ပတ်သက်သည့် အဖွဲ့အစည်းများ၏ လုပ်ဆောင်ချက်များသည် ခုံဖွဲ့စစ်ဆေးမှုဆုံးဖြတ်မှုဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်ပါ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို ကျူးလွန်ဖောက်ဖျက်မှုကို တွေ့ရှိရပါက ခုံသမာဓိ ရုံး၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ဟန့်ထားကန့်သတ်ထိန်းချုပ်မှုပြုရမည်။

စာပိုဒ်ခွဲ V(1)(c)တွင်ဖော်ပြထားသည့် အခြေခံအချက်များသည် ခုံသမာဓိရုံးလိုက်နာဆောင်ရွက် ရမည့် အခြေခံမူများအဖြစ် သတ်မှတ်ထားသည်။ ခုံသမာဓိရုံးသည် တရားမမှုတွင်ပါဝင်သည့် အဖွဲ့အစည်းများက ခုံဖွဲ့စစ်ဆေးပေးရန်တင်ပြသည့် ပြဿနာအပေါ်တွင်သာ ခုံဖွဲ့စစ်ဆေးဆုံးဖြတ်ရမည် ဖြစ်ကြောင်း ထိုအခြေခံမူကချမှတ်လမ်းညွှန်ပါသည်။

တရားမမှုတွင် ပါဝင်ပတ်သက်သည့် အဖွဲ့အစည်းများက ခုံဖွဲ့စစ်ဆေးဆုံးဖြတ်ပေါ်ရန် တင်ပြထားသည့် ကိစ္စရပ်များကို စစ်ဆေးဆုံးဖြတ်ရာတွင် ခုံဖွဲ့စစ်ဆေးဆုံးဖြတ်မှုဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်တွင် ပါရှိသည့် စည်းမျဉ်းဥပဒေများနှင့် တသားတည်းကိုက်ညီမှုရှိရမည်ဖြစ်သည်။ အဖွဲ့အစည်းများ ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုအတွက် အစားထိုးပေးရန် တောင်းဆိုမှုများ ဥပဒေစည်းမျဉ်းများနှင့် အညီလိုက်လျောဆောင်ရွက်ပေးရမည်ဖြစ်သည်။

အငြင်းပွားသည့်ပါတီများသည် ခုံသမာဓိရုံးသို့စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်များအတွက် မည်သည့်အချက်များကို သဘောတူ၍ မည်သည့်စည်းမျဉ်းများကို အသုံးပြုမည်ဟုသဘောတူညီချက်သည် အဓိကကျသော ဘာသာရပ် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်အကြောင်းအရာများသည်လည်း ၎င်းနယ်ပယ်အတွင်းမှ စဉ်းစား၍ သုံးသပ်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။

ခုံသမာဓိဆိုင်ရာမူကြမ်းများကို ပေးထားခြင်းအကြောင်းအရင်းမှာ - (အများအားဖြင့်စာချုပ်အရ) ဖြစ်ပေါ်လာသော အငြင်းပွားမှုများကို ညှိနှိုင်းဆုံးဖြတ်ရာတွင်ကျယ်ပြန့်သော (တရားစီရင်ခြင်းမဟုတ်ပါ) စွာစဉ်းစား၍ ညှိနှိုင်းပေးရန်/ဆုံးဖြတ်နိုင်ရန်အတွက် ချမှတ်ပေးထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ခုံသမာဓိရုံးသို့တင်ပြရန် အဆင်သင့်ဖြစ်မဖြစ်သည် ခွင့်ပြုစရာအကြောင်းတစ်ရပ်သာဖြစ်ပြီး တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိမရှိကို သုံးသပ်ခြင်းမဟုတ်ပါ။

၎င်းကြောင့်တရားရုံးများသည် ပြန်လည်မသုံးသပ်နိုင်ပါ။ (အခန်း ၂ ၃.၁ အရည်အချင်းများအပေါ် တရားရုံးပြန်လည်သုံးသပ်ချက်ကို မှီညှိမ်းကိုးကားပါ)

စီရင်ချက်သည် ခုံသမာဓိဆိုင်ရာဆုံးဖြတ်ချက်၏ တစ်ဖက်တွင်တစ်စိတ်တစ်ဒေသအဖြစ်တည်ရှိခဲ့လျှင် တရားရုံးသည် အဆိုပါစီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်တစ်ခုတည်းကိုသာလျှင် ပေးအပ်ရန် ဆုံးဖြတ်ချက်ရှိရမည် ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ထိုတစ်စိတ်တစ်ဒေသဆုံးဖြတ်ချက်သည် ခုံသမာဓိဆိုင်ရာ ခုံးရုံး၏ဆုံးဖြတ်ချက်ဘောင်အတွင်းတွင်ကျရောက်ပြီး ၎င်းအားသီးသန့်စီရင်ဆုံးဖြတ်မှုထားရှိနိုင်သည်။ ဤသို့ဖြစ်ပေါ်မှုသည် စည်းကမ်းချက် ၅(၁)(ဂ) ၏ အဆုံး၌ပြင်ဆင်ချက်တွင် ဖော်ပြထားပြီးဖြစ်ပါသည်။ (ခုံသမာဓိဖြေရှင်းမှုအပေါ် တင်သွင်းသည့်အမှုကိစ္စရပ်များကို ဆုံးဖြတ်ရာတွင် တင်သွင်းမှုမရှိသည့် အမှုကိစ္စများမှအပသီးသန့်ထားရှိနိုင်သည်။ ဤစီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်၏ တစ်စိတ်တစ်ဒေသသည် ခုံရုံးသို့ ဆုံးဖြတ်ရန်တင်သွင်းသည့် ကိစ္စရပ်များပါဝင်သည်ရှိသော် အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်များကို လည်းပြုလုပ်စေပါသည်။)

၄.၄ အဆိုပြုချက် ၄ ခုံသမာဓိဆိုင်ရာ ခုံရုံးများ၏ သဟဇာတဆီလျော်မှုမရှိခြင်း(သို့မဟုတ်) ခုံရုံးဆုံးဖြတ်ချက် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ (စည်းကမ်းချက် ၄(၁)(ဃ))

ခုံရုံး၏လုပ်ပိုင်ခွင့် သဟဇာတဖြစ်ရပ်များ (သို့မဟုတ်) ခုံရုံး၏လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများသည်အငြင်းပွားသည့် အဖွဲ့အစည်းများ၏ သဘောထားနှင့် ကိုက်ညီမှုမရှိပါက (သို့တည်းမဟုတ်) ခုံပြန်ဖြေရန်ဖြစ်ပေါ်နေသည့် နိုင်ငံ၏ဥပဒေ နှင့် ကိုက်ညီမှုမရှိပါကသဘောတူညီချက်အတိုင်းသာဖြစ်စေသည်။ စည်းကမ်းချက် ၄(၁)(ဃ) သည် ချိုးဖောက်မှုဖြစ်စေနိုင်သော အတန်းစားနှစ်ခုရှိပါသည်။

၎င်းတို့မှာ-

- ခုံသမာဓိခုံရုံး၏ သဟဇာတဖြစ်မှု
- ခုံသမာဓိဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ။

IV.၄.၁ ခုံသမာဓိဆိုင်ရာစီရင်ချက်များ၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိမှုနှင့် ကောက်နှုတ်ချက်များအတွက်တောင်းခံခြင်း။

၄.၄.၄ ခုံရုံး၏သဟဇာတဆုံးဖြတ်ချက်အငြင်းပွားသူသည် ခုံသမာဓိလူကြီးတစ်ဦးအား ခန့်အပ်ရန် အခွင့်အရေးမရရှိခဲ့သော် သို့တည်းမဟုတ် အငြင်းပွားသူများ၏ သဘောတူညီမှုသည် အပြန်အလှန်အားဖြင့် သဟဇာတရှိသော ခုံသမာဓိဆိုင်ရာ ခုံရုံး၏ဆုံးဖြတ်ချက် အမှုကိစ္စဖြစ်ခဲ့သော် စည်းကမ်းချက် 5(၁)(ဃ) ၏ ပထမ ချွင်းချက်ပါအတိုင်း လျှောက်ထားနိုင်သည်။

စည်းကမ်းချက် V (၁)(ဃ)

အငြင်းပွားသူသည် ခုံသမာဓိလူကြီးအား ခန့်အပ်ရန်ငြင်းဆို၍သော်လည်းကောင်း၊ ပျက်ကွက်ခဲ့သဖြင့် ခုံရုံးမှဦးစီး၍ ခုံသမာဓိလူကြီးတစ်ဦးကို ခန့်အပ်ခဲ့ရသည်ရှိသော် (သို့မဟုတ်) ခုံရုံးမှခုံသမာဓိဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအရ ခုံသမာဓိလူကြီးများအားအစားထိုး ရွေးချယ်၍ နေရာချခဲ့ရသည်ရှိသော် ချွင်းချက်အဖြစ်လျှောက်ထားခွင့်မရှိပါ။

စည်းကမ်းချက် V (၁)(ဃ) အရ ခုံရုံးသည်အရင်ဆုံး အောက်ပါအချက်များကိုဖြည့်ဆည်းပြီး ဟုတ်မဟုတ် ကြည့်ရပါမည်။

- (၁)အငြင်းပွားသူသည် ခုံရုံး၏ သဟဇာတဆုံးဖြတ်ချက်ကို သဘောတူမတူ။
- (၂) သဘောတူခဲ့သည်ရှိသော်၊ ၎င်းသဘောတူညီချက်များကို ဆုံးဖြတ်ပြီးမပြီး။
- (၃) ၎င်းသဘောတူညီချက်များသည် စည်းကမ်းဘောင်အတွင်း ကိုက်ဝင်/မဝင်။
- (၄)ဤကဲ့သို့ ခုံရုံး၏ ခုံသမာဓိဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို သဘောတူညီချက်မရနိုင်ခဲ့သည်ရှိသော် ခုံရုံးမှအငြင်းပွားမှု စတင်ဖြစ်ခဲ့သောနိုင်ငံ၏တရားဥပဒေနှင့်အညီ ဆုံးဖြတ်မည် ဖြစ်ပါသည်။

ဥပမာ - အငြင်းပွားသူသည် မိမိရွေးချယ်လိုသော အဖွဲ့အစည်းမှခုံသမာဓိလူကြီးကို ခန့်အပ်လိုသော် ငြားလည်း၊ တစ်စုံတစ်ဦးမှဖြစ်စေအခြားလူကြီးတစ်ဦးကို ရွေးချယ်ခန့်အပ်သွားခြင်းတို့ဖြစ်ပါသည်။ အလားတူ မိမိရွေးချယ်လိုသော အဖွဲ့အစည်းမှ ခုံသမာဓိလူကြီးသည် ရွေးချယ်ခန့်အပ်ခြင်းမခံရဘဲ အခြားအဖွဲ့အစည်းမှ လူကြီးတစ်ဦးတစ်ယောက်က ရွေးချယ်ခံရခြင်းဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော်ခုံရုံးသည် သေချာစွာစိစစ်၍ စည်းကမ်းချက် ဘောင်တွင်းသို့ ဝင်မဝင် (သို့မဟုတ်)မပြောပလောက်အောင် သွေဖယ်ခြင်းဖြစ်၍ ခုံရုံးသည် ဤရွေးချယ်မှုကိုအတည်ပြုသွားမည်ဖြစ်ပါသည်။ (အခန်း III ၅ ကို မြီငြမ်းရန်) ဥပမာ - China Nanhai အမှုတွင် အငြင်းပွားသည် ခုံသမာဓိဆိုင်ရာ၊ စီရင်ပိုင်ခွင့်စည်းမျဉ်းကောက်နှုတ်ချက်များနှင့် ပတ်သတ်၍ သဘောတူညီချက် မရနိုင်သောကြောင့် စည်းမျဉ်းအရ လိုက်နာခြင်း မရှိခဲ့သော်ငြားလည်း၊ ဟောင်ကောင်ဗဟိုတရားရုံးချုပ်မှဆုံးဖြတ်ခွင့်အရ ၎င်းမလိုက်နာမှုသည် မပြောပလောက်အောင် သေးဖွဲ့သောအချက်ဖြစ်၍ခုံရုံးမှ ဖြတ်ထားပေးသော လျော်ကြေးကို အတည်ပြု ချည်နှောင်ပေးခဲ့ပါသည်။ ခုံသမာဓိဆိုင်ရာ စီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိမှုနှင့် ကောက်နှုတ်ချက်များ သဘောတူညီမှုသည် ခုံသမာဓိလူကြီးများ၏ လိုအပ်သော အရည်အချင်းများကိုလည်း ထည့်သွင်းပြဌာန်းသွားနိုင်ပါသည်။ ဥပမာ - တပ်ကွမ်းအပ်သည့် ဘာသာစကား (သို့မဟုတ်) အလိုရှိသည့်နိုင်ငံသား (သို့မဟုတ်) လိုအပ်သောနေရာဒေသ

အတွင်း_____တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိမှု (သို့မဟုတ်) အင်ဂျင်နီယာဘွဲ့ ပိုင်ဆိုင်သူစသဖြင့် ပြဌာန်းနိုင်ပါသည်။ ဤသို့ပြဌာန်းထားသော အမှုကိစ္စများတွင် ခုံရုံးမှသေချာစီစဉ်၍ ပြဌာန်းထားသော အရည်အချင်း တောင်းဆိုမှုသည် တရားမျှတမှုရှိမရှိကို သေချာစွာစဉ်းစားမည်ဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ခုံသမာဓိစီရင်ဆုံးဖြတ်ခွင့် ကောက်နှုတ်ချက်မှ ခုံသမာဓိလူကြီးသည် “ ကုန်သည် ” ဖြစ်ရမည်။ (သို့မဟုတ်) တစ်စုံတစ်ရာသောနယ်ပယ်မှ ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်တစ်ဦးဖြစ်ရမည်ဟု ပြဌာန်းခဲ့သည်ရှိသော် ဥပဒေပညာရှင်မဟုတ်သောသူ တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို ခန့်အပ်ပိုင်ခွင့်ပေးမည်ဖြစ်ပါသည်။

ပိုဒ်ခွဲ V (၁)(ဃ) မှ မအောင်မြင်သောကန့်ကွက်ချက်များမှာ- Munich အယူခံရုံးမှ ခုံသမာဓိဆိုင်ရာ စီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိမှု၏ ကောက်နှုတ်ချက်များကိုကန့်ကွက်သည့် အယူခံကိုပယ်ချခဲ့ပါသည်။ ခုံသမာဓိစီရင်သ လူကြီးသည်နှစ်ဦးထက်ပိုမည်ဟု ကောက်နှုတ်ချက်တွက် သဘောတူညီထားသော်ငြားလည်း စီရင်မည့်လူကြီးတစ်ဦးတည်း ခန့်အပ်မှုကို အငြင်းပွားသူနှင့်လျှောက်ထားခံရသူနှစ်ဦးစလုံးသိထား၍ ခုံသမာဓိ စီရင်နေသော အချိန်တွင်မကန့်ကွက်ခဲ့သဖြင့်အယူခံရုံးတွင် ကန့်ကွက်ပိုင်ခွင့်မရှိကြောင်း ပယ်ချခဲ့ပါသည်။

- စပိန်မှ နိုင်ငံတော်တရားရုံးချုပ်၏ ဆုံးဖြတ်ချက်သည် ပြင်သစ်နိုင်ငံမှ (ACPCA) မှအငြင်းပွား မှုတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ခုံသမာဓိလူကြီးကို လျှောက်ထားခံရသူဘက်မှခန့်အပ်ရွေးချယ်ခြင်းမရှိခဲ့သည့် အတွက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာရုပ်ရှင်ထုတ်လုပ်သူအဖွဲ့အစည်း (International Federation of FilmAssociations) ရွေးချယ်ခန့်အပ်ခဲ့ပါသည်။ လျှောက်ထားခံရသူသည် တရားရုံးရောက်မှ ၎င်းခန့်အပ်မှုသည် ACPCA ၏စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့် မတိုက်ဆိုင်ဘဲ ချိုးဖောက်နေသည်ဟု ကန့်ကွက်ချက်ကို ပယ်ချခဲ့ပါသည်။

ပိုဒ်ခွဲ V (၁)(ဃ)၏ အောင်မြင်သောကန့်ကွက်ချက်များမှာ၁၉၇၈ ခုနှစ်တွင် ခုံသမာဓိလူကြီးနှစ်ဦးတည်းနှင့် ဆုံးဖြတ်ခဲ့သော London မှအမှုသည် ၎င်းဆုံးဖြတ်ချက်ချသော နိုင်ငံအတွင်းရှိ ခုံသမာဓိဆိုင်ရာခုံရုံး၏ဆုံးဖြတ်ချက်ဘောင်အတွင်း ကိုက်ညီသော်ငြားလည်း Floranceအယူခံတရားရုံးချုပ်မှ ကန့်ကွက်ချက်ကိုအတည်ပြုခဲ့သည်။ ခုံသမာဓိစီရင်ချက်ဆိုင်ရာ မူကြမ်းများအရ (အင်္ဂလန်တရားဥပဒေအောက်တွင် ခုံသမာဓိလူကြီးနှစ်ဦးတည်းနှင့်ဆုံးဖြတ်ခွင့်ကို အတည်ပြုပေးခဲ့သော်လည်း) ၎င်းခုံသမာဓိလူကြီးနှစ်ဦးမှ ထပ်မံ၍တတိယတစ်ဦးကို ခန့်အပ်ရန် သဘောတူထားပြီး ဖြစ်၍ နှစ်ဦးတည်းမှစီရင်မှု Florance အယူခံရုံးတွင် ကန့်ကွက်ချက်ကို အတည်ပြုခဲ့ပါသည်။

- USA အယူခံရုံးမှ Scconf Grcuit အငြင်းပွားမှုအတွက် အငြင်းပွားသူများ၏သဘောတူညီချက်များ အရ ခုံသမာဓိဆိုင်ရာဖွဲ့စည်းပုံသည် သဘောတူသည့်စည်းကမ်းလုပ်ထုံးလုပ်နည်းအရ မလိုက်နာခဲ့ သည့်အတွက် စည်းမျဉ်းချိုးဖောက်သည်ဟု အတည်ပြုခဲ့ပါသည်။ ခုံသမာဓိစည်းကမ်းချက်အရ ခုံသမာဓိစီရင်သူ လူကြီးနှစ်ဦးမှ အချိန်ယူ၍ သဘာပတိတစ်ဦးကိုရွေးချယ်ရမည့်အစား တရားရုံးမှ သဘာပတိတစ်ဦးကို ခန့်အပ်၍စီရင်ခဲ့သောကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။

IV (၄)(၂) ခုံသမာဓိလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ

ဤ V (၁)(ဃ) အစဉ်အလာလုပ်စဉ်ထုံးနည်းမှာ အငြင်းပွား၍ ရုံးသူကိုအယူခံလျှောက်ရန် အခွင့်အရေးပေးသည့် နည်းလမ်းမဟုတ်ပါ။ စာပိုဒ် V (၁)(ဃ) ၏ဒုတိယအနေနှင့် စဉ်းစားရန်မှာ

သမာဓိခံရုံးမှ ဆုံးဖြတ်ပေးသော သုံးသပ်ချက်နှင့်မတူသောရှုထောင့်မှ သုံးသပ်ချက်ကိုသာ တရားရုံးမှစီရင်ရန်အတွက် တရားရုံးသို့ တက်ရန်ရည်ရွယ်ထားခြင်းဖြစ်သည်။

ဥပမာ - သက်သေထွက်ချက်ကိုလက်ခံရန် (သို့မဟုတ်) လက်မခံရန်မဟုတ်ဘဲ အပြန်အလှန်စစ်ဆေးခွင့် နှင့် မည်မျှရေးသားထားသော အထောက်အထားများကို မည်မျှတင်သွင်းခွင့်ပြုခြင်း မပြုခြင်းတို့ စသည်ဖြင့်ဖြစ်ပါသည်။

ဤစာပိုဒ် V (၁)(ဃ) ၏ ဒုတိယအနေနှင့် သုံးသပ်ချက်အနေဖြင့် အခြေခံကျသောသဘောတူညီ ထားသည့် လုပ်နည်းထုံးစံများမှ သွေဖယ်သွားမှသာ အသုံးပြုရန်ဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာ - အငြင်းပွားသော ပါတီတို့ သည် အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု၏စည်းမျဉ်းများကို လိုက်နာရန် သဘောတူထားသော်လည်း ခုံသမာဓိခံရုံးမှအခြားသဘောတူလက်ခံထားသော စည်းမျဉ်းများကို အသုံးပြု၍ ဆုံးဖြတ်ပေးလိုက်ခြင်း စသည်ဖြင့် အခြေအနေများတွင် ဤစာပိုဒ်ကို အကျုံးဝင်ပါသည်။

စာပိုဒ် V (၁)(ဃ) အရ မအောင်မြင်သော ကန့်ကွက်ချက်များမှာ

- Bremen အယူခံတရားရုံးမှ အယူခံကို ငြင်းဆိုခဲ့ပါသည်။

တူရကီနိုင်ငံတွင်ရှိသော ခုံသမာဓိခံသည် လျှောက်ထားခံရသူ၏ တောင်းဆိုချက်အရနှုတ်ဖြင့် တရားနာခွင့်ကိုပယ်ချခဲ့ရာ လျှောက်ထားခံရသူသည် (Turkish Code of Civil Procedure) တူရကီနိုင်ငံ၏ တရားမမှုဥပဒေနှင့်မကိုက်ညီကြောင်း လျှောက်ထား၍အယူခံဝင်ရာ.....အယူခံတရားရုံး၏ သုံးသပ်ချက်မှာ

- ခုံသမာဓိခံသည် အငြင်းပွားသူတို့၏သဘောတူညီချက်အရ (Arbitration Rules of Istanbul Chamber of Commerce) ၏ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းချက်များကိုသာ သုံးသပ်၍ ဆုံးဖြတ်မည်ဟု သဘောတူထားသဖြင့် ၎င်းသဘောတူညီမှုအတိုင်း ဆုံးဖြတ်သွားပါသဖြင့် အကျုံးဝင်ကြောင်း စီရင်ချက်ချခဲ့ပါသည်။

- လျှောက်ထားခံရသူ (သမာဓိခံတွင်လျှောက်ထားသူဖြစ်သည့်) Devon သည် (CMAC) ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်မှာ Peoples Republic of China ၏ တရားဥပဒေနှင့်ညီညွတ်မှုမရှိကြောင်းလျှောက် ထားသော်လည်း Florida မြောက်ပိုင်းခရိုင်တရားရုံးမှ CMAC ၏ သုံးသပ်မှုသည် PRC ၏ တရားဥပဒေနှင့်မလျော်ကန်ကြောင်း အထောက်အထားမရှိသည့်အတွက် ၎င်းလျှောက်လဲချက်ကို ပယ်ချခဲ့ပါသည်။

စာပိုဒ် V (၁)(ဃ) အရ အောင်မြင်ခဲ့သော ကန့်ကွက်ချက်များမှာ

ဆွစ်အယူခံတရားရုံးမှ အငြင်းပွားပါတီများမှ သဘောတူထားသည့်စည်းမျဉ်းများအတိုင်း မလိုက်နာဘဲ အယူခံရုံးသို့တက်လာသည့်အတွက် ဂျာမနီဘက်မှတောင်းဆိုသည့် အယူခံကို ပယ်ချခဲ့ပါသည်။

အငြင်းပွားသူပါတီ၏ လိုက်နာမည့်ခုံသမာဓိစည်းမျဉ်းများ အငြင်းပွားသူတို့သည် ခုံသမာဓိခံတစ်ခုတည်းတွင် တစ်ထိုင်တည်းနှင့် ညှိနှိုင်း၍အပြီးသတ်မည်ဟု သဘောတူထားသော်ငြားလည်း ခုံသမာဓိခံနှစ်ခုကိုတက်၍ နောက်တစ်ဆင့်တွင် ခုံသမာဓိလူကြီး သုံးဦးနှင့် ထပ်မံညှိနှိုင်းခဲ့သည့်အတွက် စည်းမျဉ်းမလိုက်နာခဲ့သည်ဟု သတ်မှတ်ချက်ချခဲ့ပါသည်။

- တူရကီနိုင်ငံ အယူခံတရားရုံးမှ ပယ်ချခဲ့သည့် Swiss နိုင်ငံမှလျော်ကြေးတောင်းဆိုသည့် အမှုမှာလဲ ခုံသမာဓိခံရုံးမှ သဘောတူညီသည့်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို မလိုက်နာဘဲ ဆုံးဖြတ်ချက်ချခဲ့သည့် အတွက် ဖြစ်ပါသည်။

- အီတလီနိုင်ငံတွင်လဲ နိုင်ငံတော်တရားရုံးမှ အတည်ပြုခဲ့သည့် အမှုတစ်ခုမှာ Stockholm မှ Beijing ကို လျော်ကြေးတောင်းမှုဖြစ်ပါသည်။ ဤအငြင်းပွားမှုကို Beijing မှ လျှောက်တင်ခဲ့ရာ လျော်ကြေးတောင်းဆို မှုကို အတည်ပြုပေးခဲ့ပါ။

နိုင်ငံတော် တရားရုံး၏ ဆုံးဖြတ်ချက်မှာ Beijing မှ တောင်းဆို၍ ခုံသမာဓိရုံးတွင်အတည်ပြုလိုက်သည့် လျော်ကြေးသည် နှစ်ဦးနှစ်ဘက် သဘောတူထားသည့်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းစည်းကမ်းချက်များကို ဆန့်ကျင်၍ ခုံသမာဓိလူကြီးတစ်ဦးတည်းနှင့်သာ ချင့်ချိန်စဉ်းစား၍ ဆုံးဖြတ်ထားသည့်အငြင်းပွားမှု ဖြစ်သည့်အတွက် မည်သူ့ဘက်မှစ၍ အငြင်းပွားမှုကို ခုံသမာဓိရုံးသို့လျှောက်တင်ခဲ့သည်ဖြစ်ပါစေ Stolkholm ဘက်မှတောင်းဆိုသည့် လျော်ကြေးကို အတည်ပြုပေးခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

IV (၅) အခြေခံအချက် (၅)။ ။ အတည်ပြုမခံရသော (သို့မဟုတ်)တရားဝင်လက်မခံသော (သို့မဟုတ်) ဆိုင်းငံ့ခံရသောလျော်ကြေး (စာပိုဒ် V (၁)(င))

“အဓိပါယ်မှာ အတည်ပြုထားသောလျော်ကြေးကို ၎င်းနိုင်ငံတွင် တရားဥပဒေအရအခွင့်အာဏာရှိသော အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုမှ အတည်မပြုခဲ့သည်ရှိသော် (သို့မဟုတ်) လက်မခံဘိပါယ်ချခဲ့သည်ရှိသော် (သို့မဟုတ်) ဆိုင်းငံ့ခံခဲ့သည်ရှိသော် ” ဟုဆိုလိုပါသည်။

Request for recognition Enforcement. ခုံသမာဓိရုံးမှ လျော်ကြေးအတည်ပြုချက်ကို အသိအမှတ်ပြု၍ အတည်ပြုမှုကိုအကျိုးသက်ရောက်မှု ရှိစေရန် တွန်းအားပေးခြင်းအတွက် တောင်းဆိုခြင်း။

စာပိုဒ် V (၁)(င) သည် လျှောက်ထားခဲ့သူဘက်မှ ပေးရမည့်လျော်ကြေးသည်အောက်ပါအချက်များနှင့် ငြိစွန်းခဲ့သည်ရှိသော် လျော်ကြေးကို အသိအမှတ်ပြုရန်ငြင်းဆိုခွင့်ပေးထားပါသည်။

- ပါတီများအပေါ်တွင် လျော်ကြေးအတည်ပြု ချည်နှောင်ခြင်း မခံရသေးခြင်း။
- ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်ရှိသော အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်း (သို့မဟုတ်)တရားဥပဒေဘောင်အတွင်းရှိ ၎င်းနိုင်ငံ၏ တရားရုံးမှ ဖြစ်စေ၊ လက်မခံခြင်း (သို့မဟုတ်) တရားဝင်ဆိုင်းငံ့ထားခြင်း။

IV (၅)(၁) အတည်ပြုချည်နှောင်ခြင်း မခံရသေးသောလျော်ကြေး

၁၉၂၇ ခုနှစ် ဂျနီဗာညီလာခံသဘောတူညီချက်အရ သုံးထားသောစကားလုံးဖြစ်သည့် “ Final ” “ နောက်ဆုံးအတည်ပြု ” ဆိုသည့်စကားလုံးအစား “ Binding” “ အတည်ပြုချည်နှောင်ခြင်း ” ဆိုသည့် စကားလုံးကိုသုံးရခြင်း အကြောင်းအရင်းမှာ New York ညီလာခံသဘောတူညီချက်အရ ခုံသမာဓိရုံးမှ လျော်ကြေးကိုရရှိကြောင်း ဆုံးဖြတ်ပေးလိုက်သည့်အခါ လျော်ကြေးရရှိမည့် အငြင်းပွားသူဘက်မှ ၎င်းဆုံးဖြတ်ချက်ကို အတည်ပြုချက်ရရှိရန်နှင့် အသိအမှတ်ပြုခံရရန် သက်ဆိုင်ရာဥပဒေနှင့် နိုင်ငံတွင်ထပ်မံ လျှောက်ထားရန်လိုအပ်သည့်အချက်ကို New York ညီလာခံက ၎င်းနိုင်ငံအတွင်းတွင် ခုံသမာဓိရုံးမှ ချပေးသည့်ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ၎င်းနိုင်ငံအတွင်း တရားရုံးကိုတက်၍ နှစ်ခါထပ်ပြီး အသိအမှတ်ပြုရန် လျှောက်စရာမလိုကြောင်း နိုင်ငံပေါင်းစုံမှ သဘောတူအသိ အမှတ်ပြုထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ၁၉၂၇ ခုနှစ် ဂျနီဗာညီလာခံ၏ သဘောတူညီချက်အရဆိုလျှင် နှစ်ခါပြန်၍ဆုံးဖြတ်ချက် လျှောက်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ စာပိုဒ် V (၁)(င) ၏ အဓိပ္ပါယ်ကိုအသုံးပြု၍ လျော်ကြေးပေးရန်ချထားသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်သည် မည်သည့်အချိန်အခါတွင် “ အတည်ပြုချည်နှောင်ခြင်း ” မြောက်မမြောက် ဆိုသည်ကို သတ်မှတ်ရာတွင် တရားရုံးတစ်ခုနှင့်တစ်ခုမတူပါ။

အချို့သောတရားရုံးများက လျော်ကြေးပေးရန်ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည့် နိုင်ငံရှိတရားဥပဒေ အောက်တွင် အကျိုးဝင်သည် ဟုသတ်မှတ်ပါသည်။

အချို့သောတရားရုံးများမှာတော့ သက်ဆိုင်သောနိုင်ငံရှိ ဥပဒေနှင့်မဆိုင်ဘဲနိုင်ငံခြားခုံသမာဓိဆိုင်ရာ ခုံရုံးများမှ ဆုံးဖြတ်ပေးခဲ့သည့် လျော်ကြေးသည်ပုံမှန်နည်းများဖြင့် ရယူနိုင်ခြင်းမရှိတော့လျှင် ၎င်းခုံရုံးမှ ဆုံးဖြတ်ပေးသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်သာလျှင် " အတည်ပြုခြည်နှောင်ခြင်း " မြောက်သည်ဟု သတ်မှတ်ပါသည်။ ဤကဲ့သို့ အတည်ပြုခဲ့ရလျှင် ၎င်းလျော်ကြေးအတွက်တရားရုံးသို့ဖြစ်စေ၊ ခုံသမာဓိ ထပ်ဆင့်အယူခံရုံးသို့ဖြစ်စေ ထပ်၍ အယူခံတင်ခွင့် မရှိတော့ပါ။

အကယ်၍ အငြင်းပွားသူနှစ်ဖက်လုံးမှ ICC (International Chamber of Commerce) ၏ စီရင်ဆုံးဖြတ်လုပ်ထုံးလုပ်နည်း စည်းကမ်းများအတိုင်းလိုက်နာမည်ဟုသဘောတူညီစွာနှင့် ICC ၏ လုပ်ထုံး လုပ်နည်းအောက်တွင်ဖြေရှင်း၍ဆုံးဖြတ်ချက်ကျခဲ့သည်ရှိသော်၊ ICC ၏ စည်းမျဉ်းစာပိုဒ်အမှတ် ၂၈(၆) အရလျော်ကြေးဆုံးဖြတ်ချက်တိုင်းသည် " အတည်ပြုခြည်နှောင်ခြင်း " မြောက်ပြီးသားဖြစ်သည်ဟု ဆိုထားသဖြင့် အယူခံဝင်ခွင့်မရှိတော့ပါ။

IV (၅) (၂) လျော်ကြေးဆုံးဖြတ်ချက်ကို လက်မခံခြင်း (ပါယ်ချခံခြင်း)

တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်နယ်မြေပေါ်တွင် မူတည်၍ တစ်နေရာနှင့်တစ်နေရာအခေါ်အဝေါ်ချင်းမတူကြပါ။ အချို့ နေရာများတွင် " Vacatur " " ပါယ်ချခြင်း " ဟုခေါ်၍အချို့နေရာများတွင် " Annulment " " ဖျက်သိမ်းခြင်း " ဟုခေါ်ဝေါ်ကြပါသည်။ ဤသို့ဖျက်သိမ်းခြင်းကို တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိသည့် တရားရုံးများသည် လျော်ကြေးဆုံးဖြတ်ချက်ကို ချခဲ့သည့် (သို့မဟုတ်) ဆုံးဖြတ်သည့် ခုံသမာဓိရုံးဆိုင်ရာနယ်မြေ (အခန်း ၁ စာပိုဒ် III ၁.၁ ကိုမြီငြိမ်းရန်) အတွင်းမှသာတရား စီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိပါသည်။ ဤကဲ့သို့စီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိသော တရားရုံးများကို " ကြီးကြပ်ခွင့် " (သို့မဟုတ်) " ပထမအဆင့် " တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်ဟုခေါ်ပါသည်။ " ဒုတိယအဆင့် " (သို့မဟုတ်) " အတည်ပြု " ခွင့်ရှိသော တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိသည့် လျော်ကြေးဆုံးဖြတ်ချက်ကို " ဖျက်သိမ်းခြင်း " " ပါယ်ချခြင်း " တို့သာစီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိပါသည်။

ဤသို့တရားဝင် ပါယ်ချရန် နိုင်ငံအတော်များများတွင် " ပထမအဆင့် " တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိသည့် တရားရုံးများမှသာလျှင် အကျိုးသက်ရောက်စွာ အမိန့်ချပိုင်ခွင့်ရှိပါသည်။ ပါယ်ချရန်အတွက် လျှောက်ထားရုံဖြင့်မလုံလောက်ပါ။

ထို့ကြောင့် လျော်ကြေးပေးရမည့် ပါတီဘက်မှ လျော်ကြေးအမိန့်ကို ဖျက်သိမ်းရန်အတွက် အချိန်ယူပြီး ဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။

စာပိုဒ်ခွဲ VI တွင် ဤကဲ့သို့သော အခြေအနေအတွက် ဖော်ပြထားသည်မှာလျော်ကြေးပေးရမည့် ပါတီဘက်မှ လျော်ကြေးဆုံးဖြတ်ချက်ကိုပါယ်ချရန် တရားရုံးသို့တင်လျှောက်ခဲ့သော် တရားရုံးသည်အမှုကို နာရန်ရက်ရွှေ့ဆိုင်းနိုင်ပါသည်။ (သို့မဟုတ်) အမှုစစ်ဆေး၍ စီရင်ချက်ချရန်ရက်ကို ဆိုင်းနိုင်ပါသည်ဟု ဖော်ပြထားပါသည်။ စာပိုဒ်ခွဲ V(၁)(င) အရ ဖော်ပြထားသော တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိသည့် ပထမဆင့်တရားရုံးများသို့ ဖျက်သိမ်းပေးရန် လျှောက်လွှာကိုတင်ရပါမည်။

(ii) ပါယ်ချခြင်း၏ အကျိုးဆက်များလျော်ကြေးပေးရမည့်ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ၎င်းနိုင်ငံအတွင်းရှိ တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိသည့်တရားရုံးမှ ပါယ်ချခဲ့သော်ငြားလည်း New York ညီလာခံအပြင်ဘက်တွင်ရှိသော အခြားနိုင်ငံမှ တရားဥပဒေဘောင် အတွင်းတွင် အသိအမှတ်ပြုခြင်း ရှိကောင်းရှိနိုင်ပါသည်။

ဤကဲ့သို့သော ဖြစ်စဉ်များကို အထူးသဖြင့် ပြင်သစ်နိုင်ငံတွင် တွေ့နိုင်ပါသည်။
ပြင်သစ်နိုင်ငံသည့် လျော်ကြေးဆုံးဖြတ်ချက်ကို ပါယ်ချခဲ့သည့် မူလဇစ်မြစ်နိုင်ငံနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်
အတည်ပြုထောက်ခံသည့် စီရင်ချက်မျိုးကို New York ညီလာခံစာပိုဒ်အမှတ် VII (၁)
(ပိုဒ်သင့်တင့်လျောက်ပတ်သောအခွင့်အရေး) ကိုအသုံးပြု၍ အပိုဒ်ကို ကိုးကားကာ မိမိပြင်သစ်နိုင်ငံ၏
ဥပဒေကို အသုံးပြု၍စီရင်မိန့်ချသည့်နေရာတွင် ကျော်ကြားပါသည်။

ဤခွင့်ပေးသောပမာဏကြောင့် New York ညီလာခံမှ အသိအမှတ်မပြုသောအတည်ပြုချက်များကို
နိုင်ငံအချို့တွင်ရှိသည့် အမိန့်အာဏာကိုသုံး၍ အတည်ပြုပေးနိုင်ပုံ ဖန်တီးပေးထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။
(အခန်း I မှ V (၁) ကို ကိုးကားရန်)

(iii) လျော်ကြေးဆုံးဖြတ်ချက်ကို ဆိုင်းငံ့ထားခြင်းစာပိုဒ် V (၁)(c) အရ လျော်ကြေးပေးရန်
ဆုံးဖြတ်ချက်သည် ၎င်းဆုံးဖြတ်ချက်ချခဲ့သည့်နိုင်ငံအတွင်း တရားဥပဒေအရ တရားရုံးမှ
တရားဝင်ဆိုင်းငံ့ခြင်းခံခဲ့ရသော် လျော်ကြေးပေးရန် အကျိုးသက်ရောက်မှုဖိအားပေးခြင်းကို
ငြင်းဆိုပိုင်ခွင့်ရှိသည်ဟု ဖော်ပြထားပါသည်။ အထက်ပါစာပိုဒ် IV (၅)(၂)ရှိ စာပိုဒ်ခွဲ (i) တွင်
လုပ်စဉ်ထုံးနည်း စာပိုဒ် VI အရ (တရားရုံးမှ တရားနာရန် (သို့မဟုတ်) အမိန့်ချရန်ရက်ကိုဆိုင်းငံ့)
အငြင်းပွားသည့် လျှောက်ထားခံရသူမှ လျော်ကြေးပေးရန်ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ၎င်းနိုင်ငံအတွင်းဆိုင်းငံ့ရန်
လျှောက်ထားသည့်အခါ တရားရုံးမှတရားနာရန် (သို့မဟုတ်) အမိန့်ချရန်ရက်ကို ဆိုင်းငံ့ထား
ပိုင်ခွင့်ရှိသည်ဟု ဖော်ပြခဲ့ပါသည်။

လုပ်စဉ်ထုံးနည်းထဲတွင် " ဆိုင်းငံ့ခြင်း " အတွက်အဓိပါယ်ကို တိကျစွာဖော်ပြထားခြင်းမရှိပါ။ သို့ကြောင့်
ဆိုင်းငံ့ခြင်းဆိုသည်မှာ တရားရုံးအတွင်း (၎င်းနိုင်ငံတွင်းရှိတရားစီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိသော သက်ဆိုင်ရာတရားရုံး)
အမှု ကို စစ်ဆေးနေစဉ်ကြာလင့်မည့်အချိန်ကို " ဆိုင်းငံ့ခြင်း " ဟု ခေါ်ဆိုသတ်မှတ်ပါသည်။

V တရားရုံးမှ ငြင်းဆန်ရန် အခြေခံကျသောအချက်များတင်ပြခြင်း (စာပိုဒ် V (၂))

စာပိုဒ် V(၂) အရ လုပ်စဉ်ထုံးနည်းမှာလျော်ကြေးဆုံးဖြတ်ချက်ကို အတည်ပြု၍အကျိုးသက်ရောက်အောင်
ဆောင်ရွက်ခြင်းကို ၎င်းနိုင်ငံတွင်းရှိ သက်ဆိုင်ရာအာဏာပိုင် အဖွဲ့အစည်းက ငြင်းဆိုပိုင်ခွင့်ကို
(အောက်ပါအချက်များနှင့် ငြိစွန်းပါက) ရှိပါသည်။

စာပိုဒ် V(၂) တွင်ပါသော အခြေခံအချက်အရ နိုင်ငံတွင်းရှိ လူထု၏အခွင့်အရေးများကို ကာကွယ်ရန်
အဓိကထား၍ ပြဌာန်းထားခြင်းဖြစ်ပြီး၊ တရားရုံးများသည်လည်း ဤစာပိုဒ်ကို ကိုးကား၍ အသိအမှတ်ပြုရန်
လျှောက်တင်ထားသော လျော်ကြေးဆုံးဖြတ်ချက်များကို အတည်ပြုနိုင်ပါသည်။

အသိအမှတ်ပြုရန် ခုခံနေသော ငြင်းခုံသူဘက်မှလဲ၏ အခြေခံစာပိုဒ်များကို သင့်တော်သလို
မှီငြမ်းကိုးကား၍ အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။

စာပိုဒ် V(၁) အခြေခံအချက် (၆)။ ။ ခုံသမာဓိဆိုင်ရာ ညှိနှိုင်းဆုံးဖြတ်ခွင့်မရှိသောအငြင်းပွားမှု (စာပိုဒ်
V(၂)(က))ခြံ၍ပြောရမည်ဆိုလျှင် စာပိုဒ် V(၂)(က) အရ ငြင်းခုံနေသော အငြင်းပွားမှုသည်
တရားရုံးတွင်တင်ပြ၍ တရားအစီရင်ခံမှသာရသည့် အကြောင်းအရာမျိုးဖြစ်နေပါက ခုံသမာဓိရုံး
တွင်ကြား၍မရပါ။

ဥပမာ ပြစ်မှုကျူးလွန်မှုများသည်ခုံသမာဓိရုံးမှ ညှိနှိုင်းဆုံးဖြတ်ခွင့်မရှိပါ။
အလားတူပင် ခုံသမာဓိရုံးတွင် ညှိနှိုင်းဆုံးဖြတ်ခွင့်မရှိဘဲ တရားရုံးတွင်သာစီရင်ဆုံးဖြတ်ခွင့်ရှိသော
အမှုများမှာ

- တရားဝင်ကွာရှင်းမှု
- တရားဝင်အုပ်ထိန်းခွင့်
- ပစ္စည်းဥစ္စာပြေငြိမ်းခြင်း / အမွေခွဲမှု
- သေတမ်းစာရင်းလင်းခြင်း
- ဒေဂါလီခံခြင်း
- ကုမ္ပဏီဖျက်သိမ်းခြင်း အမှုကိစ္စများတို့ ဖြစ်ပါသည်။

ယနေ့လက်ရှိတွင် အဓိကထား၍ဦးတည်ထားသည်မှာ တတ်နိုင်သမျှအငြင်းပွားသည့်အမှုများကို တရားရုံးအထိတက်ခြင်း နည်းနိုင်သမျှနိုင်အောင်နှင့် တရားရုံးအပြင်ဘက် ခုံသမာဓိရုံးများတွင် တတ်နိုင်သမျှ ညှိနှိုင်းဖြေရှင်းခြင်းဖြင့် အကုန်အကျနည်း၍ တရားဥပဒေဘောင်ဘက်မှလည်း ခုံသမာဓိရုံးမှ ဆုံးဖြတ်ချက်များကို လက်ခံအတည်ပြုပေးခြင်းအားဖြင့် ၎င်းအပြည်ပြည်ဆိုင်ရာမှ သဘောတူညီထားသော ခုံသမာဓိစီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်ဆိုင်ရာ ဥပဒေပြဌာန်းမှုများ ချပေးခြင်းအားဖြင့် ၎င်းခေတ်သစ်ကို ဦးတည်နေပါသည်။

ဤအချက်ကြောင့် " ခုံသမာဓိဆိုင်ရာဆုံးဖြတ်ခွင့်မရှိသော အငြင်းပွားမှု " ဆိုသည့် အဓိပ္ပါယ်မှာ နိုင်ငံတစ်ကာ အဆင့်တွင် ပြည်တွင်းအဓိပ္ပါယ်နှင့် မတူပါ။ (စာပိုဒ် V(၁) ကိုကြည့်၍ကိုးကားပါ) (အခန်း II စာပိုဒ် IV(၆)(၁) တွင်ရှိသော အကြောင်းအရာ "ခုံသမာဓိရုံးတွင် စီရင်ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်ရှိသော ပြေငြိမ်း ရေးညှိနှိုင်းခြင်း အငြင်းပွားမှုများ ") အငြင်းပွားမှုသည် ခုံသမာဓိရုံးတွင် ညှိနှိုင်းခွင့်မရဆိုသည်မှာ အကြောင်းအရာပေါ်မူတည်၍ တစ်နိုင်ငံနှင့် တစ်နိုင်ငံ ပြဌာန်းထားသော ဥပဒေအရခွဲခြားထားပါသည်။ ခုံသမာဓိရုံးတွင် ညှိနှိုင်းခွင့်မရခြင်း အကြောင်းအရာသည် အငြင်းပွားမှု၏ တောင်းဆိုသော လျော်ကြေးနှင့်သာဆိုင်၍ နောက်ခံအကြောင်း အရာများကို ထည့်တွက်လေ့မရှိပါ။

ဤသို့ဥပမာကြည့်ရန်အမှုများမှာ V(၂)(က) တွင်ဖော်ပြထားသည်။ ဥပမာ -- Belgium နိုင်ငံတော်တရားရုံးမှ လျော်ကြေးဆုံးဖြတ်ချက်တစ်ခုကို ငြင်းပယ်ခဲ့ပါသည်။

ကုန်ပစ္စည်း ဖြန့်ချိမှုရုပ်သိမ်းသည့် အကြောင်းအရာမှာ Belgium နိုင်ငံ၏တရားဥပဒေအရ တရားရုံးသီးသန့်ဖြင့် ၎င်းဥပဒေအောက်တွင် ကျရောက်သောအမှုများကိုဖြေရှင်းရန် ရုံးတော် သီးသန့်ဖွင့်ပေးထားပါသဖြင့် ဖြန့်ချိရေးစာချုပ်နှင့်ပတ်သတ်သော အမှုကိစ္စအကြောင်းအရာ မှန်သမျှသည် ခုံသမာဓိရုံး တွင်ညှိနှိုင်းဆုံးဖြတ်ရန် တရားမဝင်ပါ။- Moscow ရှိ ကုန်သွယ်မှုဆိုင်ရာခရိုင်တရားသူကြီးရုံးမှ Slovak မှ ချပေးခဲ့သောလျော်ကြေးတစ်ခုကို အတည်ပြုပေးခဲ့ပါ။ လျော်ကြေးဆုံးဖြတ်ချက်သည် Russianနိုင်ငံသားမှ ရုရှားနိုင်ငံအတွင်း ဒေဂါလီခံပြီးမှချပေးသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်ဖြစ်နေသဖြင့် ရုရှားဥပဒေအရ ဒေဂါလီခံသောအမှုသည် အကြွေးရှင်များက မည်ရွှေ့မည်မျှပေးရမည်ပမာဏကို Arbitrazh ခေါ်သော ကုန်သွယ်မှုဆိုင်ရာတရားရုံးမှသာ ဆုံးဖြတ်ပေးမည်ဖြစ်ပါသဖြင့် စာပိုဒ် V(၂)(ခ) တွင်ပါသောစည်းမျဉ်းအရ အများဆိုင်မှုဝါဒနှင့်ဆိုင်သည့် အကြောင်းအရာ အောက်ကို ကျရောက်သွားပါသည်။

V(၂) အခြေခံအချက် (၇) ။ အများပြည်သူနှင့်ဆိုင်သောမူဝါဒနှင့် ဆန့်ကျင်သော်(စာပိုဒ် V(၂)(ခ))

စာပိုဒ် V(၂)(ခ) အရ တရားရုံးများသည် အများပြည်သူနှင့် ဆိုင်သောမူဝါဒနှင့်ဆန့်ကျင်သော (သို့မဟုတ်) ကွဲလွဲခြားနားသော (သို့မဟုတ်) အတည်ပြုရန် (သို့မဟုတ်)အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိအောင် တွန်းအားပေးရန် “ မလို ” အပ်ပါဟုဆိုထားပါသည်။သို့သော်ငြားလည်း စာပိုဒ် V(၂)(ခ) ထဲတွင် “ ပြည်သူဆိုင်မှုဝါဒ ” ဆိုသည်မှာပြည်တွင်းရှိ မူဝါဒဆိုသည်သော် ၎င်း၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာမှ ချမှတ်ထားသောမူဝါဒများဆိုသည်ကိုသော်လည်းကောင်း ရှင်းပြသတ်မှတ်ထားခြင်းမရှိပါသဖြင့် New York ညီလာခံမူမှ ပြဌာန်းထားသည့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းအတိုင်းလိုက်နာမည်ဟုယူဆ ပါသည်။ “ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အများပြည်သူနှင့်သက်ဆိုင်သည့်မူဝါဒ ” သည် အစဉ်သဖြင့် ပြည်တွင်းမူဝါဒများ ထက်ပို၍ ကျဉ်းမြောင်းပါသည်။ ယခင်အခန်း III တွင်ရှိ စာပိုဒ် V(၁) သည်လည်း ကျန်စည်းမျဉ်းအတိုင်းကျင့်သုံးကာ ခုံသမာဓိညှိနှိုင်းဆုံးဖြတ်ခွင့်ကိုအကျိုးသက်ရောက်စေပါသည်။

ယနေ့အချိန်တွင်တော့ နိုင်ငံအတော်များများသည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာမူဝါဒများမှအများပြည်သူနှင့် ဆိုင်သောမူဝါဒများကို ပြည်တွင်းမူဝါဒအဖြစ် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ချမှတ်သုံးစွဲနေကြပြီးဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၀၂ ခုနှစ်ထုတ် (“ ILA Recommendations ”) မှအကြံပေးထောက်ခံချက်အရကြောင့်လည်း ဤ “ အများပြည်သူနှင့်သက်ဆိုင်သောမူဝါဒ ” များကို အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာမူဝါဒများမှ ကောက်နုတ် ချမှတ်မှုများမှာ တိုးတက်များပြားသထက် တိုးတက်လာနေပြီးဖြစ်ပါသည်။ ILA အကြံပေး ထောက်ခံချက်ထဲတွင် ယေဘုယအားဖြင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ခုံသမာဓိရုံးတွင် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးခြင်းကို လေးစားစွာ လက်ခံပေးရန်နှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ကိုမပြင်ဘဲ အတည်ပြုလက်ခံပေးရန် ညွှန်းထားပါသည်။

ယနေ့အချိန်တွင်တော့ နိုင်ငံအတော်များများသည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ မူဝါဒများမှအများပြည်သူနှင့် ဆိုင်သောမူဝါဒများကို ပြည်တွင်းမူဝါဒအဖြစ် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ချမှတ်သုံးစွဲနေကြပြီ ဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၀၂ ခုနှစ်ထုတ် (“ILA Recommendations”) မှအကြံပေးထောက်ခံချက်အရကြောင့် လည်းကျန် “အများပြည်သူနှင့်ဆိုင်သောမူဝါဒ” များကိုအပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ မူဝါဒများမှ ကောက်နုတ် ချက်ချမှတ်မှုများကို အားကိုးခြင်းမှာ တိုးတက်များပြားသထက် တိုးတက်လာနေပြီ ဖြစ်ပါသည်။

ILA အကြံပေးထောက်ခံချက်ထဲတွင် ယေဘုယအားဖြင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာခုံသမာဓိရုံးတွင် ညှိနှိုင်း ဆွေးနွေးခြင်းကို လေးစားစွာလက်ခံပေးရန်မှာ နောက်ဆုံးလက်ခံ၍မရသော ထူးခြားသည့် အခြေအနေများမှ လွဲ၍၎င်းညှိနှိုင်းဆုံးဖြတ်ချက်ကို အလေးထားသင့်သည်ဟု ထောက်ခံအကြံပြုထား ပါသည်။ ILA ၏စာပိုဒ်(၁)(က)မှ အထွေထွေအပိုင်းကဏ္ဍမှ ကောက်နုတ်ထားပါသည်။

(ILA Recommendations) ၏ စာပိုဒ်(၁)(ဃ)အရ “ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအများပြည်သူနှင့် ဆိုင်သော မူဝါဒ ” ဆိုသည့်စကားလုံးကို ရွေးချယ်ရခြင်းမှာ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ဥပဒေအရ လျော်ကြေးဆုံးဖြတ်ချက်ကို ပိတ်ပင်သည့် သဘောမျိုးကိုသက်ရောက်ခြင်းဖြစ်စေ (သို့မဟုတ်) ၎င်းဆုံးဖြတ်ချက်ကိုအသိအမှတ်ပြုခြင်း အားဖြင့် ဥပဒေကို ချိုးဖောက်မှုဖြစ်ပေါ်စေခြင်းဟုအဓိပါယ်ကောက်ယူရန် အသုံးပြုထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ILA Recommendations ၏ စာပိုဒ်(၁)(ဃ)အရ မည့်သည့်နိုင်ငံတွင်းရှိအပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အများပိုင် မူဝါဒများမှာ -

- (i) အခြေခံကျသော ဥပဒေ (သို့မဟုတ်) ၎င်းနိုင်ငံမှတိုက်ရိုက်မဟုတ်သည်ဖြစ်စေ ကာကွယ် စောင့်ရှောက်လိုသောလူ့ကျင့်ဝတ်သိကာနှင့် တရားဥပဒေနှင့် သက်ဆိုင်သော ပညက်ချက်များ။

- (ii) ၎င်းနိုင်ငံ၏ “ အများပြည်သူနှင့်ဆိုင်သောမူဝါဒ ” များဟုခေါ်သည့်အဓိကလိုအပ်ချက်များ ဖြစ်သည့် နိုင်ငံရေး၊ လူမှုရေးနှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာအခြေခံသဘောတရားများ
- (iii) ၎င်းနိုင်ငံမှ တစ်ခြားနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ (သို့မဟုတ်) အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပတ်သတ်၍ စောင့်ထိန်းရမည့်တာဝန်များ

V(၂)(၁) အသိအမှတ်ပြုခံရသော လျော်ကြေး ဆုံးဖြတ်ချက်ဥပမာများ

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ရုရှားနိုင်ငံရှိ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာခုံသမာဓိရုံး (ICAC) မှ ဆုံးဖြတ်ခဲ့သော အငြင်းပွားမှု တစ်ခု၏ လျော်ကြေးဆုံးဖြတ်ချက်သည် စာချုပ်အရမတန်မဆာများပြားသော ဒဏ်ငွေဖြတ်ခြင်းကို အားပေးအားမြှောက်ပြုသည့်အပြင် ခုံသမာဓိရုံးမှ စီရင်ချက်များမှာ သဟဇာတဖြစ်ခြင်း မရှိသောကြောင့် ၎င်းလျော်ကြေးဆုံးဖြတ်ချက်ကို ခွင့်မပြုရန် အခိုင်အမာစီရင်ခေါ်ခဲ့ပါသည်။ ရောင်းသူဘက်မှဂျာမနီ Celle ရှိ အယူခံရုံးကိုတင်ပြခဲ့ရာ ဝယ်ယူ၏တင်ပြချက်ကို အယူခံရုံးမှ ပယ်ချ၍ (ICAC) ၏ ဆုံးဖြတ်ချက် ကို အတည်ပြုခဲ့ပါသည်။” အချို့သောနိုင်ငံရပ်ခြားမှ လျော်ကြေးဆုံးဖြတ်ချက်များသည် ခုံသမာဓိ ဆိုင်ရာခုံရုံးများ၏ စီရင်ဆုံးဖြတ်နည်းလမ်း အစဉ်အလာနှင့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ ပြည်တွင်း တရားစီရင် ဆုံးဖြတ်နည်းလမ်းများဖြင့် မတူနိုင်ပါ။ ၎င်းအချက်ကို “အများပြည်သူနှင့် ဆိုင်သောမူဝါဒ ” ချိုးဖောက်သည်ဟု မသတ်မှတ်ပါ။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာမူဝါဒများနှင့် ချိုးဖောက်ခြင်းနိုင်သကောင်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ပြည်တွင်းခုံသမာဓိရုံးများမှ ဆုံးဖြတ်ချက်များထက်ပို၍ ချောင်လည်သော စနစ်များကိုသုံး၍ စဉ်းစားပေးဆုံးဖြတ်ကြပါသည်။ ဂျာမန်တရားသူကြီးအနေနှင့် ကြည့်ရမည့်အချက်မှာ - ခုံသမာဓိရုံးမှ ဆုံးဖြတ်ပုံနည်းလမ်းများသည် ဂျာမန်တရားရုံးမှ ဆုံးဖြတ်နည်းများ နှင့်တူသော၊ မတူသောကိစ္စမဟုတ်ပါ။ ခုံသမာဓိရုံးမှဆုံးဖြတ်ချက်ကိုအတည်ပြုပေးခြင်းအားဖြင့် ဂျာမနီ၏ဥပဒေကို ချိုးဖောက်ရာရောက်/ မရောက်စဉ်းစားသည့် အချက်သာအဓိကဖြစ်သဖြင့် ဤအငြင်းပွားမှုတွင် ဂျာမနီဥပဒေနှင့်ထိခိုက်ခြင်းမရှိကြောင်း စီရင်ချက်ချပေးခဲ့သည်။

ပြင်သစ်အမှုတစ်ခုဖြစ်သည့် SNF V.Cytec တွင် SNF သည် Cytec မှခါတုပေဒပစည်းများဝယ်ရန် စာချုပ် ၂ ခုဖြင့် ချုပ်ဆိုခဲ့ပါသည်။ ဒုတိယစာချုပ်တွင် Cytecကို တစ်ဦးတည်းဖြန့်ချိသူအဖြစ် ပေးထား သော်လည်း ခုံသမာဓိရုံးမှ ၎င်းစာချုပ်သည် ECCompetition ဥပဒေနှင့်ညီစွန်းနေပါသည်ဟု ဆုံးဖြတ်ချက် ချခဲ့သည်။ ၎င်းကြောင့် Cytec ကိုလျော်ကြေးပေးရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြသည်။ ပြင်သစ်ခုံရုံး Cour de Cassation တွင်၎င်းလျော်ကြေးကိုအတည်ပြုပေးပါရန် SNF ဘက်မှလျှောက်လဲချက်မှာ EC ဥပဒေနှင့်ကွဲလွဲခြားနား ရခြင်းအကြောင်းအရင်းမှာ ပြိုင်ဆိုင်ခြင်းကို ကန့်သတ်ထားခြင်းဖြင့်ဆုံးဖြတ်ပေးခဲ့သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည် ဟုဆိုခဲ့ပါသည်။ တရားရုံး၏စီရင်ချက်မှာ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အများဆိုင်မူဝါဒနှင့် သက်ဆိုင်သည့် အကြောင်းအရာ မမြောက်သည့်အတွက် ၎င်းဆုံးဖြတ်ချက်သည် အရင်းမှ ချိုးဖောက်ခြင်းမဟုတ်လျှင် ဆုံးဖြတ်ရန်စဉ်းစားရမည့် အဓိကအချက်ကို မမြောက်ပါဟု ဤအမှုကိုသုံးသတ်ချက်ပေးခဲ့ပါသည်။ ၎င်းဆုံးဖြတ်ချက်ကိုကြည့်ခြင်းအားဖြင့် ခုံသမာဓိရုံးမှ ညှိနှိုင်းဆုံးဖြတ်ချက်သည်တနည်းနည်းဖြင့် သဟဇာတဆီလျော်မှုမရှိသော်ငြားလည်း ၎င်းမစီလျှော်မှုသည်တရားဥပဒေ၏ အခြေခံကျသော ပညက်ချက်များကို မချိုးဖောက်ပါက အများပိုင်မူဝါဒကိုချိုးဖောက်သည်ဟု ဆိုလို၍မရပါ။ ဥပမာ (ဟောင်ကောင်မှ SARနောက်ဆုံးအဆင့်အယူခံတရားရုံးမှ ဆုံးဖြတ်ချက်) လျှောက်တင်ခံရသူ

ပျက်ကွက်ချိန်တွင်ပစ္စည်းစစ်ဆေးမှု ပြုလုပ်ရန်ဆုံးဖြတ်ပေးသော်ငြားလည်း လျှောက်တင်ခံရသူကို ဤစစ်ဆေးမှုအတွက် အကြောင်းကြားခဲ့ပါသည်။ လျှောက်တင်ခံရသူ မကျေနပ်ခဲ့သည်ရှိသော် ဒုတိယစစ်ဆေးခြင်းပြုရန် မတောင်းဆိုခဲ့သဖြင့် ဟာင်ကောင်မှ SAR နောက်ဆုံးအဆင့်အယူခံတရားရုံးမှ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို အတည်မပြုရန်အကြောင်းမမြောက်ပါဟု စီရင်ချက်ချပါသည်။ အများပိုင်မူဝါဒနှင့် ငြိစွန်းသည်ဟု လျှောက်လင့်ကစား အတည်ပြုပေးခဲ့သော အခြားဥပမာများမှာ -

- ဘလ္လာရေးမလုံလောက်မှု ။ ။ပေါ်တူဂီနိုင်ငံတော်တရားရုံးမှ ပါယ်ချခဲ့သည့်အမှုမှာလျှောက်တင် ခံရသူသည်ငွေရေးကြေးရေးအခက်အခဲကြောင့် Netherlands မှခံသမာဓိရုံးသို့ မတတ်ရောက် နိုင်ခြင်း ကြောင့် အများပိုင်မူဝါဒကို ချိုးဖောက်သည်ဟုလက်မခံကြောင်းပါယ်ချခဲ့ပါသည်။- ခံသမာဓိလူကြီးများမှ သမာဓိမတ်မကျခြင်း ။ ။ ခံသမာဓိလူကြီးများသည်ဘက်လိုက်သည်ဟု အထင်ခံရရုံနှင့် မလုံလောက်ဘဲ အသေအချာဘက်လိုက်မှုကိုမတရားသဖြင့် သိသိသာသာ ဆုံးဖြတ်မှသာဟု စီရင်ချက်မျိုးလည်းချပေးခြင်း ဥပမာရှိပါသည်။

- အကျိုးသင့်အကြောင်းသင့်စဉ်းစားခြင်းမရှိသော လျော်ကြေးဆုံးဖြတ်မှု ။ ။တရားရုံးတွင်ချမှတ်သော တရားစီရင်မှုများတွင် အကျိုးအကြောင်းကိုသေချာစွာရှင်းပြရသော နိုင်ငံမှားရှိသကဲ့သို့ အချို့သောနိုင်ငံ များတွင် ရှင်ပြန်မလိုပါ။

၎င်းနိုင်ငံများမှချခဲ့သော အကျိုးအကြောင်းမရှင်းပြခဲ့သော ဆုံးဖြတ်ချက်ကိုအတည်ဖြစ်စေသည်ဟု ဆိုထားပါသည်။

V(၂)(၂) အတည်မပြုဘဲငြင်းပယ်ခဲ့သောဥပမာများစာပိုဒ် V(၂)(ခ) အရအတည်ပြုရန်ငြင်းပယ်ခြင်း၏ ဥပမာများမှာ -

- Bavaria မှ အယူခံတရားရုံးတစ်ခုမှ အများပြည်သူနှင့်ဆိုင်သောမူဝါဒကိုချိုးဖောက်သည်ဟု သတ်မှတ်၍ ရုရှားမှ လျော်ကြေးဆုံးဖြတ်ချက်တစ်ခုကိုငြင်းပယ်ခဲ့ပါသည်။ အငြင်းပွားသူများသည် ခံသမာဓိရုံး၏ အပြင်ဘက်တွင် ညှိနှိုင်း၍ကြေအေးပြီးမှ ခံသမာဓိရုံးမှ လူကြီးများ၏နောက်ကွယ်တွင် ကြေအေးသော ကိစ္စကိုမသိဘဲ ဆုံးဖြတ်ချက်ချပေးခဲ့သဖြင့် ၎င်းဆုံးဖြတ်ချက်ကို အတည်ပြုမပေးခဲ့ပါ။

- ရုရှားမှ Tomsak ခရိုင်ရှိကုန်သွယ်မှုဆိုင်ရာ ခရိုင်တရားရုံးသည် ပြင်သစ်နိုင်ငံ ICCခံသမာဓိရုံးမှ ချပေးခဲ့ သောလျော်ကြေးဆုံးဖြတ်ချက်သည် ကုမ္ပဏီအချင်းချင်း တရားမဝင်သော သဘောတူညီ ချက်များဖြင့် ငွေချေးခဲ့ကြသဖြင့် လျော်ကြေးဆုံးဖြတ်ချက်သည်လည်း ၎င်းကုမ္ပဏီအချင်းချင်း ကြားစီရင်မှု ဖြစ်သောကြောင့် အသိအမှတ်မပြုဘဲ ငြင်းပယ်ခဲ့ပါသည်။

VI နိဂုံးချုပ်

ဤသို့ကျယ်ပြန့်စွာရှင်းလင်းတင်ပြထားသော ခံသမာဓိရုံးမှ ချပေးသည့်ဆုံးဖြတ်ချက်ကို အတည်ပြုခြင်း နှင့် ငြင်းပယ်ခြင်းဆိုင်ရာ နောက်ခံအကြောင်းအများကိုသေချာထည့်သွင်းစဉ်းစား၍ ဤသဘောတူညီချက် ထုံးတမ်းအစဉ်အလာကိုတရားမျှတစွာစီရင်၍ တရားရုံးမှားမှ ကျင့်သုံးလျှက်ရှိပါသည်။